

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ROBERT MUSIL ÖĞRENCİ TÖRLESS'İN BUNALIMLARI

ROBERT
MUSIL

öğrenci törless'in
bunalımları

Çeviren: Kâmuran Şipal

alakargaroman

ROBERT
MUSIL

öğrenci törless'in
bunalımları

Alakarga 003

Edebiyat 003

Öğrenci Törless'in Bunalımları

Özgün Adı: *Die Verwirrungen des Züglings Törleß*

© Alakarga Yayıncılık, 2012

ISBN: 978-605-87149-2-2

Sertifika No: 24365

Tüm hakları saklıdır. Yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. Basım: Mart 2012, İstanbul

Kapak Resmi: Ernst Ludwig Kirchner

Özal Matbaası: 0212 565 25 99

Alakarga Sanat Yayınları Yapım Ve Dağıtım Tic. Ltd. Şti.

Merkez Mh. Köroğlu Cad. Çalışkan Sk. 6/2 Çekmeköy, İstanbul

Tel: 0542 586 79 61

alakargakitap@gmail.com

ROBERT
MUSIL

öğrenci törless'in
bunalımları

Çeviren: Kâmuran Şipal

roman

alakarga

robert musil

Robert ve Martha Musil'in Notlarından

Mühendis ve felsefe doktoru Robert (Edler von) Musil 6 Kasım 1880'de Avusturya'nın Klagenfurt kentinde doğdu. Graz'lı memur, bilgin, mühendis ve subay yetiştirmiş eski bir Avusturya ailesinden gelen bir baba: Alfred Musil; uzun süre Brünn Yüksek Teknik Okulu'nda ordinaryüs profesör olarak çalışmış, saray nazırlığı, patent mahkemesi üyeliği yapmış ve sonradan kendisine soyluluk unvanı bağışlanmış. Öte yandan, bir köylü çocuğu olarak Wischau yakınında Rycharov'da dünyaya gelip bir doktor ve bir malikâne sahibi olarak Graz'da ölen baba tarafından bir dede: Kıtalararası şimendifer ulaşımının ilk dört kurucusundan biri ve ileride aynı kuruluşun direktörü Bohemyalı bir Alman. Anne tarafından bir nine: Horovice'de doğup büyümüş Bohemyalı bir Alman kadın. Ayrıca baba tarafından Salzburglu bir nine. Kraliyet Akademisi'nin de üyesi bulunan Alois Musil adında ünlü bir şarkiyatçı yeğen. Bundan başka devlet işleri ve askerlik mesleğinin birbirinden yüksek aşamalarında hizmet etmiş değişik akrabalar.

Subay olmayı kurmuşken, topçuluk mesleğinin öğrenimi sırasında teknik konulardaki yeteneklerinin bilincine vardı Musil. Tam subay çıkacağı sırada ansızın verdiği bir karara uyarak askerî okuldan ayrıldı ve makine mühendis-

liği öğrenimi yaptı.

1901'de Brönn Yüksek Teknik Okulu'nda devlet mühendislik sınavını vererek mühendis oldu. 1902-1903 sırasında Stuttgart Yüksek Okulu'nda asistan olarak çalıştı. Ama bu iş kendisini doymadığından, felsefe öğrenimini yapmaya koyuldu; o zamanlar Helmholtz geleneğini sürdü-rerek Berlin'de Profesör Stumpf'un çevresinde oluşturulmuş araştırma merkezinde özellikle mantık ve deneysel psikoloji üzerinde çalıştı (1903-1908).

Musil, "Renk Topacı" adı verilen bir topaç inşa etti. E. Mach üzerinde bilim kuramı açısından bir tez hazırladı, ama doktora yapması için yapılan bir öneriyi kabule yanaşmadı.

Bu arada (1906) yayımlanmış ilk kitabı uluslararası bir yankı uyandırdığından, bütünüyle bağımsız ve akade-mik kaygılardan uzak bir meslek olan yazarlıkta karar kıl-dı. 1911-1914 arasında stajyer ve Viyana Yüksek Teknik Okulu kitaplığında kitaplık memuru olarak çalıştı. (1911-1914). 1914'te *Die Neue Rundschau* dergisinin redaktörlü-ğünü yaptı (Berlin). 1914-1918 arasında subay olarak İtal-ya cephesinde çarpıştı. Pasif korunma yüzbaşılığına kadar yükseldi. Franz Joseph Şövalye Nişanı'nı, Ordu Kılıklı Li-yakat Madalyası'nı, İmparator Karl-Askeri Haç Nişanı'nı kazandı. 1918'den 1920'ye kadar Dışişleri Bakanlığı Kale-minde çalıştı. 1920-1922 arasında Savunma Bakanlığı'nda danışmanlık görevi yaptı. Hizmet yıllarının dökümü şöyle:

Kitaplıkta, 3 yıl

Savaşta, 4 yıl, 114 gün. İki kat üzerinden 8 1/2 yıl¹

Bakanlıklarda, 3 yıl, 112 gün.

10 yıl, 314 gün ya da 15 yıl.

1 Birinci Dünya Savaşı'nda savaşta geçen her yıl, devlet hizmetinde iki yıl üzerinden işlem görürdü.

Enflasyon dolayısıyla bütün servetini yitirdi. Asıl işi yanında tiyatro eleştirileri (Prag basınında), denemeler vb. yazılar kaleme aldı. Alman düşün yaşamına yönelik çalışmaları Viyana'dakinden daha belirgin olarak kendini açığa vurduğu için, bir ara kalkıp Berlin'e gitti. 1933'te Naziler iş başına geçince, kendisini böyle bir davranışa sürükleyecek herhangi bir dış zorlama olmaksızın Almanya'ya sırt çevirdi. Yeniden Viyana'ya dönüp, burada yaşamaya başladı. Bütün vaktini başlıca yapıtı olan *Der Mann ohne Eigenschaften* (Niteliksiz Adam) romanını bitirmek için harcadı.

BAY MUSIL'LE SÖYLEŞİ

- 13.3.1905. *Şimdi biraz da kendi kendimizden söz edelim Bay Musil. Demek sanatçıları sevmediğiniz günler oluyor?*

- Evet.

- *Ama filozoflardan da kaçtığınız günler oluyor öte yandan.*

- Gerçekten öyle. Kimi zaman filozoflar bana gerektiği kadar filozof, kimi zaman sanatçılar gerektiği kadar insancıl görünmüyor.

- *Peki, bugün nasıl durum?*

- Bugün sanatçılardan yanayım. Enstitüde bir şeye canım sıkıldı, ben de bunun acısını çıkarmak için akşam sanatçılarla bir masada oturdum, onların o masum neşesiyle biraz oyalandım, içim açıldı.

- *Masum neşe deyimi neredeyse bir slogan durumuna geldi; bir zaman sanatçıları değerlendirmede başvurulan bir sözdü bu.*

- Hım, evet, netameli bir konuya değindiniz.

- *Özür dilerim.*

- Yo, rica ederim. Hani bu konuda bir yol enine boyuna konuşmak gerekiyor. Kendim bir sanatçı olduğumu sanı-

yorsam da, itiraf etmeliyim ki, sanatçının ne anlama geldiğini biliyor değilim. Felsefi öge deyimi aklımı karıştırıyor. Böyle bir karıştırma bana gerçekten acı veriyor. Gerçekten üzüldüğüm buna. Felsefeden beklediğim şey zamanla artıp büyüdü; bugüne kadar sanatçıda vazgeçilmez gördüğüm özelliği felsefe çekip kendi sultanı altına aldı.

- Evet, bir söyleşimizde bu yolda kimi değinmelerde bulunmuştunuz. Bir filozof, derin düşünen sanatçıya sanatçı gözüyle bakmıyor demiştiniz.

- Evet öyle. Derin düşünürlük yeterince derin, yeterince eksiksiz olamaz. Ama bu en başta Maeterlinck'ler, Hardenberg'ler, Emerson'lar ve benzerleri için söz konusudur. İlgili kişiler içlerinde doğan esinti ve düşüncelerin hakkını vermiyor, bunların fazlasıyla çekiciliğine kaptırıyorlar, kendilerini ya da benzeri yollara sapıyorlar. Oysa sanatçı denen kişi, içlerindeki doğa gibi esinti ve düşüncelerin etkisini insanlar arası ilişkiler içerisinde anlatan ve benzeri davranışlarda bulunan kişidir. Filozofta ise bu yetenek yoktur.

- Orası öyle; ama sanatçıda da düşünce için aynı şey söylenebilir. O da düşünceyi bir filozofun beğenisine uygun düşecek bir incelleme ile işleyemez. Ama gerekli mi bunu yapması? Sanatçının düşüncelerini özellikle ortalama bir düzeyde arayıp sergilemesi doğru olmaz mı?

- Ben de bunu düşünmedim değil daha önce. Ruhbilim üzerine eğildiğimde oldu bu da. Ruhbilimin elinde pek da-kik ve dolaylı yöntemler var bugün; ilgili yöntemlere başvurarak eskiden gözleme kapalı olayları çözümleyebiliyor, yani bir çeşit beyin aynaları işlevini gören yöntemler. Öyle görülüyor ki, bu yolda daha da ilerleyecek ruhbilim. Her geçen gün insan ruhunun daha derinlerinde saklı yatan öğeler açığa çıkarılacak. Gelgelelim, bunun yazarın anlatı yön-

temiyle bir ilişkisi var mı? Yazar ilk bakışta gözüne çarpan karmaşık yapılarla çalışır hep. Nasıl bir ressam atomların değil, çevresi havayla kuşatılmış nesnelerin resmini yaparsa, yazar da sadece ruhun üst yüzeyindeki duygu ve düşünceleri dile getirir.

- *Ama ruhun derinliğine inen bir yazar da övgü konusu yapıyor bu yüzden.*

- Ben de işte sanatçıyı belirleyen özelliği burada aramıştım.

- *Ve görüldüğüne göre de bu, işe yaramaz başka araçlardan çok, kendi kendini gözlem yoluyla gerçekleştiriyor. Bir yanılgıya düşüp de tutkusunu bu çabaya yatırmak umutsuz bir davranıştır. Bu yüzden de hayal güçlerinin oyunu, estetik parıltı gibi zamanla yavanlaşmış kuramlar benim için şimdi yeni bir önem kazanıyor. Ancak yorgunum, bugün bu konuşmayı bitiremeyeceğiz. İyi geceler, Bay Musil.*

İyi geceler, Bay Musil.

öğrenci törless'in bunalımları

“Bir şeyi ele geçirir geçirmez, ne tuhafsa değerini yitirdiğini görürüz onun. Dipsiz uçurumların derinliklerine daldığımıza inanır ama yeniden su yüzüne çıktık mı, solgun parmak uçlarımızdaki damlaların, onların kaynağı olan denize benzemediğini görürüz. Harikulâde hazineler saklı bir define keşfettiğimizi sanır, ama yeniden gün ışığına ulaştık mı, yanımızda alıp getirdiklerimizin yalancı mücevherler ve cam kırıklarından başka şeyler olmadığını anlarız. Ama zifiri karanlıklarda eskisi gibi ışıdayıp durur hazine.”

MAETERLINCK

Rusya'ya giden demiryolu üzerinde küçük bir istasyon. Geniş tren yolunun sarı çakıl taşları arasında her iki yönde birbirine paralel dört ray göz alabildiğine dümdüz uzanıyordu; her rayın yanı başında dağılayıcı lokomotif buharının kirli bir gölge gibi zemin üzerine çiziktirdiği kara bir çizgi.

Yağlıboya alçak istasyon binasının arkasında taşıtların gide gele çukurlaştırdığı bir şose, ileriden doğru gelip yükleme ve boşaltma rampasına çıkıyordu. Yolun çiğnene çiğnene baştan aşağı yıpranmış zemine karışarak kaybolan kenarları, ancak iki dizi akasya ağacından belli oluyor, toz ve kurum içinde havasızlıktan boğulan ağaçlar susuzluktan can çekişen yapraklarıyla sağda solda boyunları bükük dikiliyordu.

Bu kasvetli renklerden midir, yoksa ikinci güneşinin pus ve sisten yorgun düşmüş soluk ve güçsüz ışığından mı, nedense eşya ve insanlarda bir umursamazlık, bir ölgünlük, kukla tiyatrosundan alınıp getirilmişler gibi bir mekaniklik göze çarpıyordu. Zaman zaman, düzenli aralarla istasyon şefi bürosundan çıkıyor, her seferinde başını aynı şekilde döndürüp gözlerini uzun hat boyunca kaydırarak makasçılarının sinyal lambalarına bakıyordu; ama sınırda hayli bekletilmiş ekspresin yaklaştığını bir türlü haber vermiyordu lambalar. İstasyon şefi her seferinde kolunun değişmeyen bir devinimiyle cebinden saatini çıkarıp bir göz atıyor, başını salladıktan sonra yeniden istasyon binasına girip gözden

kayboluyordu; eski saatli kulelerdeki bir mahfazadan her saat başı nasıl çeşitli figürler çıkar, sonra yine kaybolur, tıpkı öyle.

Neşeli gençlerden bir topluluk, biraz yüksek sesli söyleşinin odak noktasını oluşturan yaşlıca Törless çiftinin sağ ve solunda yürüyor, tren yoluyla istasyon binası arasında üzerine basıla basıla zemini iyice sertleşmiş geniş peronda bir aşağı bir yukarı gidip geliyordu. Ancak, bu topluluğun da neşesine gerçek bir neşe denemezdi; şen kahkahalar daha birkaç adım sonra susmuş, adeta kolay aşılamayacak görünmez bir engele toslayarak uçup gitmişti.

Saray Nazırı'nın yaklaşık kırk yaşlarındaki eşi Bayan Törless, ağlamaktan biraz kızarmış hüzünlü gözlerini yüzündeki kalın tülün gerisinde saklıyordu. Ayrılık saati gelip çatmıştı; bir tek çocuğunu yine hayli uzun süre yabancı insanlar arasında bırakıp gitmek, sevgili yavrucağızının üzerine koruyucu kanatlarını germe olanağından yoksun kalmak doğrusu kolay değildi.

Çünkü küçük kasaba başkentten çok uzakta, ülkenin doğusundaki pek şenlikli olmayan bir bölgede, çorak tarlalar arasında yer alıyordu.

Bayan Törless'in oğlunu böyle uzak ve sevimsiz bir kentte bırakıp gitmeye katlanmasının nedeni, burada Katoliklerin yönetiminde ünlü bir yatılı okulun bulunmasıydı; geçen yüzyılda bir vakıf arsası üzerine kurulan okul, yeni yetişen gençleri büyük kentlerin hayli zararlı etkilerinden korumak için başka bir tarafa taşınmayarak olduğu yerde bırakılmıştı.

Okulda ülkenin en seçkin ailelerinin çocukları eğitim ve öğrenim görüyor, burayı bitirdikten sonra ya üniversiteye gidiyor, ya askerlik mesleğine atılıyor ya da devlet hizme-

rinde çalışmaya başlıyor, söz konusu durumlarda, ayrıca yüksek çevrelere girip çıkabilme bakımından W.'deki okulda okumuş olmak ayrı bir üstünlük sağlıyordu.

Dolayısıyla, dört yıl önce karı koca Törless de, çok hırslı biri olan çocuklarının dayatmalarına karşı duramayarak onun bu okula alınmasını sağlamışlardı.

Gerçi atılan bu adım çok gözyaşına mal olmuştu sonradan; çünkü okulun kapısı daha bütün amansızlığıyla arkasından kapanır kapanmaz, küçük Törless korkunç bir sıla özlemine yakalanmıştı.

Ne dersler, ne bahçenin gür çimenlerinde oynanan oyunlar, ne de okulun öğrencilere sağladığı daha başka bir takım oyalayıcı etkinlikler onu bir türlü kendisine bağlayamamıştı; Törless bunların hiçbirisiyle ilgilenmiyordu. Her şeye bir tül perde arkasından bakıyor, gündüzleri bile inatçı bir hıçkırık nöbetiyle başa çıkabilmek için sık sık zorlanıyor, akşamları zaten gözlerinden yaşlar akıtmaksızın uyuduğu hiç olmuyordu.

Törless mektuplar yazıyordu eve; hemen her gün. Yalnızca bu mektuplarda yaşıyor, diğer bütün yaptıkları kendisine bir önem taşımayan, gölgemsi, silik şeyler gibi görünüyordu; adeta bir saatin kadranındaki rakamlar gibi üzerlerinde durulmaya değmeyecek istasyonlardı bunlar. Ama eve mektup yazmaya görsün, içinde seçkin ve soylu bir şeyin belirdiğini hissediyordu, yüreğinde bir şey gece gündüz demeyip bir soğukluk ve umursamazlıkla çevresini kuşatarak onu sıkıştıran boz bulanık duygular denizinden harikulâde güneşler ve renklerle donanmış bir ada gibi başını çıkarıyordu. Gündüz derste ya da oyun oynarlarken, akşam yine eve bir mektup yazacağını aklından geçirir geçirmez, sanki gözle görülmeyen bir zincirin ucunda altın bir

anahtar taşıyormuş da kimsenin fark etmediği bir anda bununla şahane bir bahçenin kapısını açacakmış gibi bir duyguya kapılıyordu.

İşin tuhafı, anne ve babasına karşı gönlünde ansızın belirlererek onu yiyip bitiren bu düşkünlük, Törless için de yeni ve yadırgatıcı bir şeydi. Böyle olacağını önceden kestirememiş, güle oynaya, gönül rızasıyla kalkıp yatılı okula gelmişti; hatta kendisinden ilk ayrılışında annesinin gözyaşlarını tutamadığını görerek gülmüştü; sonra da evden uzakta geçirdiği birkaç gün okulda kendini nispeten rahat hissetmiş, ama derken söz konusu durum bütün gücüyle ansızın patlak vermişti.

Kendisi buna sıra özlemi, anne ve babasına yeniden kavuşma arzusu gözüyle bakıyordu. Oysa gerçekte çok daha belirsiz ve karmaşık bir duyguydu bu. Çünkü özlemini çektiği anne ve babasının hayalinin bu duyguda gerçekte hiç payı yoktu artık. Demek istediğim, sadece bellekle sınırlı kalmayıp sevilen kimseye karşı insanın içinde beliren, bütün duygulara seslenip bütün duygularda kendini açığa vuran, dolayısıyla sevilen kişinin suskun ve gözle görülmez varlığını yanı başında hissetmeksizin hiçbir şey yapılamayan somut bir anımsayıştır. Bu anımsayış, Törless'te ancak kısa süre titreşen bir ses gibi tınlamasını sona erdirip susmuştu; söz konusu dönemde Törless, örneğin "canım anneciğim, canım babacığım" diye andığı anne ve babasını -çok vakit bu sözcükleri yineleyip duruyordu kendi kendine- artık gözleri önünde canlandıramaz olmuştu. Böyle bir şey yapmaya kalkar kalkmaz, içinde anne ve babasının hayali değil de sınırsız bir acı belirliyor, bu acıyı, özlemenin cezasını çekmesine karşın, elinden de yakasını bir türlü kurtaramıyor, çünkü kızgın alevleri bir yandan Törless'in canını yakarken,

öbür yandan onu mest ediyordu. Dolayısıyla, anne ve babasını anımsamak, günler geçtikçe, bu bencil acının ruhunda belirmesini sağlamak için başvurulmuş bir bahaneye dönüşmüştü; öyle bir acı ki onu alıyor, yüzlerce mum alevinin ve kutsal tasvirlerdeki yüzlerce gözün kendilerini kırbaçlayan çileci dindarların ıstırapları arasına buhurlar saçtığı küçük bir kilisedeki ıssızlığın içine kapatır gibi, hazla dolup taşan bir gururun içine kapatıyordu.

“Sıla özlemi” zamanla gücünü azaltıp yavaş yavaş ortadan silinince, Törless’teki bu durum, hayli belirginlikle açığa vurdu kendini. Sıla özleminin kayboluşu hanidir beklenen bir memnunluğu peşi sıra çekip getirmediği gibi, genç Törless’in ruhunda bir boşluğun doğmasına yol açtı. İşte kaybolan özlemin geride bıraktığı bu hiçlik’ten, varlığında ortaya çıkan bu boşluktan Törless anlıyordu ki, onu terk edip giden yalnızca sila özlemi değil, aynı zamanda olumlu bir şey, ruhsal bir güç, acı bahanesiyle benliğinde solup giden bir duyguydu.

Ama artık olan olmuş, ancak çıkıp geldiği kaynak kurduktan sonra bu yüce mutluluğun eksikliği kendini hissettirmişti.

İşte bu günlerdedir ki, bir uyanışı yaşayan ruhundaki coşkunun izleri eve yazdığı mektuplardan silinip giderek, yerini okul yaşamının ve burada yeni edinilmiş arkadaşların uzun boylu anlatımlarına bıraktı.

Törless o günlerde, henüz meyveye durmamış bir çiçeklenmenin ardından ilk kışı geçiren bir ağaççık gibi yoksul ve yapraksız kalakalmış hissediyordu kendini.

Ancak, anne ve babası durumdan memnundular; oğullarını her türlü düşünceden uzak, güçlü ve derin bir şefkatle seviyorlardı. Törless bir tatili geçirmek üzere ne zaman

okuldan eve gelip de sonra yine ayrılıp gitse, her seferinde Saray Nazırı'nın eşi Bayan Törless'e ev boşalmış ve canlılığını yitirmiş gibi geliyor, birkaç gün yaşlı gözlerle odaları dolaşüyor, oğlunun bakışlarının bir süre üzerinde dinlendiği ya da parmaklarının dokunduğu bir eşyaya ellerini okşayarak değdirmeden duramıyordu. Gerek kendisi, gerek kocası, oğulları Törless için doğrusu canlarını verebilirlerdi.

Oğullarının mektuplarındaki çaresizlik taşan içlilik, ele avuca sığmayan inatçı hüznün Törless çiftini acılara boğuyor, zihinlerini kurcalıyor, onları aşırı bir duygulanmışlığa sürüklüyordu. Ama derken alınan bir mektubun şen ve memnun uçarılığı onları yine neşelendiriyor, yaşanan bir bunalmının atlatıldığı hissiyle oğullarının ruhunda esen bu yeni havayı elden geldiğince desteklemeye çalışıyorlardı.

Ne bu, ne öbür türlü mektuplarda kendini açığa vuran havayı, Törless'in anne ve babası, belli bir ruh gelişiminin belirtisi gözüyle görmüyor, hüznün nöbetleriyle onları izleyen yatışmalara, aralarında ayırım gözetmeksizin oğullarının içinde yaşadığı koşulların doğal sonucu diye bakıyorlardı. Bunların tek başına kalmış bir genç tarafından, ruhundaki güçleri geliştirmek için girişilip başarısız kalmış bir ilk denemeden başka şey sayılamayacağı gözlerinden kaçıyordu.

Derken Törless, içinde pek büyük bir hoşnutsuzluk hissetmeye başladı; sağda solda adeta el yordamıyla kendisine destek olabilecek yeni bir şeyler arıyor, ama bütün çabası boşa gidiyordu.

Bugünlere rastlayan bir olay, daha o zamanlar Törless'in içinde, ilerideki ruhsal gelişimini hazırlayıcı nitelikte neler olup bittiğini göstermesi bakımından karakteristik bir özellik taşıyor.

Günlerden bir gün ülkenin en nüfuzlu, en eski ve en

tutucu soylu ailelerinden birinin oğlu Prens H., Törless'in bulunduğu yatılı okula geldi. Törless'ten başka herkes genç prensin uysal bakışlarını ruhsuz ve yapmacık buluyor, onun ayakta dururken bir kalçasını öbüründen ileride tutuşuna, konuşurken parmaklarıyla oynayışına kadınsı bir davranış gözüyle bakıp alay ediyorlardı. Ama onunla eğlenmelerinin başlıca nedeni, anne ve babası dururken, kendisine daha önce mürebbiyelik ve öğretmenlik yapmış ilahiyat doktoru ve tarikat mensubu bir zatın eşliğinde okula gelmesiydi.

Ama Törless'in üzerinde genç prens daha ilk karşılaşmada güçlü bir izlenim bırakmıştı. Belki bunda prensin ileride saray çevrelerine girip çıkabilecek biri sayılmasının da payı vardı. Ancak kesin olan bir şey varsa, tanıştığı yeni arkadaşı ötekilerden ayrı yaradılıştan biriydi.

Taşrada soyluların oturduğu eski bir sarayın ve dinsel egzersizlerin suskunluğu hâlâ üzerinden gitmemişe benziyordu. Yürüyecek olsa bunu yumuşak ve esnek devinimlerle yapıyor, biraz mahcup bir edayla kendini kasarak bedenine bir incelik veriyor, bu da başka birinin yürürken çevresindeki boş mekânın görünmez köşelerine fena halde toslayacağı sarayda, birbirini izleyen boş salonlar içinde dimdik süzülüp gitme alışkanlığından kaynaklanıyordu.

Böylece, prensle düşüp kalkması Törless için seçkin bir ruhsal hazzın kaynağını oluşturmuştu. Prens, ona insan tanımının yeni bir yönteminin kapısını aralıyordu; söz konusu yöntemde insan karşısındakini ses tonuna, bir şeyi ele alış biçimine, hatta suskunluğunun edasına, bir odaya girerken vücudunun alacağı konuma, sözün kısası bir ruhla donatılmış biri olmayı gerçekte sağlayan bu devingen, ele avuca pek gelmeyen, tıpkı bir iskelet çevresine yerleşir gibi üzerinde konuşabilen somut bir çekirdek çevresine yerleşmiş bu

özelliklere bakarak tanıyor ve bu tanıyışın öylesine zevkine varıyordu ki, karşıdaki kişinin manevi kişiliğini maddi kişiliğinden önce ele geçiriyordu.

Törless, kısa süre sanki bir cennet havası içinde yaşıyordu. Kendisi gibi dinsel konularda liberal düşünceli burjuva ailesinden gelen biri için doğrusu pek yadırgatıcı olmasına karşın, yeni dostunun dindarlığı onu hiç tedirgin etmiyor, bu dindarlığı hiç duraksamadan kabulleniyordu. Hatta söz konusu dindarlık Törless'in gözünde prensi ayrı bir üstünlükle donatıyor, kendisinininkine hiç benzemez, beri yandan kendisinininkiyle hiç kıyaslanmaz gördüğü prensin varlığında bir yücelme sağlıyordu.

Prensle beraberken kendini küçük bir kilisede hissediyordu adeta; öyle ki gün ışığını bir kez de kilisenin pencereleri gerisinden seyretmek ve gözünü prensin ruhunda birikmiş, altın yıldızdan işe yaramaz süsler üzerinde uzun uzadıya gezdirmek, ruhun kendisine ilişkin silik de olsa bir fikir edinene kadar bu işi sürdürmenin ve üzerinde hiç zihin yormadan, sanki parmaklarıyla acayip yasalara uyarak nefis bir arabesk çizer gibi söz konusu fikre kavuşmanın hazzını duyuyor, bu haz karşısında böyle bir kilisede doğrusu işi olmadığı düşüncesi kafasından tümüyle silinip gidiyordu.

Derken ansızın araları açıldı yeni dostuyla.

Sonradan Törless'in kendi kendine itiraf etmeden durmadığı sersemce bir davranış yüzünden.

Günlerden bir gün dinsel konular üzerinde yine de bir tartışma çıktı aralarında. Doğrusu bu tartışmayla her şey bitmiş, çünkü Törless'in içindeki us denen güç, adeta kendisinden bağımsız, karşı durulmaz bir saldırıyla narin yapıllı prensin üzerine alaylar yağdırmış, prensin ruhunun yuvalandığı o sırça yapıyı barbarca kırıp dökmüş, sonunda iki

arkadaş öfkeyle birbirlerinden ayrılmıştı.

O günden sonra hiç konuşmadılar birbirleriyle. Törless, saçma bir iş yaptığıının biraz belirsiz de olsa kuşkusuz bilincindeydi. Açık seçiklikten uzak bir sezgi, mantık denen o kuru ölçünün yersiz bir zamanda kendisi için haz kaynağı olan zarif bir nesneyi kırıp döktüğünü söyleyip duruyordu. Ama yaptığı şeyin önüne geçmeye gücü yetmemişti; eski durumuna karşı bir çeşit özlem ruhunda saklı kalarak bir türlü kaybolmamış ama içinde sürüklendiği yeni bir akıntı onu adeta bu durumdan uzaklaştırmaya başlamıştı.

Söz konusu tartışmadan bir süre sonra, kendini rahat hissetmeyen prens okuldan ayrılarak yine evlerine döndü.

O gittikten sonra Törless tam bir boşluk ve can sıkıntısı içinde buldu kendini. Ama arada biraz daha büyüyüp gelişmiş, buluş çağının ilk dönemi karanlık sezgiler halinde yavaş yavaş kendini açığa vurmaya başlamıştı. Gelişiminin işte bu noktasında, bu gelişimine uygun olarak birkaç yeni arkadaş buldu kendine ve söz konusu arkadaşlar sonradan kendisi için alabildiğine büyük önem kazandı. Örneğin, Beineberg ve Reiting, Mote ve Hofmeier, yani bugün anne ve babasını okuldan istasyona birlikte geçirdiği oğlanlar yeni arkadaşları arasındaydı.

Ne tuhafsa bunlar Törless'in yaşitlarının en ele avuca sığmayanlarıydı, doğal olarak hepsi de seçkin ailelerin çocuklarıydı; ama bazen işi hoyratlığa vardıracak kadar haşarılık ve taşkınlıkla davranıyorlardı. Törless'in şimdi özellikle bu oğlanlarla düşüp kalkmaya başlamasının nedeni, içinde bir gücün kendisini prensten itip uzaklaştırmasından sonra fena halde bir bağımlılığın kucağına yuvarlanmış olmasıydı. Hatta prensten ayrılışının bir doğru üzerinde uzatılıp ileriye götürülmesiydi bu; çünkü söz konusu ayrılış, sağlam,

erkeksi ve yaşamın gerektirdiği mizaca sahip yeni arkadaşlarının bir karşıtlık oluşturduğu aşırı nazenin duygusallıklardan korkmasının sonucuydu.

Törless, kendini tümüyle yeni arkadaşlarının etkisine bırakmıştı; çünkü o günlerde içinde bulunduğu ruh durumu aşağı yukarı şöyle tanımlanabilirdi: Törless'in yaşında gimnazyumlarda Goethe, Schiller, Shakespeare, hatta belki bunların yanı sıra çağdaş yazarlar okunuyor, sonradan bu okumalar yarı sindirilmiş olarak parmak uçlarından bir yol bulup çeşitli yazılar kılığında yine dışarı dökölüyordu. Romalıları konu alan tragedyalar ya da göz göz dantel zarıflığıyla sayfalar boyu noktalama işaretlerine bürünmüş alabildiğine içli şiirler böyle doğuyordu. Tek başına alındıklarında gülünç ama sağlıklı bir gelişim süreci bakımından değer ölçülemeyecek uğraşlardı bunlar. Çünkü gençleri ellerinden tutarak, kendilerinde değerli bir taraf görmeden yapamadıkları, ama gerçekte böyle bir değer taşıyacak olgunluğa da henüz ulaşmadıkları bu yılların tehlikeli ölçüde kaygan ruhsal zemini üzerinden çekip götürren, bu kökü dışarıda çağrışımlar ve dışarıdan eğreti alınmış bu duygulardır. Aralarından bazısı çıkmış da bu uğraşlardan birazını kendisiyle ilerideki yıllara taşıyıp götürmüş, bazısındaysa bütün bu uğraşların izi sonradan silinip gitmiş, hiç fark etmez; değil mi ki her biri ileride şöyle ya da böyle kendisiyle bir uzlaşmaya varacaktır; tehlike yalnızca geçiş dönemi için söz konusudur. İlgili dönemde genç birine söz konusu uğraşların gülünçlüğünü açıklayıp onu buna inandırmaya görün, ayağının altındaki zemin kayıp gidecek ya da uyandırılan bir uyurgezer gibi olduğu yerden aşağı yuvarlanacak, ansızın çevresinde boşluktan başka bir şey bulamayacaktır.

İşte öğrencilerin ruhsal gelişimine yardım edecek böyle

bir yanılısama, böyle bir düzen eksikti yatılı okulda; her ne kadar okul kitaplığı klasik yazarların yapıtlarını bünyesinde barındırıyorsa da, bunlara sıkıcı şeyler gözüyle bakılıyor, geriye de kala kala aşırı duygusal anlatı ciltleriyle askerlik konularına ilişkin yavan mizah yazıları kalıyordu.

Törless de kuşkusuz kitaplıktaki bütün ciltleri katıksız bir açgözlülükle yiyip yutarcasına okumuş, kimi anlatılardaki beylik zarafeti içeren bir duygu ve düşüncenin etkisi bazen bir süre ruhunda varlığını sürdürmüştü, ama bunlar onun karakter oluşumunda rol oynayacak kalıcı bir izlenim, gerçek bir izlenim niteliğine kavuşamamıştı.

O zamanlar adeta karakter denen şeyden tümüyle yoksun durumdaydı Törless.

Örneğin, okuduklarının etkisinde kalarak zaman zaman kendi de küçük bir öykü ya da romantik bir destan yazmaya koyuluyordu. Sevgi yüzünden kahramanlarının çektiği çilelerden söz açarken heyecana kapılarak yanakları kızarıyor, nabız atışları hızlanıp gözleri ıslı ıslı parılıyordu.

Ama kalemi elinden bırakır bırakmaz da sona eriyordu her şey; sanki zekâsı yalnız devinim durumunda gücünü koruyabiliyordu. Bu yüzden bir şiir ya da bir öyküyü, ne zaman olursa olsun, buyur yaz, dendiğinde yazmayı başara-bilmekteydi. Yazarken heyecanlanıyor, yine de asla ciddiye almıyor bu durumu; yaptığı iş gözüne önemli görünmüyordu. Söz konusu etkinlikten ne bir şey gelip kendi kişiliğine ekleniyor, ne söz konusu etkinlik kaynağını onun kişiliğinden alıyordu. Olup biten, sadece ilgisizlik sınırını aşan kimi duyguların dıştan zorlama sonucu ruhunda uyanmasıydı; belli bir rolün dayatmasıyla kendini birtakım duygulara kaptıran bir oyuncu gibiydi.

Bunlar, beynin gösterdiği tepkilerdi. Ama bir insanın

karakteri ve ruhu, havası ya da edası diye bakılan şey hiç değilse düşüncelerin, kararların ve eylemlerin kendileriyle karşılaştırıldığında pek de belirleyici görünmeyip bir başkasıyla yer değiştirilebilir izlenimi bıraktığı o eğreti nesne, örneğin Törless'in prenste karşılaştığı şey, bütün ussal değerlendirmeler dışında kalan bu kesin ve devingenlikten uzak arka plan, o dönemde Törless'in içinde büsbütün yok olup gitmişti.

Gimnazyumlarda edebiyatla oyunsu uğraşlar gibi, kendi arkadaşlarında da spor merakı, bu hayvansal uğraş, onları böyle bir arka plana gereksinim duymaktan koruyordu. Törless söz konusu uğraşlardan ikincisine yönelmeyecek kadar düşünsel tipte biriydi; okuldaki yaşamın insanı kavgalara ve yumruklaşmalara sürekli hazır olmaya zorlaması karşısında, başka yerlerden ödünç alınmış eğreti duyguların gülünçlüğüne pek ince ruhlu bir tavırla yansıtıyordu. Varlığı böylece belirsiz nitelik kazanıyor, onu kendi kendisine götüren yolu ele geçirmesine set çeken bir iç çaresizliğiyle karşı karşıya bırakıyordu.

Törless yeni edindiği arkadaşlar arasına karışıyorsa, bu, onlardaki taşkınlıkların gözüne büyük görünmesinden-di. Hırslı bir mizacı vardı, yer yer haşarılıkta onları geride bırakmaya çalıştığı bile oluyordu. Ama her seferinde yarı yolda duraklıyor, bu da arkadaşlarının bir hayli alayına yol açıyordu. O zaman yeniden bir ürküntü sarıyordu varlığını. Bu nazik dönemde yaşadığı bütün hayat, doğrusu kaba ve erkeksi arkadaşları gibi davranmak için boyuna çaba harcamalar ve bu çabalara karşı ruhunun alabildiğine derinliklerinde duyulan ilgisizlik arasında gidiş geliştten başka bir şey değildi.

Bugünlerde kendisini görmeye gelen anne ve babasıyla yalnız kaldılar mı, bütün zaman suskun ve çekingen davra-

niyordu. Annesi sevecenlikle elini uzatıp onu okşamak ister istemez, bir bahane bulup kaçıırıyordu kendini. Gerçekte annesinin sevecen yaklaşımlarına karşı durmak istemiyorsa da, sanki böyle anlarda arkadaşlarının gözlerini üzerinde hissediyor, her seferinde bir utanç duygusuna kapılıyordu.

Anne ve babası ise, oğullarındaki bu duruma gelişim yıllarının doğal bir çekingenliği gözüyle bakmaktaydı.

Söz konusu ziyaretlerde ikindi üzeri bütün o gürültücü arkadaş topluluğu çıkageliyor, iskambiller oynanıyor, yenilip içiliyor, öğretmenlere ilişkin hikâyeler anlatılıyor, Saray Nazırı'nın başkentten getirdiği sigaralar tütürülüyordu.

Neşeli hava Törless çiftini sevindiriyor, onları rahatlatıp yatıştırıyordu.

Anne ve baba, oğulları Törless'in zaman zaman bambaşka saatler geçirdiğinden tümüyle habersizdi. Hele son zamanlarda bu saatlerin sayısı hayli artmıştı. Öyle oluyordu ki, Törless okuldaki yaşama karşı kimi anlar büsbütün kayıtsız kalıyordu. Günlük tasa ve düşünceleri birbirine tutturran o macun, böylesi anlarda çözülüp dağılıyor ve yaşadığı saatler kendilerini içten birbirine bağlayacak bir bağdan yoksun, dağılıp dökülüyordu.

Çok vakit, kara kara düşünerek, adeta kendi üzerine eğilmiş, uzun zaman öylece oturup kalıyordu Törless.

Bu kez de yine anne ve babası onu iki gün için ziyarete gelmişlerdi. Yenilip içilmiş, sigaralar tütürülmüş, sonra bir gezintiye çıkılmıştı; şimdi de Törless çiftini yine başkente götürecek ekspresin gelmesi beklenmekteydi.

Derken raylarda dönen tekerleklerin çıkardığı hafif bir tıkırtı trenin yaklaştığını haber verdi ve istasyon binasının çatısına yerleştirilmiş kampananın vuruşları, Saray Nazırı'nın eşi Bayan Törless'in kulaklarından amansız bir

kesinlikle sızdı içeri.

Bayan Törless, genç Baron Beineberg'e, bu kepçe kulaklı, ama anlamlı gözlerinde zekâ okunan uzun boylu ve kemikli oğlana dönerek, "Tamam, değil mi evladım Beineberg, oğluma göz kulak olacaksın?" dedi.

Törless, annesinin kendisini Beineberg'in vesayeti altına sokan bu davranışına içerleyip somurttu. Bayan Törless'in sözleriyle koltukları kabaran Beineberg ise biraz hain bir edayla sırıttı.

Derken Saray Nazırı Bay Törless, öbür oğlanlara dönerek şöyle konuştu: "Yalnız Beineberg'den değil, hepinizden ricam, oğlumun başına bir şey gelecek olursa, hemen bana haber iletmenizdir."

Bunun üzerine daha fazla dayanamadı genç Törless, son derece canı sıkılmış, "Ama babacığım, ne gelebilir ki başıma?" diye atılmaktan kendini alamadı; oysa anne ve babasının kendisinden her ayrılışında bu aşırı sevecenlik gösterilerine hiç sesini çıkarmadan göğüs germeye alışmıştı.

Arkadaşları bellerindeki zarif meçlere çekidüzen vererek, çizmelerinin topuklarını birbirine vurup vaziyet aldılar. Saray Nazırı Törless, "İleride ne olacağını kim bilebilir?" diyerek yanıtladı oğlunun sorusunu. "Bir şey olursa, hemen haberdar edilmek düşüncesi içimi hayli rahatlatacaktır. Ne bileyim, bakarsın eve yazmanı engelleyecek bir durum baş gösterebilir."

Tren istasyona girmişti. Saray Nazırı Törless oğlunu kucakladı, Bayan Törless ise gözyaşlarını saklamak için tülünü daha bir sıkı yüzüne bastırdı; genç Törless'in arkadaşları birer birer Törless çiftine yaklaşıp teşekkürlerini belirttiler; ardından kondüktör vagonun kapısını kapadı.

Karı koca Törless, yatılı okulun yüksek ve çıplak duva-

rına bir kez daha dönüp baktılar; upuzun kalın bir duvar okulun bahçesini çevreliyordu; derken sağda solda giderek gerilere kayan esmer tarlalarla tek tük meyve ağaçlarından başka bir şey seçilmez oldu.

Genç öğrenciler istasyondan ayrılmış, sessizce kente doğru yürüyordu; yolun sağında ve solunda birerli dizi oluşturmuş, hiç değilse yol ortasındaki bir türlü dağılmak bilmeyen yoğun toz bulutundan kendilerini korumak istemişlerdi.

Saat beşi geçmişti ve tarlalar üzerine akşamın bir habercisi gibi ağır ve soğuk bir hava çöküyordu.

Törless, derin bir hüzne kapılmıştı.

Belki anne ve babasının ayrılıp gitmesinden kaynaklanmaktaydı bu hüznü; ya da bunun tek nedeni, o anda doğa üzerine dört bir yandan yüklenmiş daha birkaç adım ötedeki nesneleri ağır ve mat renkleriyle silik bir görünümle donatan o haşin ve sağır melankoliydi.

Bütün öğle sonrası çepçevre serilmiş yatan o korkunç vurdumduymazlık, şimdi yavaş yavaş sürünerek ova üzerine geliyor ve peşinden sümüksü bir iz gibi bir sisi sürükleyip getiriyor, gelen sis de yeni sürülmüş topraklara ve gri renkteki pancar tarlalarına yapışıp kalıyordu.

Sağına soluna bakmıyorsa da hissediyordu Törless. Önündeki arkadaşının tozlar içinde açtığı ayak izlerine basarak adım adım ilerliyor ve hissediyordu, böyle olması gerekiyordu adeta; ömür boyu -adım adım- bu tek çizgi, toz toprak ortasından uzanıp giden bu daracık tek şerit üzerindeki devinim içine hapseden, kendisini iki yandan sıkıştırıp ezen katı bir yükümlülük olarak hissediyordu bunu.

Bir kavşağa gelip durdular; ikinci bir yol, geldikleri yolla birleşip, gide gele iler tutar yanı kalmamış yuvarlak bir ala-

na dönüştü; kırık dökük bir işaret levhası boşlukta yamuk yükseliyordu; çevresiyle bir karşıtlık oluşturan levha bir çılgılık etkisi yaptı Törless üzerinde.

Yeniden yola koyuldular. Törless'in akli anne ve babasına, doğup büyüdüğü kentteki tanıdık bildiklerine, okul dışında yaşanan hayata gitti. Bu saatte ya bir toplantıya katılmak üzere giyinilip kuşanılır ya da arabaya atlanıp tiyatroya gitmek üzere yola düşülürdü. Tiyatrodan çıkılınca bir lokantaya uğranır, bir yerde müzik dinlenir, bir gazinoda kahve içilirdi. Bazen ilginç bir tanışma fırsatı çıkar insanın karşısına, yaşanan bir gönül macerası sabaha kadar gözleri açık tutar, uyutmazdı. Hayat mucizemsi bir tekerlek gibi aralıksız yuvarlanıp durur, boyuna yeni, boyuna beklenmedik yaşantılar saçardı çevresine.

Törless, kafasında bu düşüncelerle göğüs geçirdi; kendisini okulun bunaltıcı havasına yaklaştıran her adımda, içinde bir şeylerin daha sıkı düğümlendiğini hissediyordu.

Daha şimdiden kulaklarında çan sesleri yankılanmaya başlamıştı. Sanki hoyrat bir bıçak darbesiyle kesip atar gibi, günün bitimini alabildiğine şaşmazlıkla belirleyen bu çan sesleri kadar onu ürküten bir başka şey yoktu.

Çünkü alışılmışın dışında bir şey yaşadığı yoktu Törless'in; hayatı sürekli bir ilgisizlik içinde renksiz geçip gidiyordu; durum böyleyken üstelik çan sesleri yaşadığı hayatı alaya alınacak bir havayla donatıyor, onun kendi kendisine, kendi alinyazısına ve ölüp gitmiş güne ilişkin çaresizlik taşan bir hırsla kapılıp titremesine yol açıyordu.

Çan sesi şöyle demek ister gibiydi adeta: Artık yaşamaktan kes umudu, on iki saatlik bir süre hiçbir şey yaşayamazsın artık, on iki saatlik bir süre ölüsün...

Genç oğlanlardan oluşan topluluk kulübemsi ilk alçak

evler arasından geçerken, bu pis pis düşünüp durmalardan kendini kurtardı Törless. Ansızın içinde uyanan bir ilgiyle başını kaldırdı; önünden geçtikleri ufacık, kirli evlerin buğulu ve sisli odalarına büyük bir dikkatle göz gezdirmeye başladı, Pek çok evin kapısının önünde, üzerinde bir önlük ve kaba kumaştan bir bluz, kocaman ve kirli ayaklarıyla çıplak kollu esmer kadınların dikildiği görülüyordu.

Aralarındaki genç ve gürbüzler, delikanlıların bazı Slavca kaba şakalarına konu oluyor, her seferinde kadınlar birbirlerini dürtüp genç beyzadelere karşı kikir kikir gülüyorlardı. Genç beyzadeler önlerinden geçerken, memeleri biraz fazla sert sıkılmış birinin, bir çığlık koyverdiği ya da bir başkasının kalçasına atılan şaplağa gülerek esprili bir sözle cevap verdiği işitiliyordu. Ama kiminin de aceleyle oradan uzaklaşan beylerin ardından öfkeli bir ağırbaşlılıkla bakmaktan başka bir şey gelmiyordu elinden. Arada bir, o sırada tarladan evine dönen bir köylü, durumu görüp ne diyeceğini bilemeyerek yarı işkilli, yarı babacan, gülümsüyordu.

Törless, arkadaşlarındaki bu vaktinden önce olgunlaşmış erkeksiliğin taşkınlıklarına katılmıyor, geride tutuyordu kendini.

Bu biraz, anne ve babaların tek evlatlarında rastlanan cinsel sıkılganlıktan, ama daha çok cinsel içgüdünün Törless'e özgü niteliğinden kaynaklanmaktaydı. Cinsel içgüdü Törless'te arkadaşlarınınkinden daha gizli, daha güçlü ve daha karanlık bir nitelik taşıyor, kendini daha ağır bir biçimde açığa vuruyordu.

Arkadaşları kadınlara ve kızlara takılmayı cinsel bir dürtüden çok, onlara kendilerini beğendirmek için yaparlarken, suskun, küçük Törless'in allak bullak ruhu gerçek ta-

kılmalarda bulunmak için kendini sürekli bir galeyan içinde hissediyordu.

Törless, evlerin küçük pencerelerinden, arkaya doğru uzanan köşeli ve dar kemer kapılarından içeri öylesine ateşli gözlerle bakıyordu ki, gördükleri ince bir ağ gibi bundan böyle gözlerinin önünde sürekli dans edip duruyordu.

Yarı çıplak çocuklar evlerin avlularındaki pis suların içinde oradan oraya yuvarlanıyor, yer yer çalışmakta olan bir kadının eteklik altından açığa çıkmış bacakları seçiliyor ya da gürbüz bir memenin keten bluzdaki pililer arasına gergince sıkıştığı görülüyordu. Ve sanki bütün bunlar, hayvansı denebilecek bambaşka bunaltıcı bir atmosfer içinde olup bitiyormuş gibi, evlerin girişlerinden uyuşuk ve ağır bir hava esip geliyor, Törless de ağgözlülükle bu havayı soluyordu.

Bu arada müzelerde görüp pek kavrayamadığı eski ressamaların tabloları geliyordu aklına. Nasıl bu tablolar önünde dikilip hep bir şey olmasını beklemiş, ama hiçbir şey olmamışsa, burada da yine bir şeylerin olmasını bekler gibiydi. Neydi beklediği? Şimdiye kadar asla karşılaşılmamış şaşırtıcı bir şey mi? Birazcık olsun hayalinde canlandıramadığı müthiş bir görüntü mü? Hayvansı denebilecek şehvetle dolu bir şey, onu pençeleriyle kavrayacak, ilkin gözlerinden başlayıp onu paralayacak bir şey mi? Kadınların kirli entarileri ve kaba saba elleriyle, onların alçak tavanlı odalarıyla, çocukların avlulardaki çirkeflerde yuvarlanmalarıyla henüz pek belirsiz bir ilişkisi olması gereken bir yaşantı mı? Hayır, hayır... Şu anda duyumsadığı tek şey, gözleri önündeki ateşten ağdı ve bunu da anlatabilmekten uzaktı sözcükler; hiç de sözcüklerin dile getireceği kadar fena bir şey yoktu ortada. Düpedüz suskun, dilsiz bir şeydi bu; boğazda bir

düğümlenme. Pek farkına varılacak gibi olmayan bir düşünceydi ve ille de sözcüklerin aracılığıyla dile getirilmek istendi mi, böyle şeyler ortaya çıkıyor ve bunlar asıllarına ancak uzaktan bir benzerlik göstermekten öteye geçmiyordu; bir nesnenin devcileyin büyütülmesindeki gibi: Böyle bir büyültmede her şey açık seçik görülmekle kalmaz, daha önce var olmayan şeyler de belirip ortaya çıkar... Ama ne olursa olsun utanılacak bir şeydi.

Törless'in suskunluğu ve karanlıkla peçelenmiş gözleri, ondan iki yaş daha büyük ve uzun boylu Reiting'in dikkatini çekmişti; alaycı bir tonla sordu: "Ne o, evi mi özledin yoksa, koca bebek?" Törless, ne diyeceğini şaşırarak, yapmacık bir edayla gülümsedi; sanki o hain Reiting kulak kabartmış da, içinden geçenlerin hepsini dinlemiş gibi bir duyguya kapıldı.

Yanıtlamadı soruyu. Üzerinde kedi başı motifleri görülen parke taşlarıyla döşenmiş kare biçimindeki kilise alanına varmışlardı; burada birbirlerinden ayrıldılar.

Törless'le Beineberg henüz okula dönmek istemiyordu; ama arkadaşlarının dışarıda daha çok kalma izinleri yoktu, bu yüzden ister istemez okulun yolunu tuttular.

İki arkadaş bir pastaneden içeri girdi.

Bahçeye bakan bir pencerenin yanı başındaki yuvarlak masaya geçip oturdular; bir avize altında bulunuyordu masa, tavandaki süt rengi küreler içerisinde yanan gaz lambaları usulcacık cızırdayıp duruyordu.

Koltuklara rahatça kuruldular. Yüksük kadehlerde birbirinden değişik konyaklar getirtip içtiler, sigara tütürdüler, arada biraz çörek, kurabiye gibi şeyler atıştırdılar ve pastanenin o anda biricik müşterileri olmanın keyfini çıkardılar; çünkü kendilerinden başka arkadaki küçük odalarda

şaraplarını yudumlayan tek tük kişiler bulunabilirdi ancak; ön taraf sessizdi, hatta artık genç denemeyecek tombul tezgâhtar kadın, tezgâhın gerisinde pinekler gibiydi.

Törless giderek karanlığa gömülen bahçeye dikti gözlemini, ama öyle belli bir yeri hedef alarak baktığı yoktu.

Beineberg konuşuyordu sürekli. Hindistan'ı anlatıyordu. Her zamanki gibi. Çünkü general olan babası, genç bir subayken Hindistan'da, İngilizlerin hizmetinde çalışmıştı. Ve dönüşte öbür Avrupalılar gibi yalnız oyma işler, dokuma eşyalar ve fabrikasyon ürünü küçük boy putlar getirmekle kalmamış, adı geçen ülkede herkesin içerisine giremeyeceği Budizm'e özgü gizemli ve acayip meditasyon havasından da biraz bir şeyler sezinler gibi olmuş ve bu sezinlemelerini bir daha elden çıkarmamaya bakmıştı. Daha o zamanlar bildiklerini ve sonradan bu konuda okuyup öğrendiklerini, ta küçüklüğünden başlayarak oğlu Beineberg'e aktarmaya çalışmıştı hep.

Öte yandan düpedüz kendine özgü bir okuma yöntemi vardı. Süvari sınıfından bir subay olduğu için kitapları hiç sevmezdi. Dolayısıyla, roman ve felsefe kitaplarını da küçümseyen biriydi. İçinden kitap okumak geldi mi, bir konuda o ne demiş, bu ne demiş, umursamaz pek, tartışmalı sorunlar üzerinde kafa yormaz; bir kitabı daha açar açmaz, adeta gizli bir kapıdan girerek seçkin bilgiler doğruca kaynağına gelip dayansın isterdi... Okuyacağı kitaplar, elde bulundurulmaları bile gizli bir tarıkata bağlılığın kanıtı sayılabilecek ve uhrevi içerikleri kesinlikle sesini duyurabilecek şeyler olacaktı. Aradıklarını da yalnız Hint felsefesine ilişkin kitaplarda buluyor, dolayısıyla bunlara sırf kitap değil, aynı zamanda vahiyler, gerçek özler, ortaçağın ilmî simya ve büyü yazıları gözüyle bakıyordu.

Görevini bütün ciddiliğiyle yerine getiren, üstelik üç atının üçüne hemen her gün kendisi binen bu sağlıklı ve enerjik adam, akşamüzeri işte bu tür kitaplarla odasına kapanıyordu.

Kitapların arasından birini çekip alarak rastgele bir sayfasını açıyor, açtığı yerde yazılanların içinde saklı yatan anlamından içeri acaba bugün bir kapı bulup girebilir miyim diye düşünüp duruyordu. Kafasında yaşattığı kutsal tapınağın henüz ön avlusuna bile ulaşamadığını sık sık görmesine karşın, kendini hayal kırıklığına kaptırdığı olmuyordu hiç.

Kısaca bu sağlam yapılı, esmer, açık hava adamının çevresinde kutsal bir sır gibi bir şeyler uçuşup durmaktaydı. Her gün, insanı yakıp kavuracak büyük bir gizi ele geçirmenin arifesinde bulunduğu kanısı, kendisine dışa kapalı bir üstünlük sağlıyordu. Gözleri öyle hülyalı değildi, tersine bir serinkanlılık ve sertlik vardı bakışlarında. Bir tek sözcüğün bile bütün'deki gizli anlamı bozmadan yerinden oynatılamayacağı kitapları okuma alışkanlığı, anlamı ve arka planı üzerinde titizlik ve dikkatle durarak her okuduğu cümleyi tartması, gözlerindeki ifadeyi biçimlendiren bir öge olmuştu.

Ancak, arada bir, tatlı bir melankolinin alacakaranlığı içine dalıp kayboluyordu. Böyle durumlar önündeki yazıların orijinallerine gidip dayanan o gizli kült'ü ve bu orijinallerden kaynaklanıp binlerce insanı heyecana sürükleyen mucizeleri düşündükçe baş gösteriyordu. Aradaki uzaklık dolayısıyla hepsini kendisine kardeş bildiği binlerce insanı heyecana sürüklemiş mucizeler! Oysa hemen çevresinde bütün ayrıntılarına varıncaya kadar gözleri önünde duran insanları küçümsüyor, böylesi saatlerde adeta neşesi kaçıp yaşamının kutsal güçlerin kaynaklarından uzakta bir akış

izlemeye mahkûm bulunduğu, o günkü çabalarının da koşulların elverişsizliği yüzünden yine bir başarı sağlamayacağı düşünce­si, üzerine çöreklenip kendisini bir umutsuzluğa sürüklüyordu. Ama kitapların başında özgün özgün otururken, tuhaf bir duygu beliriyordu içinde; kapıldığı melankolinin ağırlığı hafiflemek şöyle dursun, duyduğu hüzün daha da artıyor, ama artık onu umutsuzluğa sürükleme gücünü gösteremiyordu. Kendisini her zamankinden yalnız ve kolu kanadı kırık hissetmesine karşın, bu hznde, başkalarına yabancı bir şey yaptığı, başkalarınca anlaşılamayan bir Tanrı'ya hizmet ettiği gibi bir düşünce­den kaynaklanan ince bir kıvanç ve gurur saklıydı. Ve derken, kuşkusuz geçici olarak, gözlerinde bir parıltı beliriyor, dinsel nitelikli cez­belerdeki deliliği anımsatıyordu.

Beineberg, konuşa konuşa yorgun düşmüştü. Acayip bir adam olan babasının hayali, kendisinde arpıtılıp büyüyerek varlığını sürdürüyordu. Babasının her özelliği Beineberg'de yaşıyordu; ama babasında belki gelip geçici bir hevesten öteye geçmeyen, inceliği ve soyluluğu dolayısıyla saklı tutularak gittikçe güçlendirilmesine çalışılan duygu, onda ge­lişip serpilerek fantastik bir beklentiye dönüşmüştü.

Babası için söz konusu özellik, belki de bireyselliğin en son barınağını oluşturmaktan öte bir değer taşımamıştı; öyle bir barınak ki, kendisini isterse yalnız giysilerin seçimiyle olsun başkalarından ayırabilmesi için buna herkesin sahip olması gerekiyordu; ancak, babasının davranışı, Beineberg'de, manevi gçlere başvurarak başkaları üzerinde kesinlikle egemenlik kurabileceği gibi sarsılmaz bir inancın doğmasına yol açmıştı.

Törless bu tür konuşmaları yeteri kadar biliyor, bunlar ona pek dokunmayarak yanından, yöresinden geçip gidi-

yordu.

O anda yüzünü yine pencereden yana çevirmişti ve bir sigara saran Beineberg'e bakıyordu. Bir ara, içinde zaman zaman beliren o tuhaf tiksintiyi yine duyumsar gibi oldu. Bir beceriklilikle kâğıt içinde tütünü yuvarlayan bu narin, bu uzun ve esmer eller doğrusu güzeldi. Kalem gibi parmaklar, nefis bombeler oluşturan oval tırnaklar: Belli bir kibarlık okunuyordu bunlarda. Koyu kahverengi gözlerde de yine aynı kibarlık görülüyor, bütün vücudun çelimsiz uzunluğunda aynı kibarlık seçiliyordu. Evet, kepçe kulakları vardı Beineberg'in ve küçük yüzü kendi içinde bir uyumsuzluğu barındırıyor; baş tümüyle bir yarasa başı izlenimi uyandırıyor. Ancak yine de Törless ayrıntıları teker teker karşılaştırır, tartıp biçerken bütün açık seçikliğiyle hissediyordu ki, ruhuna o bir tuhaf tedirginliği salan, söz konusu ayrıntılardaki çirkinlikler değil, tersine bunlardaki güzelliklerdi.

Vücudun çelimsizliğine gelince -Homer yarışçılarındaki o çeliksi ince bacakları kendisine hep örnek diye gösteriyordu Beineberg- hiç de üzerinde böyle bir etki yapmıyordu. Şimdiye kadar Törless bu konuda bir yargıya varmak gereğini duymamıştı, dolayısıyla şimdi de bu bacakları doğru dürüst benzeteceği bir şey gelmedi aklına. Beineberg'i şöyle inceden inceye süzmeyi pek istiyordu, ama o zaman Beineberg bunu anlayacak, Törless de rastgele şeyler konuşup onu süzüşünün gerçek nedenini saklamak zorunda kalacaktı. Ama işte göz ucuyla yarı arkadaşına bakıp, yarı hayalinde onun görüntüsünü bütünlemeye çalışırken, aradaki ayırım dikkatini çekti. Arkadaşının vücudunu giysilerden soyunuk düşünür düşünmez, ince uzun vücudun dinginlik içindeki zarafeti ister istemez kafasından silinip giderek,

bu zarafeti söz konusu vücuda yakıştıramaz oluyor, ansızın sağa sola tedirgin kıvrılıp bükülmeler, kollar ve bacaklarda çarpıklıklar, belkemiğinde eğrilikler gözünün önüne geliyordu; din fedailerini konu alan tasvir ve heykellerde ya da panayırlardaki çadır tiyatrolarında sergilenen güldürülerde rastlandığı gibi.

Beineberg'in herhangi zarif bir jestiyle beraber kafasında pekâlâ canlandırabileceği ellerini de, parmakların boyuna sağa sola oynadığı bir görüntüden başka durumda düşünemiyordu Törless. Gelgelelim, duyduğu en büyük tiksinti, Beineberg'in en güzel yanı olan bu ellerde toplanıyordu. Uygunsuz bir şeyler vardı bu ellerde. Galiba onları niteleyecek en güzel sözcük buydu. Ayrıca, vücudun o eğri büğrü devinimlerinin insanda bıraktığı izlenimde de yine böyle bir uygunsuzluk göze çarpıyordu. Ne var ki, bu uygunsuzluk adeta ellerin kendisinde bir araya toplanıyor ve bir dokunuşun önsezisi gibi buradan çevreye yayılarak, Törless üzerinde tiksiniç bir ürperti gibi dolu dizgin geziniyordu. Törless, aklına bu tür düşüncelerin gelmesine şaşıtı birden, korktu; çünkü bugün ikinci defadır ki, cinsel birtakım duygular hiç beklenmedik anda ve arada pek bir ilişki bulunmaksızın düşünceleri arasına zorla gelip giriyordu.

Derken Beineberg eline bir gazete aldı. Törless de, böylelikle onu daha bir enine boyuna inceleme fırsatı buldu.

Gerçekten de Beineberg'de, Törless'in düşünceleri arasına böyle cinsel düşüncelerin gelip girmesini biraz olsun bağışlatacak pek bir şey yoktu.

Ancak, durup dururken Törless'in içinde beliren hoşnutsuzluk giderek büyüdü. Henüz iki arkadaş suskun oturmaya başlayalı aradan on dakika geçmemişti ki, Törless ruhundaki tiksintinin güçlenip en son kertesine ulaştığını hissetti.

Kendisiyle Beineberg arasında temel oluşturan bir ruhsal hava, temel oluşturan bir ilişki bu tiksintide adeta ilk kez kendini açığa vuruyordu; şimdiye kadar hep pusuda beklemiş bir güvensizlik, ansızın bilinçli bir duygusal düzeye tırmanıp çıkmıştı.

İki arkadaş arasındaki gerilim giderek artıyor, dile getiremeyecek aşağılamalar Törless'in zihnine üşüşüyor, sanki Beineberg'le arasında gerçekten bir şeyler geçmiş gibi bir çeşit utanç duygusu kendisini tedirginliğe sürüklüyordu. Parmakları sinirli sinirli masanın üzerine inip kalkmaya başlamıştı.

Sonunda bu acayip durumdan kurtulmak için yine pencereden dışarı bakmaya koyuldu.

Derken Beineberg başını kaldırdı; Törless'e içinden bir yer okuduktan sonra elindeki gazeteyi bir kenara koydu ve esnedi.

Baş gösteren suskunlukta Törless'in üzerine yüklenmiş baskının gücü de kırıldı. Bundan böyle düpedüz önemsiz sözler yaşanan anlar üzerinden seğirtip geçiyor, bu anları silip götürüyordu. Birden kısa bir uyanışın ardından yine eski ilgisizlik açığa vurmuştu kendini. "Daha ne kadar vakitimiz var?" diye sordu bir ara Törless.

"İki buçuk saat."

Bir üşüme duygusuyla omuzlarını kaldırdı. Giderek yaklaşan o bunaltıcı okul havasının insanı adeta felce uğratan etkisini yeniden üzerinde hissetti. Birbirini izleyen dersler, arkadaşlarla her günkü ilişkilerin sürdürülmesi, Beineberg'e karşı gönlünde uyanan ve şimdi bir an için yerini yeni bir duyguya bırakmış görünen nefret bile, okula karşı duyduğu tiksintiden fazla değildi.

"Bu akşam ne yiyeceğiz acaba?"

“Bilmem.”

“Yarın ne ders var?”

“Matematik.”

“Sahi mi? Yapılacak bir ödev falan?”

“Trigonometriden birkaç denklem. Ama çözersin sen; öyle pek zor şeyler değil.”

“Matematikten sonra?”

“Din dersi.”

“Din dersi mi? Öyle ya! Yine bir pandomim oynanacak desene... Hani bana öyle geliyor ki, kendimi biraz şöyle forumda hissetsem, iki kere ikinin beş edeceğini, tıpkı tek bir Tanrı'dan başka bir Tanrı'nın olmadığını kanıtlar gibi kanıtlayabileceğim...”

Beineberg, başını kaldırıp müstehzi bir edayla Törless'e baktı. “Bu bakımdan zaten acayip bir hal var sende. Neredeyse böyle şeylerden zevk alıyorsun diyeceğim geliyor; hiç değilse gözlerine baktım mı, bu yolda bir eğilimin ışıltısını sezer gibiyim...”

“Neden olmasın? Hoş bir şey değil mi yani? Bu konuda her vakit öyle bir noktayla karşılaşılıyor ki, insan yalan mı söylüyor, yoksa kafasından uydurduğu şeyler kendisinden daha mı gerçek, bilemez duruma geliyor.”

“Nasıl yani?”

“Şey, sözcük anlamıyla bakma söylediklerime. Kuşkusuz bir yanıltmaca olduğunu biliyor herkes; ama yine de insan bunu o kadar inanılmaya değer bir şey görüyor ki, adeta kendi düşüncelerinin ağına yakalanmış, kalakalıyor.”

“Peki ama, bunda sana zevk veren ne var?”

“Dedim ya! İnsanın kafasında birden bir şimşek gibi çalıyor, bir göz boyama, bir korku...”

“Sus, sus! Bunlar oyunsu şeyler hepsi.”

“Ben öyle değildir demedim ki... Yine de bütün okulda benim için hâlâ en ilginç şey bu.”

“Beyin jimnastiği gibi bir şey senin bu yaptığın; ama pek bir amacı yok.”

“Hayır,” dedi Törless ve yeniden gözlerini çevirip bahçeye baktı. Arkada bir yerden, uzaktan gaz lambalarının cızırtısı geliyordu kulağına. Birden melankoliyi anımsatan bir duygu, ruhunun derinliklerinden bir sis gibi yükselip yukarılara doğru tırmanmaya başladı.

“Bir amacı yok. Haklısın. Ama böyle bir şeyi akla getirmek bile yersiz. Bütün gün okulda bu kadar şey yapıyoruz, hangisinin bir amacı var sanki? İnsana yarar sağlayacak ne var içlerinde? Demek istediğim, insanın kişiliğine katkısı olan bir şey; anlıyorsun sanırım. Akşamı ediyoruz, biliyoruz ki, gene bir gün yaşadık, şunları şunları belledik, ders planında öngörülen yükümlülükleri yerine getirdik. Ama bütün bunlara karşın içimizde dolan bir boşluk olmadı, manevi yönden hani; sanki çok derinlerde bir açlık-hâlâ saklı yatıp durmaktadır.”

Beineberg biraz egzersiz yapmaktan, ilerisi için zekâyı hazırlamaktan söz açtı, “henüz bir girişimde bulunamayız ki... ilerde...” falan gibi bir şeyler mırıldandı.

“Zekâyı hazırlamak mı? Egzersiz yapmak mı? Peki niçin? Belli bir neden söyleyebilir misin? Belki umutla gözlediğin bir şey vardır, ama senin için de pek açık seçik olmayan bir şeydir bu. Benim görüşüm şöyle: Ortada bitip tükenmeyen bir bekleyiş var; öyle bir bekleyiş ki, bekleniliyor olmasından öte kendisiyle ilgili bilinen bir şey yok... Aman ne sıkıcı...”

“Sıkıcı...” diye uzattı sözcüğü Bieneberg ve başını salladı.

Törless hâlâ bahçeye bakıyordu. Rüzgârın bir araya topladığı sararmış kuru yaprakların hışırtısını işitir gibiydi. Derken koyu bir karanlığın ortalığa çökmesinden hemen önce genellikle baş gösteren o alabildiğine derin sessizlik çevreyi sardı. Azar azar akşamın loşluğuna gömülen nesnelerin biçimleri ve loşlukta eriyip giden renkler, birkaç saniye kımıldamadan öylece kalmış, adeta soluklarını tutmuştu...

Başını döndürmeden: “Bak Beineberg,” dedi Törless, “ortalığa alacakaranlık çökerken, galiba her zaman ötekilerin hiçbirine benzemeyen birkaç an yaşanıyor. Ne zaman bu loşluğu izlesem, hep aynı şey gelir aklıma: Henüz pek küçüktüm, gene bu vakitlerdeydi ve bir ormanda oynuyordum. Bana göz kulak olan hizmetçimiz bir ara yanımdan uzaklaşmıştı, ama ben farkında değildim, onu hâlâ yanımda sanıyordum. Birden bir şey başımı kaldırmaya zorladı beni. Yalnız olduğum duygusuna kapılmıştım. Ansızın işte öylesine bir sessizlik kaplamıştı ortalığı. Gözlerimi sağda solda gezdirince öyle sandım ki, sanki ağaçlar çevremde bir halka oluşturmuş suskun dikiliyor ve bana bakıyorlar. Ağlamaya başladım. Kendimi büyükler tarafından alabildiğine yalnız bırakılmış, cansız yaratıkların eline işte öylesine terk edilmiş hissettim... Şimdi nedir bu? İki de bir bu duygu uyanıp durur içimde. İşitmediğimiz bir konuşma gibi, birden bastıran bu suskunluk nedir?”

“Senin demek istediğini anlamadım ama, nesnelerin neden bir dili bulunmasın? Onların da bir ruhu olmadığını kesinlikle ileri sürecektir durumda değiliz nihayet.”

Törless cevap vermedi. Beineberg’in bir spekülasyondan kaynaklanan görüşünden pek hoşlanmamıştı.

Ancak biraz sonra yeniden söze başladı Beineberg: “Ne diye boyuna pencereden dışarı bakıp duruyorsun? Ne bulu-

yorsun bunda, anlamadım?”

“Hâlâ onun ne olduğunu düşünüyorum.” Oysa Törless gerçekte daha başka şeyler düşünmüş, ama bunu itiraf etmek istememişti. Ruhundaki aşırı gerilime ancak bir an katlanabilmiş, ciddi bir sırta kulak veriş ve yaşamın henüz tanımlanmamış ilişkiler örgüsünün orta noktasına bakış sorumluluğunu ancak bir an üstlenebilmişti. O yalnızlık ve öksüzlük duygusu, aşırı bir çabayı gerektiren bu işin hemen ardından yine üzerine çullanmıştı. Söz konusu işte henüz kendisi için fazla ağır bir taraf bulunduğunu seziyor, düşünceleri aynı nesne içinde yer alan, ama bir bakıma yalnız arka planda kalıp pusuda bekleyen bir başka şeyde, yalnızlıkta alıyordu soluğu.

Issız bahçeden yer yer bir yaprak havada döne döne pencereye yaklaşıyor, içeriden bir aydınlık dilimini koparıp alarak dışarının karanlığına taşıyordu. Karanlık zaman zaman kendini geriye çeker görünüyor, ama bir an sonra yeniden öne çıkıp bir duvar gibi hiç kımıldamadan pencere önüne dikiliyordu. Başlı başına bir dünyaydı bu karanlık. Sanki kara bir düşman sürüsü gibi yeryüzüne inmiş, insanları kırıp geçirmiş, yerlerinden yurtlarından etmiş ya da ne yapmışsa yapmış, onlardan iz eser bırakmayıp hepsini silip süpürmüştü.

Ve Törless bundan adeta memnurluk duyar gibiydi. Şu anda insanları sevmiyor, büyükleri ve yetişkinleri sevmiyordu. Ortalık kararmaya görsün, asla hoşlanmıyordu onlardan: Karanlık çökünce, insanlara sanki yok gözüyle bakmaya alışmıştı. Böyle zamanlar ona dünya boş ve zifîrî karanlık bir ev gibi geliyor, bağrında tüyleri ürperten bir duygu belirliyordu; öyle bir duygu ki, söz konusu evde oda oda dolaşıp arayacak, köşe bucaklarında neler saklı olduğu

bilinmeyen karanlık odalarda dolaşacak, bundan böyle kendisinden başka kimsenin geçemeyeceği kapılardan el yordamıyla geçip odalara girecek, sonunda kendini bir odada bulacak, önünde ve arkasındaki kapılar kapanacak ve o kara kara düşman sürülerinin kraliçesini bizzat karşısında bulacaktı. Ve içinden geçtiği bütün kapılar birden kilitlenecek, bundan böyle karanlığın saldıgı gölgeler uzaktaki duvarların önünde kara derili haremağaları gibi nöbet tutacak ve insanların duvarlara yaklaşmalarını önleyecekti.

İşte Törless'in, bir vakit kendisini yüzüstü bırakıp gitdikleri ormanda ağladığı zamandan beri duyumsayageldiği bir yalnızlıktı bu. Bu yalnızlıkta kendisi için bir kadının albenisi ve barbarca bir davranışın çekici gücü saklıydı. Bir kadın gibi duyumsuyordu bu yalnızlığı Törless; ne var ki, kadının soluğu göğsünde bir tıkanmaya, yüzü bütün insan yüzlerinin adeta bir girdap içinde unutulup gitmesine, ellerinin devinimleri ise vücudunu hemen bir ürpertinin sarmasına yol açıyordu.

Törless kafasında bu gibi hayallerin canlanmasından korkuyordu, bunlardaki mahremiyetin kendisini nerelere kadar çekip götürebileceğini biliyordu çünkü. Dolayısıyla, bu tür hayallerin onu giderek daha çok sultanı altına alabileceğini düşündükçe, bir tedirginliğe sürükleniyordu. Ancak, kendisini hepsinden büyük bir ciddilik ve arılık içerisinde gördüğü anlarda, kafasına üşüşüyordu bu hayaller; hani denebilirdi ki, ruhunda şimdiden gelişip ortaya çıkmasına karşın henüz yaşına uygun düşmeyen duyarlılıkların sezgisine vardığı anlara bir tepki olarak kendilerini açığa vuruyorlardı. Çünkü ince bir ahlâk duygusunun oluşum sürecinde her zaman böyle erken ulaşılmış bir noktaya rastlanır ve bu noktada söz konusu duygu, belki sonradan en atak yaşantı-

sını oluşturacağı ruhta gszleşmeye yol açar; bu duygu-
nun köklerinin ilkin arayıp kollayarak dibe doğru inmesi,
ileride pekiştirme görevini üstleneceği toprağın önce altını
stne getirmesi gerekiyor gibidir; bu yüzden, parlak bir
geleceğe aday olan gençler, okluk aşağılanmalardan yana
zengin bir geçmişi olanlar arasından çıkar.

İşte bazı ruh durumlarına karşı Törless'in duyduğu ya-
kınlık da, ileride şaşırtıcı bir yetenek kimliğiyle kendini aı-
đa vuracak bir ruhsal gelişimi ele veren ilk üstü kapalı belir-
tiydi; çünkü Törless ilerideki tuhaf bir yeteneğin doğrudan
egemenliği altına girmiş gibi görmeye başlamıştı kendini.
İçinden bir g, olayları, insanları, nesneleri ve hatta öz var-
lığını o türlü hissetmeye zorluyordu ki, bunlar arasında hem
zemediği bir anlaşılmazlığın, hem nedeni aıklanamayıp
asla tümüyle haklı gösterilemeyen bir akrabalığın var ol-
duğu duygusuna kapılıyordu. Söz konusu şeyler ona elle
tutulacak kadar yakın görünüyor, ama üzülüp dağılarak
tastamam sözcük ve düşüncelere bir türlü dnşemiyordu.
Olaylarla ben'i arasında, hatta içindeki duygularla bunla-
rın anlaşılmasını isteyen en içsel bir ben arasında her vakit
ayırıcı bir çizgi kalıyor, yanına yaklaşmayagrsn, çizgi bir
ufuk gibi gerilere kaçıyordu. Hatta düşüncelere başvurarak
duygularını ne kadar titiz ve eksiksiz kucaklamaya çalışır,
onlar ne kadar çok aşınalık kazanırsa, sanki bunlar kendisi
için o kadar yabancı ve anlaşılmaz niteliğe bürünüyordu;
Öyle ki, adeta söz konusu duygular onun önünde gerilemi-
yordu da, kendisi onlardan uzaklaşıyor, ama onlara yaklaş-
tığı sanısını da asla içinden söküp atamıyordu.

İyzne kolay kolay girilemeyen bu acayip çelişki,
Törless'in ruhsal gelişim sürecinin hayli bir bölümünde et-
kinliğini hissettirdi; adeta çelişki ruhunu parça parça doğra-

mayı kafasına koymuştu ve en başta çözümlenmesi gereken bir sorun olarak bu ruhu uzun zaman tehdidi altında tuttu.

Ama şimdilik bu çatışmaların ağırlığı, yalnızca sık sık baş gösteren ani bezginliklerde kendini açığa vuruyor, tuhaf ve netameli bir ruh durumu, az önceki gibi böyle bir bezginliğin sezgisini içinde uyandırır uyandırmaz, Törless'i adeta uzaktan bir korkunun içine sürüklüyordu. Böylesi durumlarda Törless kendisine, bir tutsak gibi güçsüz, gözden çıkarılmış, hem kendisi, hem başkalarıyla arasındaki bağlar koparılmış biri gözüyle bakıyordu; bir boşluk ve umutsuzluk duygusundan çılgınlık atması işten değildi; ama bunu yapacakken içindeki o ciddi, bekleyiş dolu, işkence altında tutulmuş yorgun insandan adeta yüz çevirip bu ani vazgeçişten dolayı hâlâ ürkek, yalnızlığın fısıldadığı seslere kulak veriyor, onların ılık ve günahkâr nefesleriyle kendinden geçiyordu. Törless birden hesabı ödeyip kalkma önerisinde bulundu; Beineberg'in gözlerinde durumu kavradığını gösteren bir ışık çaktı: arkadaşının bu ruh hali kendisine yabancı değildi. Oysa Törless için onun böyle bir şeyi anlaması iğrençti; Beineberg'e karşı duyduğu nefret depreşti gönlünde ve onunla beraber olduğu için kendisini adeta aşağılık bir durumun kucağına yuvarlanmış gördü.

Ama bu da içinde bulunduğu ruh durumunun bir parçasıydı sanki. Aşağılanmışlık duygusu yeni bir yalnızlık, kap-kara yeni bir duvardı.

Birbirleriyle bir şey konuşmaksızın belli bir yola saptılar.

Son dakikalarda hafif bir yağmur atıştırmış olacaktı, nemli ve ağır bir hava vardı dışarıda; sokak lambalarının çevresinde alacalı bir sis titreşiyor, yaya kaldırımlarının yer yer ışıldadığı görülüyordu.

Törless, ucu kaldırıma vuran meçini beline doğru çekti.

Kaldırım üzerine inip kalkan topuklarının sesi bile, içinde tuhaf bir duygunun uyanmasına yetiyordu.

Az sonra ayakları altında yumuşak bir zemin belirdi; kentten uzaklaşmışlar, geniş köy yollarından geçerek ırmağa doğru yürüyorlardı.

Ahşap köprü altında ırmak gluk gluk sesler çıkararak, kara ve miskin yuvarlanıp gidiyor, ortada tozlu camları kırık bir tek fener görölüyordu. Rüzgâr darbeleri önünde tedirginlikle sinen ışığın parıltısı, zaman zaman ileriye doğru sürüklenen bir dalga üzerine vuruyor, dalganın sırtında eriyip kayboluyordu. Köprünün yuvarlak kalasları her adımda esniyor, ileri doğru bel verip sonra yine eski durumlarını alıyorlardı.

Beineberg bir ara durdu. Karşı kıyı sık ağaçlarla örtülüydü. Karşıda yol dik açılı bir dirsek yaparak ırmak boyunca uzanıp gidiyor, ağaçlar adeta gözdağı veren aşılmaz kara bir duvar oluşturunuyordu. Ancak dikkatli bir aramadan sonra, ağaçlıktan içerlere doğru uzanan gözden saklı dar bir yol buldular. Sağa sola dal budak salmış gür filizler ve sürgünler giysilerine dokundukça, yağmur damlalarından bir sağanaktır boşanıyordu. Biraz sonra yine durup bir kibrit çakmak zorunda kaldılar.

Ortalıkta çıt yoktu; hatta ırmağın çağıltısı bile işitilmiyordu artık. Birdenbire ileriden belirsiz ve çatlak bir ses geldi kulaklarına. Seste bir çığlık ya da bir uyarı tonu vardı. Ama bu sadece, bir yerde kendileri gibi çalılar ve ağaçlar arasından ilerlemeye çalışan ne olduğu belirsiz bir yaratığın bağırması da olabilirdi. Sesten yana yürüdüler, bir ara durdular, sonra yine yürüdüler. Aradan yaklaşık bir çeyrek saat geçmişti ki, yüksek perdeden sesler ve akordeon nağmeleri işitip rahat bir nefes aldılar.

Derken ağaçlar gittikçe seyredildi ve birkaç adım sonra ağaçsız bir alanın kıyısında buldular kendilerini; alanın orta yerinde kare biçiminde iki katlı yüksek bir bina heyula gibi yükseliyordu.

Eski bir kaplıcaydı burası. Bir zamanlar küçük kentin ve civar köylerin kaplıca binası olarak kullandığı bina yıllar var ki adeta boş duruyor, yalnız zemin katında çevrede kötü isim yapmış bir meyhane yer alıyordu.

İki arkadaş bir an durup kulak kabarttılar.

Törless ağa lıktan alana çıkmak üzere tam adımını atmıştı ki, meyhanenin girişinde ağır çizmelerin gıcırtısı duyuldu ve içkili bir adam sarsak adımlarla meyhaneden dışarı attı kendini. Adamın gerisinde, antrenin loşluğunda bir kadın dikiliyor, kendisinden bir istekte bulunur gibi telaşlı ve kızgın sesle fısıldayarak adama bir şeyler söylüyordu. Adam gülmeye başladı derken; bir aşağı bir yukarı yaylandı bacaklarının üzerinde. Bir ara rica ve minnet edasıyla bir konuşma işitildi. Ama bu konuşmadan da iki arkadaş bir şey anlayamamıştı. Aradaki uzaklıktan, ancak karşıdakine yaltaklanan, karşıdakini kandırmaya uğraşan ses tonu seçilebilmekteydi. Kadın, antreden biraz daha beriye gelerek bir elini adamın omzuna koydu. Üzerine ay ışığı vuruyor, etekliğini, ceketini ve yalvaran gülümsemesini aydınlatıyordu. Adam ise dosdoğru önüne bakıyor, elleri ceplerinde, olmaz der gibi habire başını sallıyordu.

Sonra yere bir tükürük atıp kadını bir kenara itti. Herhalde hoşuna gitmeyecek bir şey söylemişti kadın. Şimdi sesleri daha yüksek perdeden çıkıyor, ne konuştukları anlaşılabilirdi.

“... Demek vermek istemiyorsun ha? Demek...”

“Sen yollansana yukarı bakayım, pis cadı!”

“Ne dedin, ne dedin? Seni alçak herif!”

Sarhoş adam cevap vermeyerek hantal hareketlerle sağına soluna bakındı, bir taş bulup aldı yerden: “Çek git şuradan salak karı, yoksa şu taşla kafanı ezerim bak!” Ve taşı fırlatıp atacakmış gibi gerindi. Törless, kadının adama son bir hakarete bulunduğunu işitti, ardından merdivenden çıkarak kaçıp gittiğini gördü.

Bir süre sessiz durdu adam, ne yapacağını bilemeyerek taşı elinde tutuyordu. Derken güldü; başını kaldırıp gökyüzüne baktı; kara kara bulutlar arasında ay şarap sarısı yüzüyordu; sonra çalıların oluşturduğu karanlık çite dikti gözlerini, çit üzerinde yürümeyi düşünür gibiydi. Törless kollayarak ayağını çekip geri aldı, kalbinin ta boynuna kadar güm güm vurduğunu hissediyordu. Ama sonunda sarhoş adam aklını başına devşirmiş göründü. Taş elinden düştü yere. Muzaffer bir edayla kaba kaba gülerek binanın penceresine doğru sunturlu bir küfür savurdu, ardından hemen sıvışıp köşeyi döndü:

İki arkadaş hâlâ kımıldamadan oldukları yerde duruyordu. Birden: “Tanıdın mı kadını?” diye fısıldadı Beineberg, “Bozena’ydı.” Törless cevap vermedi; sarhoş adam gene dönüp gelecek mi diye kulak kabartmış etrafı dinliyordu. Derken Beineberg tarafından ileriye doğru itildiğini hissetti. İhtiyatı elden bırakmayarak hızlı hızlı birkaç adım attılar; zemin kat pencerelerinden dışarı kama biçiminde bir ışık vurmuştu. Işığın önünden geçerek binanın karanlık girişine geldiler. Ahşap bir merdiven dar kıvrımlar yaparak ilk kata çıkıyordu. Ya gıcırdayan basamaklar üzerinde ayak sesleri işitilmiş ya da iki arkadaşın birinin meçi tahta merdivene çarpmış olacaktı ki, meyhanenin kapısı açılıp, gelenin kim olduğunu anlamak üzere biri dışarı çıktı; öte yandan akor-

deon ansızın susmuş, ses curcunası bir an bir bekleyiş havası içinde kesilmişti.

Törless, ürkerek merdiven kıvrımına doğru bastırdı vücudunu. Ama karanlığa rağmen orada olduğunu fark etmişlerdi anlaşılan; çünkü kapı yeniden kapatılırken garson kızın içerdekilere alaylı alaylı bir şeyler söylediğini işitti ve bunu bir kahkaha tufanı izledi.

İlk kattaki merdiven sahanlığı zifirî karanlıktı. Acaba bir şey deviririz de bir gürültüye yol açar mıyız diye duraksayan Törless ve Beineberg, bulundukları yerden bir adım ileri atmaya göze alamıyorlardı. Telaşla parmaklarını acele sağda solda gezdirerek kapının tokmağını arandılar.

Bozena, köyünden kalkıp bir büyük kente gelmiş, burada bir yer bulup kapılanmış, sonra da soylu bir ailenin yanında oda hizmetçiliği yapmıştı.

Başlangıçta çok iyiydi durumu. O sağlam adımlarla geniş ve rahat yürüyüşü gibi üzerinden pek sıyrıp atamadığı köylü davranışıyla hizmet ettiği evlerde hem hanımlarının güvenini, hem de beylerinin sevgisini tastamam kazanmış bir kadındı. Hanımları onun inek ahır kokan varlığındaki saflığı beğenmiş, beyleri ise bu köylü vücudun saçtığı güzel kokudan hoşlanmışlardı. Ama Bozena galiba sırf aklına öyle estiği için, belki de duyduğu rahatsızlıktan ve tutku dolu bir yaşama karşı içindeki o bunaltıcı özleminden dolayı bu rahatlığı tepmişti sonradan. Gidip bir lokalde garsonluk yapmış, hastalanmış, kalburüstü genelevlerin birinde başını sokacak bir yer edinmişti; ama bu sefih hayat onu yiyip bitirdikçe, yavaş yavaş yine taşraya ve taşranın giderek daha çok içerlerine süpürülüp atılmıştı.

En sonunda bu meyhanede almıştı soluğu; şimdi uzun yıllardan beri, doğup büyüdüğü köye uzak sayılmayan

meyhanede yatıp kalkıyor, gündüzleri buradaki işlere yardım edip geceleri ucuz romanlar okuyor, sigaralar tütürüyor ve zaman zaman beylerden birinin gece ziyaretini de kabullenmezlik etmiyordu.

Hani öyle pek çirkin sayılmazdı henüz, ama bütün yüz güzelliğini yitirdiği de açıkça göze çarpıyordu; Bozena'nın kendisi de bunun daha bir belirgin kendini açığa vurmasını sağlayacak gibi davranıyor, bu yolda bayağı çaba harcıyordu. Kibar bey ve hanımlardaki o zarafeti ve onların yaşayışını pekâlâ bildiğini, ama kendisinin bunları artık gerilerde bıraktığını üslû kapalı sezdirmekten pek hoşlanıyordu. O kibar bey ve hanımlarmış, kendisiymiş, daha başka şeylermiş, kısaca her şeye artık karnı tok olduğunu belirtmekten zevk duyuyordu. Bu yüzden, pasaklılığına ve kendini salıvermişliğine karşın çevredeki köy delikanlılarının yanında yine belli bir itibarı vardı. Gerçi bunlar Bozena'dan söz açıldı mı yere bir tükürük atmaktan kendilerini alamıyor, Bozena'ya karşı başka kızlardan daha kaba davranmaya yükümlüymüşler gibi bir duygu taşıyorlardı içlerinde; ama yine de aralarından çıkmış ve dünya denilen nesnenin üstündeki örtüyü kaldırıp altına bir göz atmasını becermiş bu "melun kahpe"yle alabildiğine iftihar ediyorlar, tek tek, göze gözükmekten, ama sık sık onunla gönül eylemeye bakıyorlardı. Bu da birazcık da olsa Bozena'nın içini şenlendiriyordu. Ancak, daha da büyük bir memnunluğu, ona, yatılı okulun genç beylerinin sağladığı söylenebilirdi belki. Özellikle bu beylerin karşısına en hoyrat ve çirkin özellikleriyle çıkıyor, çünkü ikide bir kendi ağzıyla açıkladığına göre onların her şeye karşın süklüm püklüm kendisine koşacaklarını biliyordu.

İki arkadaş kapıdan içeri girdiklerinde, Bozena her za-

manki gibi sigara tellendirerek ve kitap okuyarak uzanmış yatıyordu yatakta.

Törless daha eşikte, aç gözlerle Bozena'nın görüntüsünü emdi, çekip aldı içine.

Bozena, iki arkadaşı biraz küçümser bir edayla şöyle bir süzüp alaylı alaylı "Aman Allahım! Şu gelen şeker oğlanlara bakın hele!" diye sesini yükseltti.

"Siz ha, Baron Cenapları? Ama anneniz hamfendi ne buyururlar sonra?" İşte böyle bir girişle konuşmaya başlamak adetiydi Bozena'nın.

"Kapasana sen şu..." diye homurdandı Beineberg ve yatağın üzerine, Bozena'nın yanı başına çöktü; Törless ise kenarda bir yer bulup ilişti. Bozena'nın kendisine aldırış etmeyip onu tanıımıyormuş gibi yapmasına içerlemişti.

Bu kadını ziyaretleri son zamanlarda Törless'in biricik ve gizli haz kaynağıydı. Hafta sonu geldi mi yerinde duramaz oluyor, kimseye sezdirmeden kadının yanına kaçıp gideceği pazar gününü, pazar gününün akşam vaktini iple çekiyordu. Törless'i uğraştıran, en başta bu gizli saklı, kimselere gözükmeden kadına yollanma zorunluydu. Örneğin, ya demin meyhanede gördüğü sarhoş delikanlıların aklına esip de onun üzerine saldırsalardı? Sırf bu baştan çıkmış küçük beyciği biraz okşamak için hani? Ödlek olmaya ödlek biri sayılmazdı Törless, ama söz konusu durumda elinden bir şey gelmeyeceğini biliyordu. Belindeki o zarif meç, kaba yumruklar karşısında gülünç bir nesne gibi görünüyordu gözüne. Üstelik böyle bir şeyin yol açacağı skandal, sonunda okul idaresinden gelecek ceza! Dolayısıyla, söz konusu durumda yapacağı şey ya kaçmaktı, ya sarhoş delikanlılara yalvarıp yakarmak. Bir seçenek daha vardı, o da gidip Bozena'ya sığınmaktı. Bu düşünce bir ürperti gibi gezindi

vücudunda. Ama buydu! Sadece bu! Başka hiçbir şey değil! Bu korku, kendini bu ateşe atış her seferinde onu yeniden cezbediyordu. İçinde bulunduğu ayrıcalıklı durumdan çıkıp bir üstünlüğü olmayan sıradan insanlar arasına karışmak, bu insanlar arasına karışmak, hatta Bozena'dan daha çok karışmak büyülüyordu kendisini.

Baştan çıkmış, bozulmuş biri değildi Törless. Kafasında tasarladığı işi yaparken, buna karşı bir tiksinti ve bunun doğurabileceği sonuçlardan bir korku her zaman ağır basmıştı içinde. Ne var ki, hayal gücü tekin olmayan bir yöne sürüklenmişti. Haftanın günleri art arda gelip bir kurşun gibi üzerine çökmeye başladı mı, söz konusu cezbedici düşünceler gönlünü yakıp dağlıyor, onu ayartmaya çalışıyordu. Bozena'yla daha önce geçirilen saatlere ilişkin anılardan baştan çıkarıcı tuhaf bir etki doğup çıkıyordu ortaya. Bozena'yı korkunç derecede aşağılık bir yaratık, onunla ilişkisini ve bu ilişkinin kendisine yüklediği duyguları, kendini feda edişin tüyler ürpertici bir kült'ü olarak görüyordu. Şimdiye kadar içine hapsedilmiş olduğu her şeyi, ayrıcalıklı durumunu, kendisine aşılarmış duygu ve düşünceleri, kendisine hiçbir şey vermeyen, kendisini altında bunaltıp ezen her şeyi olduğu gibi bırakıp gitmesi gerekiyormuş gibi bir hisse kapılıyor; çırılçıplak, tüm giysilerinden soyunuk, çılgınca bir koşu tutturup bu kadında soluğu almak isteği duyuyordu.

Hani genel olarak gençlerde görülen bir durumdan başka bir şey değildi bu. Bozena temiz pak ve güzel bir kadın olsaydı da, Törless de sevginin ne olduğunu bilseydi, belki kadının orasını burasını ısırmaya kalkar, onun ve kendisinin yaşayacağı cinsel hazzı güçlendirip acıya dönüştürürdü. Büyümekte olan bir gencin ilk tutkusu, bir kişiye karşı du-

yacağı sevgi değil, herkese karşı duyacağı nefrettir çünkü. Kendini anlaşılmamış görmek ve dünyayı anlamamak, bu ilk tutkunun eşliğinde baş gösteren durumlar olmayıp, tutkuya yol açan tesadüfi denemeyecek biricik nedenlerdir. Tutkunun kendisi ise, iki kişi olmanın iki kat yalnızlıktan başka bir anlam taşıyamayacağı bir kaçıdır.

İlk tutkuların neredeyse hiçbiri uzun sürmez ve geride buruk bir tat bırakır. Bir yanılgıdır ilk tutku, bir düş kırıklığıdır. Sonradan nasıl böyle bir tutkuya kapıldığını anlayamaz insan ve bunun suçunu neyin üzerine yıkacağını bilemez. Bu da, insanların söz konusu dramda birbirleri için rastlantıdan öte bir değer taşımamasından kaynaklanır daha çok; Bir kaçışta rastlantının bir araya getirdiği yol arkadaşlarıdır insanlar. Tutkunun yatışmasından sonra birbirlerini tanımaz, gözleri artık birbirlerinin ortak yanını algılayamadığı için, her biri ötekisinde kendisinininkine karşı özellikler arayıp bulur.

Durum Törless'te başka türlü idiyse, bu onun yalnızlığındandı. Gözden düşen ve kocamakta olan fahişe Bozena, Törless'in içindeki bütün duyguları özgürlüğe kavuşturacak gücü gösteremiyordu. Ama yine de olgunlaşan tohumlar gibi kendilerini döllendirecek anı gözleyen Törless'in ruhundaki bazı duyguları adeta vaktinden önce çekip su yüzüne çıkarabilecek kadar da kadınlıktan payını almış biriydi.

İşte bir zaman Törless'teki acayip düşünceler, onun yaşadığı fantastik ayartılar! Ama bazen de nerdeyse aynı güçte bir duygu uyanıyor Törless'te, kendini yere atıp umutsuzluktan bağırarak gibi oluyordu.

Bozena'nın hâlâ umursadığı yoktu Törless'i. Bunu da domuzluğundan, sırf onu kızdırmak için yapıyor gibiydi.

Birden konuşmasını keserek: “Bana para verin, çayla konyak alıp geleyim!” dedi.

Törless, öğleden sonra annesinden aldığı gümüş liradan birini uzattı.

Bozena pencere pervazından, orası burası yamrulmuş ispierto ocağını alarak yaktı; sonra ayaklarını sürüyerek ağır ağır merdivenden inmeye koyuldu.

Beineberg Törless’i dürttü: “Ne diye öyle somurtup duruyorsun? O da sanacak ki, cesaretin yok.”

“Beni bırak sen!” diye ricada bulundu Törless, “Keyfim yerinde değil. Sen onunla konuşmana, eğlenmene bak! Şey, annenden ne istiyor bu kadın boyuna?”

“Adımı öğrendi öğreneli, vaktiyle teyzemin yanında çalıştığını, bu arada annemi de tanımış olduğunu ileri sürüp duruyor. Biraz doğru tarafı vardır belki dediklerinin ama biraz da yalan söylediği kesin sırf zevk için hani, bunun ona ne zevk verdiğini pek bildiğim de yok ya.”

Törless kızardı birden; aklına tuhaf bir düşünce gelmişti. O anda Bozena konyakla döndü; yine gidip yatağın üzerine, Beineberg’in yanı başına oturdu. Oturur oturmaz da önceki konuşmayı kaldığı yerden sürdürmeye başladı.

“... Evet, annen güzeldi. Şu kepçe kulaklarıyla doğrusu sen hiç ona benzemiyorsun. Sonra, şuh bir kadındı annen. Kuşkusuz birden çok erkek onu elde edeceğini hayal edip durmuştur. Eh, o da bunun keyfini çıkardı.”

Bir aradan sonra aklına pek komik bir şey gelmiş gibi, “Hani amca dediğin biri vardı, hafif süvari bölüğünden, hatırladın mı?” dedi, “Yanılmıyorsam, adı da Karl’dı, annenin bir kuzeniydi, o zamanlar kur yapmıştı annene. Ama bir pazar günü evdeki hanımlar kiliseye gidince, çıkıp benim odama geldi. Dakika başı beni çağırır, bir şey getirmemi

isterdi. Yakışıklı bir adamdı, bugün bile hatırlarım böyle olduğunu; ancak çekinme, sıkılma diye bir şey bilmezdi..." Bunları söylerken anlamlı anlamlı güldü Bozena. Sonra besbelli kendisini pek eğlendiren bu konu üzerine daha ayrıntılı olarak eğildi. Senli benliydi sözleri ve bunları dile getirişinde öyle bir eda vardı ki, sanki ağzından çıkan her sözü pisliğe bulamak ister gibiydi. "Sanıyorum, annen de hoşlanırdı kuzeninden. Hani bütün bunları bilseydi, teyzen, beni ve amcanı evden kapı dışarı ederdi! Kibar hanımlar böyledir çünkü; hele bir de kocaları yoksa. Canım Bozenacığım, şunu yapar mısın, canım Bozenacığım, bunu yapar mısın, bütün gün böyle konuşurlardı benimle. Ama mutfak işlerine bakan kız bir gün gebe kalıverince, işitmeliydin söylediklerini. Hatta bana sorarsan, bizim gibilerin yılda bir defa ayaklarını yıkadığını sanır bunlar. Gerçi kızın yüzüne karşı bir şey demediler ama ben bir ara odada hizmet ederken bu konu üzerinde konuşuyorlardı da ne söylediklerini işittim. Sanki bütün bu olup bitenlerle hiç ilgisi yokmuş gibi yüzünü ekşitti annen. İşe bak ki, çok geçmedi arası, senin teyzenin bir karnı şişti, bir karnı şişti ki, ta burnunun ucunu..."

Bozena konuşurken, onun çirkin kinayelerini, Törless, adeta eli kolu bağlı dinlemek zorunda hissetti kendini.

Bozena'nın anlattıklarını, gözlerinin önünde canlandırdı; Beineberg'in annesi kendi annesine bıraktı yerini. Evlerindeki aydınlık salonlar geldi aklına; evde yenen yemeklerde, insanda çokluk yüce bir saygının doğmasına yol açan o bakımlı temiz ve yanına yaklaşılmaz yüzleri anımsadı. Yemek yenirken bile zarafetlerinden hiçbir şey yitirmez görünen o kibar ve dingin eller. Bu çeşit bir yığın ayrıntı ansızın zihnine üşüştü Törless'in; şimdi burada, pis kokulu küçük

bir odada bulunduğu ve bir fahişenin onur kırıcı sözlerini sadece vücudunda bir titremeye karşılayabildiği, bundan öte elinden bir şey gelmediği için bir utanç duygusuna kapıldı. Görgü kurallarını asla unutmayan o topluluğun davranışlarındaki zarafeti anımsayış, bütün ahlâkî düşüncelerden daha güçlü bir etki yaptı üzerinde. İçindeki karanlık tutkuların eşelenmesi gözüne gülünç göründü. Kâhince bir kesinlikle serinkanlı ve yadsıyan bir el hareketi, adeta küçük pis bir hayvan uzaklaştırılırken dudaklarda belirip, şoke olmuş bir insanın ruh durumunu ele veren bir gülümseme canlandı hayalinde. Ama yine de oturduğu yere sımsıkı çivilenmiş gibi kımıldamadı.

Çünkü anımsadığı her ayrıntıyla beraber içinde uyanan utancın yanı sıra, çirkin bir düşünceler zincirinin ruhunda serpilip geliştiğini fark ediyordu. Zincirin başı da, Bozena'nın sözleriyle ilgili olarak Beineberg tarafından yapılan ve Törless'in yüzünün kızarmasına yol açan açıklamaya dayanmaktaydı.

Beineberg bu açıklamayı yaparken, birden kendi annesini anımsamıştı Törless; söz konusu anımsama sonradan sapaşlam olduğu yerde kalmış ve bunu bir türlü üzerinden sıyrıp atamamıştı. Anımsama, bilincinin sınır bölgelerinden doludizgin geçip gitmişti; şimşek gibi bir hızla, belli belirsiz bir uzaklıktan, kenarda kıyıda bir köşeden geçerek ancak şöylece sezilivermişti; buna düşünce demek zordu. Ve bunu örtüp gizleyecek bir dizi soru da hemen ardından sökün etmişti: "Bu Bozena'nın, kendi sefil varlığını annemin varlığına yaklaştırabilmesini sağlayan nedir? Aynı kıt düşünceyle Bozena'yı annesine sokulmaya iten nedir? Daha sadece annesinden söz etmesi, ne diye bu kadını yerlere kapıtmaya zorlamaz? Annesiyle Bozena arasında asla bir or-

tak özelliğın bulunmadığı ne diye gün gibi açığa vurmaz kendini? Bu kadın benim için her türlü cinsel istekten oluşan bir yumaktır; oysa annem, şimdiye kadar bulutsuz bir uzaklıkta, saydam ve derinliklerden yoksun, bütün cinsel özelemlerin ötesinde hayatımın içerisinde bir yıldız gibi yol almış bir kadın...”

Ama bütün bu sorular gerçekte önemsizdi. İşin özüyle ilgileri yoktu pek. İkinci derecede bir değer taşıyorlardı. Ve böyle olduğu Törless’in ancak sonradan gelmişti aklına. Hiçbiri de işin özünü dile getiremediğinden, birbirinin kopması gibi sayıları çoğalıyordu, o kadar. Bahanelerden başka bir şey değillerdi, önbişinçsel, ansızın bitivermiş, içgüdüsel bir ilişkinin bulunduğunun ve bu ilişkinin söz konusu soruları daha doğmadan kötü bir biçimde cevaplandırığının dolaylı ve üstü kapalı anlatımıydı sadece. Törless gözleriyle Bozena’ya bakarak kendini tatmin ediyor, bu arada annesini de bir türlü unutamıyordu. Onun aracılığıyla Bozena’yı ve annesini birbirine zincirleyen bir bağ vardı. Olup bitenler, birbirine sarılıp dolanmış bu düşünceler örgüsü altında bir ezilip büzölme, bir kıvranıp durmaydı yalnızca. Tek ve biricik gerçek buydu! Ama baskısını üzerinden boşuna silkip atmaya çalıştığı için, söz konusu gerçek, hain bir gülümseme gibi, bu konudaki tüm çabalara eşlik eden korkunç ve kapalı bir önem kazanıyordu.

Törless, üzerindeki baskıdan kurtulmak için odada sağına soluna bakınmaya başladı. Ama çevresindeki bütün nesnelerde böyle bir ilişkinin varlığı seziliyordu. Altlığı üzerinde pas lekeleri görülen küçük sac soba, ayakları oynayan ve üzerindeki boya kimi yerlerinde pul pul olup dökölmeye başlamış karyola, kullanıla kullanıla iler tutar yeri kalmamış yatak yüzündeki yırtıklardan kirli pasaklı göz kırpan döşek,

sonra Bozena, onun bir omzundan aşağı kaymış bluzu, geceliğinin o bayağı çingene kırmızısı, Bozena'nın o yayvan çalçene gülüşü ve nihayet Beineberg, şimdiki davranışını normal davranışıyla karşılaştırdığı zaman, Törless'in, yakışmayacak sözcükleri bir duanın ciddi kalıpları içerisine ilmik ilmik atıp giden sapıtmış bir rahip gözüyle baktığı Beineberg... İşte bütün bunlar tek bir yöne saldırıyor, Törless'in üzerine üşüşüyor, onun düşüncelerini zorla çekip yine aynı konu üzerine getiriyordu.

Ürküntüyle oradan oraya kaçırmaya çalıştığı bakışları, odanın bir yerinde huzura kavuşur gibi oldu: Pencerenin küçük perdesinin üst tarafıydı bu. Gökyüzündeki bulutlar buradan görülebiliyor ve adeta olduğu yerde durmuş kımıldamayan bir ay seçiliyordu.

Törless, birden temiz ve durgun bir gece havasına çıkmış gibi hissetti kendini. Bir süre kafasındaki bütün düşünceler koyu bir sessizliğe gömüldü. Derken bunu hoş bir anımsama izledi, son yazı geçirdikleri sayfiye geldi aklına. Suskun parktaki geceler. Yıldızların titreyip durduğu kadife siyahı gök kubbe. Hafifçe ışıldayan çakıлтаşı döşeli yollarda babasıyla gezmeye çıkmış annesinin bahçenin derinliklerinden gelen sesi. Annesinin kendi kendine mırıldandığı ezgiler. Ama işte yine... Ansızın soğuk bir ürperti gezindi Törless'in vücudunda... İşte yine o kahredici karşılaştırma: Acaba anne ve babası ne hissetmişlerdi o zaman? Sevgi mi? Hayır, bu düşüncüyü şimdi ilk kez içinden geçiriyordu. Bambaşka bir şeydi sevgi kuşkusuz. Büyük ve yetişkin insanların bilmediği bir şeydi; hatta kendi anne ve babasının bilmediği bir şey. Geceleyin açık pencere önünde oturmak, kendini tek başına hissetmek, büyüklerden bir başka türlü hissetmek kendini, bütün gülüşler ve bütün alaylı bakışlar tarafından yanlış an-

laşılmak, daha şimdiden içindekileri kimselere açıklayamamak ve bunu anlayacak birini özlemek; işte sana sevgi. Ama bunun için genç olmak, yalnız olmak gerekiyordu. Anne ve babasının hissettiği bir başka şeydi herhalde, sakın ve serinkanlı bir şey. Annesi akşamüzeri karanlık bahçede ezgiler mırıldanmış ve neşesi yerinde biri gibi davranmıştı, o kadar.

Ama işte bunu Törless anlamıyordu bir türlü. Yetişkin insan için, kendisi farkına varmaksızın, günleri birbirine zincirleyerek aylara ve yıllara dönüştüren o sabır dolu planlar hen yabancısıydı. Ayrıca bir günün geçip sona erişini bir soru sormaya bile değer görmeyen o umursamazlık da yabancısıydı yine. Her gece Törless için bir hiçlik, bir mezar, bir silinip ortadan yok oluş anlamı taşıyordu. zerinde düşünmeksizin, her gün ölmeye yatmak gücünü hen elde etmiş değildi.

Bu yüzden, işin içinde hep bir şeyler var da, kendisinden saklıyorlar sanmıştı. Geceler, gözüne, kendisinden saklı tutulan, dolayısıyla yaşamının bir boşluk ve mutsuzluk içinde kalmasına yol açan gizemsel hazların karanlık kapıları gibi görünmüştü hep.

Derken annesinin tuhaf bir gülüşünü ve şuh bir edayla kocasının koluna daha bir sıkı yaslanışını anımsadı; söz konusu akşamların birinde gzetlemişti bunu. Bütün kuşkuları adeta kapı dışarı eder gibiydi. O yüce huzur dünyasından da sevgiden tarafa açılan bir kapının varlığı gerekiyordu. Ve şimdi bunu bildiği için gülümsedi; ama gülümsemeden öylesine hain bir güvensizlik taşıyordu ki, boş yere buna karşı koymaya çalıştı.

Bozena anlatıp duruyor, ama Törless ancak yarım kulakla kendisini dinliyordu. Birinden söz ediyordu Bozena; o da hemen her pazar kendisini ziyarete gelirmiş... "Neydi

şunun adı canım? O da senin yaşta hani.”

“Reiting mi?”

“Hayır.”

“Tarif et bakayım.”

“Nerdeyse şununki kadar boyu,” diyerek Törless'i gösterdi Bozena, “Ama biraz fazla iri bir başı var.”

“Basini'yi diyorsun sen?”

“Tamam, Basini, evet öyleydi adı. Pek tuhaf bir oğlan. Üstelik kibar; şaraptan başka içki koymuyor ağzına. Ama salağın biri. Bir sürü paradan çıkar, gelir buraya, burada bütün zaman boşboğazlıktan başka şey yapmaz. Sözde evde flörtleri varmış da, onlarla böbürlenir durur; ne diye yapar sanki bunu? Hayatına giren ilk kadının ben olduğumu bilmesem neyse. Sen de henüz büyük sayılmazsın ama sende bir yırtıklık var; o ise beceriksizin biri, cesareti yok, onun için de bana her seferinde zevk sahibi bir erkeğin -evet, bir defasında böyle dedi işte- kadınlara nasıl davranması gerektiğini uzun uzadıya anlatıp durur, kadınlar daha fazlasına layık değilmiş sözde; bunu da bu yaşta nasıl bilirsiniz hayret?”

Cevap olarak alaylı alaylı sırtıttı Beineberg.

Bozena şen bir edayla: “Gül sen, gül!” diye çıkıştı. “Ben kendisine birinde sordum, peki annenden utanmıyor musun dedim. ‘Anne mi?.. Anne mi? O da neymiş ki’ diye cevap verdi, ‘Şimdi annem falan yok burada. Onu evde bırakıp geldim...’ Evet, sen aç da o uzun kulaklarını dinle! İşte böylesiniz sizler. Pek cici oğlucuklar, kibar beyzadeler sizi! Neredeyse annelerinize acıyasım geliyor...”

Bu sözler üzerine Törless'in kafasında yine o eski düşünce belirdi. Nasıl da her şeyi arkasında bırakmış, anne ve babasının hayaline ihanet etmişti. Şimdi ise yaptığının

korkunç derecede yalnızlık taşan bir şey bile olmadığını, sadece pek beylik bir davranışta bulunduğunu ister istemez görüyordu. Bir utanç duygusu kapladı içini. Ama öbür düşünceler de yine sükun etmişti: Ama onlar da aynısını yapıyor. Onlar da ihanet ediyor sana. Aynı oyunda senin gibi rol almış gizli kişiler var. Belki o iş başka türlü olabilir, ama bunun aynı olması gerekiyor: Gizli ve korkunç bir haz. Günün tekdüzeliği karşısında bütün korkularınla içine atılıp boğulacağın bir şey... Belki bildikleri daha çok şey var onların? Düpedüz olağanüstü bir şeyler belki? Çünkü gündüzün o kadar sakın ve serinkanlı davranıyorlar ki; sonra annesinin o gülüşü? Gece evin bütün kapılarını kapamak için telaşsız adımlarla yürüyüp gider gibi adeta.

Derken bu iç çatışmada bir an geldi, Törless koyverdi kendini, yüreği havasızlıktan bunalmıştı, kendini içinde esen fırtınaya bıraktı.

Tam bu anda da doğrulup kalktı, onun yanına geldi Bozena.

"Senin küçük bey ne diye konuşmuyor hiç? Bir derdi mi var yoksa?"

Beineberg, bir şeyler fısıldayarak kötü kötü gülümsedi.

"Nasıl? Sıla özlemi mi? Anneciği eve döndü demek? Bu çirkin çocuk da hemen koşup benim yanımda aldı soluğu ha?"

Bozena parmaklarını gerip açarak, elini sevecenlik ve yakınlıkla Törless'in saçlarına gömdü. "Kendine gel, hey! Bırak aptallığı! Bir öpücük ver bakayım bana! Kibar insanlar da öyle şekerden yapılmamıştır, anladın mı!" Sonra Törless'in başını tutarak arkaya yıktı.

Törless bir şey söyleyecek, kendini toparlayıp kaba bir espride bulunacak oldu; o anda havadan sudan bir şey bu-

lup söylemesi gerektiğini hissediyor, ama ağzını açıp tek bir laf edemiyordu. Gözlerini dikerek, taş kesilmiş bir gülümsemeyle bakıp duruyor, kendi yüzü üzerinde Bozena'nın darmadağınık yüzünü, onun belirsiz gözlerini süzüyordu; birden kendi dışındaki dünyanın küçülmeye, gittikçe daha gerilere kaymaya başladığını duyumsadı... Gözlerinin önünde, bir an, eğilip yerden taş almış o köylü delikanlısının hayali canlandı; bu hayal onunla eğlenir gibiydi... Derken yine yapayalnız buldu kendini.

"Ele geçirdim seninkini," diye fısıldadı Reiting.

"Kimi?"

"Kasa hırsızını."

Törless, Beineberg'le henüz dönmüştü okula. Akşam yemeğinden hemen önceydi, gözcü öğretmen ortalarda yoktu, gitmişti. Yeşil masalar arasında öğrenciler çene çalıp duran topluluklar oluşturmuştu; sıcak bir yaşamın sınıfta arı kovarı gibi vızıldayıp uğuldadığı duyuluyordu.

Beyaz badanalı duvarları, kocaman siyah haçı, yazı tahatasının sağında ve solunda İmparator ve İmparatoriçenin resimleriyle normal bir sınıftı salon. Henüz yakılmamış büyük bir sac sobanın yanı başında, kimi set üzerinde, kimi ters çevrilmiş sandalyelerde ikindi üzeri karı koca Törlessleri istasyona kadar geçiren gençler oturmuştu. Reiting dışında uzun boylu Hofmeier'le lakabı Dschjusch olan ve bu lakap söylenir söylenmez akla küçük bir Polonyalı kont gelen biriydi bunlar. Törless biraz meraklanmıştı.

Dolaplar sınıfın dip tarafındaydı, kilitlenebilir pek çok gözü vardı her birinin ve bu gözlerde öğrenciler mektuplarını, kitaplarını, paralarını ve diğer akla gelebilecek eşyalarını saklıyordu.

Ve epeydir kimi öğrenciler paralarından küçük miktar-

ların yerinde yeller estiğinden sızlanıyor, ama bunun bir hırsızlık işi olduğunu kimse aklına getirmeye cesaret edemiyordu.

Parasının hayli büyük bir bölümünün bir hafta önce çalındığını ileri sürmeyi göze alabilen ilk kimse Beineberg olmuştu. Ancak bunu Reiting'le Törless'ten başkası bilmiyordu. Her üç arkadaş okuldaki hademelerden şüphelenmekteydi. "E anlat bakalım, nasıl oldu?" diye sordu Törless. Ama Reiting hemen bir işaret çakıp, "Hişt! Sorma!" dedi, "Henüz kimse bilmiyor."

"Bir hademe mi?" diye fısıldadı Törless.

"Hayır."

"Ama bari bir ipucu ver."

Reiting ötekilere arkasını dönerek usulca, "B.", dedi. Çevredekilerden çekinile çekinile sürdürülen bu konuşmadan Törless'ten başkası bir şey anlamamıştı. Törless ansızın yıldırımla vurulmuşa döndü. B.? Bu, olsa olsa Basini olabilirdi. Böyle bir şey de mümkün değildi. Annesi varlıklı bir kadındı Basini'nin, vasisi ise ekselans payesi taşıyan bir zattı. İnanası gelmedi Törless'in; derken Bozena'nın anlattıklarını anımsadı, bu anımsayış bir bıçak gibi gelip saplandı araya.

Ötekilerin kalkıp yemeğe gideceği anı dört gözle beklemeye koyuldu. Yemek vakti gelince, Beineberg'le Reiting, ikinci vakti yedikleriyle henüz karınlarının bayağı tok olduğunu ileri sürerek sınıfta kaldı.

Reiting, "En iyisi yukarı gidelim," diye bir öneride bulundu.

Kalkıp koridora çıktılar, sınıfın önünden göz alabildiğine uzanıp gidiyordu koridor. Alevleri bir tedirginlikle sağa sola oynayan gaz lambaları, ancak kısa bir uzaklığa kadar ortalığı aydınlatabiliyor, yere ne kadar yavaş basılırsa basıl-

sın, ayak sesleri koridor duvarlarındaki bir nişten öbürüne yankılanıyordu.

Kapıdan elli metre kadar ileride bir merdiven, taş, hayvan ve bitki koleksiyonlarıyla öğretim aracı olarak kullanılan diğer koleksiyonların ve bir sürü boş odanın bulunduğu ikinci kata çıkıyordu.

İkinci kattan sonra merdiven daralıyor ve birbiriyle dik açılar oluşturan küçük sahanlıklar yaparak çatıya ulaşıyordu. Ve nasıl ki eski yapılar, birtakım dirseklerin ve gereksiz basamakların israfıyla mantığa aykırı biçimde yapılmışsa, bu merdiven de tavan arası düzeyinden bir hayli yukarıya çıkıyor, merdivenin sonunda karşılaşılan o demirden, ağır ve kilitli kapıdan sonra tavan arasına inebilmek için ayrıca ahşap bir merdivenin varlığı gerekiyordu.

Bu yüzden kapı arkasında çatı kirişlerine kadar uzanan metrelerce yükseklikte boşa harcanan bir yer meydana gelmiş, kimselerin ayak atmadığı bu yere, çok ama çok önce-leri oynanmış tiyatro oyunlarından kalma eski kulisler depo edilmişti.

Gün ışığı, aydınlık öğle vakitlerinde bile bayat toza doymuş bir loşlukta boğulup gidiyordu, çünkü o muazzam okul binasının sağ kanadına düşen bu tavan arası merdivenin hiç kullanıldığı yoktu adeta.

Merdivenin son basamağından Beineberg yaylandığı gibi korkuluğun üzerinden öbür tarafa geçti, sonra korkuluğun parmaklıklarına tutunarak kendini kulislerin arasına bıraktı; Reiting'le Törless de kendisini izlediler. Özel olarak bu amaç için oraya yerleştirilen bir sandık üzerinde ayakları yere değdi ve oradan sıçradıkları gibi döşemeye indiler.

Merdiven üzerinde dikilen biri, gözü ne kadar karanlığa alışırса alışsın, iç içe girmiş keskin ve sivri köşeli kulislerin

karmaşasından başka bir şey seçemezdi.

Ancak Beineberg bu kulislerden birini çekip biraz kenara alınca, tavan arasının döşemesinde dikilen üç arkadaş, kendilerini hortuma benzer dar bir tünel önünde buldular.

Merdivenden döşeme üzerine inmelerine yardım eden sandığı bir köşeye saklayıp kulisler arasından içeri daldılar.

Ortalık ansızın büsbütün karardı; daha ilerilere bir yol bulup gidebilmek için, bulundukları yeri çok iyi bilmeleri gerekiyordu. Önlerinden geçerken kazara değmeye görsünler, kulislerin o kocaman bez yüzeylerinde bir çıtırtıdır, bir hışırtıdır işitiliyordu. Sanki ürkütülmüş fareler oradan oraya kayıp gider gibiydi; ayaklarının altında havaya kalkan tozla beraber küflü bir eski sandık kokusu çevreye yayılıyordu.

Bu yola alışkın üç arkadaş son derece dikkatli davranmaya çalıştı, döşemenin orasına burasına tuzak ve alarm amacıyla yayılmış sicimlere basmamaya çalışıp adım adım, el yordamıyla ilerledi.

Aradan epey bir zaman geçtikten sonra, sağ kolda, tavan arasını öbür bölümlerden ayıran duvarın hemen önündeki küçük bir kapıya geldiler.

Beineberg kapıyı açar açmaz, merdivenin en üst sahanlığının altında, daracık bir odada buldular kendilerini; Beineberg küçük bir kandili tutuşturdu; titreşen alevin ışığında odanın hayli serüvenimsi bir görünümü vardı.

Tavanın yalnız sahanlık altına düşen yeri yatay bir durumdaydı ve o kadar alçaktı ki, ancak zar zor durulabiliyordu ayakta. Ama arkaya doğru tavan, basamakların durumuna uygun olarak verevlemesine iniyor ve bir dar açıyla sonlanıyordu. Bu dar açığa karşı gelen cephesiyle küçük oda, tavan arasını merdivenden ayıran ince ara duvara gelip dayanıyor ve merdivene desteklik eden duvarlar uzunlama-

sına doğal bir sınıra kavuşuyordu. Sadece kapının yerleştirildiği ikinci yan duvar, sonradan odaya özellikle eklenmiş gibiydi. Belki de söz konusu kapı, burasını çeşitli araç ve gereçlerin saklanması için yarayacak bir yer konumuna sokmak gibi bir amaca borçluydu varlığını; ama belki de, dört bir yanını duvarla örerek bu zifirî karanlık köşeyi gizli bir oda yapmak gibi ortaçağlı bir düşünceyle davranan mimarın bir kaprisinden doğmuştu.

Kesin olan bir şey varsa, bütün yatılı okulda üç arkadaştan başka böyle bir bölmenin varlığını bilen yoktu; nerede kaldı burayı belli bir işte kullanan çıksındı.

Dolayısıyla, üç arkadaş, burasını tam kendi serüvensi heveslerine uygun olarak süsleyip donatabilmişti.

Duvarlar, Reiting'le Beineberg'in okuldaki depoların birinden aşırıldığı kan kırmızısı bayrak beziyle baştan aşağı kaplanmış, kişinin yatak odalarında ikinci yorgan olarak kullanılan velenseler iki kat yere yayılmıştı. Bölmenin ön kısmında üzerlerine şilteler yayılmış alçak sandıkçıklar iskemle olarak kullanılıyor, geride, döşemeyle tavanın dar açısı yaptığı yerde hazırlanmış bir yatak duruyordu. Üç dört kişiyi alacak büyüklükteki yatak, önüne bir perde çekilerek kapatılabiliyor ve bölmenin ön kısmından ayrılabilirdi.

Kapının yanı başında, duvarda bir revolver asılıydı.

Törless, bu bölmeyi sevmiyordu. Bölmenin darlığı ve buradaki yalnızlık hoşuna gitmiyor değildi; insan kendini sanki derinlerde bir yerde, bir dağ içinde hissediyor, tozlanmış eski kulislerin kokusu, gönlünü belirsiz birtakım duygularla dolduruyordu. Ama bu gizlilik, bu alarm sicimleri, aşırı bir direniş ve bir mahremiyet havası yaratması istenen bu revolver gülünç görünüyordu gözüne. Bir haydut hayatı yaşadıklarına kendi kendilerini inandırmak ister gibiydiler.

Doğrusu Törless bu işe katılıyorsa, sadece öbür iki arkadaşından geride kalmak istemediği içindi. Oysa Beineberg'le Reiting'in bu işi korkunç derecede ciddiye aldığıнын farkındaydı. Beineberg'in elinde, bodrum ve tavan aralarındaki odaları açacak anahtarlar bulunduğunu biliyordu. Onun ikide bir sınıftan kaybolup pek çok saat meydanda görünmediğini, bir yerde, ya çok yukarılarda çatı girişleri arasında ya da bodrumda o bir sürü dallara ayrılan kubbeimsi harap tavanın altında oturup hep yanında taşıdığı küçük bir fenerin ışığında macera romanları okuduğundan ya da doğaüstü konular üzerinde düşüncelere daldığından haberi vardı.

Reiting'le ilgili olarak da buna benzer şeyler biliyordu Törless. Onun da Beineberg gibi herkesten saklı köşe bucakları vardı ve buralarda herkesten gizli tuttuğu günlüğünü saklamaktaydı; bu günlük geleceğe ilişkin olarak en atak tasarımlarını ve arkadaşlar arasında çevirdiği yığınla entrikanın nedenlerini, bunların sahneye konuluşunu ve nasıl bir seyir izlediğini bir bir içermekteydi. Çünkü Reiting'in en zevk aldığı şey, arkadaşları birbirine düşürmek, bir arkadaşını ötekisinin yardımıyla sindirmek, onu bunu zorla kendisine yaltaklanmaya ve yaranmaya zorlamak, arka planda hâlâ bir kin ve direnişin varlığı sezilen bu yaltaklanma ve yaranmalarla gönlünü eğlendirmektir.

Bu konuda ileri sürdüğü tek özür, "Biraz egzersiz yapıyoruz işte," demek oluyor ve bunu söylerken sevimsiz denemeyecek bir gülüşle gülüyordu. Ayrıca hemen her gün, kimsenin uğramadığı bir yerde pazularını güçlendirmek ve ellerini nasırlarla sertleştirmek için bir duvara mı olur, bir ağaca mı, yoksa bir masaya mı yumruklarıyla veriştirmesi de, yine söz konusu egzersiz uğruna yapılıyordu.

Törless bütün bunları biliyor, ama ancak bir dereceye

kadar anlıyordu. Yürüdükleri o herkesten ayrı yolda hem Reiting'e, hem Beineberg'e birkaç kez arkadaşlık etmiş, hatta bunlardaki olağanüstülük hoşuna gitmişti. Öte yandan her seferinde yine gün ışığına çıkmak, öbür arkadaşlar arasına karışmak, onların neşe ve kahkahaları içinde kendini bulmak, gözlerinde ve kulaklarında geride bırakılmış yalnızlık ve karanlıkların yol açtığı duyu yanılsamalarının hâlâ titreştiğini hissetmek de hoşlandığı bir şeydi. Ama Beineberg'le Reiting, kendilerinden söz açmak için yanlarında hazır Törless'i bulup da, bu işe kendilerini iten nedenleri ona açıklamaya kalktıkları zaman, Törless söylenenlere bir türlü akıl erdiremiyordu. Reiting'e biraz kaçık gözüyle bakıyordu hatta; Reiting, babasının tuhaf bir tedirginlik içinde yerinde duramayan ve günlerden bir gün kayıplara karışıp bir daha kendisinden haber alınamayan bir adam olduğunu anlatmaya bayılıyordu. Dediğine bakılırsa, babasının adı, çok soylu bir ailenin kullandığı takma bir addan başka bir şey değildi. İleride ise annesinin aracılığıyla büyük tutku ve hedeflerle tanışacağını umuyordu. Hükümet darbeleri tasarlıyor, büyük çapta politik bir yaşamı düşünüyor, bunun için de ileride subay olmayı gönlünden geçiriyordu.

Bu çeşit hedefler, Törless'in ciddi olarak asla zihninden geçiremeyeceği şeylerdi; ayaklanmalar dönemini bir daha geri gelmemek üzere tarihe karışmış görüyordu. Ama yine de işi ciddiye bindirmesini başarıyordu Reiting. Tabii şimdilik ancak küçük ölçüde. Kendisine karşı koyana hiç aman vermeyen acımasız oğlanın biriydi. Taraftarlarının sayısı günden güne değişiyor, ama çoğunluk hep onun yanında yer alıyordu. Zaten bütün yeteneği de burada açığa vuruyordu kendini. Bir iki yıl önce Beineberg'e karşı açtığı savaş onun yenilgisiyle sonuçlanmıştı; hani Beineberg'in,

insanları değ erlendirme, serinkanlılık ve hoşlanmadığı kim-
selere karşı çevrenin antipatisini uyandırma yeteneğı ba ı-
mından rakibi Reiting'den pek geri kalır yanı yoktu; öyley-
ken günün birinde hayli yalnız kalmıştı okulda. Reiting'in
sevimsizliği ve karşısındakinin gönlünü kazanma becerisi
Beineberg'de bulunmamaktaydı. Beineberg'in halindeki se-
rinkanlık, o filozofça hava hemen bütün arkadaşlarda bir
güvensizliğ e yol açıyor, varlığının temelinde birtakım çir-
kin aşırılıkların saklı yattığı izlenimini uyandırıyordu. Ama
yine de Reiting'e öyle kolay yenik düşmemişti, Reiting'in
kazandığı zafer nerdeyse bir rastlantı eseri idi. Ne var ki, o
gün bugün çıkar bağları dolayısıyla her ikisinin birbirinden
ayrıldığı yoktu.

Törless'e gelince, böyle şeyler onun ilgisini çekmiyor,
dolayısıyla bu konuda bir beceriksizlik de gösteremiyordu.
Ne var ki, kendisi de ötekilerle beraber bu dünya içine ka-
patılmış, bir devlet içinde -çünkü böyle yatılı bir okulun
her sınıfı kendi başına bir devlet sayılırdı- başta gelen rol u
elde bulundurmanın ne demek olduğunu her gün kendi g -
z yle ister istemez görüyor, bu yüzden iki arkadaşına karşı
kalbinde çekingen bir saygı besliyordu. Bazen kendilerine
benzemek için gönlünde esiveren bir heves amatörce bir de-
nemed n öteye geçemiyordu. Bunun sonucunda, zaten iki
arkadaşından küçük sayılan Törless, zamanla onların bir   -
rencisi ya da bir yardımcısı konumuna girmişti. Gerektik-
 e onların koruyucu kanatları altına sığınabiliyor, onlar da
Törless'in tavsiyelerine seve seve uyuyorlardı. Çünkü T r-
less onlarınkinden daha kıvrak bir zek ya sahipti. Bir kez
bir iz üzerine getirilip bırakılmaya görsün, kafasından en
karmaşık kombinasyonları bulup çıkarmakta üstüne yoktu.
Ayrıca, hiç kimse belli bir durumda bir insandan beklene-

bilecek çeşitli davranış olasılıklarını Törless kadar titizlikle hesaplayıp önceden söyleyebilecek güce sahip değildi. Ancak bir karar vermek, ortadaki psikolojik olasılıklardan bir tanesini, işin riskini göze alıp kesin olasılık diye benimsemek ve bunun gerektirdiği eyleme kalkışmak söz konusu oldu mu, orada Törless kalakalıyor, bütün ilgisini, bütün enerjisini yitiriyordu. Ama genelkurmay başkanı kimliğiyle oynadığı rol kendisine zevk veriyor, hele bu rol ruhunun derinliğinde duyduğu o sıkıntıyı biraz hafiflettiği için, söz konusu zevk daha da büyüyordu.

Ama yine de bu iç bağımlılığın kendisini nelerden yoksun bıraktığının farkındaydı. Bütün yaptıkları, kendisi için oyundan başka bir şey değildi, hissediyordu bunu. Hepsi de yatılı okulda bir kurtçuk halinde geçirilecek yaşam süresinin atlatılmasına yardımcı olacak şeylerdi; henüz belirsiz bir zaman sonra çıkıp gelecek gerçek yaşamla bir ilişkileri yoktu.

Çünkü kimi vesilelerle iki arkadaşının bu gibi şeyleri ne çok ciddiye aldığını görüyor, onların bu davranışına bir türlü akıl erdiremiyordu. Kendileriyle eğlenmeyi pek istiyor, öte yandan onlardaki bu hayalperestliğin, kendisinin görebildiğinden çok daha fazla bir gerçeklik taşıyabileceğinden çekiniyordu. Biri, her şeyin düzen ve mantık çerçevesi içinde akıp gittiği ve daha kendi evlerinden tanıdığı büyüklerin kusursuz ve sağlam dünyası; öbürü karanlıklar, gizemlilikler, kanlar ve akla hayale gelmeyen sürprizlerle dolu serüvenler dünyası olmak üzere iki ayrı dünya arasında adeta bölünmüş hissediyordu kendini. Bir dünya da ötekisini kapı dışarı etmeye çalışır gibiydi. Bazen dağılıp gitmeyecek dudaklarında kalmasından pek hoşlanacağı müstehzi bir gülümsemenin ve sırtında gezinen soğuk bir ürpertinin

aynı zamana rastladığı oluyor, düşüncelerinde bir çakıp sönmedir başlıyordu...

Derken içinde kesin bir şeyin varlığını duyumsamak, iyi ve kötü, işe yarar ve yaramaz arasında bir ayrım yapmasını sağlayacak belirli gereksinimlere kavuşmak, bir yanılgı da olsa kendini bir seçme özgürlüğüne sahip bilmek, ama daha da iyisi aşırı bir duygusallıkla her şeyi kendi içine çekip almak özlemini duyuyordu.

Söz konusu odaya ayak attığında da, buraya her gelişindeki gibi ruhundaki bu ikilik yine üzerine çullandı Törless'in. Reiting ise bu arada anlatmaya koyulmuştu: Birinin kendisine borcu varmış da, her defasında ödeyeceğine şerefi üzerine söz vererek bugünden yarına hep erteleyip duruyormuş. "Hani, buraya kadar benim de bir itirazım yoktu buna," diye sürdürdü konuşmasını Reiting. "Çünkü iş ne kadar uzarsa, bu kişinin bana bağlılığı da o kadar artıyordu. Üç, dört kez tutulmayan bir şeref sözü de küçümsenecek bir şey sayılmaz sanırım.

"Ama sonunda bana lazım oldu para. Kendisine hatırlattım, vereceğine yemin billah etti, tabii yine tutmadı sözünü. O zaman: 'Haberin olsun, seni idareye şikâyet edeceğim,' edim. Bunun üzerine iki günlük bir mühlet daha istedi. Vasisinden gelecek bir para varmış da, onu bekliyormuş. Ben de bu arada sağda solda küçük çapta soruşturmalarda bulundum. Bakayım dedim, başka bir kimseye de takıntısı var mı; hani olabilir çünkü.

"Bu konuda öğrendiklerim pek hoşuma gitmedi doğrusu. Dschjusch'tan ve daha birkaç kişiden de borç almamış mı seninki! Gerçi borçlarının birazını ödemesine ödemiş geri; tabii benden aldığı parayla. Kalan alacaklılarına borcunu ödemek için dört dönüp duruyor. Buna içerledim bak. Her-

kesin en merhametlisi ben miyim? Hiç sevmedim durumu. Ama 'Bekle biraz daha,' diye düşündüm kendi kendime, 'elbet ileride bir fırsat çıkar, bu çeşit sakat davranışlarından bir güzel vazgeçirirsin onu.' Bir ara konuşurken, bana vasisinden gelecek paranın miktarını söylemiş, beni yatıştırmak için bu miktarın benim alacağımdan daha fazla olduğunu belirtmişti. Şöyle sağdan soldan iyice sordum soruşturdum, bir hesap ettim ki, vasisinden gelecek para, borçlarının tümünün ödenmesine hiç de yetecek gibi değil. 'Anlaşıldı,' diye geçirdim içimden, 'desene yine bana gelip aynı oyunu bir kez daha oynamaya kalkacak'.

"Ve dediğim çıktı, bir gün hiç kimsenin haberi olmaksızın çıkıp geldi bana; öbür alacaklılar pek sıkıştırıyormuş da, benden biraz daha sabretmemi rica ediyormuş. Ama ben bu kez hiç oralı olmadım. 'Git başkalarına avuç aç,' dedim. 'Ben sona kalmaya alışık değilim.' Bunun üzerine: 'Seni daha iyi tanıyorum, sana daha çok güvenim var da onun için,' diyerek, bir de bu yoldan şansını denemek istedi. 'İşte son sözüm,' diyerek kestirip attım ben: 'Ya yarın parayı getirirsin ya da benim ileri süreceğim koşulları kabul edersin.' 'Nasıl koşullar bunlar?' diye sordu. Soruşundaki edayı bir görecektiniz. Ruhunu satmaya hazır bekliyordu sanki. 'Nasıl koşullar mı? Bak söyleyeyim: Ben bir işe kalkışacak oldum mu, yanımda bulacağım seni.' 'Hepsi bu kadarsa kabul. Bunu yapacağıma güvenebilirsin. Zaten şimdiye kadar hep senin yanında yer aldım ve seve seve yaptım bunu.' 'Hak, sadece senin hoşuna gidiyor diye yapacağın şeyler olmayacak bunlar; ben ne istersem yerine getireceksin. Gözü kapalı bir itaat, anlaşıldı mı?' Bunun üzerine yarı sırtarak, yarı ne diyeceğini bilemeyerek kuşkulu kuşkulu bana baktı. Bu işte nereye kadar gidebileceğini, sonra benim konuş-

tuklarımda ne derece ciddi olduğumu kestiremez gibiydi. Belki hepsine evet diyecek, söz verecekti yapacağına. Ama anlaşılan kendisini bir sınamadan geçirdiğimden korkuyordu. Sonunda suratı kızarak: 'Parayı yarın getireceğim,' dedi. Hani beni bir eğlendirdi ki bu durumu! Şimdiye kadar okuldaki öbür elli kişi arasında hiç dikkatimi çekmemiş biriydi nihayet. Öyle değil mi, şimdiye kadar önemsenecek bir iş yaptığını görmedik. İşte böyle biri, benim o kadar yakıncağızıma sokulmuştu ki, en küçük ayrıntılarına kadar ruhunu okuyabiliyor, kendisini satmaya hazır olduğunu görüyordum. Yeter ki ortalık pek telaşa verilmesin, başka kimsenin haberi olmasındı. Doğrusu hiç beklemediğim bir şeydi bu benim için; ansızın bir insanın, karşınıza böylesine çırılçıplak çıkıvermesinden, o ana kadar hiç dikkati çekmemiş yaşamının, kırılan bir tahta parçası içindeki bir kurtçuğun oyduğu kanallar gibi gözünüzün önünde belirivermesinden daha güzel şey yoktur.

"Derken ertesi gün oldu, gerçekten parayı bulup getirdi bana. Hatta bu kadarla da kalmadı, şöyle birlikte biraz bir şeyler içelim diyerek beni gazineye davet etti. Şarap ısmarladı, pasta ısmarladı, sigara getirtti; 'Lütfen izin verin de ikramda bulunayım size!' dedi ve bunu da alacağım için büyük bir sabırla beklememe karşı duyduğu şükran duygusundan yapmak istediğini belirtti. Ne var ki, onun bu arada takındığı alabildiğine masum poz hoşuma gitmemişti doğrusu. Hani öyle davranıyordu ki, sanki aramızda birbirimizi incitecek hiçbir söz konuşulmamıştı. Ben bir ara bunu ima edeyim dedim, bu kez daha içten bir tavır takındı; adeta ilkin benim elimden sıyrılıp kurtulmayı, sonra da karşıma bana denk biri olarak çıkmayı amaçlar gibiydi. Olup bitenlerden hiçbir şey bilmek istemiyordu artık; iki

cümlede bir dostluğunun sağlamlığını vurgulayan sözler söylüyor, bunları zorla bana dinletiyordu. Ancak gözlerinde sarılmış tutan, beni bırakmayan bir ifade vardı, aramızda yapay olarak yaratılmış bu yakınlık duygusunu yeniden kaybetmekten korkar gibiydi. Sonunda kendisine karşı bir tiksinti duydum. 'O sanıyor mu ki, ben bunu yanına korum,' diye geçirdim içimden. 'Şuna nasıl edeyim de güzel bir ahlâk dersi vereyim' diye kafa yormaya başladım. Bu adamakıllı canını yakacak bir şey olsun istiyordum. Birden aklıma geldi, sabahleyin Beineberg bana parasının çalındığını anlatmıştı. Şöylece anımsayıvermiştim hani. Ama çok geçmeden aynı şey yine aklıma geldi. Birden soluğum kesilir, boğazım tıkanır gibi oldu. 'Nasıl da tam zamanında aklıma geldi böyle bir şey,' diye düşündüm ve söz arasında daha ne kadar parası kaldığını sordum. Bu yolda yaptığım hesap doğru çıkmıştı, 'Bütün olup bitenlerden sonra, sana hâlâ ödünç para veren salak da kim?' diye sordum gülererek. 'Hofmeier', diye yanıtladı.

"Öyle sanıyorum, sevinçten titriyordu bütün vücudum. Neden dersenez, Hofmeier'in kendisi daha iki saat önce gelmiş, benden borç para istemişti. Böylece, birkaç dakika önce kafamdan geçiveren şeyin doğruluğu anlaşılmıştı. Hani eğlence olsun diye, şu ev şimdi yansa diye geçirirsin de içinden, bir de bakarsın evden adam boyu alevler çıkar, tıpkı öyle... Bir kez daha bütün olasılıkları şöylece geçirdim kafamdan; bir kesinliğe varmak tabii mümkün değildi, ama içimdeki duygu bana yetiyordu. Derken kendisine doğru eğilip, gerçekten sevimli bir edayla, adeta ince uzun ve sivri bir çubukçuğu beyninden içeri yavaşçacık sokmaya çalışır gibi dedim ki: 'Bana baksana sen, Basini evladım, ne diye beni aldatmaya kalkıyorsun, ha?' Ben bunu söyler söyle-

mez, gözleri yuvalarında korkuyla sağa sola gidip gelmeye başladı, ama ben sürdürdüm konuşmamı: 'Belki çok geçmez, kendisine numara yapacağın biri çıkar karşına. Ama ben yutmam. Biliyorsun herhalde, Beineberg..' Baktım ne yüzü kızardı, ne benzi sarardı; arada bir yanlış anlama vardı da, sanki bu yanlış anlamının giderilmesini bekliyordu. 'Neyse, kısa keselim,' dedim, 'bana borcunu ödediğin parayı bu gece Beineberg'in dolabından aşırdın.'

"Konuşmamın üzerindeki etkisini görmek için arkama yaslandım. Yüzü pancar gibi kızarmıştı; boğazında düğüm lenip kalan sözler, ağzındaki tükürüğü dudaklarına doğru sürüp itiyordu; sonunda dili çözüldü. Bana bir alay suçlama yöneltti; ben nasıl böyle bir iddiayı ileri sürmeye yeltenebilmişim de, ortada böyle çirkin bir suçlamada bulunmayı en ufak şekilde haklı çıkaracak ne gibi nedenler varmış da, kendisi benden daha güçsüz biri olduğu için meramım kavgaya çıkarmakmış da, böyle davranmamın nedeni, bana olan borcunu ödeyip elimden yakasını kurtardığına kızdığım içinmiş de, ama benim bu yaptığımı bütün sınıfa duyuracakmış da, sınıf öğretmenine, sonra müdüre haber verecekmiş de, Tanrı suçsuz olduğuna tanıklmış da, ne bileyim daha bunun gibi bitip tükenmek bilmeyen şeyler. Yoksa gerçekten ona haksızlıkta bulundum da, onu gereksiz yere kırdım mı acaba diye tasalanmaya başlamıştım hani... yüzündeki kırmızılık işte öylesine yakışıyordu kendisine... Eziyet edilen, kendini savunacak güçten yoksun küçük bir hayvancık gibi bir hali vardı. Ama öyle hemen boyun eğmek de işime gelmiyordu doğrusu. Bu yüzden, müstehzi bir gülümsemeyi dudaklarımdan eksik etmedim; aslında sadece ne yapacağımı bilemez durumda olmamdan kaynaklanıyordu gülümseme; alaylı alaylı gülümseyerek bütün söylediklerini

dinledim. Yer yer başımı sallayarak, serinkanlılıkla, 'Ama biliyorum senin bunu yaptığını,' dedim.

"Bir süre sonra yatıştı. Ben hâlâ gülümsüyordum. İçimde öyle bir duygu vardı ki, henüz bir şey aşırmamış olsa bile, yalnız bu gülümsememle onu bir hırsız yapıp çıkabilirdim. 'İş gönül almaya kalsın, ileride nasıl olsa yaparız onu,' diye düşünüyordum.

"Aradan bir süre daha geçti, zaman zaman kaçamak yollu bana baktığını seziyordum; derken beti benzi uçtu, yüzü acayip şekilde değişti. Daha önce bu yüzü güzelleştiren o adeta masum zarafet, yüzünün rengiyle beraber silinip gitmişti. Yeşilimsi bir renge bürünmüştü suratı; soluk, şişmiş bir görünümü vardı. O zamana kadar ancak bir defa böyle bir şeyle karşılaşmıştım, o da bir katili yol ortasında enselerlerken olmuştu. Bu katil de ele geçene kadar insanlar arasında dolaşıp durmuş, ama kimse onun katil olduğunu anlayamamıştı. Ancak polis omuzlarından kavrar kavramaz, bambaşka bir kişiliğe bürünüvermişti. Yüzü değişmiş, gerçek bir darağacı fizyonomisi bu yüze gelip oturmuş, katil korkuyla ve bir kurtuluş yolu arayarak donuk donuk bakmaya başlamıştı.

"Basini'nin yüzündeki değişikliği görünce, aklıma bu katil gelmişti; artık her şeyi biliyordum, beklediğim bir şey varsa...

"Ve beklediğim de oldu. Ben bir şey söylemeden, Basini'nin kendisi, susmaktan bitkin düşüp bir ağıt tutturdu ve elime ayağıma sarıldı. Parayı sadece çaresiz kaldığı için almışmış; ben işi sezmeseymişim, çok geçmeden götürüp yine yerine koyabilir, kimsenin de bundan haberi olmazmış; parayı aşırıldığını söylemem doğru değilmiş; çünkü bütün yaptığı, kimse görmeden onu ödünç almaktan başka

bir şey sayılmazmış... Baktım birden sustu Basini, gözyaşları daha fazla konuşmasına fırsat vermemişti.

"Ama sonra yine benden aman dilemeye başladı. Benim sözümünden çıkmayacağını, kısaca ben ne dersem, onu yapacağını belirtti. 'Ancak kimseye bir şey açma, olmaz mı?' diye ekledi. Yapmamı istediği şeye karşılık, kendini düpedüz köle olarak sunuyordu bana. Gözlerinde bir solucan gibi kıvrılıp duran o hile ve ağgözlü korku karışımı ifade iğrençti doğrusu. Bu yüzden birkaç kelimeyle ona söz verdim, kendisine karşı nasıl bir tutum takınacağımı daha düşüneceğimi bildirdim, ancak bunun her şeyden önce Beineberg'i ilgilendiren bir sorun olduğunu açıkladım. Ee, siz ne diyor-sunuz bakalım? Ne yapalım buna şimdi?"

Reiting anlatıp dururken Törless susmuş, kapalı gözlerle onu dinlemişti. Zaman zaman vücudunda tırnak uçlarına kadar bir ürperti hissetmiş, kafasında düşünceler tıpkı kaynar sudaki kabarcıklar gibi, azgın ve düzensiz, boyuna yukarılara doğru saldırıp durmuştu. Böyle bir hali, kendisini kahredici bir tutkuya sürükleyecek bir kadınla ilk kez karşılaşan kimsenin yaşadığı söylenir genel olarak; iki insan arasında böyle bir boyun eğişin, derlenip toparlanışın, soluğunu tutuşun söz konusu durumunda yaşandığı ileri sürülür. Böyle bir anda neler olup bittiği asla dile getirilecek gibi değildir. Bu an, tutkunun önden saldırdığı bir gölge gibidir adeta. Organik bir gölge; daha önceki bütün gerginliğin gevşeyişi, aynı zamanda birden ortaya çıkan ve bütün geleceği şimdiden sinesinde barındıran yeni bir bağıllık durumu, bir iğnenin batışındaki keskinlik üzerine yoğunlaşmış bir kuluçka dönemi... Öte yandan bir hiç, belirginlikten uzak karanlık bir duygu, bir güçsüzlük, bir korku...

İşte bu çeşit duygular içindeydi Törless. Reiting'in ken-

disine ve Basini'ye ilişkin olarak anlattıklarında, zihnini şöyle bir yoklayınca önemli bir taraf bulamadı. Basini'nin düşüncesizce işlediği bir suç, ödleğe bir kötü davranışını; Reiting'in aklına esiverecek gaddarca bir eylemin izleyeceği kesindi. Ama öte yandan, korkulu bir önseziyle, olayın düpedüz kendi şahsını hedef alan bir yön kazandığını, bu olayın onu adeta keskin bir ucla tehdit eden bir şeyler içerdiğini çok iyi görüyordu.

Basini'yi hayalinde Bozena'yla beraber canlandırmadan duramadı ve odada çevresine bakındı. Duvarlar üzerine yıkılmak, kanlı ellerini ona karşı kaldırmakla kendisini korkutur gibiydi; revolver bulunduğu yerde adeta sağa sola oynuyordu...

Bir şey, ilk kez bir taş gibi düşlerinin belirsiz yalnızlığına gelip düşmüştü; ortada duruyordu işte; elden bir şey gelecek gibi değildi artık; bütün gerçekliğiyle ortada duruyordu.

Dün Basini de onun şimdi bulunduğu duruma düşmüştü; bir tuzağın kapağı açılıvermiş, Basini de yuvarlanmıştı içine. Tıpkı Reiting'in anlattığı gibi ansızın baş gösteren bir değişim ve değişmişti.

Derken Törless'in kafasında söz konusu olayla Bozena arasında yeniden bir ilişki kuruldu. Düşünceleri bir küfür içinde dönüp durmuş, bu düşüncelerden kalkan miskin ve baygın bir koku onu serseme çevirmişti. İşte bu aşağılanması, bu kendinden el çekişi, utancın bu ağır, soluk ve zehirli yapıları tarafından böylesine örtülüşü, maddilikten yoksun uzak bir hayal gibi düşleri içinden uzanıp giden bu durumu, şimdi birden Basini yaşamıştı.

Demek suskun düşüncelerin aynasından ansızın fırlayıp çıkabilecek, dikkate alınması ve insanın kendini sakınması

gereken bir şeyler vardı. O zaman da elbet her şey mümkündü. Bir Reiting'in, bir Beineberg'in varlığı mümkündü. Böyle birinin mümkündü varlığı... Tabii o vakit, şimdiye kadar bilip tanıdığı aydınlık ve berrak günlük yaşamdan bir kapı, açık seçik olmayan, dalgaları kıyıları döven ateşli, çıplak ve insanı kahredici bir başka dünyaya açılabilirdi. Yaşamları, cam ve demirden yapılmış saydam ve sarsılmaz bir yapı içinde bürodan eve, evden büroya düzenli bir gidiş gelişi izleyen insanlarla, batağa itilmişler, elini kana bula-mışlar, pislik ve rezillik içinde yüzüp duranlar, kükremeli seslerin doldurduğu labirentlerde yollarını şaşırarak ötede beride dolananlar arasında kolay geçilecek bir bölge bulunduğ gibi, aynı zamanda bunların arasındaki sınır gizlice birbirlerinin yanı başına kadar sokuluyor, her an aşılabilir bir nitelik taşıyordu.

Bu durumda şu soru kalıyordu geriye: Nasıl olabilir bu? Bir anda olup biten nedir böyle? Nedir ansızın bir çılgınlıkla yukarılara fırlayan ve nedir yine o ansızın sönüp giden şey?

Törless'in ruhunda söz konusu olaya ilişkin olarak birden uyanan sorulardı işte bunlar.

Kapalı dudaklarla, karanlık ve belirsiz bir duygu tarafından... bir güçsüzlük, bir korku tarafından üstü perdelenmiş, açık seçiklikten yoksun, içinden doğup çıkıyorlardı.

Ama yine de, adeta uzaktan uzağa, kopuk kopuk ve tek tek, bu sorulardaki sözcüklerden bazısının Törless'in içinde yankılandığı duyuluyor ve onu korkulu bir bekleyişle dolduruyordu.

İşte tam bu ana rastlamıştı Reiting'in sorusu.

Törless hemen konuşmaya başladı. Varlığında ansızın beliren bir dürtünün, uğranılan bir şaşkınlığın etkisiyle bunu yapar gibiydi. Sanki çok önemli bir olayın arifesinde

bulunduğunu bildiren bir duygu vardı içinde. Yaklaşmakta olan bu şeyden de korkuyor, bunun önünden kaçmak, zaman kazanmak istiyordu. Konuşuyor, ama öte yandan hissediyordu ki, bütün konuştukları önemsiz şeylerdi, ağzından çıkan sözler bir özden yoksundu ve asla onun gerçek görüşünü yansıtmıyordu...

"Basini bir hırsızdır!" cümlesi çıktı ağzından. Ve bu sözün kesin ve sert edasından öylesine bir haz duydu ki, aynı sözleri iki kez yineledi. "... bir hırsızdır! Böyle birini de cezasız bırakmazlar, hiçbir yerde bırakmazlar, dünyanın her yerinde böyledir bu. İdareye haber verilmeli, Basini okuldan uzaklaştırılmalıdır. Dışarıda uslanır mı, ne yapar, orası kendi bileceği iş. Ama bizim aramızda işi yok artık."

Ancak Reiting hoşlanmamış bir tonla: "Hayır hayır!" dedi, "Niçin işi hemen bu kadar ileriye götürmeli, anlamıyorum."

"Niçin mi? Sence pek doğal bir davranış değil mi bu?"

"Hiç de değil. Hani sen öyle konuşuyorsun ki, sanki Basini'yi daha fazla aramızda tutarsak, hemen bir taş yağmurunu hazır bekliyor, kapıdan çıkar çıkmaz başımıza yağacak, hepimizi kırıp geçirecek. Oysa durum, asla bu kadar endişeye yol açacak gibi değil."

"Bunu nasıl söyleyebilirsin! Sen demek ki, hırsızlık etmiş, sonra da kendisini sana bir uşak, bir köle gibi peşkeş çekmiş biriyle bundan böyle her Allah'ın günü bir çatı altında oturup kalkacak, bir arada yemek yiyecek, bir arada yatacaksın, öyle mi? Benim aklım almaz bunu. Biz hepimiz de aynı kesimden geldiğimiz için, bir arada eğitilip yetiştiriliyoruz. Belki ileride onunla aynı alayda görev yapacak, aynı bakanlıkta çalışacaksın; belki senin girip çıktığın aile çevrelerine o da girip çıkacak, hatta bakarsın senin öz kız

kardeşine kur bile yapacak. Bütün bunlar senin için bir şey ifade etmiyor mu?”

“Allah için söylesin biri, bu sözlerinle işi abartmıyor musun?” diyerek güldü Reiting. “Sana bakılırsa, sanki ömür boyu buradaki beraberliği sürdüreceğiz. İleride hep ‘Bu kişi, W.deki okulu bitirdi. Özel ayrıcalık ve özel yükümlülük sahibi biridir,’ yaftasıyla mı dolaşacağız sanıyorsun sen? İleride nasıl olsa herkes kendi yoluna gidecek, ileride herkes hayatta hak ettiği yeri alacak; çünkü toplum içinde bir değil, birçok çevre vardır. Onun için, bana sorarsanız, gelecek üzerinde kafa yormak gereksiz. Şimdiki duruma gelince: Ben Basini’yle arkadaşlığı sürdürelim diye bir şey söylemedim. Öyle ya da böyle bir yolunu bulup, ondan her vakit biraz uzak duracağız kuşkusuz. Basini avcumuzun içinde, kendisine istediğimizi yapabiliriz; diyelim günde iki kez yüzüne tükürecek olsak, sesini çıkarmayacaktır. O da buna boyun eğdikten sonra, kendisiyle aramızda artık bir beraberliğin sözü edilebilir mi? Baktık ki dikleşiyor, kimin efendi, kimin uşak olduğunu gösteriveririz kendisine, olur biter. Sen yalnız at şu kafadaki düşüncayı; Basini’yle gönül eylemek dışında bir beraberliğin söz konusu edilebileceğini aklından geçirme.”

Törless, doğruluğuna hiç de inanmamasına karşın, yine de ateşli ateşli savundu tezini: “Anlamıyorum, Reiting, ne diye Basini’ye bu kadar arka çıkıyorsun?”

“Arka mı çıkıyorum? Hiç farkında değilim bak! Ne diye arka çıkacakmışım, bilmem; öyle olmuş, böyle olmuş, şuncacık umurumda değil. Beni kızdıran bir şey varsa, senin abartılı sözlerin. Şu kafadaki şey nedir kuzum? Bir çeşit idealizm bana göre. Okula ve adalete karşı kutsal bir hayranlık. Bunun ne yavan ve mostralık bir şey olduğunun

bilincinde misin? Yoksa,” Reiting gözlerini kırpıştırarak kuşkuyla Törless’e baktı, “yoksa açığa vurmak istemediğin bir neden var da, onun için mi Basini okuldan kovulmalı diyorsun, ha? Eski bir hınç falan? Söyle varsa böyle bir şey. Eğer böyle bir şey söz konusuysa, elimize hazır bir fırsat geçmişken değerlendirelim bunu.”

Törless, Beineberg’e döndü. Ama sırtıtmaktan başka bir şey yaptığı yoktu Beineberg’in; uzun çubuğundan nefesler çekiyor, doğulu insanlar gibi bağdaş kurmuş oturuyor, o loş ışıktaki kepçe kulaklarıyla acayip bir puta benziyordu. “Bana göre hava hoş, dilediğinizi yapabilirsiniz. Ne parayı düşündüğüm var benim, ne de adaletin yerini bulmasını. Hindistan’da olsa, sivriltilmiş bir bambu çubuğu sokarlardı adamın kıkına; bu da hiç değilse eğlendirici bir şey olurdu. Salağın, ödleğin biri Basini; nesine acıyacaksın böylesinin. Ne yalan söyleyeyim, böyle birine şu yapılmış, bu yapılmış, yaşadığım sürece hiç oralı olmam. Kendiniz hiçbir şey değilsiniz, ileride ruhlarınızın ne olacağını da bildiğimiz yok. Allah, inayet buyursun, yargılamanızda ölçülü davranmanızı sağlasın!”

Törless cevap vermedi; sözlerine Reiting karşı çıktıktan sonra, Beineberg de ikisinin vereceği karara karışmak istemediğinden susmuştu. Artık Törless herhangi bir itiraza kalkışacak gücü bulamıyordu kendinde; o gittikçe yaklaşan belirsiz şeyi durdurmak için, ruhundaki bütün istek silinip gitmişti.

Derken Reiting’in yaptığı bir öneri kabul edildi: Basini şimdilik gözaltında tutulacak, adeta sınamadan geçirilecek, böylece kendisine bu işten yakasını sıyırmak için bir fırsat tanınacaktı. Gelir ve giderleri bundan böyle sıkıca denetlenecek, başkalarıyla ilişki kurması her üç arkadaşın iznine

bağlı olacaktı.

Görünürde bu karara diyecek yoktu ve karşısındaki iyi-liğini göz önünde tutan bir karar, Reiting'in bu kez kullanmadığı bir deyimle "mostralık, yavan" bir karardı. Çünkü kendi kendilerine itiraf etmemekle beraber, hepsi de bir "ara durum"un sağlanması gerektiğini sezmekteydi. Reiting sorunun kapatılmasına pek istekli görünmüyor, bunun sürüp gitmesinden zevk alıyordu; ancak, bu işe nasıl bir yön vereceğini de henüz kestirememişti. Törless ise, artık Allah'ın her günü Basini ile uğraşmak zorunda kalacağını düşünüyor, sırf bu yüzden kendini adeta felce uğramış hissediyordu.

Demin ağzından "hırsız" sözcüğü çıkar çıkmaz, bir an rahatlar gibi olmuş, içini eşeleyip allak bullak eden sorular üzerine eğilmeyi böylelikle ileri bir zamana erteleyerek bunları adeta kendinden uzaklaştırmıştı.

Ama çok geçmeden yine üzerine çullanan soruları, bu basit sözcük çözüme kavuşturma gücünü gösterememiş, artık kendilerinden kaçma diye bir şey söz konusu olmadığından, bu sorular şimdi daha bir belirginlikle kendilerini açığa vurmuştu.

Törless bir Reiting'e, bir Beineberg'e baktı, gözlerini yumdu, alınan kararı tekrarladı içinde, sonra yeniden gözlerini kaldırdı. Olup bitenler, her şeyi eciş bücüş gösteren devcileyin bir ayna gibi nesneler üzerine tutulmuş bir hayal ürünü müydü sadece, yoksa gerçek şeyler miydi? Bütün nesneler gözleri önünde beliren o müthiş aydınlıkta görüldüğü gibi miydi? Kendisi de bilemez olmuştu artık. Peki ama Reiting'le Beineberg'de bu çeşit sorular hiç uyanmıyor muydu? Kendisi için ancak ilk kez bu kadar yabancılaşmıştı dünya; oysa onlar öteden beri bu dünyayla içli dışlı yaşayıp

gitmekteydi.

Törless korkuyordu kendilerinden. Ama bu sadece, kör ve aptal olduğu bilinen bir dev karşısında duyulabilecek bir korkuya benziyordu.

Ancak bir şey de vardı ki, kesinlikle ortadaydı: Şu an bir çeyrek saat öncesine göre daha netameli bir noktada bulunmaktaydı. Bir dönüş olanağı kalmamış, hiç istemezken yakasını öbürlerinin elinden kurtaramaz duruma düşmüştü; bakalım ileride nasıl olacak, diye adeta hafif bir merak uyandı içinde. Varlığında kıpırdanıp duran şeyler henüz bir karanlık ortasındaydı; ama gözlerini dikip bu koyu karanlıkta saklı yatan ve başkalarınca görülemeyen nesneleri seçebilmek için ruhunda bir istek doğmuştu. Bu istek hafif bir ürpertiyle karışıktı. Sanki bundan böyle yaşamı üzerinde kapalı ve gri bir gökyüzü hiç eksik olmayacaktı; içinde de kocaman bulutlar, hortlaklara benzeyen değişken biçimler ve ha bire dönüp gelen o soru: "Hayalet mi bunlar? Yoksa sadece bulut mu?"

Ve bu soru yalnız kendisi için var olacaktı; gizli, başkalarına yabancı, mahrem...

Böylece Basini, sonradan Törless'in yaşamında ele geçireceği önem doğrultusunda ilk adımı atmış bulunuyordu.

Ertesi günü Basini vesayet altına alındı.

Hani az buçuk bir merasim de düzenlenmemiş değildi bunun için. Okulun bahçesindeki geniş bir çimenlikte yapılan aletsiz jimnastikten kaytarılmış, böylelikle boş kalan bir sabah saati bu işe ayrılmıştı.

Reiting bir tür nutuk çekti. Hayli de uzun sürdü konuşması. Aralarında barınma olanağını o sakat davranışı yüzünden yitirdiğine, aslında idareye ihbar edilecek biri olduğuna, şimdilik cezaya çarptırılıp okuldan atılmak gibi

bir yüz karasından esirgenmek istiyorsa, bunun kendisi için olağanüstü bir lütuf sayılması gerektiğine dikkatini çekti Basini'nin.

Sonra da buna karşılık onun yükleneceği özel koşullar açıklandı. Gelir ve giderinin denetimini Reiting üzerine alıyordu.

Basini bütün bu merasim sırasında sapsarı kesilmişti, ama ağzını açıp bir karşılığa bulunmadı; içinde olup bitenler yüzündeki ifadeden de çıkarılacak gibi değildi.

Törless'e ise söz konusu sahne bazen pek zevksiz, bazen pek önemli göründü.

Beineberg'e gelince, Basini'den çok Reiting'e bakmış, gözünü ondan ayırmamıştı.

Sonraki günler olay neredeyse unutulmuştu. Reiting ders ve yemek dışında pek ortalarda gözükmüyor, Beineberg ise şimdiye kadar kendisinde hiç rastlanmadık bir suskunlukla davranıyordu. Törless'e gelince, olay üzerinde düşünmeyi hep ileri bir tarihe ertelemektedir.

Basini de, sanki hiçbir şey olmamış gibi okuldaki arkadaşlar arasında dolaşıp durmaktaydı.

Törless'ten biraz daha uzun boyluydu Basini, ama pek zayıf yapıydı. Devinimleri yumuşak ve narin, yüz çizgileri kadınımsıydı. Zekâ denen şeyden pek nasibini aldığı söylenemezdi, eskrimde ve jimnastik oyunlarında sona gelenler arasındaydı hep; buna karşılık hal ve tavrında bir çeşit şuh sevimlilik göze çarpıyordu.

Bir zamanlar Bozena'ya gidip gelmesi, sadece kendine bir erkek süsü vermek içindi. Gelişimindeki geri kalmışlık düşünülürse, kadınlara karşı duyulacak gerçek bir özlemin Basini gibi birine büsbütün yabancı sayılması gerekiyordu. Cinsel yaşantılardan habersiz biri olduğu izlenimini baş-

kalarında uyandırmamaya yalnızca bir zorunluluk, bir yaksık alırlık ya da bir yükümlölük gözölle bakmıştı hep. Bozena'yla birlikle olup da kendisinden her ayrılışında, sevincinden bayram etmişti; çünkü Basini için önemli olan, sadece yaşantının anısını ele geçirmekti.

Bazen kendini beğenmişliğinden yalan da söylemişti Basini. Dolayısıyla, çıktığı her izinden okula küçük çapta seürvenlerin anılarıyla, jartiyerler, saç bukleleri, ince ve uzun zarflar içinde mektuplarla dönmüştü. Ancak günün birinde bavulunda gene bir jartiyerle, şirin, küçük, latif kokulu ve gök mavisi bir jartiyerle dönüp sonradan bunun on iki yaşındaki kız kardeşinden başkasına ait olmadığı anlaşılınca, gülünç büyüklenmesinden ötürü az alay konusu edilmemişti.

Basini'de böylece kendini açığa vuran ahlâk düşkünlölölle aptallık aynı kök üzerinde büyüyüp geliyordu. İçine doğuveren bir.hevese karşı koyma gücünü asla gösteremiyor, bu bakımdan yemeklerine azar azar zehir katarak kocalarını ölölme yollayan, sonra mahkemede savcının sert sözlerini yadırgatıcı bulan ve nihayet ölölme cezasına çarptırılmalarına şaşan, alınları üzerine nazlı zölölflerin dökölldölölü kadınlara benziyordu.

Basini'yle yüz yüze gelmekten kaçıyordu Törless. İlk anda adeta düşöncelerinin kökleri altından kendisini yakalayıp sarsan çok derinlerdeki o korku, böylelikle yavaş yavaş silinip gitmişti. Çevresini yine akıl ve mantığa uygun bir hava sarmıştı; yadırgama duygusu kendini çekip geriye almış, güneş ışınlarının aydınlattığı gerçek ve sağlam bir dünyada tutunamayan düş kalıntıları gibi günden güne gerçekliğini yitirmişti.

Bu durumdan daha çok emin olabilmek için, okulda tüm yaşananları bir mektupla anne ve babasına bildirdi.

Ancak kendi duygularına hiç değinmedi.

En iyisi, ilk fırsatta Basini'nin okuldan uzaklaştırılması olduğu görüşü içinde yeniden uyanmıştı. Anne ve babasının da bundan başka türlü düşünebileceklerini asla tasarlamıyor, onların da sertlik ve tiksintiyle Basini'yi yargılamalarını, sanki evlatlarının çevresinde görmeye katlanamayacakları pis bir böcekmişçesine onu parmak uçlarıyla kaldırp bir kenara atacaklarmış gibi bir tutum takınmalarını bekliyordu.

Cevap olarak aldığı mektupta bütün bunlardan hiç eser yoktu. Anne ve babası dürüstlükten şaşmayıp her şeyi, tabii oğullarının mektupta bildirdiği o acele çiziktirilmiş ve arada boşluklarla dolu kopuk kopuk haberlerden görebildikleri kadarıyla, akli başında insanlar gibi tartıp biçmiş, sonunda Basini'yle ilgili olarak alabildiğine hoşgörölü ve ölçölü bir karara varmayı uygun bulmuşlar, belki oğullarının anlattıklarında gençlere özgü o aşırı kızgınlıktan kaynaklanan bir abartmanın yer alabileceğini hesaba katmaları böyle davranmalarını kolaylaştırmıştı. Aldıkları karara göre, Basini'ye uslanması için bir fırsat tanınmasını doğru buluyor, küçük bir suçtan dolayı bir insanı yolundan saptırmanın uygun düşmeyeceği görüşünü savunuyorlardı. Hele -ki bunu da yerinde bir davranış olarak özellikle belirtiyorlardı- gelişimini tamamlamış yetişkinler değil, henüz gelişim sürecini yaşayan yumuşak karakterde kişiler karşısında, bunun haydi haydi böyle olması gerekeceğini açıklıyorlardı. Basini'ye karşı elbette ciddi ve sert davranılması gerekiyordu, şüph yoktu buna; ancak hoşgörüyü de elden bırakmamalı, onun doğru yolu bulmasına çalışılmalıydı.

Sonra Törless'in çok iyi bildiği bir sürü örneğe başvurarak bu görüşlerini pekiştirmeye çalışıyordu anne ve babası:

O da idarece kendilerine pek sert davranılıp cep harçlıkları dar sınırlar içinde tutulan ilk sınıftaki hepsi ağgözlü küçüklerin, ileriki sınıfların daha mutlu öğrencilerine biraz jambonlu ekmek ya da daha başka bir şey için avuç açmaktan kendilerini alıkoyamadıklarını anımsamıyor muydu? Hain ve kötü niyetli diye nitelediği idareye veristirerek utancını gizlemeye çalışmasına karşın, Törless de her vakit bu dilencilikten uzak kalamamıştı; bu gibi zaaflardan kaçınmayı sonradan öğrenmişse, bunu yalnız yılların geçmesine değil, aynı zamanda anne ve babasının o iyi kalpli uyarılarına borçluydu. Ama bütün bunlar pek etkilememişti Törless'i. Anne ve babasını pek çok bakımdan haklı buluyor, ayrıca böyle uzaktan yüzde yüz isabetli bir kararın pek verilemeyeceğini de biliyor, ama yine de mektupta çok daha önemli bir şeyin eksikliğini sezer gibi oluyordu.

Bu da, artık silinip atılamayacak bir suçun işlendiğini, belli bir çevrenin insanları arasında asla yeri olmaması gereken bir şeyin yapıldığını anlamaktı. Böyle bir şeyin yapılmış olmasından dolayı bir hayret, bir şaşkınlık fark edilmiyordu evden gelen mektupta. Anne ve babasının yazdıklarında, ortalığı pek telaşa vermeyerek ölçülü bir davranışla çözümlenmesi gereken alışılmış bir eylem söz konusuymuş gibi bir hava esiyordu. Çirkinlikleri kadar kaçınılmaz günlük gereksinimler gibi bir kabahat vardı sanki ortada. Beineberg ve Reiting'de görüldüğü gibi, daha kişisel ve tedirgin bir tutumdan mektupta pek eser yoktu.

Törless, bunu da sineye çekebilirdi hani. Ama böyle yapılmayarak mektubu didik didik edip ateşte yaktı. Hayatında ilk kez anne ve babasına karşı böyle bir saygısızlığa kalkışıyordu.

Mektup Törless üzerinde istenilenin tersi bir etki yap-

miştı. Anne ve babasının kendisine sundukları o sade ve yalın görüşe karşın, Basini'nin başvurduğu eylemde ansızın karanlık ve kuşkulu bir taraf görür gibi oldu. Nedenini kendi kendisine pek açıklayamamakla beraber, bu konuda henüz düşünölüp taşınması gerektiğini geçirdi içinden başını sallayarak...

İşin en tuhafı, düşünüp taşınmalarla değil, düşler ve hayallerle bu işin peşine düştüğü zaman karşılaştığı durumdu. O zaman Basini, tıpkı anne ve babasıyla dostlarının gördüğü gibi açık seçik bir siluet içinde, anlaşılabilir, günlük yaşamda her zaman rastlanan bir kişi gibi belirliyordu karşısında. Ve bir an sonra görüntü kayboluyor, derken yine çıkıp geliyor, derin, pek derin bir arka plan önünde birden parıldayan küçük, pek küçük bir kişi olarak dönüp dolaşıp karşısına çıkıyordu...

Bir gece Törless -vakit hayli geç olmuş, herkes uyumuştutu- silkilip sallanarak uyandırıldı uykusundan.

Yatağının yanı başında Beineberg'in oturduğunu gördü. Bu öylesine alışılmamış bir durumdu ki, hemen olağanüstü bir şeyin söz konusu olduğunu anladı.

"Kalk, kalk! Ama gürültü yapma da kimse fark etmesin! Tavan arasına çıkacağız, sana anlatacaklarım var."

Törless acele giyinip pelerinine büründü, terliklerini ayağına geçirdi.

Tavan arasında Beineberg, daha önce kaldırdığı bütün sicimden tuzakları özel bir titizlik göstererek yine eski yerlerine yerleştirdi, ardından çay hazırladı.

Henüz uykusunu alamamış Törless, burcu burcu kokan altın sarısı sıcak çayı keyifle yudumladı. Bir köşeye büzülüp arkasına yaslandı; bir sürpriz bekler gibiydi.

Derken Beineberg, "Şu Reiting var ya, aldatıyor bizi,"

diyerek söze başladı.

Törless asla bir şaşkınlığa kapılmadı; işin böyle bir mecra-
raya sürüklenmesini pek doğal karşıladı; adeta bunu bekle-
mişti. Kendiliğinden, "Tahmin etmiştim," sözleri döküldü
ağzından.

"Ya? Tahmin etmiştin demek? Ama farkına varmadın
sanırım? Senden beklenecek bir şey değil çünkü."

"Doğru, gözüme çarpmadı bir şey; zaten bu konuyla
pek ilgilendiğim yoktu artık."

"Ama ben çok yakından ilgilendim; zaten daha ilk gün-
den beri Reiting'i gözüm tutmamıştı.

Basini'nin paramı getirip geri verdiğini biliyorsun tabii.
Peki, nereden buldu da getirdi dersin? Kendi parasından
mı? Ne gezer!"

"Yani sen bu işte Reiting'in parmağı olduğunu mu sa-
nıyorsun?"

"Kesinlikle!"

İlk anda Törless, Reiting'in de söz konusu işe karışmış
olduğundan başka bir şey düşünemedi. "Yani senin tahmi-
nine göre, Reiting de tıpkı Basini gibi..."

"Sen de neler diyorsun? Reiting'in bütün yaptığı,
Basini'nin bana borcunu ödeyebilmesi için gerektiği kadar
parayı kendi cebinden çıkarıp vermiş olması."

"Ama ben bunun için pek bir neden göremiyorum."

"Ben de senin gibi uzun zaman bir neden göremedim.
Ancak, Reiting'in daha baştan beri var gücüyle Basini'yi
savunması, senin de gözünden kaçmış olamaz. O zaman
söylediklerinde yerden göğe haklıymışsın; gerçekten yapı-
lacak en doğal şey, Basini'nin okuldan kapı dışarı edilmesini
sağlamakmış. Ama ben o zaman bilerek senin tarafını tut-
madım, çünkü bakalım işin içinde daha kimin parmağı var,

öğreneyim diye düşünmüştüm. Reiting kafasında daha o zamanlar açıkça belirlenmiş bir niyet besliyor muydu, yoksa Basini'yi ilkin kesinlikle avucuna alana kadar beklemek mi istiyordu, orasını ne yalan söyleyeyim, bildiğim yok gerçekten. Ancak bugün durumun ne yolda olduğundan haberim var."

"Ne yoldaymış peki?"

"Sabret, o kadar çabuk anlatılacak gibi değil. Dört yıl önce okulda patlak veren olayı biliyorsun sanırım?"

"Hangi olayı?"

"Şey canım, o olayı hani?"

"Şöylece kulağıma çalınmıştı. Bütün bildiğim, o zamanlar okulda kimi rezilce işler çevrilip bunların büyük bir skandala yol açtığı, bu yüzden bir hayli öğrencinin cezalandırılarak okuldan atılmış olduğu."

"Tamam işte, benim de dediğim bu. Bir ara tatile çıktığımızda, o sınıfta okuyan birinden bu konuda ayrıntılı şeyler öğrendim. Yakışıklı bir oğlan ele geçirmiş seninkiler, hepsi de o oğlanı sevip dururlarmış. Sen de biliyorsun, her yıl böyle şeyler yaşanıyor okulda, ama bunlar işi biraz ileriye götürmüşler."

"Nasıl yani?"

"Canım işte... Nasıl mı...! Amma da salakça soruyorsun. Aynısını da şimdi Reiting, Basini'ye yapıyormuş."

Törless, Reiting'le Basini arasındaki ilişkinin içyüzünü kavradı birden, sanki bir kum tanesi gelip oturmuş gibi gırtlığında bir düğümlenme hissetti.

"Doğrusu Reiting'den beklemezdim bunu," diye yanıtladı sadece; bundan daha iyi bir şey bulup söyleyememişti. Beineberg omuzlarını silkti.

"Aklınca bizi aldattığını sanıyor."

“Âşık mı Basini’ye?”

“Ne gezer? O kadar aptal değildir. Gönlünü eğlendiriyor işte; bilemedin cinsel bir heves.”

“Ya Basini?”

“O mu?.. Dikkatini çekmedi mi senin, son zamanlarda ne kadar küstahlaştı? Bana pek bir şey söyletmez oldu artık. Varsa Reiting, yoksa Reiting; Reiting sırf onun hizmetine verilmiş bir koruyucu melek sanırsın. Kim bilir, belki pek çok kişinin nazını çekeceğime, bir tek kişinin kaprislerine katlanırım daha iyi diye düşünmüştür. Reiting de herhalde bütün istediklerimi yaparsan, seni başkalarına karşı korurum diye kendisine söz vermiş olmalı. Ama merak etme, evdeki hesaplarının çarşıya uymadığını anlayacaklar. Şu Basini’ye bir oyun oynayayım da görsün.”

“Peki, nasıl farkına vardın işin?”

“Birinde onları izledim.”

“Nereye gittiler?”

“Nereye olacak, bitişikteki bölmeye. Öbür girişin anahatarını Reiting almıştı benden. Ben de kalkıp buraya geldim, kollayıp gözeterek tuğlaları kaldırıp açtım oyuğu, peşleri sıra usulcacık yanlarına sokuldum.”

Söz konusu bölmeyi tavan arasından ayıran duvara bir oyuk açılmıştı. Büyüklüğü bir insan vücudunun zar zor geçebileceği kadardı. Beklenmedik anda bir baskın falanla karşılaşıldı mı, bu yedek kapıdan çıkılır diye düşünülmüştü. Oyuk normal olarak, içerisine yerleştirilen tuğlalarla kapatılmış duruyordu.

Hayli bir süredir konuşmuyor, susuyorlardı. İşitilen tek ses, çubukların ucunda ıslıl ıslıl yanan tütünün çıtırtısıydı.

Törless, hiçbir şey düşünemiyordu... Yumulmuş gözlerinin ardında ansızın bir olaylar keşmekeşi belirmişti... İnsan-

lar; çiğ bir ışıkta insanlar, parlak ışıklar ve derinlere oyulmuş kımıltılı gölgeler... bir yüz; bir gülümseme... derken gözlerin birden açılışı... ten üzerinde gezinen bir ürperti. İnsanları öyle bir biçimde görüyordu ki, hiç daha önce böyle görüp hissetmemişti onları. Ama bakmadan, kafasındaki düşünce ve görüntülere başvurmadan görüyordu; sanki hepsinin ortak bir ruhu vardı; hepsi de öylesine açık seçikti ki, bu aşırı belirginlikleri bir bıçak gibi ha bire oyup duruyordu Törless'in içini; ne var ki, Törless onlarla baş edebilmek için gerekli sözcükleri aramaya koyulur koyulmaz, hepsi de sanki bir eşiğe gelip duruyor, bu eşiği aşamayacaklarmış gibi yüz geri ediyorlardı.

Törless, bir soru daha yöneltmekten kendini alamadı. Sesinde titrek bir eda seziliyordu: "Peki... gördün mü?"

"Evet."

"Peki... Basini ne yaptı?"

Beineberg sustu. Yine yanan sigaraların tedirgin çıtırtısından başka bir ses işitilmez oldu tavan arasında. Ancak epey sonra Beineberg yeniden konuşmaya başladı:

"İşi enine boyuna düşündüm. Biliyorsun, bu konuda benim apayrı bir tutumum var. Önce Basini'yi alalım ele; bana sorarsan, asla bu oğlana yazıktır demem; ama şimdi onu gidip idareye haber vermişiz, ama kendisini dayaktan geçirmişiz de sırf zevk için ölesiye ona işkence etmişiz, fark etmez. Çünkü böyle birinin, dünyanın o harikulâde düzeninde herhangi bir önem taşıyacağını doğrusu aklım almıyor. Benim gözümde kazara dünyaya gelmiş, sıra dışı yaratılmış bir mahluk Basini, o kadar. Demek istediğim, onun da bu düzen içinde elbet kendine göre bir önemi var; ancak kesin bir şey varsa, yol kenarındaki bir taş ya da bir solucan gibi, kendisine hiç ilışmeksizin önünden geçip git-

memiz mi gerekiyor, yoksa üzerine basıp ezmemiz mi, bunu bilemeyeceğimiz kadar silik ve belirsiz bir önem bu. Böyle bir önemin de varlığıyla yokluğu birdir. Neden dersen, evrensel ruh, bir nesnenin hiçbir zerresinin yok olmadan varlığını sürdürmesini isterse, amacını daha belirgin açığa vurur. Hayır, yapamazsınız der, bir engel çıkarır karşınıza, solucana el sürdürmez, yanı başından geçip gitmeye zorlar bizi; taşa da öylesine bir sertlik verir ki, bir araç ve gerecin yardımına başvurmaksızın bir türlü kırıp parçalayamayız. Ve biz daha böyle bir araç ve gereç sağlamaya kalmadan, evrensel ruh daha başka bir alay küçük, ama zorlu engeller sokar araya. Haydi bu engelleri de yendik diyelim, şimdi de söz konusu nesnenin daha baştan beri bizim sandığımızdan bir başka önem taşıdığı anlaşılıp çıkar ortaya.

“İnsanda ise, evrensel ruh, bu katılığı onun karakteri, ondaki insan olmanın bilinci, evrensel ruhun bir parçası sayılmanın kendisine yüklediği sorumluluk duygusu içine yerleştirir. Bir insan bu bilinci yitirmeye görsün, kendi kendisini yitirmiş demektir. İnsan da kendi kendini yitirdi, kendi kendini elden çıkardı mı, doğanın onu bir insan kimliğiyle yaratmasındaki özel ve gerçek anlamı yitirmiş sayılır. Gereksiz bir şey, boş bir kalıp, evrensel ruhun çoktan kendisinden yüz çevirdiği bir nesne karşısında bulunulduğu, başka hiçbir vakit böyle bir durumdaki kadar açık ve kesin anlaşılamaz.”

Törless itiraza kalkışmadı; hem söylenenleri hiç de dikkatle dinlemiş değildi. Şimdiye kadar böyle metafizik düşüncelerle ilgilenmesine yol açacak bir durumla karşılaşmamış, Beineberg gibi akıllı birinin nasıl kendini bu tür düşüncelere verebildiğini hiç merak etmemişti. Kısacası, bütün bu sorun, yaşamının ufkunda kendini göstermemişti

henüz.

Dolayısıyla, taşıdığı anlam bakımından yoklayıp süzgeçten geçirmek için hiç çaba göstermeksizin yarım kulakla Beineberg'i dinlemekle yetinmişti.

Anlamadığı bir şey varsa, lafın nasıl bu kadar uzaklardan alınıp getirilebileceğiydi. Vücudunu baştan aşağı bir titreme almıştı. Beineberg'in düşüncelerini Allah bilir nelerden alıp getirirken gösterdiği ihtiyatlı davranış ona gülünç ve yersiz görünüyordu, onu sabırsızlandırıyordu. Ama Beineberg serinkanlılığını yitirmeden konuşmasını sürdürdü: "Gelgelelim, Reiting'de durum bambaşka. Gerçi işlediği suçtan ötürü o da benim elime düşmüş bulunuyor, ancak onun akıbeti Reiting'inki kadar umursamayacağım bir şey değil. Biliyorsun, annesinin öyle pek büyük bir serveti yok; okuldan atılacak olursa, gelecek için kurduğu bütün plan ve hayaller suya düşer. Okulda kalırsa, eh o zaman bir şeyler yapabilir belki ileride; yoksa sanmam ki, bir baltaya sap olmasını sağlayacak bir fırsat çıksın sonradan. Oysa Reiting hiç hoşlanmamıştır benden... Anlatabiliyor muyum? Benden hep nefret etmiştir... Daha önceleri elinden gelen her kötülüğü yapmaya çalışmıştır bana... Sanırım bugün bile beni silkip bir kenara atabilse pek sevinecektir... Sen de şimdi görüyorsun ya, ele geçirdiğim de nasıl yararlanabiliyorum istersem?"

Törless irkildi; ama sanki Reiting'in başına gelebilecekler, kendi başına da gelebilirmiş gibi bir tuhaf irkilmeydi bu. Korkuyla Beineberg'e baktı; gözlerini kısıp daracık aralıklara dönüştüren Beineberg, ördüğü ağda pusuya yatmış sessizce bekleyen kocaman ve dehşet verici bir örümcek gibiydi. Ağzından çıkan son sözler, bir başkasına dikte ettirilen cümlelermiş gibi Törless'in kulaklarında yankılanıp

duruyordu.

Başlangıçta anlatılanlara pek kulak vermemiş, Beineberg yine ortadaki olayla hiç ilişkisi bulunmayan düşüncelerinden söz açıyor, diye içinden geçirmişti... Şimdi ise böyle bir durumun kendisi için nasıl ortaya çıktığını birden anlamamıştı.

Dışarılarda, bir başka yerde, soyut bir bölgede örülen bir ağ, anımsayabildiği kadarıyla akıl almayacak bir çabuklukla toplanmışa benziyordu; ansızın bir somutluk, bir gerçeklik ve dirilik kazanmıştı çünkü ve içinde bir baş can korkusuyla çırpınmaya başlamıştı... bir baş... ipe sıkılmış bir boyun...

Reiting'i hiç sevmezdi Törless; ama şimdi onun bütün dolapları çevirişindeki sevimli, küstah ve umursamaz edayı anımsadı birden; o anda çok kollu, gri ve tiksiniç düşünce ağını, serinkanlı ve sırtarak Reiting'in çevresinde gittikçe büzüp daraltan Beineberg ise, bu davranışından ötürü gözüne iğrenç biri gibi göründü.

Elinde olmayarak, "Hayır! Bu sırdan ona karşı yararlanmanın doğru değil!" diye çıktı. Bu çıkışmasında, Beineberg'e karşı öteden beri içinde beslediği o gizli nefretin de payı olabiliyordu.

Beineberg kısaca düşündükten sonra, adeta kendiliğinden, "Zaten ne diye yararlanayım," dedi, "Doğrusu yazık olur Reiting'e. Nihayet sakıncalı bir kimse konumundan çıktı benim için. Hem böyle bir budalalıktan ötürü tökezlemesi istenecek kadar değersiz biri de değil." Böylece işin bu bölümü çözümlenmişti; ama konuşmasını sürdüren Beineberg yeniden Basini'nin akıbeti üzerine eğildi:

"Hâlâ Basini'yi idareye haber vermemiz gerektiği görüşünde misin?" Törless yanıtsız bıraktı soruyu. Niyeti Beineberg'in konuşmasını dinlemektir; onun ağzından çıkan

sözler, altı kazılmış kof topraklar üzerinde yürüyen ayak sesleri gibi yankılanıyor, o da bunun iyice keyfini çıkarmak istiyordu.

Beineberg, düşüncelerini açıklamaya devam etti: "Ben ne diyorum, biliyor musun? Şimdilik Basini konusunda bizden başkasını işe karıştırmayalım, onun cezasını kendimiz verelim. Çünkü cezalandırılması gerekiyor bir kez; her şey bir yana o kibri, o büyüklenmesi yok mu, bu yüzden hak etti cezayı. Kalkıp idareye haber versek, ne yapacak idare? Bilemedin onu okuldan atacak, amcasına uzun boylu bir mektup düşenecek; bütün bunların da nasıl bir formalite içinde yürütüldüğünü az çok biliyorsundur. Sayın Ekselans! Yeğeniniz kendisini unutarak... yoldan çıkıp... size onu tekrar iade ediyoruz... umarız ki, çalışmanız başarılı sonuçlanır... ıslah yolu... ancak şimdilik öbür arkadaşlarıyla bir arada bulunamayacağından... vb. laflar. Böyle bir şeyin idaredekiler için ilginç bir yanı, değerli bir yanı var mıdır sence?"

"Peki, bizim için nasıl bir değer taşıyabilir?"

"Nasıl mı? Belki senin için taşıyabilir; öyle ya, sen ileride saray nazırı olacaksın ya da şiirler döktüren bir şair. Senin için nihayet benim gibi düşünmenin gereği yoktur, hatta sen belki korkarsın böyle bir şeyden. Ama ben ilerideki hayatımı seninkinden başka türlü tasarlıyorum."

Törless, kulaklarını açıp dinlemeye başlamıştı.

"Basini benim için bir değer taşıyor, hem de pek büyük bir değer. Çünkü bak! Sen düpedüz yakasını koyvermiştin, onun ileride kötü bir insan olmasına dünden razı gelecekti gönlün." Törless burada gülümseyecek oldu, tuttu kendini. "Böyle olaylardan dersler çıkarmak, kendini eğitmek için ne bir yeteneğin var, ne bu yönde bir merakın; dolayısıyla, bu olay kapanıp gitti senin için. Ama bende var bu merak.

Benim önümdeki hayat yolunda yürüyeceklerin, insanlara bambaşka bir gözle bakması gerekiyor. Bu yüzden, Basini'yi elimde tutacağım ki, ondan bir şeyler öğrenebileyim."

"Peki, nasıl bir cezaya çarptıracaksın onu?"

Beineberg cevabı bir an geciktirdi; henüz vereceği cevaptan ne gibi bir etki bekleyebileceği üzerinde düşünür gibiydi. Sonra ihtiyatla ve duraksayarak "Ceza işinin benim için o kadar büyük önem taşıdığını sanıyorsan aldanıyorsun," dedi, "Sonunda elbet bir ceza bulunur. İş ona kalsın yeter ki... Ama, lafı uzatmadan söyleyeyim, benim niyetim bambaşka; benim niyetim... diyelim... ona işkence etmek."

Törless, bir şey söylemekten çekindi. Henüz bütün açıklığıyla belli değildi ama her şeyin kendisi için, içsel bakımdan olması gerektiği gibi olduğunu hissediyordu. Sözlerinin Törless üzerindeki etkisini kestiremeyen Beineberg, konuşmasını sürdürdü: "... Korkup ürkmenin gereği yok; yapacağımız, hiç de kötü bir şey değil. Neden dersen, bir kez sana açıkladığım gibi Basini'yi sayma. Basini'ye işkence edecek miyiz, yoksa bağışlayacak mıyız onu, burası yalnız bize kalmış; böyle yapmak gereğini duyarsak böyle yapar, öyle yapmak gereğini duyarsak öyle yaparız. Bizim kendi içimizdeki nedenlere bağlı bir şey. Bu çeşit nedenler söz konusu mu senin için? O gün ileri sürdüğün, ahlâkmış, toplummuş ve benzeri şeylerin tabii burada yeri yok; sen kendin de zaten bunlara inanmış değildin o zaman. Yani anladığıma göre, bir itirazın yok bu işe. Ama hiçbir riske girmek istemezsen henüz vakit var, kendini büsbütün çekip alabilirsin geriye.

"Ancak şunu bil ki, benim yolumun ne geriye giden, ne de işin kıyısından geçen bir yanı bulunuyor; benim yolum bu işin doğru ortasından vurup geçecektir. Başka çaresi yok. Öte yandan, Reiting de bu işten yüz geri etmeyecektir,

çünkü bir insanı düpedüz avcunun içine almanın ve dolayısıyla insana bir araç gibi davranma konusunda antrenman yapabilmenin onun için de ayrı bir değeri vardır. O hükmetmek isteyen biridir; kazara eline benzeri bir fırsat geçirse, Basini'ye yaptığını sana da yapmaktan geri kalmaz. Ancak benim için bundan daha fazla bir şey söz konusu. Hani neredeyse kendi kendime karşı bir yükümlülük diyebilirim buna. Bilmem aramızdaki bu farkı nasıl açıkla- sam? Reiting'in Napolyon'a ne çok hayranlık duyduğunu biliyorsun; oysa benim en beğendiğim insan, daha çok bir filozofa ya da bir Hint ermişine benzeyen kişidir. Reiting, Basini'yi kurban edebilir, sırf bir merak duygusundan ya- pabilir bunu. Ahlâk açısından onu parça parça doğrayabilir ve bunu yaparken tek amacı, böylesi işlere yeltenebilecek kimsenin nelerle karşılaşacağını görüp öğrenmek olabilir. Ve dediğim gibi, Basini'ye yapacağını sana ve bana karşı da yapabilir pekâlâ, kılı bile kıpırdamaz. Bana gelince, benim de içimde senin gibi, Basini'nin nihayet bir insan olduğu duygusu yaşıyor. Böylesine bir gaddarlık karşısında, be- nim de içimde, senin gibi incinecek bir taraf bulunacaktır. Ancak, önemli olan da işte böyle bir gaddarlıktır, düpedüz bir kurban ediştir. Görüyorsun ya, beni de kendisine bağla- yan iki bağ var: Birincisi, içimdeki açık seçik karşıt inanca aldırmayarak beni merhametin yol açtığı bir eylemsizliğe bağlayan belirsiz bağ; ikincisi, benim kendi ruhuma, benim en içsel sezgilerime doğru uzanıp giden ve beni evrene zin- cirleyen bağ. Daha önce de söyledim, Basini gibilerinden hayır gelmez, nasılsa var olmuş kof yaratıklardır bunlar. Gerçek insan dediğin, kendi içine nüfuz etmeyi bilen koz- mik bir varlıktır ve o büyük evrensel süreçle arasındaki iliş- kiyi keşfedene kadar kendi varlığının derinliklerine dalma

gücünü gösterebilir. Bunlar, dışta olduğu gibi kendi içlerinde de etkinliğini sürdüren evrensel güçlerin tümüne söz geçirebildiklerinden, kapalı gözle mucizeler yaratabilirler. Ama şimdiye kadar ikinci bağı izleyen herkes, birinci bağı parçalamadan yapamamıştır bunu. Ben hidayete' ermiş keşişlerin tüyler ürpertici tövbe eylemlerini okudum; nitekim Hint ermişlerinin bu yolda başvurdukları çareler senin de pek yabancı olmasa gerek. Bu bakımdan bütün gaddarca eylemlerin bir tek amacı vardır: Dış dünyaya yönelik sefil tutkuları öldürmek; ister kibir, ister açlık olsun, ister sevinç, ister acıma, bunlar ancak herkesin kendi ruhunda tutuşturma gücünü göstereceği ateşten kaçarlar.

"Reiting dış dünyayı biliyor yalnız, bense ikinci bağı izliyorum. Herkes şimdi beni bir boy takmış, geride bırakmış görüyor onu; bunun da nedeni, benim yolumun daha yavaş yürünebilmesi ve daha çok tehlikeyi içermesidir. Bir hamle yapmayayım, bir solucan gibi geride bırakır, geçerim onu; yeter ki isteyeyim. Bak, dünyanın sarsılmaz ve sağlam yasalardan oluştuğu öne sürülür. Büsbütün yanlış bir şeydir bu, sadece okul kitaplarında rastlanabilecek bir görüştür. Dış dünya inatçıdır, ona bir diyeceğim yok ve yasaları bir ölçüde etki altına alınamaz. Ancak, yine de bu işin üstesinden gelenler çıkmıştır pekâlâ. O bir sürü sınavdan geçmiş kutsal kitapları aç oku! İnsanların çoğunun pek tabii haberi yoktur bunlardan. Benim işte bu kitaplardan bildiğime göre, iradelerinin yalnız bir kıpırdanışıyla taşları, havayı ve suyu yerinden oynatabilen, duaları karşısında yeryüzünde hiçbir gücün tutunamadığı insanlar yaşamıştır şu dünyada. Ve bunlar da bir bakıma ruhun dış dünyada kazandığı zaferlerden başka şeyler değildir; çünkü her kim kendi ruhunu eksiksiz gözlemleyebilirse, eğreti olmaktan öteye geçmeyen

maddi yaşam eriyip gider kendisi için. Kitaplarda anlatıldığına göre, böyleleri, dosdoğru ruhların yaşadığı daha yüce bir beldeye göçerler.”

Beineberg heyecanının zorla önüne geçiyor, alabildiğine ciddi bir edayla konuşuyordu. Törless ise gözlerini hâlâ kapalı tutuyor, karşıdan doğru esip gelen Beineberg'in nefesini, insanı soluksuz bırakan uyuşturucu bir madde gibi emip içerisine çekiyordu. Derken Beineberg konuşmasını bağladı:

“Yani benim için neyin önemli sayıldığını anlamışsındır sanırım. Basini'yi koyverelim gitsin diye bir düşünce, benim için bayağı ve dış nedenlere dayanan bir şey olur. Sen bu düşüncenin peşinden gidebilirsin istersen. Benim için bu, bir önyargıdan başka şey değildir; öyle bir önyargı ki, ruhumun en dip köşesine götürecek yoldan beni alıkoyan her şey gibi, bunu da üzerimden silkip atmam gerekiyor.

“Hani Basini'ye işkence etmenin, diyeceğim onu aşağılamanın, burnunu sürtmenin, kendimden uzak tutmanın bana güç gelmesi hiç de olumsuz bir şey değil. Bu iş, bir kurban istemek demektir. Pislikleri silip götürecek bir kurban. Yalnızca insan olmanın hiçbir anlam taşımayıp öykünme ürünü bir dış benzerlikten öteye geçmediğini her gün Basini üzerinde öğrenmeyi, kendime karşı yerine getirmem gereken bir ödev sayıyorum.”

Törless, konuşulanların hepsini anlamamıştı. Sanki görünmez bir ilmik ansızın gerilmiş de elle tutulur ölüm-cül bir durum almış gibi kafasında bir görüntü canlandı. Beineberg'in son sözleri yankılanmasını sürdürdü içinde: “Öykünme ürünü bir dış benzerlikten öteye geçmediğini.” Bu sözler kendisiyle Basini arasındaki ilişkiye de uygun düşer gibiydi. Üzerindeki Basini'nin o acayip çekiciliği de bu

türlü görüntülerden kaynaklanmıyor muydu? Bu çekiciliği oluşturan, kendisini bir türlü Basini yerine koyamayışı, dolayısıyla onu hep belirsiz görüntüler halinde algılayabilmesiydi. Daha demin Basini'yi hayalinde canlandırmak istediği zaman, onun yüzünün gerisinde bir ikinci bulanık yüz yer almamış mıydı? Somut benzerliği belli hiçbir nedene bağlanamayan bir yüz.

Dolayısıyla Törless, Beineberg'in o pek acayip niyetleri üzerinde düşünmeyi bırakıp, yeni ve alışılmadık izlenimlerle sersemlemiş, kendi üzerinde bir açıklığa kavuşmaya çalıştı. Basini'nin kalkıştığı o kötü eylemi öğrenmeden önceki öğle sonrasını düşündü. Aslında o zaman da vardı bu görüntüler. Düşüncelerinin baş edemediği bir şey her vakit olagelmmişti. İşte öylesine sade, öylesine yabancı bir şey... Yüzler görmüş-tü, yüzlere benzemiyordu. Kulübemsi evlerin önünde, hatta pastanede Beineberg'le otururlarken algıladığı yüzler...

Ortada kimi benzerlikler vardı, aralarında bir köprü kurulamayacak benzerlikler de vardı öte yandan. Ve bu oyun, bu gizemsel ve düpedüz kişisel bakış açısı onu heyecanlara sürüklemişti.

Oysa şimdi biri çıkmış, bütün bunları çekip kendisinden yana almak istiyordu. Bütün bunlar şimdi bir insanda vücut bulmuş, gerçekliğe kavuşmuştu. Dolayısıyla bütün acayiplik, şimdi bu insana geçiyor, böylece hayalden gerçeğe kayıyor ve tehlikeli niteliğe bürünüyordu.

Heyecan dalgaları Törless'i yormuş, düşünceleri arasındaki zincirin gevşemesine yol açmıştı.

Anımsayabildiği bir tek şey kalmıştı geriye: Basini'yi koyvermemesi gerekiyordu; Basini, kendisi için de, daha şimdiden belli belirsiz seçebildiği önemli bir rolü ileride oynayacak biriydi.

Öte yandan, Beineberg'in dediklerini düşündükçe, hayretle başını sallamaktan kendini alamıyordu. O da demek? Ama o benim aradığım şeyi arıyor olamaz. Ancak, bunu niteleyecek asıl sözcüğü de o bulmuştu... Törless düşünmekten çok düşlere dalmıştı. Kendi ruhsal sorununu Beineberg'in o hayalî sözlerinden ayıracak gücü kalmamıştı artık. İçinde bundan böyle bir tek duygu vardı: O devci-leyin ilmik ne varsa hepsini daha bir sıkı sarıp kuşatıyor, içerisine alıyordu.

Burada kesilmişti konuşma; ışığı söndürüp sağı solu kol-layarak usulcacık yine yatakhaneye döndüler.

Sonraki günlerde bir karara varılamadı. Dersler üst üste yığılmıştı okulda. Reiting, Törless'le yalnız kalmamaya ba-kıyor, Beineberg de her defasında bir bahane bulup durumu Törless'le yeniden konuşmaya yanaşmıyordu.

Dolayısıyla, bu ilk günlerde söz konusu olay, akışı en-gellenmiş bir ırmak gibi Törless'in ruhunun gittikçe derin-lerine gömülerek, düşüncelerine artık değiştirilemeyecek bir yön verdi.

Böylece Basini'nin okuldan uzaklaştırılmasını sağlama düşüncesi, kesinlikle kafasından silinip gitmişti. Törless, dikkatinin ilk kez bütünüyle kendi üzerine yöneldiğini, kendi üzerinde yoğunlaştığını gördü. Bozena'yı da bundan böyle hiç umursadığı yoktu; ona karşı daha önce beslediği duygular, şimdi fantastik bir anıya dönüşerek yerini bir cid-diliğe bırakmıştı.

Kuşkusuz bu ciddilik, anın kendisinden daha az fantas-tik görünmüyordu.

Törless, kafasında düşünceler, parkta tek başına gezme-ye çıkmıştı; güzün son dönemi, öğle vaktiydi; güneş, çi-menler ve yollar üzerine soluk anılar serpiştiriyordu. İçinde-

ki tedirginlik yüzünden uzun bir gezinti yapmak istemeyen Törless, okul binasının çevresini dolanmakla yetindi; okulun adeta penceresiz denebilecek yan duvarının kenarındaki soluk, hışırtılı renkli otlar arasına attı kendini. Üstünde, güz mevsimine özgü o hastalıklı uçuk mavisikle gökyüzü gerilmiş duruyor, üzerinde top top küçük ak bulutlar bir yandan bir yana uçuşuyordu.

Törless arka üstü, boylu boyunca yatıyor, belirsiz düşlere dalmış, gözlerini kırıştırarak, önündeki iki ağacın yapılarından yavaş yavaş soyunan dorukları arasında semaya bakıp duruyordu.

Bir ara Beineberg geldi aklına; ne acayip bir oğlandı. Ağzından çıkan sözler, gittikçe ufalanıp dökülen harap bir Hint tapınağına, o gizemli putlara ve derin yuvalarında yaşayıp büyü ve sihirden anlayan yılanlar topluluğuna uygun şeylerdi. İyi ama gündüz aydınlığında, yatılı bir okulda, modern bir Avrupa'da ne işi vardı bunların? Ancak, Beineberg'in sözleri başı sonu görülemeyip bakışlarla kucaklanamayan bir yolu, binlerce kıvrımı içeren sonsuz uzunlukta bir yolu aşarak elle tutulup gözle görülen bir hedef önünde birden durakalmıştı sanki.

Ve ansızın, böyle bir şeyle ilk kez karşılaşmış gibi gökyüzünün alabildiğine yüksekliği dikkatini çekti Törless'in.

Bir dehşete kapılır gibi oldu. Tam tepesindeki bulutlar arasında derinliği pek kestirilemeyen küçük ve mavi bir çukurcuk ıslıl ıslıl parlayıp duruyordu.

Uzun, pek uzun bir merdivenle yukarı çıkılıp bu gökyüzünden içeri girilebilirmiş gibi bir duyguya kapıldı. Ama gökyüzünün ne kadar derinliklerine dalar, gözlerini ne kadar yukarılara kaldırırsa, ıslıl ıslıl mavi zemin kendini o ka-

dar geriye çekiyordu. Beri yandan da öyle görünüyordu ki, eninde sonunda gökyüzüne erişilebilir ve bakışlarla olduğu yerde durdurulabilirdi. Bu istek Törless'in ruhunda giderek güçlendi, eza verici bir büyüklüğe ulaştı.

Sanki alabildiğine zorlanmış gözleri, bulutlar arasına oklar gibi bakışlar yağdırıyor, ama ne kadar uzağa nişan alırsa alsın, oklar hedeften hep biraz beriye düşüyordu.

Derken düşüncelere daldı Törless; elden geldiğince serinkanlı ve akli başında kalabilmek için çaba harcıyordu. "Son diye bir şey yok kesinlikle," diye söylendi kendi kendine, "Uzadıkça uzuyor, aralıksız uzayıp gidiyor, sonsuza doğru kayıyor." Gözlerini semaya dikmiş, sanki sihirli bir cümlelerin etki gücünü sınamak ister gibi, bu sözcükleri kendi kendine mırıldanıyordu. Ama boşuna! Kelimeler bir şey söylemiyor, belki daha yerinde bir deyişle, aynı nesneden konuşmalarına karşın, bu nesnenin bilinmedik bir başka yönünden haber verir gibi apayrı bir dil kullanıyorlardı.

"Sonsuz!" Törless, bu sözcüğe matematik dersinden aşınaydı. "Sonsuz" denince, kafasında asla şimdiye kadar doğru dürüst bir şey canlandırabilmiş değildi. Dönüp dolaşıp insanın karşısına çıkıyordu bu sözcük. Vaktiyle biri bulmuş, o günden beri de güvenilir bir nesne gibi hesap işlemlerine konu yapılagelmişti. Törless, "sonsuz" hesapta taşıdığı değer açısından bakmış, bunun dışında onda başka bir şey aramamıştı.

Derken bu "sonsuz" sözcüğünün insanı fena halde tedirgin eden bir şeyler içerdiğine ilişkin bir sezgi, şimşek gibi çakıp dolaştı içinde. Ansızın bu sözcük kendisine, şimdiye kadar her gün küçük çapta hünelerlerini göstermesini sağlayan, ama şimdi zincirlerinden boşanmış ortalarda dolaşan bir kavram gibi geldi. Aklın sınırlarını aşan, yabansı ve yok

edici bir nesne, sözcüğü bulanların çabasıyla sözcüğün içinde uykuya yatırılmıştı da, sanki şimdi uyanmış, yeniden bir etkinlik kazanmıştı. İşte orada, gökyüzünde, başının üzerinde dipdiri duruyor, gözdağı veriyor, onunla alay ediyordu.

Bu manzara kendisine pek eza verdiğiinden, sonunda Törless gözlerini yumdu.

Ama çok geçmedi, sararmış otlar arasından hışırtıyla yürüyüp giden bir rüzgâr sesine uyandı. Bir vücudu var mı, yok mu, pek hissedemez durumdaydı. Ayaklarından yukarı hoş bir serinliğin tırmanıp çıktığını duydu; her bir yanını tatlı bir uyuşukluk içinde tutuyordu serinlik. Az önce duyduğu ürküntüye şimdi yumuşak ve yorgun bir şeyler gelip karışmıştı. Gökyüzünün, gözlerini üzerine dikmiş, yukarıdan, devcileyin ve suskun, kendisine baktığını sezer gibiydi. Ancak, daha önce de sık sık böyle bir izlenime kapıldığını anımsadı ve sanki yarı uyanık, yarı düşte bütün bu yaşantıları bir bir kafasından geçirdi ve kendini onların ilişkiler ağı içinde tutuklanmış gördü.

İlkin çocukluğundaki olay geldi aklına: Ağaçlar büyümüş insanlar gibi karşısında dikilmişti. Sonradan ikide bir karşısına çıkan şeyi, daha o zamanlar duyumsamış olmalıydı. Hatta Bozena'ya gittiği vakit aklından geçen düşüncelerde de bundan bir şey vardı, olağanüstü bir şey, gözdağı veren bir şey, düşüncelerin kendilerinden daha çok anlam yüklü bir şey. Sonra şehvetin karanlık tülleri yukarılardan aşağı nesnelerin üzerine inmeden, pastanenin pencereleri önündeki bahçeyi saran sessizlikte de aynı şeyle yüz yüze gelmişti. Ayrıca, çok vakit bir düşüncenin küçük bir parçası kadar kısa sürede Beineberg'le Reiting'in gerçeklikten yoksun ve kendisine yabancı varlıklara dönüşüverdiği olmuş-

tu. Ya en sonunda şu Basini? Ona karşı yapılanlar üzerinde düşünmek, Törless'i büsbütün iki parçaya ayırmıştı: Bu düşünce bazen anlaşılabilir ve günlük bir kılıkta kafasında beliriyor, bazen de bütün bu izlenimlerin ortak özelliğini oluşturan ve yavaş yavaş Törless'in algı gücünden içeri damlayarak kendisine gerçek ve canlı bir nesne gibi davranılmasını isteyen değişik görüntülerin çakıp söndüğü bir suskunluk kılığında kendini açığa vuruyordu; tıpkı deminki sonsuzluk düşüncesi gibi.

Törless, o nesnenin dört bir yandan kendisini kuşattığını artık hissediyordu. Uzak ve karanlık gler gibi şüphesiz şimdiye kadar kendisini tehdit edip durmuştu bu nesne; Törless ise onun karşısında içgüdüsel bir gerileme göstermiş, ancak zaman zaman ürkek bir bakışla bu nesneye şöyle bir dokunup geçmişti. Ne var ki, şu sıra bir rastlantı, bir olay dikkatini bileyerek onu tutup söz konusu nesneye yöneltmiş ve şimdi bu nesne adeta bir parola üzerine dört bir yandan üzerine ullanmıştı; müthiş bir karışıklığı da beraberinde sürükleyip getiriyor ve her geçen an söz konusu karışıklığı yeni alanlar üzerine açıp yayıyordu.

Nesneleri, olayları ve insanları ikincil varlıklar olarak görüp duyumsamak, bir cinnet gibi üzerine ullanmıştı Törless'in. Açıklayıcı ve masum bir sözcüğe kimbilir hangi mucitlerin çabasıyla zincirlenen bir şey, her an sözcükten kendini koparıp alma tehdidi savuran büsbütün yabancı bir nesne kimliğiyle Törless'in üzerine yüklenmişti.

Orası yle; her şey için basit ve doğal bir açıklama vardı. Törless de bilmiyor değildi bunu; ama bu açıklamalar, korkulu bir şaşkınlıkla fark ettiğine göre, ancak en dıştaki örtüyü çekip alıyor, oysa Törless'in doğallığını yitirmiş gözlerle arkada boyuna ışıldadığını gördüğü ikinci örtüyü

olduğu gibi bırakıyordu.

Böylece Törless, çevresi düpedüz anımsamaların ağıyla örülmüş, arkaüstü yatıyor ve anımsamalardan egzotik çiçekler gibi acayip düşünceler serpilip büyüyordu. Hiç kimsenin unutamadığı anlar, sanki birbirine paralel olarak aynı hızla akıp giden, dolayısıyla yaşamamızı sağlayan ilişkinin işlevsiz kaldığı durumlar hemen birbiri ardı sıra içinden fışkırıyor, onu serseme çeviriyordu.

Bazı akşamlardaki işte öylesine korkunç, sessiz ve renk mahzunu suskunluğu anımsayış, bir vakit yakıp kavurarak, adeta usulcacık kayıp giden ıslıl ıslıl bir kertenkele sürüsü gibi ruhunu baştan aşağı dolaşan bir yaz öğlesinin sıcak ve titrek tedirginliğiyle ansızın yer değiştirdi.

Birden o küçük prensin gülümsemesi geldi aklına. İç dünyaları birbirinden kopup ayrıldığı zaman, Törless'in çevresinde ördüğü ilişkiler örgüsünden yumuşak bir hamleyle kendini koparıp ansızın kapılarını açan yeni ve yabancı bir dünyadan, adeta dile gelmeyen saniyelik bir yaşantıdan içeri yürüyüp giderken, prensin kendisine yönelttiği bir bakış, yaptığı bir hareket. Derken yine o tarlalar arasında kalan ormanla ilgili anılar... Evlerindeki giderek karanlığın çöktüğü bir odaya ilişkin olup sonradan kendisine yitirilmiş dostunu anımsatan suskun bir görüntü... Derken bir şiirin sözcükleri...

Genellikle yaşantının ve onun akıl yoluyla kavranılmasının birbirinden böylesine uzak düştüğü daha başka nesneler de vardır. Ama hep öyle olur ki, bizim bir an içerisinde bütünselliği içinde ve sorulardan bağımsız yaşadığımız yaşantılar, düşüncelerin zincirine vurarak sürekli sahiplenmeye kalktığınız an, kavranılmaz ve çapraşık bir niteliğe bürünür. Ayrıca, düşüncelerimizin uzaklardan kendilerine

el uzattığı süre büyük ve yabancı görünen şey, yaşamımızın eylem alanı içine girer girmez sade bir nitelik kazanır, yadrigatıcı özelliğini yitirir.

Böylece ansızın giz, bütün bu anıların ortak özelliğini oluşturmuştu. Aralarında bir birlik ve beraberlik varmış gibi, hepsi de elle tutulacak kadar açık seçik göz önünde duruyordu.

Her biri doğup ortaya çıkarken, karanlık bir duygu kendisine eşlik etmiş, Törless bu duyguyu pek o kadar önemsememişti.

Oysa şimdi özellikle bu duyguya kavuşmak için çaba harcıyordu. Anımsadı birden, günlerden bir gün babasıyla güzel manzaralı bir yere gelmişler, Törless'in ağzından "Oh, ne hoş!" sözleri çıkmıştı; babası buna sevinince kızarıp bozarmış, ne diyeceğini bilememişti. Çünkü aynı rahatlıkla, "Aman ne sıkıcı!" da diyebilirdi. Sözcüklerin yetersizliğini ve bunların içindeki duygulara rastgele barınaklar oluşturmaktan öteye geçemeyeceğini az buçuk sezmesi, Törless'i kahredip duruyordu.

Ve bugün o sahneyi anımsıyor, o sözleri anımsıyor, nedenini bilmeksizin içinde beliren o yalan söyleme dürtüsünü açık seçik anımsıyordu. Bütün bunları yeniden anımsarken, söz konusu olaylar üzerinde tek tek gezdirdi gözlerini, ama hiçbirinde aradığı kurtuluşu bulamayarak ha bire dönüp geriye geldi. Anımsadıklarının zenginliği karşısında bir esrikliği açığa vuran ve dudaklarında, adeta dalgın, hâlâ sürüp giden gülümseme, yavaş yavaş zor seçilen hazin bir edaya büründü...

Birden kendisiyle gözleri önünde beliren o suskun nesne arasında durup dinlenmeksizin, bir köprü, bir bağ, bir benzeti olanağı arama gereksinimini duydu.

Ama aklına gelen bir düşünceyle yatıştır gibi olur olmaz, o itiraz yine içinde başkaldırıyordu: Yalan söylüyorsun! Sanki bir bölme işleminde bulunuyordu da, hep artakalan bir sayı oluyor, diretiyor bu sayı, bölme işleminin bir türlü sonu gelmiyordu; sanki hummalı bir çalışmaya koşulmuş parmakları uğraşmaktan yara bere içinde kalarak bir yumağı açmaya uğraşıyor, ama bir türlü yumağın sonuna gelemiyordu.

En sonunda bıraktı arkasını. O nesne, Törless'in çevresindeki kuşatmayı daralttı; anılar büyüye büyüye eciş bücüş biçimlere girdi.

Bakışlarını yeniden gökyüzüne dikmişti Törless; onda ki gizi rastlantı eseri ele geçirebileceğini ve dört bir yanda kendisini şaşırtıp duran şeyin içyüzünü adeta bu giz yardımıyla bulup çıkarabileceğini umar gibiydi. Ancak zamanla üzerine bir yorgunluk çöktü, derin bir yalnızlık duygusu bir çember gibi onu sarıp içine aldı. Gökyüzü susuyor, Törless kımıltısız ve suskun kubbesi altında büsbütün tek başına kalmış gibi bir duyguya kapılıyor, bu devcileyin saydam ceset altında kendini canlı ve küçük bir noktacık gibi görüyordu.

Ama söz konusu şey onu pek korkutmuyordu artık. Çoktan aşinalık kazanılan bir ağrı gibiydi bu duygu ve vücudundaki son kalan organı da ele geçirmişti.

Sanki ışık giderek süt rengi bir pırıltıya bürünmüş, uçuk renkli soğuk bir sis gibi Törless'in gözleri önünde raks ediyordu.

Usulcacık ve sakınarak başını döndürdü; gerçekten her şeyin bir değişim geçirip geçirmediğini anlamak üzere çevresine bakındı. Gözü, hemen başının arkasında yükselen o gri renkteki penceresiz duvara ilişti ansızın. Duvar adeta

üzerine eğilmiş de, bir suskunluk içinde onu süzer gibiydi. Arada bir, çığıl çığıl bir şey yukarıdan akıp geliyor, tüyler ürpertici gizemsel bir yaşam duvarda belirliyordu.

Beineberg'le Reiting'in, kafalarındaki o fantastik dünyadan kendisine söz açıp durdukları tavan arasındaki bölmede de sık sık bu sese kulak kabartmış, dinlemişti onu; bu ses, acayip bir oyuna eşlik eden bir müzik gibi içini şenlendirmişti.

Ancak şimdi aydınlık günün kendisi, içyüzü anlaşıl-maz bir bölme olup çıkmıştı; diri ve yaşayan bir suskunluk Törless'i dört bir yandan kuşatıyordu.

Başını geri döndürecek gücü bulamadı. Yanı başında, nemli ve kasvetli bir köşede öksürük otları sağa sola dal budak salıyor, geniş yapraklarını açıp yayarak sümüklü böcekler ve kurtlar için gizemli barınaklar oluşturunuyordu.

Törless, kalbinin atışlarını duydu. Ansızın yine duvarda yukarıdan aşağı bir fısıltıyı andıran, sonra damla damla kuruyarak silinip giden hafif bir akış... İşte bu çıtırtılar zaman dışı ve suskun bir dünyanın ortasında tek canlı nesneydi...

Ertesi gün Beineberg'le Reiting'i bir arada dikiliyor gören Törless yanlarına yaklaştı.

"Ben Reiting'le konuştum," dedi Beineberg. "Yapılacak bütün işleri kararlaştırdık. Sen böyle şeylerle pek ilgilenmezsin ya."

Bu ansızın baş gösteren değişiklik, Törless'in içinde öfke ve kıskançlığa benzer bir duygunun uyanmasına yol açtı; ancak Reiting'in yanında, Beineberg'le geceleyin yaptıkları konuşmadan söz açsın mı, açmasın mı, bilemedi bir türlü. "Evet ama en azından bana da haber verebilirdiniz," dedi, "nihayet ben de sizin kadar bu işe karışmış bulunuyorum."

"Haber vermek istemedik değil, Törlessciğim," diye

atıldı Reiting hemen. Besbelli bu kez yok yere güçlüklerle karşılaşmak istemiyordu. "Gelgelelim, aksilik bu ya, seni bulamadık bir türlü. Bulamayınca da, bizim alacağımız kararları herhalde kabul edersin diye düşündük. Neyse, şimdi Basini için ne diyorsun bakalım?" Doğrusu anlaşılmayacak bir yanı yokmuş gibi, davranışında ne bir özür dileme, ne bir şey vardı Beineberg'in.

"Ne mi diyorum? Evet, adi bir insan," diye yanıtladı Törless, ne söyleyeceğini bilemeyerek. "Değil mi? Çok adi bir insan."

Törless, "Ama sen de güzel işler beceriyorsun doğrusu!" diyerek, biraz yapmacık gülümsedi; Reiting'e daha çok kızmadığı için utanır gibiydi.

"Ben mi?" Reiting omuzlarını silkti. "Ne yani, o kadar fena bir şey mi yapmışım. İnsan, her şeyi bir yol denemeli benim bildiğim, ama pek salakça ve bayağı bir şeymiş denediği, olsun."

Beineberg lafa karışarak, "Peki Reiting, o günden sonra Basini'yle konuştun mu?" diye sordu.

"Evet. Dün akşam bana gelmişti, benden para istedi. Gene sağa sola birtakım borçlar yapmış, bunları ödeyememiş."

"Para verdin mi?"

"Hayır. Vermedim henüz."

"Bak bu çok iyi! Onu bir güzel kapana kısıtırmamızı sağlayacak fırsatı ele geçirdik demektir. Bu akşam için kendisini bir yere çağırırsan."

"Nereye örneğin? Bölmeye mi?"

"Hayır. Oraya olmasa daha iyi; çünkü henüz böyle bir bölmenin varlığından haberi olması doğru değil. Tavan arasına, senin o gün kendisiyle kapandığın yere gelsin."

“Saat kaçta?”

“Saat... diyelim saat on birde.”

“Peki. Biraz dolaşalım istersen?”

“Dolaşalım. Bilmem ama Törless’in işi vardır, gelemez belki.”

Törless’in o gün için üzerinde çalışacağı bir ders kalmamıştı, ama her ikisinin açığa vurmak istemediği ortak bir konu üzerinde konuşup görüşeceklerini sezmişti. Kendisini onların arasına karışmaktan alıkoyan yaradılıştaki soğukluk ve çekingenliğe içerledi.

Bir kıskançlık duygusuyla Reiting’le Beineberg’in arkasından baktı; acaba kendisinden gizli saklı aralarında neler konuşup kararlaştıracaklar diye merak edip olmadık şeyler geçirdi kafasından.

Derken Reiting’in dimdik ve kıvrak yürüyüşünde nasıl bir masumluk ve sevimlilik bulunduğunu düşündü; ağzından çıkan sözlerde olduğu gibi. Buna karşılık, Reiting’in Basini’yle buluştuğu geceki halini, bunun içsel ve ruhsal yanını gözlerinin önünde canlandırmaya çalıştı. Herhalde dişlerini birbirine geçirmiş iki ruhun aşağılara doğru uzun boylu bir çöküşü gibi bir şey olmalıydı bu; bir çöküş, ardından sanki yeraltı ülkesinde bir uçurum ve bu arada bir an, yukarılarda, çok yukarılarda kalan yeryüzündeki seslerin suskunluğa gömüldüğü ve silinip gittiği bir an.

Bir insan böyle bir olaydan sonra bu kadar şen ve uçarı olabilir miydi? Olay onun için, kesinlikle bir önem taşımamıştı demek. Bunu Reiting’in kendisinden sorup öğrenmeyi ne kadar isterdi Törless. Oysa çocuksu bir çekingenlikle davranmış, Reiting’i tutup bir örümceği anımsatan Beineberg’e bırakmıştı.

Saat on bire çeyrek vardı ki, Törless, Reiting’le

Beineberg'in usulcacık yataklarından çıktığını gördü, kendisi de kalkıp giyinmeye koyuldu.

"Hişt! Bekle biraz; üçümüz birden çıkıp gidersek, dikkati çeker."

Törless, yeniden yatağa girip yorganı üzerine çekti.

Derken koridorda bir araya geldiler, alışık oldukları bir kollarıyla tavan arası merdiveninden çıkmaya başladılar.

"Basini nerede?" diye sordu Törless.

"Basini öbür taraftan gelecek, Reiting kapının anahtarını verdi kendisine."

Bütün merdiveni karanlıkta tırmandılar. Ancak yukarıda, demir kapı önünde Beineberg küçük gemici fenerini yaktı.

Kilit directti, yıllar boyu battal kalmaktan maymuncuğun sözünü dinlemeye yanaşmadı bir türlü. Sonunda bir çıt sesi duyuldu. Ağır kapı kanadı paslı menteşeler içinde sağa sola sürtünerek gönülsüz oynadı yerinden; açılısam mı, açılmasam mı gibi duraksayarak yavaş yavaş aralandı.

Küçük seralardakine benzer bayat bir hava tavan arasından dışarı akın etti.

Beineberg, arkadan kapıyı kilitleyip kapadı.

Küçük ahşap merdivenden inip, kocaman bir direğin dibine çöktüler.

Yanı başlarında, çıkabilecek bir yangını söndürmek için koca koca su varilleri duruyordu. Anlaşılan içlerindeki su hanidir yenilenmemişti, ağır bir koku saçıyordu.

Zaten bütün çevre; çatı altındaki o aşırı sıcak ve pis hava, sonra birazı yukarılara çıkıp karanlıkta kaybolan, birazı yerde sağa sola sürünüp uzanarak hayaletimsi bir ağ oluşturan direkler alabildiğine bunaltıcıydı.

Beineberg feneri söndürdü; tek kelime konuşmadan zi-

firi karanlıkta oturdular; dakikalar boyunca kımıldamaksızın.

Derken tam karşıda, karanlıkta bir kapı gıcırdadı. Usulcacık, çekinile çekinile. Yaklaşan bir avın çıkardığı ilk sesi işitmiş gibi, oradakilerin kalpleri küt küt vurmaya başladı.

Sonra bir ayak sesi, atılan birkaç adım; gıcır gıcır öten tahta zemin üzerinde bir ayağın ilerleyişi; ardından adeta yere devrilen bir vücudun çıkardığı boğuk bir gürültü... Sessizlik... Sonra yine ürkek adımlar... Bekleyiş... Alçak perdeden bir insan sesi: "Reiting?"

Bunun üzerine Reiting fenerin üstündeki mahfazayı çıkarıp, sesin geldiği yöne geniş bir ışık demeti düşürdü.

Kocaman birkaç direk aydınlıkta keskin köşeleriyle belirip ortaya çıktı, havada dönüp duran bir toz bulutu seçilebildi, o kadar.

Bu arada giderek daha belirgin, yaklaştı ayak sesleri.

Derken pek yakında, tahta zemin üzerinde yaklaşan bir ayağın çıkardığı ses. Hemen ardından ışık piramidinin geniş tabanında Basini'nin yüzü görüldü; soluk ışıktaki kül rengine bir yüzdü.

Basini gülümsedi. Sevimli, tatlı bir gülümseyiş. Bir tablodaki gülümseme gibi dondurulmuş ve katı, ışık demetinin çerçevesinden kayıp dışarı çıktı.

Törless vücudunu yanı başındaki direğe iyice yaslamış oturuyor, göz kaslarında bir seyirme hissediyordu.

Birden Beineberg, Basini'nin yüz kızartıcı eylemlerini sayıp dökmeye başladı; tekdüze bir eda ve kısık sesle söylenmiş sözcükler.

Sonra sordu Beineberg: "Peki, hiç utanmıyor musun bu yaptıklarından?" O anda Reiting'e baktı Basini; bu bakışıyla: "Tamam artık, bana yardım elini uzatman zamanı

geldi," demek ister gibiydi. Ama o daha kendisine bakar bakmaz, Reiting bir yumruk indirdi yüzüne; Basini sendeleyip kışın kışın yürüdü, bir direğe toslayıp tökezledi ve pattadan yıkıldı yere, Beineberg'le Reiting sıçradıkları gibi yanına seğırttiler.

Fener devrilmişti; ışığı Törless'in ayakları dibinden, anlayışsız ve uyuşuk, ilerilere uzanıyordu...

Kulağına gelen seslerden Törless'in çıkardığına göre, Beineberg'le Reiting, Basini'nin üzerindeki giysileri soyup almışlar, onu ince ve esnek bir nesneyle kırbaçlamaya başlamışlardı. Öyle anlaşıyor ki her şey hazırlanmıştı önceden. Kendisini bağışlamaları için sürekli yalvaran Basini'nin ah vahlarını ve belli belirsiz sızlanışlarını işitti Törless; sonunda bir iniltiden başka şey duymaz oldu; tıpkı içte tutularak koyverilmeyen bir uluma gibiydi. Arada Beineberg'in biraz alçak perdeden savurduğu küfürlerle ateşli ve hızlı soluyuşları işitiliyordu.

Törless yerinden kımıldamamıştı. İlk Beineberg ve Reiting'le beraber kendisi de fırlayıp Basini'ye girişmek için adeta hayvansı bir hevese kapılmış, ancak vaktinde yetişemeyeceği, dolayısıyla kalkıp gitmesinin bir işe yaramayacağı duygusu bunu yapmaktan kendisini alıkoymuştu.

Görünürde ilgisiz, önu sıra bakıp duruyordu Törless. İleriden gelen sesleri izleyeceğim diye kulaklarını zora koşmuyor, kalp atışlarında da her vakitkine göre bir hızlanma hissetmiyordu. Ayakları dibinde kirli bir su gibi akıp giden ışığı izliyordu yalnızca. Adeta vücudunun dört bir yanına ağır bir el konmuş, felce uğramış gibi onu kımıldayamaz duruma sokmuştu. Fenerin ışığında toz yumaklarıyla küçük ve iğrenç bir örümcek yuvasının parıldadığı görülüyordu. Işık ayrıca direkler arasındaki oyuklardan içeri sızıyor, sonra

tozlu ve pis bir loşlukta boğulup kalıyordu.

Hani Törless bir saat böyle oturup kalabilir, bunun da hiç farkında olmayabilirdi. Hiçbir şey düşünmüyor, öyleyken içten içe büsbütün meşgul bulunuyor, öte yandan kendini sürekli gözlemliyordu. Ancak bunu öyle yapıyordu ki, sanki aslında bir boşluktan içeri bakıyor ve kendi kendisini belli belirsiz bir aydınlık içinde kenardan kucaklayıp kavırıyordu. İşte bu bulanıklıktan da, yandan gelerek, ağır ağır, ama gittikçe belirginleşerek, bilincin açık seçikliğine doğru bir istek ilerleyip durmaktaydı.

Bir ara ansızın buna gülmeden edemedi, ama derken içinde güçlendi istek, onu oturduğu yerden indirip döşemenin üzerine aldı, ona diz çöktürdü. Bir dürtü, vücudunu döşeme tahtaları üzerine bastırmaya zorladı; gözlerinin kocaman kocaman olacağını, bir balığın gözlerine benzeyeceğini hissetti. Çıplak vücudundan tahtalara küt küt vuran kalbinin sesini duyuyordu.

Ruhunda gerçekten zorlu bir heyecan dalgası belirmişti; onu aşağılara doğru çekmek isteyen bir baş dönmesine karşı kendisini güven altına almak için, yanı başındaki direklere tutundu.

Alnında inci taneleri gibi terler birikmişti, telaşa kapıldı ansızın, bütün bu olup bitenler nasıl şeylerdir böyle, diye düşünmeye başladı.

Bir ürküntüyle vurdumduymazlığından sıyrılarak Beineberg, Reiting ve Basini'nin bulunduğu karanlığa yeniden kulak kabarttı.

Ses seda kesilmişti; sadece Basini el yordamıyla giysilerini arıyor, bir yandan da kendi kendine usulcacık sızlanıyordu. Bu sızlanmalı sesler hoş bir duygu saldı Törless'in içine. Bir ürperti, adeta örümceksi ayaklarını kımıldatarak sırtın-

da bir aşığı, bir yukarı gezinmeye koyuldu, kulunçları arasına gelip oturdu, derken ince pençelerini geçirip başındaki deriyi arkaya doğru çekti. Törless, cinsel bir uyarılmışlık içinde bulunduğunu görerek şaşıtı buna. Öncesini düşündü, söz konusu uyarılmışlığın ne zaman belirip ortaya çıktığını kestiremedi, ama bunun vücudunu yere bastırmak için ruhunda uyanan o tuhaf duyguya eşlik ettiğini seziyordu. Böyle şehevi bir isteğe kapıldığından dolayı utanç duydu; söz konusu istek zorlu bir kan dalgası halinde akıp gelmiş, onu serseme çevirmişti.

Sonunda Beineberg'le Reiting el yordamıyla dönüp gelerek, bir şey söylemeden yanı başına çöktüler. Beineberg'in fenere takıldı gözü.

Bu anda yeniden bir güç Törless'i çekip aşağılara aldı. Gözlerinden başlamıştı, şimdi seziyordu bunu; gözlerinden başlamış, oradan ipnoz durumundaki bir katılma gibi beyne doğru ilerlemişti. Bir soruydu bu, evet, bir... Hayır hayır, bir umutsuzluk... Oh, eskiden de aşına olduğun bir şey... O duvar, o pastaneye komşu bahçe, o alçacık kulübeler, o çocukluk anısı... Tıpkı aynısıydı. Tıpkı aynısı. Beineberg'e baktı. "Peki, ya o bir şey hissetmiyor mu?" diye geçirdi içinden. Beineberg eğilip feneri yerden kaldırmak isterken, Törless kolundan tutup çekti. Döşeme üzerinde akıp giden ışıktan yolu göstererek:

"Bir göz gibi, değil mi?" diye sordu.

"Ne o, şairliğin mi tuttu yoksa?"

"Şairlikle ilgisi yok. Gözlerde kendine özgü bir şey olduğunu sen kendin söylemiyor musun hep? Kimi vakit gözlerden öylesine bir etki çevreye yayılıyor ki, hiçbir fizik dersinde sözü edilmiyor bunun. Senin ipnotizmaya ilişkin el üstünde tuttuğun görüşleri düşün bir! Hiç şüphesiz, bir

insanı anlamamanın en iyi yolu çok vakit gözleridir...”

“Peki sonra?”

“Benim için bu ışıık bir göz gibi işte. Yabancı bir dünyaya açılan bir göz. Bu gözden bir şeyler sezinlemem gerekiyormuş gibi bir duygu var içimde. Ancak, hiçbir şey de sezinlediğim yok. Doğrusu alıp içmek, içime akıtmak istedim bu gözü...”

“Hayır, dedin ama, gerçekten şairliğin tuttu bakıyorum.”

“Vallahi. Şaka değil söylediğim. Deli olacağım geliyor. Bir bak şöyle, sen kendin de hissedeceksin. Bu ışıık seli içinde yuvarlanmak, emekleye sürüne tozlu kıyı köşelerin hemen yakınına kadar sokulmak, sezinlenecek şey adeta başka türlü sezinlenemezmiş gibi böyle bir şeyi gereksinmek.

“Canım Törlessciğim,” diye yanıtladı Beineberg, “Bunların hepsi boş şeylerden, saçma hayallerden başka bir şey değil. Lütfen, bırak şimdi bunları bir yana.”

Beineberg feneri alıp eski yerine koydu. İçinde bulunduğu durumdan adeta bir memnurluk duyuyordu Törless, kendisinde arkadaşlarından bir fazla duyu varmış gibi, bu çeşit olayları keskin bir sezgi gücüyle algıladığını görüyordu.

Basini'nin yeniden ortaya çıkmasını beklemeye başladı. Ansızın gizli bir ürperti duydu vücudunda, başındaki derinin ince pençeler altında gerildiğini hissetti.

Artık çok iyi biliyordu, kendisi için bir yerlerde bilmediği bir şey hazırlanmıştı ve hazırlanan şey giderek kısalan aralarla dönüp dolaşıp bir uyarı gibi karşısına çıkıyordu. Başkalarının anlaşılmayan, ama onun kendi yaşamı için besbelli ileride büyük önem taşıyacak bir duyguydu bu.

Ancak aradaki bu cinsel dürtüye ne anlam vereceğini bilmiyordu; ama şu kadarını anımsıyordu ki, ne zaman olup

bitenler kendisine tuhaf görünse ve bu tuhaflığı açıklayacak bir neden bulunmadığından onu eza içinde bıraksa, söz konusu dürtü her seferinde karşısına dikiliyordu.

Karar verdi, bir fırsat ele geçirir geçirmez bunun üzerinde ciddi olarak kafa yoracaktı. Şimdilik, Basini'nin yeniden ortaya çıkmasını gözlerken, kendini bütünüyle içindeki o heyecan dolu ürpertiye bıraktı.

Beineberg feneri kaldırıp eski yerine koymuş, fenerin ışığı karanlığın içine boş bir çerçeveyi anımsatan o çemberi yeniden oturtmuştu.

Ansızın Basini'nin yüzü bu çember içinde belirdi; tıpkı ilk kez olduğu gibi; dudaklarında yine tablolardakini anımsatan o dondurulmuş ve baygın gülümseme; sanki arada hiçbir şey olmamıştı. Bir yenilik varsa, şimdi ağır ağır ilerleyen kan damlaları, kendine üst dudak, ağız ve ağzın çevresinde kendine bir yol açmış, bir solucan gibi kıvrım kıvrım aşığılara iniyordu.

Kocaman direği göstererek: "Geç otur oraya!" dedi Reiting. Basini de oturdu. Reiting konuşmaya başladı: "Galiba artık yakayı kurtardın sanmıştın, ha? Yardımına koşarım sanmıştın. Anladın mı şimdi yanıldığını? Ben sana o işi yaptıysam, soysuzluğunun nereye kadar varacağını görmek içindi."

Basini söylenenleri yadsırmışçasına elini oynatınca, Reiting yeniden fırlayıp üzerine atılacakmış gibi yaptı, gözdağı verdi. Bunun üzerine Basini: "Yalvarırım size, başka çarem yoktu, yemin ederim," dedi.

"Kes sesini!" diye haykırdı Reiting. "Bahanelerine karımız tok artık. Kesinlikle anladık ne mal olduğunu; biz de bunu dikkate alıp elbet hakkında bir şey düşüneceğiz..."

Kısa bir sessizlik baş gösterdi. Törless usulca ve, ne-

redeyse nazik: "İtiraf et hadi," diye atıldı, "Ben bir hırsızım de!" Bunu işitir işitmez, gözleri adeta korkuyla açıldı Basini'nin. Beineberg, evet, doğru söylüyor Törless, der gibi güldü.

Basini susuyordu. Ansızın Beineberg böğrüne bir tekme indirerek çıkıştı:

"İşitmedin mi? Ben bir hırsızım, diyeceksin? Hemen şimdi söyleyeceksin, anladın mı!"

Yeniden, pek ölçüye gelmeyecek kısa bir sessizlik oldu; sonra Basini usulcacık, bir solukta ve sözcükleri elden geldiği kadar masum vurgulayarak, "Ben bir hırsızım," diye mırıldandı.

Beineberg'le Reiting, Törless'e bakarak memnun memnun gülümsediler. "Doğrusu hiç de fena fikir değildi Törlessciğim," diyerek yine Basini'ye döndüler. "Peki şimdi de şunu söyle: Ben bir hayvanım. Çalıp çırpın bir hayvan, sizin eli uzun iğrenç bir hayvanınızım."

Basini, hiç ara vermeksizin, bir çırpıda ve gözlerini yumararak söyledi isteneni.

Törless yine arkasına yaslanmış, karanlığa gömülmüştü. Bu sahne tiksindirmişti kendisini. Aklına geleni ötekilere açtığı için utanç duydu.

Matematik dersinde Törless'in aklına ansızın bir fikir geldi. Son günlerde dersi her zamankinden ayrı bir ilgiyle izlemişti çünkü şöyle düşünmüştü kendi kendine: "Bu çalışmalar söyledikleri gibi gerçekten ilerideki hayata bir hazırlıksa, benim aradığım şeyin de burada, üstü kapalı bile olsa, kendini az buçuk açığa vurması gerekir."

Bunları kafasından geçirirken, sonsuzluğa ilişkin düşüncelerden kalkarak en çok matematik dersi üzerinde durmuştu.

Ve gerçekten dersin orta yerinde bir ateştir yakıp kavurmuştu zihnini. Ders biter bitmez, böyle şeyler üzerinde kendisiyle konuşabileceği tek kişi olan Beineberg'in yanına gidip oturdu.

"Baksana Beineberg! Şu derste işlenen konuyu anladın mı sen?"

"Hangi konu?"

"Şu sanal sayıları canım."

"Neden anlamayacakmışım. O kadar zor değil ki! Eksi bir'in karekökünün hesap birimi olduğunu aklında tutacaksın o kadar."

"Benim de söylemek istediğim bu işte. Böyle bir karekök yok hiç. İster pozitif olsun, ister negatif, hangi sayının karekökü alınırsa alınsın, elde edilecek sonuç pozitif bir sayıdır. Onun için de, negatif bir sayının karekökü olabilecek gerçek hiçbir sayı yoktur."

"Çok doğru. Ancak karekök alma işlemi negatif bir sayı üzerinde niçin uygulanmasın, anlamıyorum. Tabii sonunda gerçek bir değer ortaya çıkmayabilir; iyi ama bu yüzden değil mi, ele geçen sayıya sadece sanal sayı deniyor. Tut ki şöyle söylemişiz kendi kendimize: Şu yerde hep biri otururdu, bugün görünmedi ama biz gene onun için bir sandalye koyalım şuraya; belki kendisi ölmüştür ama biz gene o çıkıp gelecekmiş gibi yapalım."

"Ama kesinlikle, matematiksel bir kesinlikle bunun olmayacağı bilindikten sonra, böyle bir şeye nasıl kalkışılabilir?"

Onun için böyle bir kesinlik yokmuş gibi davranılıyor ya. Bunun sağlayacağı bir yarar olacak sanırım. İrrasyonel sayılarda durum başka mı sanki? Asla son bulmayan bir bölme işlemi; ne kadar bölersen böl, asla, asla, asla tam bir

değer bulup çıkaramazsın, hep kalan bir sayı olur geride. Sonra iki paralel doğrunun sonsuzda kesiştiği varsayımını ele alalım. Hiç akla sığacak şey mi? Ancak, öyle ince eleyip sık dokursan, matematik diye de bir şey kalmaz ortada.”

“Haklısın. Bu açıdan bakınca pek tuhaf bir şey. Ama işin dikkate değer yanı, öyleyken bu türlü sanal veya nasılsa olanaksız görünen değerlerle gerçekten hesap işlemlerinin yapılıp elle tutulur sonuçlara varılabilesidir.”

“Evet. Bu amaca ulaşılabilmesi için, sanal faktörler karşılıklı birbirlerini götürüyor.”

“Tabii, tabii. Söylediklerinin hepsini ben de biliyorum. Ama yine de bu işte pek büyük bir acayiplik yok mu? Nasıl desem bilmem ki? Düşün bir: Böyle bir işlem yapıyorsun; başlangıçta uzunluğu, ağırlığı ya da bir başka somut özelliği anlatabilen ve en azından gerçek sayılar olan büsbütün sağlam sayılar var elde. İşlemin sonunda da yine böyle sayılar karşımıza çıkıyor. Ancak bu iki grup sayıyı öyle bir şey bir arada tutuyor ki, kendisi asla yok ortada. Sadece başta ve sondaki direkleri görülmesine karşın, sanki ortada tümü bulunuyormuş gibi, tam bir güvenle üzerinde yürünüp karşıya geçilebilen bir köprü gibi tıpkı, öyle değil mi? Benim için böyle bir hesabın baş döndürücü bir yanı var; sanki üzerinde yürünen yolun bir bölümü başını almış gidiyor, Allah bilir nereye... Ne var ki, bana asıl esrarengiz görünen şey, böyle bir işlemde saklı yatan ve bir süre sonra insanın ayaklarını yeniden yere basmasını sağlayan o güçtür.”

Beineberg sıırıttı. “Bakıyorum, adeta bizim rahip gibi konuşuyorsun sen de: ‘Bir elma görüyorsun -bunlar ışık titreşimleridir, gözdür ve buna benzer şeylerdir- ve elini uzatıyorsun, niyetin onu çalmak, -bunlar da ışık titreşimlerinin harekete geçirdiği kas ve sinirlerdir.- Ama her ikisi arasında

bir şey var ki, birinin öbüründen doğup çıkmasını sağlıyor, -bu da böyle bir işten ötürü günahkârlığa sürüklenen ölümsüz ruhtur; evet evet eylemlerimizin hiçbirisi ruhu, tıpkı bir piyanonun tuşlarıymışız gibi üzerimizde parmaklarını gezdirip duran ruhu işe karıştırmadan açıklanamaz.' " Söz konusu eski karşılaştırmaya her başvuruşunda rahibin sesinin tonuna öykünmeye çalışıyordu Beineberg. "Ancak şurasını da belirtiyim ki, bütün bu senin anlattıkların doğrusu beni pek de ilgilendirmiyor, Törless."

"Oysa ben herkesten çok seni ilgilendireceğini düşünmüştüm," diye yanıtladı Törless, "Hiç değilse benim aklıma hemen sen geldin; çünkü sözünü ettiğim şey, gerçekten açıklanamaz bir şeyse, bir bakıma senin inandığın tezi doğruluyor demektir."

"Neden açıklanamaz olmasın? Ben bu konuda, matematiği icat edenlerin ayaklarının, kendi ayaklarına takılarak tökezlediklerini pekâlâ mümkün görüyorum. Aklımızın ötesinde bulunan o güç, neden bizim aklımızla bir şakaya kalkışmasın? Ama ben böyle şeyler üzerinde durmak istemem, çünkü bunlar bir sonuca götürmez insanı."

Daha aynı gün Törless, matematik öğretmenine kendisiyle görüşmek istediğini bildirdi, bir randevu rica etti, son dersin kimi yerleriyle ilgili olarak aydınlatıcı bilgi alacaktı.

Ertesi gün öğle paydosunda küçük öğretmenler evinin merdivenini çıkmaya koyuldu.

Kendisi için ansızın ölü bir ders olmaktan çıkıp pek büyük bir canlılık kazanan matematiğe karşı ruhunda yepyeni bir saygı uyanmıştı. Bu yüzden, bütün matematiksel ilişkilere aşına olması gereken ve bildiklerini kilitli bir bahçe kapısının anahtarı gibi hep yanında taşıyan öğretmene bir çeşit kıskançlık duygusuyla bakıyordu. Ayrıca, biraz ürkek

bir merak da, Törless'i böyle bir görüşmeye yönelten nedenler arasındaydı. Şimdiye kadar yetişkin bir genç adamın odasında bulunmamıştı hiç. İçinden bir şey, kendisine böyle yabancı, bilgili, öyleyken sessiz ve sakin bir kimsenin nasıl bir hayat yaşadığını görmeye, hiç değilse bu kimsenin çevresindeki nesnelere bakarak elden geldiği kadar bunu çıkarmaya onu iteleyip duruyordu.

Genel olarak öğretmenlerine karşı ürkek ve çekingen bir çocuktur Törless, bu yüzden de onların sevgisini pek kazanmadığını sanıyordu. Dolayısıyla, heyecan içerisinde gelip kapı önünde dikilir dikilmez, randevu ricası gözüne atak bir davranış gibi göründü; öyle bir davranış ki, adeta bazı aydınlatıcı bilgiler almaktan çok -böyle bir şeyin olabileceğine daha şimdiden kuşkuyla bakmaya başlamıştı çünkü- öğretmenin yaşamının ardındaki nesnelere, onun her gün matematikle sürdürdüğü içli dışlı ilişkiye bir göz atmayı amaçlıyordu.

Derken kapı açıldı ve Törless alınıp öğretmenin çalışma odasına götürüldü. Tek pencereli, uzunlamasına bir odaydı burası; pencerenin yanı başında, üzerinde mürekkep lekeleri seçilen bir masa duruyordu; duvarın hemen bitişiğine, ucundan püsküller sarkan, yol yol desenleri içeren, yeşil ve kaba kumaşla kaplı bir kanepeler yerleştirilmişti. Duvarın kanepeler üstüne gelen bir yerinde, öğrenciler döneminden kalma rengi atmış bir kasketle kartvizit büyüklüğünde, dura dura kararmış bir yığın fotoğraf asılıydı. Sözde zarif oymaları insanın üzerinde çirkin bir izlenim bırakan bacakları içe kıvrık masanın üzerinde bir pipo ve iri kıyılmış yaprak tütünleri görülüyordu. Ayrıca, bütün odaya ucuz bir tütün kokusu sinmişti.

Törless tam bu izlenimleri edinmiş ve tatsız bir durumla

karşılaşmışçasına ruhunda bir çeşit hoşnutsuzluğun filizlendiğini sezer gibi olmuştu ki, içeri girdi öğretmen.

En çok otuz yaşlarında genç bir adamdı; sarışın, elini kolunu sinirli sinirli oynatan, bugüne kadar akademiye birkaç önemli çalışma sunmuş seçkin bir matematikçiydi.

Hemen masaya geçip oturdu, sağda solda duran kâğıtları karıştırdı biraz (hani sonradan Törless'e öyle geldi ki, öğretmen adeta kurtuluşu, hemen masa başına geçmekte bulmuştu), mendiliyle kelebek gözlüğünü silip temizledi; ayak ayak üzerine atıp, eh, şimdi anlat bakalım, der gibi Törless'i süzmeye başladı.

Törless de onu süzdü. Bir çift kaba ve beyaz yün çorap ilişti gözüne; sonra öğretmenin ayağındaki botların sürte sürte pantolon paçalarını nasıl siyaha boyamış olduğunu fark etti.

Ama mendilin beyaz ve nazlı bir görünümü vardı. Boyunbağı elle örülmesine karşın, renk renk benekleriyle tıpkı bir ressam paleti gibi çok hoş bir izlenim uyandırıyordu.

Bu küçük gözlemler, Törless'i elinde olmayarak öğretmenden daha da uzaklaştırdı. Ne şahsında ne de çevresinde buna ilişkin en ufak bir belirti seçilmediğine göre, öğretmenin gerçekten önemli bilgilere sahip olabileceğini artık pek ummaz oldu. Bir matematikçinin odasını pek değişik canlandırmıştı hayalinde; içinde hayli önemli şeylerin düşünüldüğünü ele veren bir tarafı olmalıydı bunun. Dolayısıyla, odanın bayağı görünümünden adeta incindi; derken bu incinmeyi matematik üzerine aktardı, matematiğe karşı saygısı yerini kuşkulu bir başkaldırıya bıraktı.

Öte yandan, öğretmen de oturduğu yerde sabırsızlanarak sağa sola kıpırdanmaya başlamıştı; Törless'in uzun süren susuşunu ve kendisini süzen bakışlarını neye yoracağını

bilmediğinden, öğrencisiyle arasında daha işin başında birbirlerini yanlış anladıkları gibi bir hava oluşmuştu.

“Evet, şimdi sizinle... evet, şimdi siz... evet, buyurun, istediğiniz aydınlatıcı bilgilerin neler olduğunu söyleyin, vereyim size,” diye konuşmaya başladı öğretmen.

Bunun üzerine, Törless takıldığı noktalardan bir bir söz etti ve bunların kendisi için taşıdığı önemi açıklamaya koyuldu. Ama sanki önünde yoğun ve bulanık bir sis vardı da, bu sis gerisinden konuşması gerekiyor, aklına gelen en yerinde sözler daha hançeresindeyken boğulup gidiyordu.

Öğretmen gülümsedi, bir iki öksürür gibi yaptıktan sonra: “Müsaadenizle,” deyip bir sigara yaktı ve çabuk çabuk birkaç nefes çekti. Sigara kâğıdı -Törless’in o sırada algıladığı ve olağanüstü bir davranış gözüyle baktığı şeyin hepsi bu kadarcıktı işte- her nefeste kabarıyor ve bir çıtırtıyla kendi üzerine bükülüyordu. Öğretmen, gözlüğü burnunun üzerinden alarak yeniden gözüne yerleştirdi, başını salladı, sonunda konuşmasını bitirmesine meydan vermeyerek, “Memnun oldum, gerçekten pek memnun oldum,” diyerek Törless’in sözünü kesti, “Duyduğunuz kuşkular bir ciddiyetin, bu konuda az buçuk düşünüp taşınmanın, ne bileyim bir... evet... bir... ancak size istediğiniz aydınlatıcı bilgiyi vermek hiç de kolay değil... Şey, yanlış anlamayın beni.

“Bakın siz *transandantal*, hım, evet öyle... *Transandantal* derler buna, siz *transandantal* etkenlerin işe karıştığını öne sürdünüz. Bilmiyorum, transandantal deyince neler düşünür, neler hissedersiniz, duyuların ötesinde, aklın o katı sınırlarının gerisinde yer alan bu transandantal büsbütün kendine özgü bir şeydir. Doğrusu bu benim el atacağım bir konu değil, benim çalışma alanımın dışında kalır. Bu konuda siz şöyle ya da böyle düşünebilirsiniz; ben kendim

transandantal konusunda bir tartışmaya girmekten kaçınmak isterim... Ancak matematiğe gelince,” sanki uğursuz bir kapıyı bir daha açılmamak üzere kapamak ister gibi matematik sözcüğünü özellikle vurgulamıştı öğretmen, “evet, matematiğe gelince, bu bilim dalıyla transandantal arasında doğal ve salt matematiksel bir ilişkinin bulunduğuna hiç kuşku yok.

“Ancak, matematikte tamamen bilimsel kalabilmek için bazı varsayımlardan yola koyulmak gerekiyor ki, ne siz bunları henüz anlayacak durumdasınız ne de bunları burada konuşmaya yetecek kadar vaktimiz var.

“Biliyor musunuz, örneğin bu sanal, bu gerçekte asla var olmayan sayıların, evet, evet, genç bir öğrenci için ne çetin ceviz olduğunu dünden itiraf etmek isterim hani. Bu çeşit matematiksel kavramların, matematiksel düşüncenin zorunlu koşulları olduğunu bir kez benimsememiz gerekiyor. Şunu hiç aklınızdan çıkarmayın: Siz henüz öğreniminizin bu temel basamağında bulunuyorken, derslerde ister istemez ele alınan pek çok konuda gerekli açıklamaları yapmak çok güç, Allahtan ki, bu tür açıklamalara öğrencilerden pek azı gereksinim duyar. Ancak, işlerinden biri de bugün sizin yaptığınız gibi -ama dediğim gibi, pek memnunluk duydum- gerçekten çıkıp bize başvurursa, ona yalnız şu kadarı söylenebilir: Sevgili evladım, inanacaksın böyle olduğuna, bitti; bir gün gelir, belki şimdikinden kat kat daha fazla anlarsın matematikten, o zaman nedenini öğrenirsin; ama şimdi yapacağın tek şey inanmaktır.

“Çünkü işin içinden başka türlü çıkılacak gibi değildir, sevgili Törlessciğim; matematik başlı başına bir dünyadır ve onun gerektirdiği her şeyi sezebilmesi ve anlayabilmesi için insanın epey bir zaman bu dünyada yaşaması gerekir.”

Öğretmenin sonunda sustuğunu gören Törless sevindi. Onun odaya girip kapının kapandığını işittiğinden beri öyle bir duygu içindeydi ki, konuşulan sözler adeta kendisinden gittikçe uzaklara kayıyor, doğruluğu kuşku götürmeyen, ama hiçbir anlam taşımayan bütün açıklamaların yer aldığı tarafa, insanı ilgisiz bırakan tarafa doğru süzülüp gidiyordu. Ancak Törless söz tufanından ve uğradığı düş kırıklığından serseme dönmüş, kalkıp gitme zamanının geldiğini ilk anda kavrayamamıştı.

Bunun üzerine öğretmen, işi kesin bir çözüme bağlamak üzere inandırıcı son bir kanıt arandı.

Küçük masanın üzerinde Kant'ın ünlü yapıtlarından bir cilt duruyordu; bu cildi alarak Törless'e gösterdi: "Şu kitabı görüyor musunuz? İçinde felsefe yatıyor, davranışlarımızı belirleyen ve yöneten nedenleri kapsıyor kitap. Eğer bu kitabın içine adamakıllı girebilseydiniz, düşünme eylemi için gereken ve her şeyi belirlemekle beraber kendileri kolay kavranamayan böyle bir alay varsayımla karşılaştırdınız; tıpkı matematikte olduğu gibi. Bunlara akıl erdiremeyiz, ama yine de kendilerine uygun olarak davranırız hep. Bu tür varsayımların ne büyük önem taşıdığını işte size hemen kanıtlayacak bir örnek." Törless'in gerçekten kitabı açıp yapraklarını karıştırdığını görünce, gülümseyerek, "Ama," diye ekledi öğretmen, "şimdi bırakın, kalsın kitap. İleride bir gün gelir, belki anımsarsınız diye size yalnızca bir örnek vermek istemiştım; sanırım, sizin için henüz güç olur bunu okumak."

Günün bütün geri kalan bölümünü gergin bir ruh durumu içinde geçirdi Törless. Kant'ın kitabını elinde tutmuş olması, o anda pek dikkate almadığı bu rastlantı, sonradan vargücüyle kendisini etkilemişti. Kitaplarını okumamıştı

ama adını işitmişti Kant'ın. Kant, onun için genel olarak manevi bilimlerle sadece uzaktan ilgilenenler arasında söz konusu bir değer taşıyordu, yani felsefede son sözü söylemiş biriydi. Törless'in şimdiye kadar ciddi kitapları pek okuyamayışının bir nedeni de, felsefe alanındaki bu otoriteydi; çünkü pek genç kimselerde rastlanan bir özelliktir hep: Gençler arabacı, bahçivan ya da postacı olmayı düşündükleri dönemi bir yol geride bırakmasınlar, içlerindeki büyük işler başarma tutkusunun giderilmesi bakımından neresini kendilerine en çok olanak sağlıyor görürlerse, ilerideki mesleklerini ilkin orada arar hayal güçleri. Bir hekim olmak istediklerini mi söylüyorlar, muhakkak bir gün bir yerde hastalarla dolup taşan bir bekleme salonu ya da esrarengiz cerrahi aletlerle donatılmış cam bir dolap ya da buna benzer bir şeyle karşılaşmışlardır. Diplomatik bir kariyerden mi söz açıyorlar, çeşitli uluslardan insanların kaynaştığı göz kamaştırıcı kibar salonları düşünüyorlardır. Kısaca, ilerideki mesleklerini, kendilerini göstermekten en çok hoşlandıkları çevreyi ve en çok hoşlarına giden durumu göz önünde tutarak seçerler.

Evde Törless'in yanında Kant'ın adı ancak fırsat dştke geçmiş ve böyle zamanlar esrarengiz bir ermişten söz açılır gibi Kant'tan söz açılmıştı. Dolayısıyla Kant denince Törless'in aklına gelen tek şey, felsefe sorunlarının bu filozof tarafından kesin olarak czmlendiği ve bundan böyle felsefe ile uğraşmasının bir işe yaramayacağıydı; nitekim bir Schiller ve bir Goethe'den sonra şiir yazmanın da yararsız bir uğraş sayılacağına inanıyordu.

Söz konusu kitaplar, babasının çalışma odasındaki yeşil camlı bir kitaplığa yerleştirilmiş duruyor, Törless ancak eve gelen bir konuğa gösterilmek istendiği zaman kitaplı-

ğın açıldığını biliyordu. Sanki pek yanına yaklaşılamayan ve kendisine tapılmasının nedeni, sadece varlığı sayesinde kimi konularla uğraşmaktan kurtulmak olan bir Tanrıya ilişkin kutsal bir eşya gibiydi kitaplık.

İşte felsefe ve edebiyata karşı bu çarpık ilişkisidir ki, Törless'in gelişimini olumsuz yönde etkilemiş ve onun sonradan pek çok üzüntülü saatler yaşamasına yol açmıştı; çünkü böylelikle içindeki tutku asıl amacından saptırılmış ve bir amaçtan yoksun kalıp, kendisine yeni bir amaç arayan Törless'i arkadaşlarının o hoyrat ve güçlü etkisi altına sürüklemişti. Ruhundaki gerçek eğilimler bundan böyle ancak arada bir, o da ürkek ve çekingen kendini açığa vurmuş, her defasında Törless'te yararsız ve gülünç bir iş yaptığı bilincini geride bırakarak silinip gitmişti. Ama bu eğilimler aslında öylesine güçlüydü ki, Törless kendilerinden bir türlü yakayı kurtaramıyor, aradaki sürekli boğuşma ise varlığını sağlam bir temelden ve onu başı dik bir yürüyüşten yoksun bırakıyordu.

Ne var ki, bugün yaşadığı olayla durumu yeni bir evreye girmişti adeta. Kendisini bugün boşuna aydınlatıcı bilgi aramaya zorlayan nedenler, artık oyuncu hayal gücünün birbirine uladığı köksüz halkalar olmaktan çıkmıştı; tersine bunlar onun varlığını alt üst ediyor, yakasını bir türlü bırakmıyor ve Törless bunların gerisinde kendi yaşamından bir parçanın kapıyı tıklattığını duyumsuyordu. Bu, yepyeni bir şeydi onun için. Ruhunda şimdiye kadar hiç bilmediği bir kesinlik, bir kararlılık vardı. Adeta düşsel ve gizemli bir şeydi bu; galiba son günlerin çeşitli etkileri altında büsbütün sessiz sedasız gelişip ortaya çıkmış, buyurgan bir edayla parmağını uzatıp kapıyı tıklatmaya başlamıştı. Törless, karında taşıdığı yavrunun kendi başına buyruk kıpırdanışları-

nı ilk kez fark eden bir anne gibi hissediyordu kendini.

Keyfine doyum olmayan eşsiz bir öğle sonrasıydı.

Törless dolabını açarak sakladığı bütün edebiyat çalışmalarını çıkardı. Şöminenin karşısına geçti, o kocaman ocak siperi önünde tek başına ve gözlerden uzak oturdu. Bütün defterlerin yapraklarını bir bir karıştırdı; sonra pek ağırdan alarak didik didik etti hepsini, bir alay parçaya böldü; parçaları teker teker, o nazlı veda heyecanını her seferinde yeniden tadararak kaldırıp ateşe attı.

Sanki bütün yüklerden sıyrılıp olanca dikkatini ileriye doğru atılacak adımlar üzerinde toplaması gerekiyormuş gibi, eskinin ne kadar ağırlığı varsa, böylelikle üzerinden ötelere fırlatıp atıyordu.

Sonunda doğrulup kalkarak arkadaşlarının arasına karıştı. Sağa sola kaçamak, çekingен ve ürkek göz gezdirmelerden artık kurtulmuş hissediyordu kendini. Aslında yaptığı şey, kendiliğinden olup bitmişti. Bundan böyle gerçekten yeni bir kişiliğe kavuşacağını, ruhundaki içtepiden başka kesinlikle müjdeleyen bir şey yoktu. Kendi kendine, "Yarın," diye söylendi, "yarın her şeyi titizlikle yeniden gözden geçirir, bu konuda bir açıklığa kavuşmanın yoluna bakarım elbet."

Sınıfta gezinmeye, tek tek sıralar arasında dolaşmaya başladı; hamarat parmakların sağa sola seğirtip küçük ve esmer gölgeleri ardı sıra sürüyerek göz kamaştırıcı bir beyazlık içine yazılar çiziktirdiği açık duran defterlere bir göz atıyordu, uyumuş da her şeye eskisinden daha ciddi nesneler gözüyle bakan biri olarak uyanıvermişti sanki.

Ama daha ertesi gün fena bir düş kırıklığına uğradı. Sabah olur olmaz kente inip, öğretmenin odasında gördüğü o Kant cildinin Reklam Yayınları arasında çıkmış bir bas-

kısını aldı ve ilk teneffüsten yararlanarak hemen okumaya koyuldu. Ne var ki, o bir sürü parantezlere ve dipnotlarına takılıp kalarak okuduğundan bir şey anlamadı. Hayli dikkat gösterip gözleriyle cümleleri izlemeye kalktıkça, sanki kara kuru kemiksi bir el, bir burgu gibi dönerek beynini kafasından dışarı çekip almaya çalışıyormuş gibi bir duyuya kapılıyordu.

Aşağı yukarı yarım saat sonra bitkin düşerek okumayı bıraktı, ancak ikinci sayfaya gelmiş, alnında terler birikmişti.

Ne var ki az sonra yeniden dişlerini sıktı, teneffüs bitene kadar bir sayfa daha okudu.

Ancak, daha aynı günün akşamı artık kitaba el sürmek gelmedi içinden. Korkudan mı? Tiksintiden mi? Neden olduğunu bilmiyordu pek. Yalnızca öğretmenin, pek de seçkin bir kimseye benzemeyen bu adamın her Allah'ın günü okuduğu bir şeymiş gibi Kant'ın söz konusu kitabını odasında apaçık masa üzerinde bulundurduğunu düşündükçe içi içini yiyordu.

İşte böyle bir ruh durumundayken karşısına Bieneberg çıktı.

"Ee, anlat bakalım Törless. Dün nasıldı öğretmenin yanında, ha?" Bir pencere nişine girip oturdular; bir sürü palto asılı kocaman portmantoyu önlerine çektiler; bu durumda sadece sınıfın alçalıp yükselen uğultusuyla tavanda yanan lambaların yansıması nişten içeri sızabiliyordu. Törless, hemen karşısında yukarıdan sarkan bir paltoyla oynamaya başladı.

"Bana bak! Uyuyor musun yoksa? Sanırım öğretmen bey yanıtlamıştır sorduklarını? Bir güzel şaşırmış olmalı, öyle değil mi?"

"Neden?"

"Neden olacak? Seninkisi gibi saçma bir soruya hazırlıklı

olmadığı için.”

“Sorduğum soru hiç de saçma değildi. Hâlâ da zihnimi kurcalayıp duruyor.”

“Canım, pek kötü bir niyetle söylemedim ben de; sadece öğretmen için saçma demek istedim. Bunlar bildikleri şeyleri, tıpkı Hristiyanlığın şartlarını öğrenen bir rahip gibi ezberlemişlerdir; kendilerine biraz alışık olmadıkları soru sorayım dedin mi, apışıp kalırlar.”

“Ama soruma cevap bulmakta hiç sıkıntı çekmedi öğretmen. Hatta bir ara beni bırakmadı. Sözümü bitireyim; cevap yetiştirmekte işte öylesine tez davrandı.”

“Peki, nasıl bir açıklamada bulundu?”

“Doğrusu bir açıklamada falan bulunmadı. Yalnız şu kadar söyledi: Ben henüz bunları kavrayamazmışım, bunlar düşünme eyleminin dayandığı zorunlu varsayımlar olup, ancak böylesi sorunlarla daha ayrıntılı biçimde uğraşanlar tarafından anlaşılabilirmiş.”

“Bal gibi adam kandırmak derler buna. İnsanın akli başındayken, o martavallarını öne süremiyorlar tabii. Ancak adamın on yıl eğitimden geçip turşusu çıkacak ki, ondan sonra; çünkü bir kimse on yıl bu varsayımlara dayanarak binlerce hesap işlemi yapar, aksayan en ufak bir yanı bulunmayan büyük büyük binalar kurup çatarsa, Katolik birinin Yohanna'nın vahyine inandığı gibi, o da varsayımlara inanır kuşkusuz; çünkü bu varsayımların tıkr tıkr çalıştığını görmüştür her vakit... Böyle bir kimsenin de karşısına geçip ona söz konusu varsayımların geçerliğini kanıtlamak hüner mi sanki? Hatta tersine; böyle bir kimseyi, kurduğu bina ayakta durmasına karşın kullanılan yapı taşlarının daha dokunur dokunmaz havada dağılıp giden nesneler olduğuna inandırmaktadır asıl zorluk ve bunun da üstesinden gelecek

kimse yoktur.”

Beineberg’in abartmalı konuşması, Törless’te tatsız bir duygu uyandırmıştı.

“Senin söylediğin kadar da değil sanırım,” diye yanıtladı. “Doğrusu ben matematiğin haklılığından hiçbir zaman kuşku duymadım; nihayet ortadaki başarılı sonuçlar da gösteriyor bunu. Bana tuhaf gelen şey, onun akıl denen nesneyle çelişkiye düşmesiydi daha çok; ancak bunun da yalnız görünürde böyle olması pekâlâ mümkün.”

“Eh, mademki öyle, sen de on yıl bekle anlarsın. On yıla kadar beynin bir güzel yıkanıp bu iş için hazırlanır... Ama geçen gün seninle konuştuktan sonra ben de bu konuda kafa yordum ve şuna kesinlikle inandım ki, bu işte bir bit yeniği var. Hem senin de o gün, şimdikinden çok değişikti sözlerin.”

“Ne münasebet! Bu konudaki kuşkum bugün de dağılmış değil. Ancak, senin gibi hemen öyle abartmaya kaçmak istemiyorum. Bütün bu işte bana da bir acayıplık var gibi geliyor. İrrasyonel ve sanal sayılar kavramı, paralel doğruların sonsuzda, yani her şeye karşın bir yerde kesiştiği düşüncesi tedirgin ediyor beni. Bunlar üzerinde zihin yordukça, yüzüstü kapaklanmışım gibi bir sersemlik duyuyorum.”

Törless öne doğru eğildi, tümüyle gölge içinde kaldı vücudu, konuşurken sesi hafif peçelendi. “Demin kafamdaki düşünceler öylesine açık, öylesine düzen içindeydi ki! Oysa şimdi bulutlardan farksız görünüyorlar; belli noktalara geldim mi, bir boşluktur karşıma çıkıyor; bu boşluktan da ileri doğru bakınca belirlenemeyen bir sonsuzluk görüyorum. Matematik haklı sanırım; peki ama benim kafamdakine ne demeli? Başkalarında nasıl acaba? Onlar benim duyduklarımı hiç duymuyor mu? Onlar bu işi nasıl görüyor? Yoksa

hiç oralı değiller mi?”

“Bilmem ama senin öğretmene baksan anlardın durumu. Ne bileyim, sen böyle bir şeyle karşılaşır karşılaşmaz hemen sağına soluna göz atıyor, acaba kafadaki öbür şeylerle yeni karşılaştığın şey birbirine uygun düşüyor mu, düşmüyor mu diye soruyorsun kendi kendine. Onlarsa, binlerce halkadan oluşan binlerce sarmal yol oymuşlar beyinleri içine. Başlarını döndürüp geriye baktılar mı, ilk köşe başına kadar bakabiliyorlar, ancak bunu da peşleri sıra örüp getirdikleri ipliğin hâlâ kopmadan yerinde durup durmadığını anlamak için yapıyorlar. Bu yüzden, seninkisi gibi sorular soran biri karşılarına çıkmaya görsün, apışıp kalıyorlar. Aralarından hiçbiri gerisin geri izleyemez geldiği yolu. Hem benim abartmaya kaçtığımı nasıl ileri sürebilirsin? Senin bu büyükler ve sivri akıllılar, düpedüz bir ağ örüp kendilerini içine hapsetmişlerdir; öyle bir ağ ki, bir ilmik yanı başındaki ilmiği ayakta tutmakta, bu yüzden ağ bütün olarak mükemmel ve doğal bir izlenim bırakmaktadır; ancak öbür ilmikleri ayakta tutan o ilk ilmik nerede, orasını Allah bilir.

“Biz, bugüne kadar hiç daha böyle ciddi bir konu üzerinde konuşmamıştık seninle; nihayet bu gibi şeyler üzerinde pek konuşulmak istenmez. Ama insanların dünyaya ilişkin olarak kafalarında yaşatıp kendilerine yeterli buldukları görüşün, ne kadar sudan nitelik taşıdığını artık anlamışsındır sanırım. Bir aldatmacadır bu görüş, bir göz boyamadır; bir zekâ noksanlığı, bir kansızlık illetidir. Çünkü bu beylerin zekâları, kendi alanlarındaki bilimsel açıklamaları kafalarında pişirip kotararak dışarı salıvermeye elverecek kadardır ancak. Ne var ki, bu açıklamalar dışarı çıkar çıkmaz donup kaskatı kesilmektedir. Bilmem, anlıyor musun? Oho! Bütün bu sivriliklerin, öğretmenler tarafından bize henüz

el süremeyeceğimiz kadar keskin oldukları söylenip duran bütün bu uç noktaların ölüdür hepsi, donmuştur. Bilmem, anlıyor musun beni? Kendilerine hayranlık duyulan bu sivri buz parçalarının hangi yandan baksan kaskatı bir görünümüleri vardır ve kimse de bilmez bunları ne yapacağını, işte o kadar cansız nesnelerdir.”

Törless, çoktan yine arkasına yaslanmıştı. Beineberg’in sıcak soluğu paltolara takılıp kalıyor, bulundukları köşeyi ısıtıyordu. Törless ne zaman gergin bir ruh durumunu yaşasa, her seferinde Beineberg yavan bir izlenim bırakıyordu üzerinde. Hele şimdi! Beineberg öne doğru kaykılıp kendisine o kadar sokulmuştu ki, gözleri yeşilimsi iki taş gibi karşısında kımıldamaksızın duruyor, öte yandan elleri kendilerine özgü çirkin bir çeviklikle loşlukta sağa sola oynuyordu.

“İleri sürdükleri hiçbir savda bir kesinlik yok. Her şeyin doğal yasalar çerçevesinde olup bittiğini söylerler hep; bir taş düşüyorsa, bunu yerçekimiyle açıklarlar. Ama neden bu, Tanrı öyle istediği için gerçekleşmesin? Neden Tanrı’nın hoşlandığı bir kul, taşın alinyazısını paylaşmak yükümlülüğünden özgür kılınmasın? Ama sana niçin böyle şeyleri anlatıyorum bilmem! Çünkü sen hep yarım kalacaksın, şurda burda biraz bir acayıplık keşfedeceksin, biraz başını sallayacaksın, biraz kendini dehşete kaptıracaksın, o kadar. Sana da yaraşan bir şey hani; ancak, bunun ötesine geçmeyi pek göze alamayacaksın. Zaten benim de çok umurumdaydı.”

“Sanki benim umurumda mı? Senin ileri sürdüğün tezler de bana o kadar sağlam görünmüyor.”

“Bunu nasıl söyleyebilirsin. Kesin ve sağlam tek şey varsa, o da kısaca bu tezlerdir. Hem ne diye seninle bu konuda çekişip durayım! Nasıl olsa ileride görüp anlayacaksın gerçeği, canım Törlessciğim. Hatta bahse girerim, bir gün ge-

lecek, işin içyüzünü öğreneyim diye can atacaksın. Örneğin, nasıl olur da Basini, benim...”

Törless, “Bırak Basini’yi lütfen!” diyerek sözünü kesti Beineberg’in. “Basini adının bu konuya karıştırılmasını istemiyorum. Hele şu an!”

“Peki ama neden?”

“Nedeni yok. İstemiyorum işte. Hoşuma gitmiyor. Basini işiyle bu konu iki ayrı şey benim için; aynı tencerede de iki ayrı yemek pişirmek âdetim değildir.”

Beineberg, kendisinden küçük arkadaşında görmediği bu kararlı, hatta kaba tutum karşısında duyduğu öfkeden yüzünü ekşitti. Törless, Basini’nin yalnızca adının anılmasının bile içindeki bütün güvenin temellerini çökerttiğini hissetti ve renk vermemek için konuşmaya başladı. Konuştukça kızgınlığı arttı: “Hani o kadar kesin tezler öne sürüyorsun ki, hiç akıl kârı değil. Senin kuramlarının da ötekilerinki gibi kum üzerine kondurulmuş şatolar olabileceğini hiç düşünmüyor musun? Bunlar, başkalarınınkinden çok daha katı helezon kıvrımların oluşturduğu bir yola benziyor nihayet ve benimsenmeleri çok daha büyük bir iyi niyetin varlığına bakıyor.”

Ne tuhafsa Beineberg, Törless’in sözlerine alınmamıştı, sadece gülümsedi. Gerçi biraz çarpık bir gülümsemeydi bu, gözleri de eskisinden bir kat daha tedirgin çakıp sönmeye başlamıştı. Ha bire söylenip duruyordu: “Göreceksin bakalım, göreceksin bakalım...”

“Neyi görecekmişim? Hem ne olacak canım, göreceksem görürüm. Ama bilmiş ol, şu kadarcık umursadığım yok, Beineberg! Sen beni anlamıyorsun. Beni ilgilendiren şeyin ne olduğunu hiç bildiğin yok. Eğer matematik beni kahredip duruyorsa, eğer...” Sözün burasında Törless, he-

men düşünüp lafı değiştirdi ve Basini'den söz açmadı. "Matematiki kendime dert ediyorsam, bunun gerisinde senin bulmaya çalıştığından bambaşka bir şeyi arıyorum ben; doğaüstü bir şey değil, özellikle doğal bir şey arıyorum, anlıyor musun? Asla dışımda değil, içimde bir şey, benim kendi içimde. Doğal bir şey. Ama yine de benim anlayamadığım bir şey ki senin de bunu pek sezdiğin söylenemez, tıpkı o adamın matematikten... bırak Allah aşkına, boş düşüncelerle şimdi başımı ağrıtmama benim!"

Törless doğrulup kalktı, sinirinden titriyordu.

Beineberg'e gelince, söylenip duruyordu: "Eh, göreceğiz bakalım! Eh, göreceğiz bakalım!"

Akşam yatakta Törless'in gözüne bir türlü uyku girmedi. Dakikalar, tıpkı hastabakıcılar gibi yatağının başucundan usulcacık uzaklaşıp uzaklaşıp kayboluyordu. Buz gibi soğuktu ayakları; yorgan ısıtacak yerde üzerine bastırıyordu.

Derslerden, açık hava jimnastikleri ve koşulardan sonra yatakhane de o sağlıklı hayvansal uykularına kavuşmuş öğrencilerin sakin ve düzenli soluk alıp verişlerinden başka bir ses işitilmiyordu.

Törless, uyuyanların soluyuşlarına kulak kabarttı. Bu nefes alıp veren Beineberg miydi, Reiting mi, yoksa Basini mi? Hangisi? Bildiği yoktu; ama mekanik bir düzenek gibi bir inip, bir kalkan düzenli, biri ötekisi gibi rahat, biri ötekisi gibi güvenli bir sürü soluyuştan biriydi kuşkusuz.

Pencerelerdeki keten perdelerden biri ancak yarıya kadar indirilmişti; altta kalan boşluktan aydınlık gecenin ısıltısı içeri vuruyor, döşeme üzerine çürük renkte kımıltısız bir gölge çiziyordu. Perdenin yukarıya iğneyle tutturulmuş ya da panjurlardan boşanıp çıkmış sicimi, çirkin kıvrımlar yaparak sarkıyor, zemine vuran gölgesi aydınlık dikdörtgen

içinden bir solucan gibi sürüne sürüne ilerliyordu.

Ürkütücü ve acayip bir çirkinlik taştan şeylerdi bütün bunlar.

Törless, hoş bir şeyler düşünmeye çalıştı. Beineberg geldi aklına. Bugün bozguna uğratmamış mıydı onu? Üstünlüğüne bir darbe indirmemiş miydi? Bugün ilk kez kendi özelliğini bir başkasına karşı korumanın üstesinden gelmişti. Duyarlık bakımından aralarında sonsuz bir ayırım olduğunu hissedebileceği şekilde, kendi özelliğini Beineberg'in karşısında vurgulamamış mıydı? Sonunda kendisine verebileceği bir yanıt bulabilmiş miydi Beineberg? Evet mi, hayır mı?

Ancak bu "evet mi, hayır mı?" sorusu kafasının içinde kabarcıklar gibi yükseliyor, derken bir an gelip patlayıveriyordu. Evet mi, hayır mı? Evet mi, hayır mı sorusu bir trenin raylar üzerinde yuvarlanıp gidişini andıran güm güm bir ritimle, yüksek sapsar üzerinde çiçeklerin başlarını sallayışına, sessiz bir evde bir sürü ince duvarlar ardından işitilen çekiş darbelerine benzeyen bir tempoyla kabarıp duruyor, sürekli kabarıyor, bir türlü arkası kesilmiyordu... Bu sırtışık ve kendini beğenmiş evet mi, hayır mı soruları iğrendiriyordu Törless'i. Neşesi gerçek bir neşe değildi, işte öylesine gülünç, hoplayıp sıçırıyordu.

Sonunda fırlayıp kalktı yataktan; sanki sallanan kendi başıydı; omuzları üzerinde bir yandan bir yana yuvarlanıyor ya da bir tempoya uyarak sık sık inip kalkıyordu.

Birden içinde her şey sustu. Gözlerinin önünde sadece geniş ve kara bir yüzey belirdi; dört bir yana yusuvarlak açılıp yayılan bir yüzey.

Ansızın... ta kenarda iki küçük figür belirdi, yalpalayarak masa üzerinden çapraz yaklaştı. Besbelli anne ve baba-

syıdı bunlar. Ama o kadar küçüktüler ki, içinde onlara karşı hiçbir duygu uyanmadı.

Masanın öbür başında yine gözden kayboldular.

Onların arkasından iki figür daha çıkıp geldi. Ama hayır, ansızın beliren bir figür, boyunun iki katı uzunlukta adımlar atarak öbür iki figürün arkasından seğirtip geçti; bir anda masanın kenarından aşağı dalarak görünmez oldu. Beineberg değil miydi bu? Öbür iki figüre gelince: Bunlardan birinin matematik öğretmeni olduğu kesindi. Törless, ceketinin üst cebinde ucu nazlı nazlı görünen süs mendilinden tanımıştı onu. Peki ama ötekisi? Koltuğunun altında çok, ama çok kalın bir kitap taşıyan öbürü? Her adımda bir duruyor, kitabı yere bırakıyorlardı. Ve Törless'in kulağına matematik öğretmenin cık cık öten sesi geliyordu: Madem öyle, aradığımızı sayfa on ikide bulabiliriz; sayfa on iki bizi sayfa elli ikiye yolluyor, ama o zaman da sayfa otuz birde söylenenleri dikkate almak gerekir ve bu koşulu göz önünde bulundurunca... Kitabın üzerine eğilmiş duruyor, ellerini kitabın orasına burasına daldırıyorlar, sayfalar bir yandan bir yana uçuşuyordu. Bir süre sonra yeniden doğruldular ve kitap taşımayan öbürü ellerini beş altı kez okşayarak öğretmenin yanaklarında gezdirdi. Derken birkaç adım daha attılar; Törless yeniden öğretmenin sesini işitti; Tıpkı bir matematik dersinde adeta parmağına doladığı bir bağırsak tenyasını usul usul sağar gibiydi. Öbürü yine öğretmenin yanaklarını sıvazlayınca kadar sürdü bu.

Ama kimdi bu öteki?.. Törless daha iyi görebilmek için kaşlarını kaldırdı. Bir saç topuzu yok muydu başında? Sonra üzerinde biraz eski moda bir giysi? Pek eski moda? Dize kadar gelen ipek bir pantolon hatta? Yok muydu bunlar üzerinde?.. Oh! Ansızın Törless bir haykırıyla uyandı uyku-

dan: Kant.

Bir an sonra gülümsedi; ortalıkta çıt yoktu, uyuyanların şimdi daha bir sessiz nefes alıp verdikleri işitiliyordu. Törless'in kendisi de uyumuştı. Ve uyurken ısınmıştı yatağı. Yorganın altında rahatçacık uzanıp gerindi.

"Demek Kant'ı gördüm düşümde," diye geçirdi içinden, "Ama neden bu kadar kısa sürdü? Bakarsın düşte bana bazı sırlar çıtlatabilirdi Kant." Çünkü bir defasında tarih dersine hazırlanmadan yatıp uyumuş, bütün gece ders konusu kişi ve olayların düşünüyormuştu; öyle ki, ertesi sabah sanki kendisi de bu kişilerle berabermiş gibi söz konusu olaylar üzerinde daha önce bilmediği birtakım bilgilere kavuşmuş ve sınavı pekiyiyle vermişti. Derken yine Beineberg geldi aklına, Beineberg'le Kant - dünkü söyleşi.

Derken düş Törless'ten ağır ağır gerilere kaymaya başladı; çıplak bir vücudun teni üzerinden kayıp giden, aralıksız kaymasını sürdüren ipek bir yorgan gibi ağır ağır.

Törless'in gülümsemesi, çok geçmeden tekrar bir tedirginliğe bıraktı yerini. Kendisini uğraştıran düşünceler konusunda bir adım olsun bir ilerleme kaydedebilmiş miydi? Bütün bilmecelerin çözümünü içerdiği öne sürülen söz konusu kitaptan biraz bir şeyler çıkarabilecek duruma gelmiş miydi? Sonra kazandığı o zafer? Beineberg'i susturmasını sağlayan, hiç beklenmedik anda gösterdiği o enerjik davranış olmuştu kuşkusuz...

Aşırı bir keyifsizlik ve bayağı bir baş dönmesi, Törless'in üzerine çullandı. Dakikalarca bu durumda, içi tiksintiyle baştan aşağı oyularak uzanıp kaldı yatakta.

Sonra birden yine o duygu bilinç alanında boy gösterdi; vücudunun dört bir yanında yumuşak ve ılık çarşafın dokunuşunu hisseder gibiydi. Sakınarak, yavaşçacık ve sakına-

rak başını döndürdü. Döşemedeki o soluk dikdörtgen hâlâ yerli yerinde duruyordu; ancak şimdi kenar çizgileri biraz yerinden oynamıştı. Yoksa o kıvrım kıvrım gölge bile hâlâ dikdörtgen içinden sürüne sürüne geçip gitmekteydi. Bir an Törless'e öyle geldi ki, sanki bir tehlike, zincire vurulmuş, bu dörtgen içinde duruyor; o da bu tehlikeyi yataktan, adeta koruyucu parmaklıklar gerisinden, güven altında olmanın sağladığı bir iç rahatlığıyla seyredebiliyordu.

Cildinde ve çepeçevre bütün vücudunda bir duygu uyanıp ansızın bir anıya dönüştü: Küçücük bir çocuktan henüz evet, evet, o günlerdeydi, henüz önlükle dolaşüyor ve okula gitmiyordu, zaman zaman bir kız olmak için asla dile gelmeyecek kadar güçlü bir özlemin varlığında başkaldırdığını hissetmişti. O özlemin doğduğu yer de başının içi değildi -oh hayır, kalp falan da değildi- bütün vücudunda bir gıdıklanma duygusu gibi kendini belli etmiş, cilt altından sağa sola dolu dizgin koşturmaya başlamıştı. Hatta kimi anlar kendisini öylesine bir güçle küçük bir kız gibi hissetmişti ki, asla başka türlü olamayacağına inanmıştı; çünkü o zamanlar vücut yapısındaki fizyolojik ayrımların öneminden habersizdi ve herkesin kendisine artık bir oğlan olarak kalacağını söylemesini bir türlü anlamamıştı. Biri çıkıp neden bir kız çocuğu olduğuna öyle çok inandığını sorsa... böyle bir soruyu bir türlü onuruna yediremiyordu...

Bugün ilk kez yine bu özleme benzer bir şey duymuştu, yine bunun gibi vücudunun dört bir yanında cilt altından yürüyüp giden bir şey.

Hem beden, hem de ruha benzeyen bir şey. Binlerce koldan gelip, adeta keleklerin kadifemsi duyargaları gibi vücuduna çarpan bir koşuşma, bir seğirme. Öte yandan, zaten büyüklerce anlaşılmadıkları duygusuna kapılan küçük kız-

ların kaçıp gidişlerindeki o başkaldırı, sonradan büyüklere kıkır kıkır gülerken takındıkları o kendini beğenmişlik, o çekingen ve her vakit sıvışmaya hazır kendini beğenmişlik, her an küçük vücut içinde korkunç derinliklerdeki köşelerden birine çekilip gizlenebileceği duygusunu yanından ayırmayan kendini beğenmişlik...

Törless usulcacık güldü, yorgan altında yeniden rahatça gerinip uzandı.

Düşünde gördüğü o soytarı büyücü adam, nasıl da açgözlülükle parmakları arasından kitabın sayfalarını dolu dizgin koşturup duruyordu. Sonra döşemedeki o dikdörtgen? Hah hah! Bu keskin zekâlı beycikler, hiç hayatlarında böyle bir şeyin bilincine varmışlar mıydı acaba? Bu keskin zekâlı beyciklere karşı sonsuz bir güven altında gördü kendini ve ilk kez o şehvet duygusunda -çünkü bunun bir şehvet duygusu olduğunun hanidir bilincindeydi- hiç kimsenin çekip alamayacağı, ayrıca hiç kimsenin öykünemeyeceği bir taraf, onu son derece yüksek ve alabildiğine gizli bir duvar gibi yabancı akıllılıklara karşı koruyan bir taraf bulunduğunu sezdi.

Törless aynı düşüncenin peşini bırakmadı: "Böyle keskin zekâlı beycikler hiç hayatlarında تنها bir duvar dibinde uzanıp yatmış, duvarın sıvası altından aşağıya bir şeyin çıgıl çıgıl aktığını hissederek, sanki ölü bir nesnenin kendileriyle konuşmak için sözcükler aradığını sanarak irkilmişler miydi? Hiç hayatlarında o musikiyi, rüzgârın hazan yapraklarında tutuşturduğu o musikiyi, ardından birdenbire bir dehşetin baş göstereceği ve bunun yavaş yavaş bir şehvete, ama daha çok bir kaçışa, sonra da bir alay tarzında garip bir şehvete dönüşeceği gibi hissetmişler, işte öylesine iliklerine kadar hissetmişler miydi? Bütün bunlardan habersiz olduk-

tan sonra, keskin zekâlı geçinmek kolaydı tabii...

Ama bu arada o b c r adamcık adeta ikide bir devcileyin b y m   , amansızlık taşan sert bir yüz takınmı tı; her seferinde Törless'in beyninde bir çakma olmuş, bir elektrik  oku gibi bu  akı  acı vererek vücuduna yayılmıştı. Hâlâ kapalı bir kapı önünde durmakta oluşunun yol açtığı bütün üzüntü, daha demin kanındaki sıcak vuru ların itip uzakla tırdı ı bu duygu yeniden uyandı içinde ve sessiz bir yakınma Törless'in ruhundan bir sel gibi akıp gitti; geceye b r nm    uzak kırlar üzerinde titreşen bir köpek ulumasına benziyordu tıpkı.

En sonunda uykuya daldı Törless. Daha yarı uykuda, henüz gerginli ini koruyup korumadı ını anlamak için mekanik bir hareketle el atılan bir ip gibi pencere altındaki lekeye birkaç kez dönüp baktı. Derken belli belirsiz bir karar doğdu ruhunda: Yarın kendi üzerinde enine boyuna bir kez daha d  necekti, en iyisi kalem ve k  ıda başvurarak ger ekle tirecekti bunu. Nihayet tatlı bir ılıkılık aldı bütün düşüncelerin yerini; bir banyo yapmış gibi, cinsel bir uyarılma gibiydi. Ama Törless doğrudan bir ılıkılık olarak değil de, Basini'yle asla içyüzünü kestiremedi i ama pek güçlü bir ilişki içinde algıladı bunu. Sonra deliksiz ve d   s z bir uykuya daldı.

Ama ertesı sabah uyandığında aklına ilk gelen şey yine bu oldu. Uykusunun sonuna doğru Basini'ye ilişkin yarı kafasından geçenleri, yarı d   nde gördüklerini bilmeyi pek istediyye de, bir türlü anımsayamadı.

Kala kala hoş, sevecen bir hava kaldı geriye. Noel vakti evlerde esen hava gibi tıpkı; hani çocuklar kendilerine verilecek arma anların bir odada hazırlandığını bilir, ama arma anlar henüz gizemli bir kapı ardında kapalı tutulur,

ancak kapıdaki aralıklardan içerde yanan ışıkların parıltısı sızar dışarı, tıpkı öyle.

Akşamleyin Törless sınıftan bir yere ayrılmadı. Beineberg'le Reiting ortadan kaybolmuşlar, belki de tavan arasındaki bölmeye gitmişlerdi: Basini, avuçlarına yasladığı başını bir kitaba eğmiş, öndeki yerinde oturuyordu.

Törless bir defter satın almıştı; kalemini ve hokkayı güzelce hazırladı; biraz duraksadıktan sonra ilk sayfaya çiziktirdi: *De natura hominum*.¹ Ele alacağı felsefi konunun böyle bir Latince başlık gerektirdiği kanısına varmıştı. Kocaman, nefis bir süsle donattı başlığı; sonra arkasına dayanıp mürekkebin kurummasını bekledi.

Başlık kuruyalı hayli zaman olmuş, ama Törless kalemi bir türlü yeniden eline alamamıştı. Bir şey onu olduğu yerde kımıldamadan tutuyordu. İri iri lambaların ve sınıftaki bu insan kalabalığından taşan hayvansı sıcaklığın oluşturduğu hipnotik bir havaydı bu. Böyle bir havaya karşı hep bir duyarlık varolagelmişti içinde; her vakit ruhunda alabildiğine bir heyecanla birlikte görülen duyarlılık şiddetini artırıp bir ateş gibi vücudunu sarabiliyordu. Bugün de öyle olmuştu. Not edeceği şeyleri daha gündüz çok önceden kafasında düşünüp taşınarak belirlemişti: Bozena'nın yanında geçirilen o akşamdan başlayarak, son birkaç defadır varlığında baş gösteren o şehvet dürtüsüne kadar bütün bir yaşantılar dizisiydi bu.

Öyle umuyordu ki, söz konusu yaşantılar tümüyle bir düzene sokulur, bütün olaylar teker teker kayda geçirilirse, tıpkı yüzlerce kez birbiriyle kesişen o karmakarışık eğriler tablosundan her şeyi sarıp sarmalayan bir çizginin ortaya çıkışı gibi, bunlardan da aklın yasalarına uygun doğru dürüst

1 İnsan doğası (ç.n)

bir kavrayış olanağı kendiliğinden doğup çıkacaktı. Fazlasını da zaten istemiyordu. Gelgelelim, şimdiye kadar, suya atılmış ağdaki titreşimlerden büyük bir avın eline düştüğünü hisseden, ama bütün çabalara karşın söz konusu avı bir türlü çekip gün ışığına çıkaramayan bir balıkçıya benzermişti.

Ancak, yine ansızın yazmaya başladı Törless; ama haldir haldir, bundan böyle bir biçim kaygısı gözetmeden. “Şunu seziyorum ki, içimde bir şey var,” diye başladı. “Ama ne? Pek bilmiyorum.” Derken yazdığı cümleyi çizip, yerine şunları karaladı: “Hasta olmalıyım, belki de cinnet geçiriyorum.” Ansızın bir ürperti dolaştı vücudunda, çünkü bu sözcükte hoş giden coşkulu bir hava vardı. “Evet cinnet! Herkesin sıradan gözüyle baktığı şeylerin beni tedirgin etmesi nedendir yoksa? Bu tedirginliğin beni kahretmesi neden? Bu tedirginliğin içimde nefsanî” -Törless kendisine daha bir karanlık ve zengin görüldüğü için İncil havası taşıyan bu sözcüğü seçmişti- “duygular uyandırması neden? Ben bu tedirginlikle her gençten, benim bütün kendi arkadaşlarımdan daha önce yüz yüze geldim...” Burada durdu; sahi, doğru mu, diye düşündü kendi kendine. Örneğin, daha Bozena’nın yanında kendisine özgü bir haldi yaşadığı. Öyle ise ne zaman başlamıştı? Aman canım aldırma, diye geçirdi içinden. Günlerden bir gün başlamıştı işte. Ancak, yazdığı cümleyi bitirmeden bıraktı.

“Nasıl şeylerdi beni tedirgin eden şu nesneler? Nerede en gösterişsizleri varsa onlar. Çokluk dirimsellikten uzak nesneler. Bunlardaki beni tedirgin eden özellik nedir? Bilmediğim bir şey. Zaten işin can alıcı noktası da burada. Bu bir şeyi nasıl ele geçirebilirim? Varlığını hissediyorum. Üzerimde etkisini gösteriyor; benimle konuşmak istiyor adeta.

Konuşamayan felçli birinin söylemek istediklerini ağızını oynatmasından çıkarması gerekip, bunu beceremeyen bir insanın kızgınlığı içindeyim. Sanki duyularımın sayısı başkalarınınkinden bir fazla; ancak bir duyum da var, bunların arasında iyice gelişmemiş; var olan, ben buradayım diyen, ama çalışmayan bir duyuy. Dünya benim için suskun seslerle dolup taşıyor. Bu durumda bir kâhin mi demeliyim kendime, yoksa sanrılar gören biri mi?

“Ne var ki, beni öyle etkileyen cansız nesneler değil sadece. Yo hayır! Umutsuzluğa düşmeme yol açan insanlar da beni etkiliyor. Belli bir zaman önce, şimdi kendi kendilerini gördükleri gibi gördüm bu insanları. Örneğin, Beineberg’le Reiting; bir odaları var, hiçbir olağanüstülüğü içermeyen tavan arasında gizli bir bölme; çekilip yalnız kalabilecekleri böyle bir yerlerinin olması hoşlarına gidiyor. Birine içerliyor, şöyle davranıyor, bir başkasının arkadaşlar üzerindeki etkisine set çekmek istiyor, böyle davranıyorlar. Düpedüz aklın alacağı, açık seçik nedenlerdir bunlar. Oysa benim içimde bugün sık sık öyle bir duygu uyanıyor ki, sanki bir düş görmüşüm de, onlar bu düşteki kişilerdir. Yalnız sözleri, yalnız davranışlarıyla değil, hayır, fiziksel yakınlıklarıyla da onlardaki her şey kimi vakit tıpkı cansız nesneler gibi beni etkiliyor. Öte yandan tıpkı eskisi gibi konuştuklarını işitiyorum hep, söz ve davranışlarının hâlâ tıpatıp eski kalıplara göre art arda dizildiklerini görüyorum... Bu da, ortada olağanüstü bir şeylerin asla geçmediğini aralıksız kafama sokmak istiyor benim; öte yandan, içimde bir şey buna karşı sürekli başkaldırıyor. Bu değişikliğin kendini açığa vurmaması, belleğim beni yanıltmıyorsa, Basini’nin...”

Törless, elinde olmayarak Basini’den yana bir göz attı. Basini hâlâ önündeki kitabın üzerine eğilmiş oturuyor,

anlaşılan ders çalışıyordu. Onu orada öyle oturuyor görünce, Törless'in kafasındaki düşünceler sustu ve demin zihninden geçirdiği eza ve işkenceler yine sesini duyurmaya başladı. Çünkü ilerisinde Basini'nin öyle masum ve sakin oturduğunu, sağ ve solundaki öbür arkadaşlarından hiçbir ayrılığı bulunmadığını aklından geçirir geçirmez, onun uğradığı aşağılanmaları anımsadı. Ama bir ahlâk üstünlüğüne eşlik eden o zafer duygusuyla, aşağılanmalara katlanan herkesin mizacında, masum bir kimsenin hiç değilse dış görünümünü takınmak için bir an önce çaba harcama özelliğinin saklı yattığını kendi kendine söylemiyor değildi. Hemen içinde bir topaç gibi çılgınca dönüp duran bir devinim belirmiş, devinim Basini'nin görüntüsünü ezip sıkıştırarak ona en inanılmaz çarpık biçimleri vermiş, sonra da bu görüntüyü çekip yayarak şimdiye kadar asla rastlanmadık eciş bücüş durumlara sokmuştu; öyle ki, Törless'in başı dönmüştü sonunda.

Ancak, bunlar kendisinin uydurduğu benzetmelerdi sadece. O anda hissettiği tek şey, içinde çılgınca dönen topaç gibi bir nesnenin, adeta iplerle kısıkvrak bağlanıp sıkıştırılmış göğsünden bir anaför gibi döne döne kafasına doğru çıkışıydı, bir baş dönmesiydi. Arada da kıvılcım kıvılcım renkli noktalar gibi, değişik zamanlarda ruhunda Basini'nin uyandırdığı duygular.

Aslında her vakit bir tek ve aynı duygu olmuştu bu. Hatta daha da aslı aranırsa, duygu falan demek doğru değildi; daha çok ruhunun alabildiğine derinliklerinde baş gösteren bir yersarsıntısıydı; gerçi çevreye pek farkına varılır dalgalar yaymıyordu sarsıntı, ama yine de ruhunu baştan aşağı öylesine boğuk bir güçle sallayıp silkiyordu ki, en fırtınalı duyguların dalgaları bile bunun yanında su yüzünde

görülen masum kırışıkları andırıyordu.

Ama yine de değişik zamanlarda değişik biçimlerde bu duygunun bilincine varmışsa, nedeni, bütün vücudunu bir taşkın gibi kaplayan bu coşkun dalgayı yorumlayış biçimi ve duyularının buna ilişkin algıladığı görüntülerden başka bir şeyin elinde bulunmayışıydı; zifiri karanlıkta sonsuza doğru uzanıp giden bir kıyı olsa, nasıl aydınlanmış kıyının kumları üzerinde içperlere doğru uzanan dalgalardan tek tük parçalar havaya fırlayı fırlayıverir ve hemen sonra ışık çemberinden ister istemez ayrılıp yine karanlığa gömülürse, öyleydi tıpkı.

Dolayısıyla kararsız ve deşışkendi bu izlenimler, eğreti şeyler oldukları bilinci kendilerine eşlik ediyordu. Hiç daha bunları tutup alıkoymayı başaramamıştı Törless; çünkü daha bir dikkatle bakınca, yüzeydeki bu izlenimlerin, temsil ediyor göründükleri o karanlık dipteki heyulamsı kaba kitleyle bir benzerlik içermediğini seziyordu.

Hiç daha Basini'yi maddi bir somutluk ve dirilik taşıyan bir konumda görmemiş, hiç daha onun gerçek bir görüntüsüyle yüz yüze gelmemişti; şimdiye kadar hep böyle bir görüntünün imgesi karşısında, adeta Basini'nin görüntülerinin görüntüsü karşısında bulunmuştu, o kadar. Çünkü kendisine her zaman öyle gelmişti ki, sanki az önce asıl görüntü gizemsel yüzey üzerinden kayıp geçmiştir de, onu yakalayabilecek gücü gösterememiştir.

Bu yüzden, dur durak bilmeyen bir tedirginlik hiç eksik olmamıştı içinde. Nasıl bir sinemada yanılısma taşan bir filmi seyrederken bir şeyin belli belirsiz bilincindedir insan ve bu bilincin elinden bir türlü yakasını kurtaramaz, algıladığı görüntü gerisinde aslında birbirinden apayrı binlerce görüntü hızla kayıp geçmektedir perde üzerinden, tıpkı öyle.

Ama bir illüzyona yol açmakla beraber, bu illüzyonun

her vakit gerektiğinden ölçülemeyecek kadar az olmasını sağlayan o gücü, ruhunun neresinde araması gerektiğini bildiği yoktu. Ancak belli belirsiz sezdiğine göre, ruhunun o bilmecemsi özelliğiyle bir ilişki içindeydi bu güç; canlı nesnelerin yanı sıra cansız nesnelerin, sırf eşyaların, ara sıra yüzlerce suskun ve soran gözün baskınına uğrama özelliğiyle bu.

Törless hiç sesini çıkarmadan kaskatı oturuyor, Basini'den tarafa bakıp duruyordu. İçindeki o çılgınca dönüşün düpedüz etkisi altındaydı. Bu durumdan da ikide bir şu soru doğup çıkıyordu ortaya: Ruhumda ne acayip bir özelliktir bu? Giderek Basini'yi de, o kızgın parıldayan göz kamaştırıcı lambaları da seçemez oldu; ne kendisini kuşatan hayvansı sıcaklığı hissediyor, ne fısıldaşarak konuşulsa bile bir insan kalabalığından yükselecek o uğultuyu duyuyordu. Karanlık, kor halinde kızgın bir kitle gibi her şey birbiriyle kavuşarak çevresinde halka yapmış, hızla dönmeye başlamıştı. Bütün algıladığı, kulaklarında bir yanmayla parmak uçlarında buzsuz bir soğukluktu. Pek hoşlandığı bir durumda, maddi olmaktan çok manevi bir ateş içinde bulunuyordu. İnce duygusal kıpırtıların da gelip katıldığı bu ruh durumu gittikçe gelişip serpilmekte, şişip kabarmaktaydı. Daha önceleri böylesi ruh durumlarında, Törless, sıcacık soluğu ilk kez körpe bir ruhu yalayıp geçen bir kadının bıraktığı anılara benzer anılara bırakmıştı kendini. Ve bugün de içinde yine aynı sıcak yorgunluk belirdi. İşte bir anı: Bir gezide... İtalya'nın küçük bir kentinde... Annesi ve babasıyla operaya yakın bir otelde kalmışlardı. Operada geceleri aynı oyun oynanmış, sahnedeki her sözü ve her sesi kaldıkları otelden işitmişti. Ancak İtalyancanın yabancıydı. Öyleyken her gece açık pencere başında oturmuş ve kulak

kabartmıştı. Sonunda, yüzünü hiç görmeksizin, operadaki kadın sanatçılardan birine kaptırmıştı gönlünü. Asla opera o zamanki kadar kendisini etkilememişti. Melodilerdeki ateşli havayı, kocaman kara kuşların kanat çırpışları gibi duyumsamış, kuşların uçarken ruhunda çizgiler çizdiğini algılar gibi olmuştu. İşittiği arya ve melodiler, insanlara özgü tutkuları dile getirmiyordu artık. Hayır, fazla dar ve pek gündelik kafeslerden kaçıp kurtulmaya çalışan tutkuları bunlar. Karşı operada, göze görünmeksizin söz konusu tutkuları dile getiren kişilerin kendilerini bu heyecan içinde asla düşünemiyor, onları hayalinde canlandırmaya çalışır çalışmaz, gözlerinin önünde ya karanlık alevler yükseliyor ya da şimdiye kadar hiç rastlamadığı devasa boyutlar beliriyordu; nasıl insan vücutları koyu karanlıklarda büyür ve insan gözleri nasıl derin kuyulardaki suların parlak yüzeyleri gibi ıslıl ıslıl ederse, öyleydi. Bu kasvetli alevlere, karanlıktaki bu gözlere, bu karanlık kanat vuruşlarına, o zamanlar tanımadığı kadın sanatçının adıyla bağlantılı olarak bir sevgi besliyordu.

Peki, oynanan operanın yaratıcısı kimdi? Bildiği yoktu. Belki de yavan bir aşk romanından alınmıştı metin. Acaba operanın yaratıcısı, operadaki ezgiler sayesinde söz konusu romanın bambaşka bir kılığa büründüğünü duyumsamış mıydı?

Bir düşünce kısaç gibi bütün vücudunu sıkıştırdı Törless'in. Büyükler de böyle midir? Bütün dünya böyle mi? İkimizde bizden daha güçlü, daha büyük, daha güzel, daha ateşli, daha karanlık bir şeylerin bulunması genel bir yasa gereği midir? Kendisini egemenliğimiz altında pek tutamadığımız, dolayısıyla bir tekinden karanlık bir alev gibi ansızın bir ekin yeşerinceye, sonradan büyüyüp serpilerek

boyumuzu enikonu aşan bir ekin fışkırıncaya kadar bize binlerce tohumu rastgele sağa sola saçmaktan başka yapacak iş bırakmayan bir şeyin bulunduğu doğru mu?

Ve bu soruya yanıt olarak, vücudunun her bir sinirinde sabırsız bir evet titreşip duruyordu.

Törless ısıldayan gözlerle çevresine bakındı. Lambalar, o sıcaklık ve ışık, o hamarat insanlar hâlâ yerli yerindeydi. Bütün bu insanların arasında seçilmiş bir kimse gibi gördü kendini. İlahî vizyonların gönlüne doğduğu bir ermişti adeta; büyük sanatçılardaki sezgi gücünden henüz hiç haberi yoktu.

Hemen, korkunun yol açtığı bir çabuklukla kaleme sarılıp gönlüne doğan esinlere ilişkin birkaç not düştü; içinde hayli uzaklara kadar ışık püsküren bir nesnenin varlığını bir kez daha duyar gibi oldu... Derken gözlerinin üzerine kül rengi bir yağmur boşandı, zekâsındaki o rengârenk parıltı söndü.

Kant olayı neredeyse büsbütün geride kalmıştı; gündüzün hiç aklına geldiği yoktu Törless'in; o sırada varlığındaki bilmecelerin çözümüne yakın bulunduğu inancı, bir başkasının bu konuda izlediği yolları umursamayacağı kadar canlı ve diri, içinde yaşıyordu. Son akşamdan bu yana öyle hissediyordu ki, perde arkasına açılan kapının tokmağını bir ara tutmuş, ancak tokmak sonradan elinden kayıp gitmişti elinden. Ama felsefe kitaplarının yardımına sırt çevirmesi gerektiğini anladığından ve bu kitaplara doğru dürüst bir güven beslemediğinden, tokmağı yeniden nasıl ele geçireceği konusunda hayli çaresizliğe kapılmıştı. Başladığı notları sürdürmeyi deneyecek oldu birkaç kez; ancak yazılı sözcükler ölü nesneler kimliğini bir türlü üzerlerinden sıyrıp atamadı. Hanidir bilinen iç karartıcı bir dizi soru işareti!

Not edilen sözcükler arasından, adeta titrek titrek ışıldayan mum alevleriyle aydınlanmış bir kubbeye bakar gibi olduğu o anın içinde artık bulamadı kendini.

Bu yüzden karar verdi, kendisi için o pek karakteristik özü sinesinde barındıran durumları arayacaktı hep, elden geldiği kadar sık bunu yapacaktı; en çok, kendisini göz altında hissetmeyerek ötekiler arasında masum masum dolaşan Basini'ye yöneliyordu bakışları, "Bir yol aynı duygu yine dirilecek ruhumda elbet," diye düşünüyordu. "Belki o zaman daha bir canlılık ve durulukla açığa vuracaktır kendini." Törless'e öyle geliyordu ki, böylesi şeyler karşısında insanın kısaca zifiri karanlık bir odada arayıp da bulduğu yeri parmakları altında yeniden kaybetmiş bir kimse gibi, karanlık duvarları elleriyle gelişi güzel yoklamaktan başka yapacağı bir şey kalmıyordu; bunu düşündükçe de tamamen rahatlıyordu yüreği.

Ama yine de geceleri bu düşünce biraz rengini atıp soluklaşıyordu. Gece, öğretmenin kendisine gösterdiği kitapta saklı olabilecek açıklamayı bulup çıkarmak için başlangıçta verdiği karardan döndüğünden dolayı bir utanç duygusu kaplıyordu varlığını. Böyle zamanlar sessiz sakin yataкта yatıyor, kirletilmiş vücudu öbür arkadaşlarındaki gibi güzel güzel soluyup duran Basini'den yana kulak kabartıyordu. Pusu yerinde bekleyen bir avcı gibi sessiz sakin yatıyor, böyle gözlemekle geçirilen zamanın günün birinde meyvesini vereceği gibi bir ruh durumunu yaşıyordu. Ancak, aklına o kitap gelir gelmez, bir kuşku kemirmeye başlıyordu bu serinkanlılığı; ince dişli bir çark gibi bir kuşku, boş bir iş yaptığı sezgisi, uğranılan yenilginin duraksayarak yapılan bir itirafı.

Bu açık seçiklikten uzak duygu içinde belirir belirmez,

adeta bilimsel bir deney izlenirken duyumsanan o rahatlık, dikkatinden silinip gidiyor, böyle zamanlar Basini'den yayılan bir etkiyi kendi varlığında hissediyordu; sanki üzerindeki örtü çekilip alınabilecek bir kadının yanı başında yatıyor-muş gibi bir uyarılmaydı bu. Örtüyü çekip almak için elini uzatmasının yeteceğini bilmekten kaynaklanan beyinsel bir gıdıklanma; genç çiftleri çok vakit, cinsel gereksinimlerin bir hayli ötesinde taşkınlıklara sürükleyen o dürtüye benzer bir şey.

Kant'ın, öğretmeninin, kısaca öğrenimlerini bitirmiş kimselerin bildiğini o da bildi mi, belki kalkıştığı işin kendisine ister istemez gülünç görüneceği ne kadar daha bir canlı aklına gelir, bu sarsıntıyı ne kadar güçlü duyarsa, yatakhane topluca sürdürülen uykunun yol açtığı sessizliğe karşın, gözlerini sıcak ve açık tutan cinsel dürtüler de o kadar şiddetleniyor ya da zayıflıyordu. Hatta zaman zaman bunlar, içinde öylesine bir yangının doğmasına önayak oluyordu ki, başka ne kadar düşünce varsa hepsi boğulup bir kenara atılıyordu. Böyle anlarda yarı gönüllü, yarı umutsuz, söz konusu dürtülerin ayartılarına kendini teslim ediyorsa, bütün insanların başına gelen bir şey onun da başına geliyor demektir; çünkü bütün insanların çılgın ve taşkın bir şehvete, haz duygusunu gözetip ruhu parçalayan şehvete en çok eğilim duydukları an, bir yenilgiye uğradıkları ve yenilginin kendi kendilerine olan güven duygusunu sarstığı andır...

Derken vakit gece yarısını geçiyor ve Törless tedirgin bir uykuya dalıyordu; bu uykular sırasında birkaç kez ona öyle geldi ki, Reiting ya da Beineberg'in yattığı yerden biri pelerini alarak Basini'den tarafa yürüyor, sonra onunla yatakhane çıkıp gidiyordu... Ancak, bir kuruntu da olabildi bu...

İki günlük bir bayram tatili. Tatiller pazartesi ve salı gününe rastladığından, müdür öğrencilere daha cuma gününden izin verdi, böylece hepsi birden dört günlük bir tatil oluşturdu. Ama bu süre evin o uzun yolunu tepemeyeceği kadar azdı Törless için; bu yüzden, hiç değilse anne ve babasının kendisini görmeye geleceğini umdu; ne var ki, babası çok acele yapılması gereken işleri dolayısıyla bakanlıktan ayrılamamış, annesi ise kendini biraz keyifsiz hissettiğinden, tek başına yolculuğun zahmetine katlanmayı göze alamamıştı.

Ancak Törless mektubu alıp, anne ve babasının kendisini ziyaret edemeyeceklerini öğrendikten ve onların habere ekledikleri gönül alıcı sözleri okuduktan sonra, bunun tam istediği gibi bir şey olduğunun farkına vardı. Şu anda anne ve babasıyla yüz yüze gelmek kendisi için neredeyse rahatsızlık vericiydi, en azından kendisini fena halde bozguna uğratacaktı.

Öğrencilerden pek çoğu konuk olarak yakındaki malikânelere çağırılmıştı. Ailesi okulun bulunduğu küçük kentten arabayla bir gün uzaklıktaki bir çiftlikte yaşayan Dschjusch da idareden izin alıp eve gitmek üzere yola çıkmış, Beineberg, Reiting ve Hofmeister de kendisine arkadaşlık etmişlerdi. Dschjusch, Basini'ye de gel demiş, ama Reiting'in buyruğu üzerine Basini çağırışı geri çevirmişti. Törless ise, annemle babam, bakarsın yine de çıkıp geliverir, bu konuda kesin bir şey söyleyemem diyerek çağırışı kabule yanaşmamıştı; kendini hiç de öyle masum eğlence ve sohbetlerin gerektirdiği bir ruh durumu içinde hissetmiyordu.

Daha cumartesi öğle sonrasında koskoca okul suskun ve adeta öksüz kalakalmıştı.

Törless koridorlarda yürüdükçe, ayak sesleri bir baştan

bir başa yankılanıyor, ortada ona aldırış edecek kimse bulunmuyordu; çünkü okuldaki öğretmenlerin çoğunluğu ya avlanmak için okuldan ayrılmış ya da başka bir tarafa çekip gitmişti. Bundan böyle ancak öksüz öksüz duran yemekhanenin yanı başındaki ufak salonda yenilen yemeklerdedir ki, okulda kalmış birkaç öğrenci birbirlerinin yüzünü görebiliyordu. Sofradan kalktıktan sonra yine herkes sağa sola dağılıyor, yine o bir sürü odaların ve geniş koridorların yolunu tutuyordu; okulun suskunluğu adeta yutuyordu öğrencileri. Yemek dışındaki zamanlarda ise, tıpkı tavan araları ve bodrumlarda barınan örümcekler ve kırkayaklar gibi, kimse tarafından pek umursanmaksızın yaşayıp gidiyorlardı.

Revirde yatan birkaç öğrenci sayılmazsa, Törless'in sınıfından sadece Törless'le Basini kalmıştı geride. Okuldan ayrılıp giderken Reiting Törless'le, Basini'yi ilgilendiren mahrem birkaç kelime konuşmuştu; Basini'nin fırsattan yararlanarak öğretmenlerden birine başvurup kendisini korumalarını isteyeceğinden korkuyordu; dolayısıyla, Basini'yi çoksıkı gözaltında bulundurmasını Törless'e tembih etmişti.

Ama Törless'in dikkatini Basini üzerine yöneltmesi için, böyle bir tembih hiç de gerekli değildi.

Daha okul önüne gelip dayanan arabaların, bavulları alıp arabalara götüren uşakların, şaka ve espriler yaparak birbiriyle vedalaşan öğrencilerin telaşı ortadan silinir silinmez, Basini'yle yalnız kaldığının bilinci bütün amansızlığıyla çullandı Törless'in üzerine.

Tatili izleyen ilk öğle yemeğinden sonraydı bu. Basini öndeki yerinde oturmuş, bir mektup yazıyor, Törless de sınıfın en gerisindeki bir köşeye çekilmiş, kitap okumaya çalışıyordu.

Neden sonra yine ilk kez eline almıştı o kitabı; Törless

enine boyuna düşünüp taşınmış ve karar kılmıştı: Önde Basini oturuyordu, arkada kendisi; gözleriyle Basini'yi sımsıkı kucaklıyor, bir burgu gibi oya oya onun içine girmeye uğraşıyordu; işte bu durumda okumasını sürdürecekti; her sayfadan sonra, Basini'nin içine daha çok gömülecek, bu yoldan yaşamı, o diri, o karmaşık ve kuşkulara yol açan yaşam denilen nesneyi elden çıkarmaksızın gerçeğe ulaşacaktı.

Gelgelelim, başarısızlıkla sonuçlandı tasarısı; ne zaman enine boyuna düşünüp bir karara varsa, her seferinde olduğu gibi tıpkı, sonuçsuz kaldı. Çünkü dolaylı bir tasarıydı; içinde bulunduğu hava kararmış, ağdalı ve lapamsı bir yürek sıkıntısına dönüşmüştü ve bu sıkıntı boyuna yenilenip duran aşırı derecede bilinçli denemelerin her birine tiksiniş bir görünümle yapışıp kalıyordu.

Törless kitabı hırsla elinden yere attı. Korkuyla dönüp arkasına baktı Basini, ama hemen sonra yine haldır haldır yazmaya koyuldu.

Böylece emekleye sürüne akşamın loşluğuna doğru yaklaştı saatler. Törless, büsbütün ilgisiz ve uyuşuk, oturup duruyordu. Çınlayıp uğuldayan boğuk bir duygu içinde yüzüyordu tüm varlığı; bu duygudan kendini koparıp bilinç alanına ayak atabilen tek şey, cep saatinin tiktaklarıydı. Bu tiktaklar, o hantal saatlerin ardı sıra sağa sola yalpalayarak ilerliyordu. Derken oda yavaş yavaş karanlığa gömüldü... Çoktan mektup yazmayı bırakmıştı Basini... Törless, "Kim bilir, belki de ışığı yakmayı göze alamıyor," diye geçirdi içinden. Ama bakalım Basini hâlâ eski yerinde oturuyor muydu? Törless, o ana kadar pencereden çorak ve loş kırlara bakmıştı hep; önce gözlerini odanın karanlığına alıştırtması gerekiyordu. Evet, Basini hâlâ eski yerinde oturuyordu. Şu kımıldamayan gölge herhalde o olacaktı. Bak sen, hatta

göğüs bile geçiriyordu, bir kez... iki kez... Uyuyor muydu yoksa?

Derken bir hademe gelip lambaları yaktı. Basini sıçrayıp kalktı ayağa, gözlerini ovdu. Sonra dolaptan bir kitap aldı, ders çalışmak ister gibiydi. Basini'yle konuşmaya can atıyordu Törless. Böyle bir davranıştan kendini alıkoymak için çarçabuk kalkıp odadan çıktı.

Gece bir ara neredeyse Basini'nin üzerine çullanacak oldu. Bir şey düşünmeksizin, bir şey duymaksızın geçirilen bir gündüzün eza ve eziyetinden sonra işte öylesine canice bir şehvete kapılmıştı. Allaha ki tam zamanında uyku imdadına yetişti.

Derken ertesi gün de geçti. Arkadan gelen gün de aynı kısır sessizlikten başka bir şey getirmemişti. Suskunluk ve bekleyiş sınırlarını adamakıllı germişti Törless'in. Sürekli dikkat bütün manevi güçlerini yiyip bitirmiş, onu hiçbir şey düşünemez hale koymuştu.

Hiçbir yeri tutmaz halde, düş kırıklığına uğramış, kendi kendisine karşı en kötü kuşkulara kadar varan bir hoşnutsuzluk içinde erkenden yatağa girip yattı.

Uzun süre, tere batmış ve tedirgin, uyur uyanık yattı yatağa; derken Basini'nin ileriden doğru yaklaştığını duydu.

Yerinden kımıldamaksızın, gözleriyle karaltıyı izledi, yatağının önünden geçip gitti karaltı;

Törless soyunulan giysilerin çıkardığı sesi işitti, sonra vücut üzerine çekilen bir yorganın hışırtısı geldi kulağına. Soluğunu tuttu, ancak başka bir şey işitememişti. Ama yine de içinde öyle bir duygu vardı ki, Basini sanki uyumuyor, o da kendisi gibi bütün dikkatini vererek kulak kabartmış karanlığı dinliyordu; Törless, bu duygudan bir türlü kurtaramadı kendini. Böylece dakikalar, saatler geçti; yer yer

yataklarda kımıldanan vücutların çıkardığı hafif bir gürültü işitiliyordu, o kadar.

Törless, kendisini uyanık tutan acayip bir ruh durumunu yaşıyordu. Dün hayalinde beliren şehvi görüntüler onu ateşler içinde kıvrandırmıştı. Ancak, sonunda görüntüler Basini'ye yönelmiş, hepsinin sönüp gitmesini sağlayan uykunun amansız eli altında adeta son bir kez şahlanmıştı ve şimdi ancak hayal meyal anımsayabiliyordu bunları. Bugün ise, daha baştan beri kalkıp Basini'nin yatağına yollanmak için içgüdüsel bir istekten başka bir şey duymuyordu. Basini'nin uyanık olduğu ve kendisine kulak kabarttığı duygusunu üzerinden silkip atamadığı süre zar zor katlanabilmişti bu isteğe; ama onu uyuyor sandığı şu an, içinin azgın bir şehvet duygusuyla her zamankinden çok gıcıklandığını hissediyor, uyuyan Basini'nin üzerine bir av gibi atılmak istiyordu.

Doğrulup yataktan çıkmasını sağlayacak devinimlerin kaslarında çoktan titreşmeye başladığını seziyor, yine de uyuşukluğunu bir türlü üzerinden silkip atamıyordu.

Korkarak, neredeyse yüksek sesle: "Ama ne işim var onun yanında?" diye sordu kendi kendine. Varlığındaki o amansızlığın ve şehvet duygusunun hiç de doğru dürüst bir amacı olmadığını kendi kendine itiraf etmeden duramadı. Gerçekten kalkıp giderek Basini'nin üzerine atılsa, ne yapacağını bilemeyecekti. Herhalde pataklayacak değildi onu? Allah göstermesin! Peki, içinde uyanan cinsel isteği ne yoldan giderecekti? Çocukluğun o küçük çaptaki değişik utançları aklına gelir gelmez, elinde olmadan bir tiksinti duydu. Başka biri önünde kendini böylesine rezil etmek mi? Asla...

Ama içindeki tiksinti büyüdükçe, onu kalkıp Basini'nin

yanına gitmeye zorlayan dürtü de o ölçüde güçlendi. Sonunda böyle bir şeye kalkışmanın düpedüz saçmalığına inandı iyice; ancak, basbayağı fiziksel bir güç, bir ipin ucuna bağlanmış gibi kendisini yataktan çekip dışarı almaya çalışıyordu. Derken bütün görüntüler kafasından uzaklaşmış, bundan böyle yapacağı en iyi şeyin uyumak olduğunu aralıksız kendi kendine yineleyip duruyordu ki, mekanik bir hareketle yataktan doğrulup kalktı. Pek yavaş -hani bu ruhsal zorlamanın nasıl hiçbir engel tanımaksızın adım adım ilerlediğini çok iyi seziyordu- doğrulup kalktı. İlkin bir kolunu kaldırdı, sonra belden yukarısını... sonra bir dizini yorganın altından çekip aldı... sonra... birden yalınayak, parmak uçlarına basa basa Basini'ye doğru seğırtip yatağının kenarına ilişti.

Basini uyuyordu.

Sanki tatlı tatlı düş görüyormuş gibi bir hali vardı.

Törless, hâlâ davranışlarını denetim altında tutabilmekten uzaktı. Bir an sessiz oturdu, uyumakta olan Basini'nin yüzüne dikti gözlerini. İnsanın dengesini yitirdiği, yere kapaklandığı ya da elinden bir şey çekilip alınmak istendiği vakit kafasında belirip, adeta içinde bulunulan durumu saptamaktan öteye gitmeyen o kısa ve kopuk düşüncelere benzer düşünceler beyninde çakıp sönüyordu. Derken ne yaptığını bilmeyerek Basini'yi omzundan kavradı, sarsıp silerek uyandırdı onu.

Basini birkaç kez miskin miskin gerindikten sonra doğruldu birden, uyku sersemi mahmur gözlerle Törless'i süzmeye koyuldu.

Törless korktu; bayağı bozulmuştu; yaptığı şeyin ilk kez bilincine vardı; bundan böyle nasıl davranacağını bilemez gibiydi. Fena halde utandı. Kalbi işitilebilir bir sesle küt

küt atıyordu. Durumu açıklayıcı sözler ve bahaneler dilinin ucuna üşüştü. Kibritin var mı? Acaba saatin kaç? diye soracak oldu...

Basini, hâlâ ne olup bittiğini anlamamış, şaşkın şaşkın Törless'e bakıyordu.

Törless hiç bir şey söylemeden kolunu Basini'nin vücudundan geri çekti, yataktan aşağı kaydı; sessiz sedasız yine kendi yatağına dönmek istiyordu ki, Basini sonunda durumu kavramış göründü, bir hamlede doğrulup kalktı.

Törless, kararsızlıkla yatağın ayakucunda dikiliyordu. Basini, bir kez daha soran bakışlarla Törless'i süzdü, sonra büsbütün sıyrılıp çıktı yataktan, acele pelerinini giyip terlikleri ayağına geçirdi ve adımlarını sürüyerek Törless'in önü sıra yürümeye koyuldu.

Törless, Basini'nin bunu ilk kez yapmadığını birden anlamıştı.

Yatağının önünden geçerken, yastık altında sakladığı tavan arası bölmesinin anahtarını yanına aldı.

Basini, önden ilerleyerek doğruca bölmenin yolunu tuttu. Belli ki, bir zaman kendisinden gizlenen yolu bu arada öğrenmişti. Törless merdivenden aşağı tavan arasına kendini bırakırken, sallanmaması için sandığı tuttu Basini; ortadaki dekorları, kollayıp gözeterek, işinin eri bir rahip yardımcısı gibi suskun devinimlerle bir kenara çekip aldı.

Törless anahtarı sokup kapıyı açtı, bölmeden içeri girdiler. Törless, arkası Basini'ye dönük, küçük feneri yaktı.

Başını çevirince Basini'nin çırılçıplak oracıkta dikildiğini gördü.

Elinde olmadan bir adım geriledi. Bu kar gibi beyaz çıplak vücutla karşılaşır karşılaşmaz, gözleri kamaşıp afallamıştı; çıplak vücut gerisindeki duvarların kırmızısı bir kan

çağrışımı uyandırıyor. Basini yakışıklıydı, vücudunda erkeksi bir biçimden eser yoktu adeta. Tıpkı genç bir kız gibi bakirelik kokan zarıf bir beden. Törless, bu çıplak vücut görüntüsünün kızgın, kavurucu alevler gibi kanında yanıp tutuştuğunu hissetti. Kendini bu vücuttaki güzelliğin pençesinden kurtaramadı. Şimdiye kadar güzellik nedir, hiçbir bilgisi olmamıştı bu konuda. Öyle ya, kendi yaşında sanat ne anlam taşıyordu? Sanat üzerinde ne biliyordu nihayet? Çünkü sanat, özgür bir ortam içinde yetişmiş herkes için belli bir yaşa kadar anlaşılmaz kalan sıkıcı bir şeydi.

Ama şimdi şehvet yolunu izleyerek bu güzellik onun karşısına çıkıvermişti; kendini belli etmeden, baskın tarzında. Baştan çıkarıcı sıcak bir nefes, Basini'nin çıplak teninden kendisine doğru esip geliyordu. Yumuşacık, şehvet taşan bir yaltaklanış. Ama yine de insanın önünde saygıyla eğileceği kadar görkemli, insanı bozguna uğratan bir eda vardı bu yaltaklanmada.

Ancak ilk şaşkınlığın geçmesinden sonra, gerek bu, gerek öbür duyguya kapıldığı için utandı Törless. "Ama bir erkek Basini!" düşüncesiyle çılgına döndü. Ne var ki, bir kız da bundan başka türlü olamazmış gibi bir sezgi vardı içinde.

Utanarak çıkıştı:

"Bu da ne demek oluyor. Hemen giyin, yoksa..."

Şaşıрма sırası Basini'ye gelmişti; duraksayarak, gözlerini Törless'ten ayırmaksızın, eğilip yerden pelerini aldı.

Törless oracıkta bir yer gösterip: "Geç otur şöyle!" dedi. Kendisi de ellerini arkasında kavuşturarak duvara yaslandı.

"Söyle, neden soyundun bakayım? Benim ne yapmamı istiyordun, ha?"

"Şey, düşünmüştüm..."

Duraksayıp.

"Ne düşünmüştün?"

"Ötekiler..."

"Ne olmuş ötekilere?"

"Beineberg'le Reiting..."

"Ne olmuş Beineberg'le Reiting'e? Ne yapmışlar? Hep-sini bir bir anlatacaksın bana. Yoksa karışmam, anladın mı? Söyleyeceklerini daha önce başkalarından da işittim ama olsun." Bu acemice yalan üzerine yüzü kızardı Törless'in. Basini dudaklarını ısırdı.

"Nasıl, tamam mı?"

"Hayır! İsteme bunu benden, anlatamam. Ne olur, isteme bunu anlatmamı. Başka ne dersen yapayım. Ama ne olur, bana bunu anlattırma... Of, ne çok eziyet ediyorsun insana, ötekiler hiç de senin gibi yapmıyor..." Nefret, korku ve yalvarma Basini'nin gözlerinde birbiriyle boğuşup duruyordu. Törless, elinde olmadan sözünü kesti Basini'nin.

"Niyetim asla şana işkence etmek değil, bütün gerçeği olduğu gibi söylemeni istiyorum, o kadar. Kim bilir, belki de böylesi senin için daha hayırlı olacaktır."

"Ama pek anlatmaya değer bir şey yapmadım ki ben."

"Ya? Ne diye soyundun peki?"

"Onlar öyle isterdi onun için."

"Onların istediklerini benim yanımda niçin yaptın? Demek ödleğin birisin? Acınacak derecede ödleğin biri, öyle değil mi, ha?"

"Hayır, ödleğ değilim. Söyleme bunu ne olur!"

"Kapa çeneni! Onların dayaklarından korkuyorsan, benimkinin de doğrusu hiç fena değildir tadı."

"Ama onların dayaklarından asla korktuğum yok!"

"Demek öyle? Korktuğun nedir peki?"

Törless, yine serinkanlı konuşmaya başlamıştı. Basini'ye karşı bu kaba dayak tehdidini savurduğundan dolayı, daha şimdiden içerlemeye başlamıştı kendi kendine. Ama işte elinde olmayarak bu tehdit ağzından kaçıvermiş, buna da, kendisinin karşısında Basini'nin, ötekiler karşısında olduğundan daha atak davranması yol açmıştı.

"Dediğin gibi korkmuyorsan, bu halin ne peki?"

"Her istediklerini yaparsam, bir süre sonra bütün suçumun bağışlanacağını söylüyorlar, onun için."

"İkisi tarafından mı bağışlanacakmış?"

"Hayır. Herkes tarafından."

"Böyle bir sözü nasıl verebilirler? Nihayet ben de varım işin içinde."

"Sen karışma, biz onu yola getiririz diyorlar hep."

Bu söz, Törless üzerinde bir darbe etkisi yaptı. Reiting'le ilgili olarak Beineberg'in söylediklerini anımsadı: Beineberg gerekirse Reiting'in kendisine karşı da tıpkı Basini'ye davrandığı gibi davranmaktan geri kalmayacağını söylemişti. Kendisine karşı gerçekten bir entrika çevrilirse, buna nasıl karşı koyacaktı? Bu bakımdan Beineberg ve Reiting'le boy ölçüşebilecek durumda değildi. İş nereye kadar götürürlerdi acaba? Yoksa Basini'ye yaptıklarını kendisine de yaparlarmıydı? Bütün varlığının, her ikisinin aklına esiverecek böyle haince bir tasarıya karşı başkaldırdığını hissetti.

Bir yanda Basini, bir yanda kendisi, geçip gitti dakikalar. Törless, böylesi dolaplar çevirmek için gereken gözüpeklikten ve dayanıklılıktan yoksundu; ancak bunun nedeni, söz konusu işlere karşı fazla ilgi duymaması, asla kendini oynanan oyuna tümüyle verememesiydi. Dolayısıyla, şimdiye kadar kazançtan çok kaybı olmuştu. Ancak bir kez de iş başka bir renge bürünmeye görsün, olağanüstü bir

dayanıklılık ve gözüpekliğin içinde doğup ortaya çıkacağını seziyordu. Bütün iş, her şeyi göze alacağı zamanı bilmektir.

"Peki, ama daha fazla bir şey açıklamadılar mı?.. Nasıl yapmayı düşünüyorlarmış bunu? Beni razı etmeyi yani."

"Hayır! Sadece sen onu bize bırak dediler, o kadar."

Öyle de olsa... bir tehlikenin varlığı ortadaydı... bir yerlerde gizli bir tehlike... ve pusuda Törless'i gözlüyordu... Her adımda bir öfkeye yakalanabilir, her gece bir savaş arifesine rastlayan gece olabilirdi. Enikonu bir güvensizlik saklıydı bu düşüncede. Bundan böyle kendini akıntıya bırakmış, miskin miskin sürüklenmekten, bilmecemsi görüntülerle oynayıp durmaktan çıkmıştı iş; sivri ve keskin uçlarla donatılmış, kendini olanca gücüyle hissettiren bir gerçek karşısındaydı şimdi.

Derken konuşma yeniden başladı.

"Peki, sana ne yapıyor bunlar?"

Basini sustu.

"Eğer uslanma konusunda gerçekten samimiysen, her şeyi bana anlatacaksın."

"Beni soyunduruyorlar."

"Tamam, tamam, kendim de gördüm bunu... Sonra ne yapıyorlar?"

Aradan kısa bir süre geçtikten sonra:

"Değişik şeyler," diye yanıtladı Basini.

Kadınımsı, aşüfte bir ton vardı sesinde.

"Demek onlar bir kadın gibi kullanıyorlar seni?"

"Oh, hayır, onların bir dostuyum."

"Nasıl böyle konuşmaya cüret ediyorsun?"

"Ama onların kendileri böyle söylüyor."

"Nasıl?"

"Evet, Reiting böyle söylüyor!"

“Ya? Demek Reiting böyle söylüyor?”

“Evet. Bana karşı çok nazik. Bazen soyunduruyor beni, elime bir tarih kitabı tutuşturup okumamı söylüyor. Roma, Roma imparatorları, Borjiyalar, Timur Han... Sen biliyorsun işte, bir sürü böyle kanlı büyük olaylar. Bunları okudum mu, bana karşı hatta sevecen bir yakınlık gösteriyor.”

“Sonra da çokluk dövüyor beni...”

“Neden sonra? Ha evet.”

“Böyle işte. Beni dövmeseymiş, bir erkek olduğuma inanmak zorunda kalırmış yoksa; o zaman da bana karşı öyle yumuşak davranmaz, öyle yakınlık gösteremezmiş. Ama döverse, ben onun malı oluyormuşum, bana karşı utangaç davranması gerekmiyormuş artık.”

“Peki, Beineberg?”

“Bak, o çirkin bir insan. Ağzı pis pis kokuyor. Sen de böyle düşünmüyor musun?”

“Kes sesini! Benim ne düşündüğüm seni hiç ilgilendirmez. Beineberg sana ne yapıyor, onu anlat.”

“Şey... O da Reiting gibi yapıyor. Yalnız... Ama hemen yine paylama beni n'olur...”

“Devam et sen!”

“... bir başka dolambaçlı yol izliyor o. İlk benim ruhumla ilgili uzun konuşmalar yapıyor. Ben sözde ruhumu kirletmişim, ama ruhumun sadece ilk avlusuymuş kirlettiğim yer; en iç bölgesi temiz duruyormuş, dolayısıyla söz konusu pislik yüzeydeymiş yalnız. Ancak, onu da silip atmak gerekiyormuş; bu yoldan şimdiye kadar çok kişi günahkârlıktan kurtulup ermişlik aşamasına yükselmiş; bu açıdan bakılırsa, günah hiç de pek kötü bir şey sayılmazmış; ancak, işi en uç noktasına kadar götürmek gerekiyormuş ki, kafası koparılabilsin. Sonra beni oturtup kesme bir kristale

baktırıyor...”

“Yani hipnotize ediyor seni?”

“Hayır! Söylediğine göre, ilkin ruhun yüzeyinde sağda solda dolaşan ne varsa bir uykuya daldırması ve zayıf düşürmesi gerekiyormuş, ancak ondan sonra ruhumla bir bağlantı kurabilirmiş.”

“Peki, nasıl kuruyor bu bağlantıyı?”

“Hep bir deneme olarak kaldı, şimdiye kadar bir türlü üstesinden gelememi bunun. Kendisi oturuyor, beni de ayaklarını karnıma dayayacak gibi yerde yatmak zorunda bırakıyor. Ona göre, cama bakarak pek uyuşuk ve uykulu bir duruma geçmem gerekiyormuş. Derken ansızın, köpek gibi havlayacaksın diyor bana. Nasıl havlayacağımı da uzun boylu anlatıyor: usulcacık, daha çok inilder gibi, uykusunda bir köpek nasıl havlarsa öyle tıpkı.”

“Peki, niçinmiş bu?”

“Allah bilir niçin. Ayrıca, bir domuz gibi homurtulu sesler çıkarmaya zorluyor beni; bir yandan da içimde hayvansı bir şeyler bulunduğunu ha bire yineleyip duruyor; ama öyle paylamak ister gibi değil, pek alçak sesle ve nazıkçe yapıyor bunu. Dediklerine göre, söylediklerinin böylece adamakıllı içime yer etmesini istiyor; çünkü benim eskiden yaşadığım hayatlardan biri böyle bir hayat olabilirmiş ve bu hayatı zararsız duruma sokabilmek için, önce bir yolunu bulup onu yuvasından çıkarmak gerekiyormuş.”

“Ve sen de bütün bunlara inanıyorsun, öyle mi?”

“Allah saklasın! Benim demek istediğim, onun kendisi inanıyor. Hem sonunda bambaşka biri olup çıkıyor yine. Böyle şeylere nasıl inanabilirim ki? Bugün kim inanır artık bir ruhun var olduğuna? Hele ölümden sonra ruhun her seferinde kılık değiştirip yine bu dünyada yaşadığına? Doğru-

su bir kabahat işlediğimi çok iyi biliyorum; ama kabahatimi çalışıp çabalayarak ortadan kaldırma umudu hep yaşıyıp durdu içimde. Bunu gerçekleştirmek için hiç de sihirbazlığa başvurmak gerekli değil. Sonra, nasıl oldu da böyle yanlış bir adım atabildim, bu konuda da hiç kafa yordüğüm yok. Neden dersen, böyle şeyler o kadar tez, o kadar kendiliğinden olup bitiyor ki, ancak iş işten geçtikten sonra akılsızca bir davranışta bulunduğunu anlıyor insan. Ne var ki, bunun gerisinde duyularımızla kavranılmayacak bir şeyler aramaktan kendisi bir zevk duyuyorsa, bu onun bileceği iş. Şimdilik her dediğini yapmam gerekiyor. Ancak, vücudumun orasına burasına iğne batırmayı bir bıraksa...”

“Nasıl? Nasıl?”

“Evet, iğne batırıyor. Şey hani, öyle pek fazla değil: Bende ki tepkiyi görmek için sadece, vücudumun herhangi bir yerinde kendini açığa vuran bir şey var mı, yok mu anlamak için. Ama öyle de olsa acıtıyor tabii. Kendisinin ileri sürdüğüne göre, hekimlerin bu konuda pek bilgisi yokmuş. Bu söylediği şeyi nasıl kanıtlamak istiyor, pek aklımda kalmadı; ancak, anımsadığıma göre, Hint fakirlerinin çok sözünü ediyor; sözde bunlar, kendi ruhlarını temaşa ederek acılara karşı duyarlılıklarını yitirirlermiş.”

“Ha evet, bu görüşler bana da yabancı değil. Ancak, demin sen kendin söylemiştin, hepsi bu kadar değil diye.”

“Elbette değil. Hem sonra, bunu dolaylı bir yol olarak gördüğümü de belirtmiştim. Evet, sonunda her seferinde dakikalarca susup duruyor Beineberg; içinde neler olup bitiyor, hiç bilmiyorum. Derken ansızın silkinip uyanarak benden kendisine birtakım hizmetlerde bulunmamı istiyor, cin çarpmış gibi bir hal alıyor, Reiting’ten çok daha azgın bir hal.”

“Sen de, istenen her şeyi yerine getiriyorsun, öyle mi?”

“Getirmeyeyim de ne yapayım? Yine dürüst bir insan olmanın iç rahatlığına kavuşmak istiyorum.”

“Ama bu arada geçenler sana göre hiç önemli değil, ha?”

“Önemli olsalar da elimden ne gelir?”

“Şimdi iyi dikkat et, sorularıma cevap ver: Bu çalma işini nasıl yapabildin?”

“Nasıl mı? Anlatayım bak: Çok acele para gerekiyordu. Traiteur'e biraz borç yapmıştım, ille de alacağını istiyordu. Ben de o günlerde evden para bekliyordum, para geleceğine kesinlikle inanmıştım. Arkadaşlardan hiçbirisi bana borç vermeye yanaşmadı. Kiminin zaten kendisi parasızdır. Tutumlu davranan, parası olanlar ise, biliyorsun, ay sonuna doğru kendileri gibi davranmayan biri güç duruma düşsün, sevinirler buna. Yemin ederim, kimsenin parasını aşırmaı geçirmedi aklımdan; sadece kimseye sezdirmeden ödünç alacak, sonra aldığıı götürüp yerine koyacaktım...”

Besbelli Basini'nin içini rahatlatan konuşmayı sabırsızlıkla yarıda kesti Törless: “Ben onu demek istemiyorum. Benim sorduğum, nasıl? Yani bunu nasıl yaptın? Kendini nasıl hissettin bunu yaparken? O anda içinde neler olup bitti?”

“Ne bileyim -hiçbir şey. Hepsi bir an sürdü; hiçbir şey hissetmedim, hiçbir şey düşünmedim. Kısaca, birden olup bitiverdi.”

Ya Reiting'le o ilk kez? Reiting senden o şeyi yapmanı ilk kez istediği zaman? Anlıyorsun ne demek istediğimi, değil mi?..”

“Oh, hoş olmaya hoş bir şey değildi. Öyle yapmam istenildiği için yaptım. Çünkü başka türlü... düşün bir, kaç kişi böyle şeyleri gönül rızasıyla yapar da, başkalarının haberi olmaz. Ama emir üzerine yapıldığı için, davranışında pek o

kadar kötü bir taraf yok.”

“Yani emir üzerine yaptın. Kendini rezil ettin. Tıpkı başka biri öyle istediği için çirkef ortasında sürünür gibi yaptın bunu.”

“Ben de inkâr etmiyorum zaten. Ama mecburdum.”

“Hayır, değildin.”

“Sonra beni dayaktan kırıp geçirir, idareye haber verirdi. O zaman da karşılaşacağım yüz karasını düşün!”

“Neyse, bırakalım şimdi bunu. Senden öğrenmek istediğim bir şey daha var. Dinle bak! Bozena'nın uğruna bir sürü para döktüğünü biliyorum. Onun karşısında yüksekte at-tın, çalım sattın, büyüklenip erkekliğiyle böbürlendin hep. Yani bir erkek olduğunu göstermek istedin, öyle değil mi? Yalnız sözle değil, bütün... bütün ruhunla? Bu durumda, biri çıkıyor, senden kendisine böyle onur kırıcı bir hizmette bulunmanı istiyor, sen de buna hayır diyemeyecek kadar ödlele biri olduğunu hissediyorsun; bilmem ama bu, senin varlığında bir çatlağı ortaya koymuyor mu? Bir ürküntü, belirsiz ruhunda dile gelmez bir şeyler olup bitmiş gibi adeta.”

“Hay Allah! Ne dediğini anlamıyorum bir türlü. Bilmiyorum, ne istiyorsun benden; sana anlatabileceğim bir şey yok; sana anlatabileceğim hiçbir şey yok.”

“Öyleyse dinle beni; sana şimdi emrediyorum: Yeniden soyunacaksın.”

Basini gülümsedi.

“Önümde boylu boyunca yere yatacaksın... Gülme. Gerçekten emrediyorum. İşittin mi? Hemen şimdi dediğimi yapmazsan, Reiting okula dönünce görürsün başına gelecekleri... Hah şöyle! Şimdi çırlıçıplak önümde yatıyorsun. Titriyorsun bakıyorum; üşüdün mü? İstesem şimdi şu çıplak vücuduna tükürebilirim. Şu başını döşemeye sıkıca

yapıştır bakayım! Nasıl, yerdeki tozun acayip bir görünümü yok mu? Bulutlarla ve ev büyüklüğünde kaya bloklarıyla dolu bir ülke gibi. İstesem vücuduna iğneler batırabilirim şimdi. İşte şuracıkta, şu pencere boşluğu içindeki lambanın yanı başında birkaç iğne hazır duruyor. Nasıl, cildinde hisseder gibi oluyor musun bunları? Ama ben böyle bir şey düşünmüyorum hani... İstesem, seni şimdi bir köpek gibi havlatırdım, Beineberg yaptı ya, tıpkı öyle. Bir domuz gibi yerdeki toz toprağı yedirirdim sana. Seni öyle davranışlarda bulunmaya zorlardım ki -sen biliyorsun işte- inleyip sızlamadan, ay anneciğim, ay anneciğim! demeden duramazdın..." Art arda sıraladığı aşağılayıcı sözlerin burasında birden durdu Törless.

Basini ağlamaya başlamıştı. "Bana eziyet ediyorsun..."

"Evet, öyle. Ama bunu sana eziyet olsun diye yapıyor değilim; bilmek istediğim sadece bir tek şey var. Bütün eziyetleri bir bıçak gibi ruhuna saplarsam, bakalım içinde neler olacak, işte bunu öğrenmek istiyorum. Ruhunda neler olup bitiyor? Ruhunda bir şeyin kırılıp döküldüğünü hissediyor musun? Söyle! Nasıl bir kristal eşya ansızın kırılıp bin parça olur, oysa daha önceden bir yerinde bir çatlak falan görülmemiştir, bunun gibi. Kendi varlığına ilişkin olarak sende yaşayan imge bir solukta silinip gitmiyor mu? Hemen bir başka imge seğirtip onun yerini almıyor mu? Nasıl sihirli fenerlerin görüntüleri¹ karanlıktan fırlayıp çıkar, onun gibi tıpkı. Dediklerimi anlamıyor musun hiç? Sana bundan fazla bir açıklamada bulunamam; sen kendin bana söyleyeceksin..."

Basini durmadan ağlıyordu. Bir genç kızinkine benze-

1 Laterna magica: 1946'da Kirchner tarafından keşfedilen bir projeksiyon aracının adı.

yen omuzlarının sarsıldığı görülüyordu ikide bir. Ağzından hep aynı sözler çıkıyordu: "Bilmem, benden ne istiyorsun! Sana anlatacağım hiçbir şey yok; bir solukta olup bitiyor; o durumda başka türlü düşünülemez zaten; sen de benim yerimde bulunsan başka türlü davranamazsın."

Törless sustu. Bitkin ve kımıldamaksızın duvara yaslanıp, gözlerini hemen önündeki boşluğa dikti.

"Sen de benim yerimde bulunsan, başka türlü davranamazsın," demişti Basini. Demek olup bitenler düpedüz bir zorunluluktuk: Serinkanlı, öyle çarpık yanı olmayan bir zorunluluk.

Törless'in bilinci, sırf kendisinden böyle bir şey istenebileceği düşüncesine karşı aşırı bir küçümsemeyle ayaklandı. Ama yine de bütün varlığında kendini açığa vuran bu başkaldırı, gözüne yeterli bir güvence gibi görünmedi. "...Evet, onun kadar karaktersiz davranmazdım elbet; bana karşı yöneltilecek böylesi isteklere boyun eğmezdim, ama bir önemi de var mı bunun? Benim karakterimin sağlam oluşundan, aldığım terbiyeden, ne bileyim şu anda benim için büsbütün ikinci derecede kalan bir sürü nedenden dolayı onun gibi davranmamam önemli mi? Hayır, nasıl davranacağımda değil iş; önemli olan, diyelim ben de gerçekten Basini gibi davransam, benim de onun gibi öyle olağanüstü bir şey hissetmeyecek oluşumdur. İşin özü burada; benim kendi içimde uyanacak duygu da tıpkı Basini'ninki gibi sade, tıpkı onunki gibi çapraşıklıktan uzak bir nitelik taşıyacak..."

Birbiri üzerine gelip yerleşen ve boyuna baştan başlanması gereken kırık kopuk cümlelerin aracılığıyla zihinden geçirilip Basini'nin küçümsemesini enikonu bir mahremiyet havasıyla donatan ve bu küçümsemeye hafif olmakla

beraber insandaki o en içsel dengeyi ahlâk denilen şeyden daha güçlü şekilde etkisi altında tutabilecek bir acı katan bu düşünce, kısa süre önce Törless'in içinde uyanıp bundan böyle yakasını bir türlü kurtaramadığı bir duygudan kaynaklanıyordu: Reiting ve Beineberg'in kendisi hakkında savurmuş olabileceği tehdidi Basini'den öğrenir öğrenmez, bayağı paniğe kapılmıştı. Bir baskına uğramış gibi paniğe kapılmış, düşünüp taşınmaya vakit bulamadan kendini atacağı bir sığınak, bir siper aramıştı. Ve bütün bunlar gerçek bir tehlike anında patlak vermişti; bu sırada içinde uyanan o duygu, kendisini büyülemişti. Hızla birbirini kovalayan ve düşünceye yer vermeyen bu içtepiler. Ruhunda onların yeniden doğmasına çalıştıysa da, başaramadı. Ama söz konusu içtepiler, tehlikedeki bütün tuhaflığı ve kaypaklığı o saat çekip almıştı.

Ama yine de daha birkaç hafta önce aynı yerde sezdiği tehlikeden ayrı bir şey değildi bu zaman, unutulmuş bir ortaçağ gibi, sınıflardaki sıcak ve aydınlık yaşama aykırı düşün o bölme ve sınıftaki kimliklerinden sıyrılıp ansızın başka kişilere dönüşen karanlık ruhlu, kana susamış, apayrı bir yaşamın insanları Beineberg'le Reiting korku salmıştı içine. O zaman Törless için bir değişim, Törless için bir sığırama olmuştu bu; sanki çevresinin görünümü ansızın yüz yıllık uykusundan uyanmış, değişik gözlerden süzülüp içeri girmişti.

Ama yine de aynı tehlikeden başka bir şey değildi. Durumu zihninden sürekli geçiriyor, dönüp dolaşıp her iki duygunun anısını birbiriyle karşılaştırmaya çalışıyordu.

Basini, çoktan doğrulup ayağa kalkmıştı; Törless'in dalgın dalgın bir noktaya baktığını görünce, giysilerini usulca-cık yerden aldı, sessizce bölmeden çıkıp gitti.

Törless adeta bir sis perdesi arkasından Basini'nin davranışlarını izledi, ama hiç sesini çıkarmadı. Bütün dikkati, ruhundaki o derunî bakış açısındaki anî değişikliğin gerçekleştiği noktayı yeniden ele geçirmek üzerinde toplanmıştı.

Ama ne zaman bu noktaya yaklaşırsa, yakınla uzağı birbiriyle karşılaştırmak isteyen biri durumuna düştü hep; asla her iki duygunun anısal görüntülerini bir arada ele geçiremiyor, her defasında hafif bir çıtırtı gibi araya bir duygu giriyordu; bakış açısındaki fiziksel bir değişikliğin kaslarda uyandırdığı belli belirsiz duygular gibiydi. Ve her defasında söz konusu duygu nazıkçe bir anda dikkati üzerine çekiyor, karşılaştırma eylemi karşılaştırma konusu nesnenin önüne gelip dikiliyordu; hissedilir hissedilmez bir sarsıntı-ve ansızın her şey sessizliğe gömülüyordu.

Ve dönüp dolaşıp yeniden başlıyordu Törless.

Mekanik bir düzen gösteren bu olay onu bir beşik gibi sallıyor, bulunduğu yere kımıldamayacak gibi bağlayan katı, uyanık ve buzsuz soğuk bir uykuya daldırıyordu. Ne kadar uzun süreceği belirsiz bir uyku.

Ancak bir düşünce vardı ki, sıcak bir elin hafifçe dokunuşu gibi uykusundan uyandırıyor onu. Görünürde pek doğal bir düşünce; Törless, ne diye çok önceden kafasında böyle bir düşüncenin belirmediğine şaşıyordu.

Bütün işi, kısa süre önceki yaşantıyı kayda geçirmek olan bir düşünce, uzaktan öylesine büyük ve esrarengiz görünen nesne, doğal ve günlük oranlar içinde her vakit yalın, çarpıklıklardan uzak bir kimlikle karşısına çıkabiliyordu; insanın çevresine çekilen görünmez bir sınır vardı adeta. Dışarılarda bir yerde hazırlanıp uzaktan yaklaşan şey, genişip duran devasa yaratıklarla dolu sisli bir deniz gibidir. Törless'in yanına ulaşan, eyleme dönüşen, onun yaşamına

gelip toslayan şey ise, insancıl boyutlar ve insancıl çizgiler içinde kalan berrak ve ufak bir nesnedir. Ayrıca, yaşanan yaşamla hissedilen, sezilen ve uzaktan görülen yaşam arasında dar bir kapı gibi görünmez bir sınır yer alıyor ve bu kapıda olayların görüntüleri insanın ruhundan içeri girebilmek için bir araya sıkışmak zorunda kalıyordu.

Ama bu durumla daha önceki yaşantı arasında bir uygunluk bulunmasına karşın, Törless düşüncelere dalarak başını eğdi.

Hissediyordu ki: "Tuhaf bir düşünce..."

Sonunda gelip yatağına yatmıştı Törless. Artık hiçbir şey düşünmüyordu; çünkü düşünmek o kadar güç geliyor, o kadar kısır kalıyordu ki! Arkadaşlarının gizli saklı planlarıyla ilgili olarak duyup öğrendiklerini zihninden geçirmiyor değildi; ama yabancı gazetelerin birinde okunan bir haber gibi ilgisiz ve isteksiz bir edayla yapıyordu bunu.

Basini'den artık hayır gelecek gibi değildi. Orası öyle, Basini'nin kendi sorunuydu bu. Ancak pek çapraşık bir sorundu. Basini de o kadar yorgun, o kadar kolu kanadı kırık bir durumdaydı ki! Ama belki de bir yanılmaydı hepsi.

Ancak Basini'den, onun o çıplak, ıslıl ıslıl teninin görüntüsünden kalkan leylak kokusuna benzer burcu burcu bir koku, duyguların uyku öncesi alacakaranlığından içeri sızıp duruyordu. Hatta ahlâk bakımından ruhunda hissettiği bütün tiksinti ortadan kaybolup gitmişti. Nihayet Törless uyudu.

Uykunun dinginliğini hiçbir düş kesintiye uğratmadı. Buna karşılık, pek hoş bir sıcaklık, adeta altına yumuşak halılar yaydı Törless'in. Sonunda Törless bu halılar üzerinde gözlerini açtı. Az kalsın bir çığlık koyverecekti. Yatağının kenarına Basini ilişmiş oturuyordu; alabildiğine bir çevik-

likle, hemen gömleğini sıyırıp attı üzerinden, usulcacık yorganın altına kaydı, titreyen çıplak vücudunu Törless'in vücuduna yapıştırdı.

Törless, bu baskın tarzındaki davranışın şaşkınlığından kendini kurtarır kurtarmaz, Basini'yi itip uzaklaştırdı kendisinden.

"Ne yapıyorsun öyle?"

Basini yalvarmaya başladı: "Oh, ne olur, gene öyle yapma! Kimse senin gibi değil. Ötekiler senin gibi küçümsemiyor beni, sadece küçümser gibi yapıyorlar, sonradan bana daha başka türlü davranabilsinler diye... Oysa sen? Hem de sen?.. Benden daha güçlüsün ama benden küçüksün; ikimiz de ötekilerden küçüğüz; sen ötekiler gibi hoyrat ve palavracı değilsin; yumuşak bir mizacın var; seni seviyorum..."

"Ne? Ne dedin? Ne yapacağım seninle? Git buradan -hemen git bak!" Törless, bir eza duygusuyla kolunu omuzlarına dayayıp itti Basini'yi. Ama yumuşak ve yabancı tenin sıcacık yakınlığı peşini bırakmadı, Sarıp kuşattı çevresini, onu adeta soluksuz bıraktı. Basini aralıksız fısıldayıp duruyordu: "Evet de... ne olur... evet de... Oh, sana hizmet etmek benim için büyük bir zevktir."

Törless verecek yanıt bulamadı. Basini konuşurken, duraksamalar ve düşünüp taşınmalar arasında saniyeler geçip giderken, sanki koyu yeşil bir deniz gelip yeniden tüm duyuları üzerine çökmüştü. Sadece Basini'nin kıpır kıpır sözleri, gümüş renkli küçük balıklar gibi çakıp sönüyor, bu deniz içinde ıslıl ıslıl parılıyordu.

Kollarını Basini'nin vücuduna dayamış tutuyordu Törless, ama sanki bu kollar üzerinde nemli ve ağır bir sıcaklık bulunuyordu; kasları gevşemişti; derken aklından çıktı bu kollar... sadece o çakıp sönen sözcüklerden biri kendisine

dokunur dokunmaz ayılıyor, çünkü ansızın, müthiş derecede akıl almaz bir şey gibi ellerinin, sanki bir düşte, Basini'yi çekip kendisine yaklaştırdığını hissediyordu.

Derken silkinip uyanmak, kendi kendine şöyle haykırmak geldi içinden: Basini seni aldatıyor; niyeti, seni de kendisinin bulunduğu aşağılık duruma çekip almak; hani yok mu, bundan böyle onu küçümseyemeyesin. Ne var ki, sözcükler boğazına düğümlenip kaldı; kocaman okulda çıt çıkmıyordu; koridorların tümünde suskunluğun karanlık dalgaları sanki hiç kımıltısız bir uykuya yatmıştı.

Yolu gerisin geri yürüyüp kendine dönmek istedi Törless ama bütün kapılar önünde karanlık dalgalar kara bekçiler gibi uzanmış yatıyordu.

Sonunda bir sözcük aramaktan vazgeçti. Umutsuzluk anlarından azar azar ruhuna sızan şehvet, büyüyerek en son aşamasına ulaşmış, gözlerini ansızın dünyaya açmıştı.

Bu şehvet çırılçıplak yanı başında yatıyor, yumuşacık siyah peleriniyle başını örtüyordu. Esrarengiz bir edayla şuna buna aldırış etmemesi için kulağına tatlı sözler fısıldıyor, bir yandan sıcacık parmaklarıyla bütün soru ve yükümlülükleri boşuna zahmetler olarak bir kenara iterken, bir yandan da usulca şöyle mırıldanıyordu: Yalnızlıktan her şeyi yapabilirsin.

Ancak bu şehvet kendisini önüne katmış götürürken, birkaç saniyecik bir süre ayılır gibi oldu Törless ve umutsuzluktan kafasındaki bir düşünceye sarıldı: Bu ben değilim... ben değil... Ancak yarın yine kendim olacağım... Yarın...

Salı akşamı ilk öğrenciler okula döndü. Bazısı gece treniyle geldi. Bir koşuşmadır sürüp gitti okulda.

Törless, arkadaşlarını soğuk ve suratı asık bir edayla karşıladı; olanları unutamamıştı. Üstelik arkadaşları zinde ve dünyaya açık bir hava getirmişlerdi yanlarında. Bu, ar-

tık dar odaların bunaltıcı havasını sevmeye alışmış Törless'i utandırdı.

Zaten bundan böyle sık sık utanır olmuştu. Ama gerçekte bunun nedeni, karşı duramayarak kendisini kaptırdığı ayartı olmayıp -çünkü yatılı okullarda seyrek görülen bir şey değildir bu- Basini'ye karşı içinde bir çeşit yakınlığın uyanmasını önleyememesi, oysa onun ne kadar aşağılık ve rezil biri olduğunu her zamankinden daha güçlü hissetmesi idi.

Sık sık, kimseye belli etmeden Basini'yle buluşuyor, Beineberg sayesinde öğrendiği bütün gözden uzak gizli saklı yerlere onu alıp götürüyordu; ama kendisi bu konuda pek becerikli biri sayılmadığı için, çok geçmeden Basini önderliği ele aldı.

Geceleri bir kıskançlıkla Beineberg ve Reiting'i gözetiyor, bu kıskançlık ona bir türlü rahat vermiyordu.

Oysa hem Reiting, hem Beineberg, Basini'den geride tutuyorlardı kendilerini. Belki Basini'den sıkılmaya başlamışlardı. Ama bir değişim geçirdikleri kesindi. Beineberg somurtkan ve dışa kapalı davranıyordu; konuştu mu, ileride baş gösterecek bir şeye ilişkin esrarengiz imalar çevresinde dönüp dolanıyordu sözleri. Reiting'e gelince, ilgisini anlaşılan yine başka konulara yöneltmişti; alışık olduğu bir beceriklilikle davranarak, hoş giden ufak hizmetler ve tatlı sözler karşılığında arkadaşlardan kiminin gönlünü kazanıyor, kimini gizli bir hileye başvurup sırlarını ele geçirerek korkutuyor, böylece belli bir ağı örerek bir entrikaya dönüştürmeye çalışıyordu.

Her üçü bir araya geldi mi, Beineberg'le Reiting pek yakında Basini'nin yine tavan arasındaki bölmeye ya da tavan arasına çağırılması üzerinde diretiyorlardı.

Ama Törless, elinden gelen her türlü bahaneye başvurarak bunu ertelemeye uğraşıyor, öte yandan Basini'ye karşı herkesten gizli duyduğu ilgi dolayısıyla kıvranıp duruyordu.

Daha birkaç hafta önce böyle bir durum hiç mi hiç aklının alacağı bir şey değildi; çünkü anne ve babasından kendisine geçen kişilik yapısı bakımından güçlü, sağlam ve her türlü sapıklıktan uzak bir çocuktü.

Ancak Basini'nin Törless'te geçici ve çapraşık da olsa, doğru dürüst ve gerçek bir tutku uyandırdığını sanmak yersizdi. Gerçi tutkuya benzer bir şey uyanmaya uyanmıştı Törless'te; ama sevgi; hiç şüphe yok ki, bu tutku için ancak rastgele ve akla esivermiş bir isimden başka bir şey olamaz, Basini'ye bu tutkunun gerçek değil, geçici bir amacından başka bir şey gözüyle bakılamazdı; çünkü Törless her ne kadar Basini'yle buluşuyorsa da, içindeki tutkuya Basini cevap vermekten uzak kalıyor, bu tutku büyüyüp gelişerek onun üzerinden ötelere taşıyor, yeni ve amaçsız bir açlığa dönüşüyordu.

Zaten Törless'in gözlerini başlangıçta kamaştıran, o yakışıklı delikanlı vücudunun çıplaklığı olmuştu.

Bu vücudun Törless'te bıraktığı izlenim, körpecik bir kızın salt güzel olup her türlü cinsellikten henüz uzak vücudu karşısında uyanacak bir izlenimden başka türlü değildi. İnsanın üzerine bir çullanış. Bir şaşkınlık. Ve elde olmaksızın bu durumdan kaynaklanan bir safiyettir ki, Törless'in Basini'ye karşı beslediği ilişki içine bir eğilim havasını, bu harikulâde yeni duyguyu getirip yerleştirmişti. Ama bütün öbür şeylerin bununla pek ilişkisi yoktu. İçindeki tutkunun geri kalan yanı, daha çok önceden açığa vurmuştu kendini. Yeni gelişip olgunlaşan bir delikanlıdaki o gizli, belli bir amaca yönelmemiş, hiç kimseye ilişkin olmayan melankolik

bir şehvetti bu; sinesinde tohumlar barındıran kara ve nemli bir toprak gibi bahar mevsiminde çevresindeki duvarları delip geçmek için rastgele bir nedenin elvereceği karanlık yeraltı suları gibi bir şehvetti.

Törless'in başından geçen olay da işte böyle bir neden oluşturmuştu. Şaşırtıcı bir olay, bir yanlış anlama, bir izlenimin doğru dürüst değerlendirilemeyişi, Törless'in ruhundaki bütün mahremiyetlerin, yasak, bunaltıcı, kesinlikten uzak ve münzevi duyguların toplandığı o saklı barınakların kapılarını itip açmış, bu karanlık duyu kıpırdanışlarını Basini'ye doğru yöneltmişti. Çünkü Basini'de bunlar ansızın öyle bir şeyle karşılaşmıştı ki, bu şey sıcaktı, soluyor, burcu burcu kokuyordu ve belirsizlik içindeki düşlere bir biçim sağlayan bir etti ve Bozena'nın yalnızlığında tozuyup duran o dağlayıcı çirkinlik yerine bu etin güzelliğinden bir parçaydı. Söz konusu duygu kıpırdanışlarına yaşama açılan kapıyı bir çırpıda aralamıştı; ortaya çıkan alacakaranlıkta ise istekler ve gerçek, başını almış giden hayaller ve henüz yaşamın sıcaklığını taşıyan izlenimler, dışarıdan içerilere sızan duygular ve içten bunları karşılayan ve sarıp sarmalayarak tanınmaz duruma sokan alevler, hepsi birbirine karışıyordu.

Ama bütün bunlar Törless için artık birbirinden ayrılabilir nitelik taşımaktan çıkmış, bir araya gelip açık seçiklikten uzak, bir düzenden yoksun ve Törless'in ilk şaşkınlık anında sevgi gözüyle baktığı bir tek duygu oluşturmuştu.

Ama çok geçmeden Törless bu duyguyu daha doğru biçimde değerlendirmeyi başardı. Ve o andan başlayarak bir tedirginlik, göz açtırmadan sağa sola sürükleyip durdu kendisini. Eline ne alsın, hiç duygulanmaksızın yine kaldırıp bir kenara koyuyor; durup dururken susmaksızın ya da dalgınlıktan birçok defa konuyu değiştirmeden arkadaşlarıyla

konusamıyordu. Ayrıca, öyle hissediyordu ki, tam konuşmanın ortasında bir utanç dalgası gelip onu altında bırakıyor, bunun sonucu olarak da kızarıp kekelemeye başlıyor, başını çevirmek zorunda kalıyordu...

Basini'yle yüz yüze gelmekten kaçıyor gündüzleri. İstemeyerek Basini'ye gözü ilişse, hemen her defasında ayılır gibi oluyordu. Basini'nin davranışları içini tiksintiyle dolduruyor, hayallerin belirsiz gölgeleri yerini soğuk ve puslu bir aydınlığa bırakıyor, ruhu adeta buruşup büzülmeye başlayarak, sonunda daha önceki bir isteğin dile gelmeyecek kadar anlaşılmaz ve tiksiniş anısından başka, geride bir şey kalmıyordu. Ayağını yere dayıyor, vücudunu tortop ediyor, yeter ki bu eza veren utançtan sıyrılıp çıksın istiyordu.

İçindeki sırrı bilseler, anne ve babası ve öğretmenleri bilse, neler söyleyeceklerini kendi kendine soruyordu aralıksız.

Ama duyduğu acılar, bu sorunun açtığı son yarayla düzenli olarak siliniyordu. Serin bir yorgunluk kendisini avcuna alıyor, vücudunun kızgın ve gevşemiş cildi haz veren bir üşüme duygusu içinde yeniden gerilmeye başlıyordu. O zaman bütün insanların önünden geçmesine sesini çıkarmadan göz yumuyor, ama herkese karşı belli bir küçümseme varlığını doldurup konuştuğu herkesten şüphe ediyor, en fena şeyleri kendilerinden umuyordu.

Üstelik onlar için bir utancın da söz konusu olmadığını sanıyor, kendisi gibi acı içinde kıvrandıklarına inanmıyordu. Vicdan azabının dikenli tacı onlarda bulunmuyordu adeta.

Törless kendisini, ağır bir can çekişme durumundan uyanıp gözlerini açmış biri gibi hissediyordu.

Sağaltıcı mahrem ellerin dokunduğu biri gibi, uzun bir hastalığın suskun bilgeliğini unutamayan biri gibiydi.

Bu durumda kendini mutlu hissediyor, bu durumu özle-

diği anlar dönüp dolaşıp karşısına çıkıyordu.

Basini'ye yine umursamadan bakabilmesi, o iğrenç ve bayağı şeye gülümseyerek katlanmasıyla başlamıştı. Hani kendini aşağılatacağını biliyor, ama söz konusu duruma yeni bir anlam yüklüyordu. Basini'nin kendisine sunduğu şey ne kadar çirkin ve yakışsız olursa, sonradan içinde her zaman beliren o rahatsızlık, incelik duygusunun karşıtı o duygu da öylesine büyük oluyordu.

Kendisi görülmeden çevreyi izleyebileceği bir köşeye çekiliyordu Törless. Gözlerini kapar kapamaz, içinde belirsiz bir dürtü beliriyor, gözlerini açar açmaz ortada bu duyguyla kıyaslayabileceği hiçbir şey seçemiyordu. Ve o zaman Basini düşüncesi birden varlığında büyüyor, her şeyi kendinden yana çekip alıyordu. Çok geçmeden bütün belirginliğini yitiriyor bu düşünce, sanki Törless'e ait değilmiş, Basini'yle de ilişkisi yokmuş gibi görünüyor, giysileri ta boyunlarına kadar gelip kapanan, yüzlerine maskeler geçirilmiş şehvet düşkün kadınlar gibi, o çağıl çağıl duygular tarafından sarılıp kuşatılıyordu.

Törless bu duyguların hiçbirini için şudur diyemiyor; hiçbirinin sinesinde neler barındırdığını bilemiyordu; ama söz konusu duyguların insanı esrikliğe sürükleyici ayartısı da işte buradaydı. Törless kendi kendini tanıyamaz oluyor, dolayısıyla her şeyi hor gören çılgınca bir taşkınlık hevesine kapılıyordu; kibar bir eğlente ışıkların ansızın sönüşü, kimin kimi çekip yere yatırarak öpücüklere boğduğunu bilemeyişi gibiydi tıpkı.

Törless ileride ilk gençlik bunalımlarının üstesinden gelip, onları geride bırakarak pek ince ve içli bir adam oldu. O estet-aydın kişiler arasına karıştı; öyle kişiler ki, yasalara ve şüphesiz biraz halkın genel ahlâk anlayışına uymak

kendilerine iç rahatlığı sağlıyor, çünkü böylelikle ince ve ruhsal olayların çok uzağındaki kaba konular üzerinde kafa yormak zahmetinden kurtuluyorlar, ama kendi içinde barındırdığı sorunlara karşı kişisel bir ilgi göstermeleri istendi mi, dıştaki o biraz ironi havası taşıyan büyük düzene karşı sıkıntılı bir duygusuzluğu açığa vurmaktan kendilerini alamıyorlardı. Çünkü bu gibi aydınları gerçekten saran ilgi, ister ruh, ister akıl densin buna, onun gelişimi üzerinde toplanır ve yer yer bir kitabın sözcükleri arasında veya bir resimdeki görüntünün kapalı dudakları önünde kafamızda doğacak bir düşünceyle içimizde çoğalıp büyür. Burnunun doğrultusuna giden münzevi bir ezgi bizden ayrılıp uzaklaştığı ve uzaklara doğru yol alarak yabancı devinimlerle o ince ve kırmızı ipliği çekiştirdiği, kanımızın kırmızı ipliğini peşi sıra alıp götürdüğü vakit, içimizde uyanan ilgidir bu; ama bizler evraklar kaleme alır, makineler inşa eder, sirkelerde dolaşır ya da daha başka buna benzer yüzlerce uğraş ardında koşarken, her vakit kaybolup gider.

Yani sadece bir ahlâk sağlamlığını açığa vurmaya çağıran olaylar, bu gibi kimseler tarafından alabildiğine umursamazlıkla bakılan şeylerdir. Dolayısıyla Törless de, ileriki yaşamında bir zamanlar olup bilenlerden ötürü asla pişmanlık duymadı. Gereksinimleri öylesine tek yönlü olarak estetik bir bilenmeden geçmişti ki, örneğin bir şehvet düşkününün taşkınlıklarından bir zamanki kendi taşkınlıklarına düpedüz benzeyen bir serüven anlatılsa, şüphesiz hiddete kapılmak büsbütün kendisine uzak bir şey olurdu. Adeta böyle bir insanı şehvet düşkünü biri olduğu için değil de, daha iyi bir kimse olmadığı için aşağılardı; taşkınlıklarından ötürü değil, kendisini söz konusu taşkınlıkları yapmaya zorlayan ruh durumundan ötürü yapardı bunu; salak biri ya da

ruhsal ağırlıktan yoksunluğunu zekâsıyla dengeleyecek biri olduğu için; yani hep gözler önüne serdiği o hazin, yağmalanmış, güçsüz bırakılmış görünümünden ötürü yapardı. İster kusuru cinsel taşkınlıklar, ister sigara tiryakiliği ya da içki düşkünlüğü olsun, gene hor görür, küçümserdi böyle birini.

Ve dikkatlerini yalnız ve yalnız manevi güçlerinin yüceltilmesi üzerinde yoğunlaştıran bütün insanlarda rastlandığı gibi, Törless için de sadece bunaltıcı ve taşkın duygu kıpırdanışları pek fazla önem taşıymıyordu. Bir şeyin zevkini çıkarma gücüyle sanatçı yeteneklerinin bütün ruhsal yaşamın bir süsü olabileceğini ve bu süsün kolayca insanı yaralayabileceğini düşünmekten hoşlanıyordu. Bir insanın zengin ve devingen iç dünyasına ilişkin başkalarının bilmemesi gereken anların ve gizli çekmecelerde saklı tutulan anıların olmasına kaçınılmaz bir zorunluluk gözüyle bakıyordu. Ancak Törless'in böyle bir insandan istediği şey, ileride bunlardan incelikle yararlanmasını bilmesiydi.

Dolayısıyla, ilk gençlik döneminde yaşadığı olayı anlattığı biri, bunun kendisinde bazen bir utanç duygusuna yol açıp açmadığını sorunca, gülümseyerek şu yanıtı vermişti: "Burada bir alçalmanın söz konusu olduğunu hiç kuşkusuz inkâr etmiyorum. Hem ne diye yapayım bunu? Bu alçalma geçip gitti, ama biraz bir şey kaybolmamak üzere kaldı geride: İnsanın ruhundaki aşırı güven ve rahatlık taşan sağlamlığı alıp, onu daha bilenmiş ve anlayış dolu bir sağlamlıkla donatan biraz zehir gibi bir şey.

"Hem sonra, genel olarak ruhtaki büyük tutkuların kızgın damgasını taşıyan alçalma saatlerini mi saymak istiyorsunuz? Sevgide bilerek isteyerek yüklenilen alçalmaları düşünün sadece. Sevenlerin kimi derin kuyular üzerine eğildiği, başlarını birbirlerinin kalplerine dayayıp bu kalplerin

hapsedildiği zindanın duvarlarını tırmalayan adeta iri ve te-
dirgin kedilerin pençe seslerine kulak kabarttıkları gerçek-
ten uzak düşüşü saatler! Sadece kendi varlığındaki titreyişi
duyumsamak, sadece bu karanlık ve dağlayıcı derinlikler
üstünde kendi yalnızlıklarıyla yüz yüze gelip irkilmek için,
sadece bu karanlık güçlerle yalnız kalmanın korkusundan
insanların, apansızın birbirleri içine kaçıp sığınmaya bak-
tıkları saatler.

“Genç çiftlerin gözlerine bakın, elverir. Öyle mi sanı-
yorsun? der gibi bir anlam saklıdır bu gözlerde. Ama bi-
zim nice derinliklere gömülebileceğimizden hiç haberiniz
yok sözleri okunur bu gözlerde; öylesine çok şey varken,
hiçbiri üzerinde bilgi sahibi olmayan kimseye karşı şen bir
alay edası ve bütün cehennemlerden el ele tutuşarak geçip
gitmiş kimselerin ince ve içli kıvancı sezilir.

“İşte ben de bu omuz omuza sevgililer gibi, bir zaman
kendi kendimle baş başa bütün bu alçalmalar içinden geçip
gittim.”

Törless yaşamının ileriki döneminde böyle bir yargı-
ya varmış olsa bile, münzevi tutkuların fırtınası ortasında
bulunuyorken, sonunda içinde belirecek bu kesin kendine
güveni hiç de her vakit varlığında duyuyor değildi. Daha
kısa süre önce onu kahredip duran bilmecelerden artakal-
mış belli belirsiz bir etki ruhunda varlığını sürdürüyor, ya-
şantılarının temelinde boğuk ve uzak bir ses gibi yankılanıp
duruyordu. İşle Törless bunu düşünmek istemiyordu şimdi.

Ancak, zaman zaman düşünmekten de kendini alamı-
yordu. Böylesi anlarda umutsuzlukların en katmerlisi üzeri-
ne çullanıyor, böylesi anımsayışlarda bezgin ve bir gelecek-
ten yoksun utancın ruhunu sarmasına karşı duramıyordu.

Durum böyleyken söz konusu anılar dolayısıyla kendi

kendine hesap verme gücünü gösterememekteydi.

Buna da okuldaki özel durumlar yol açıyordu. Var gücüyle fışkırıp yukarılara boy atan körpe güçlerin zorla gri duvarlar gerisinde alıkonulduğu okuldaki durumlar, hayal gücünü rastgele şehvet görüntüleriyle dolduruyor ve bu görüntüler birçoklarını şaşkına çeviriyordu.

Belli bir ölçüdeki şaşkınlığa, esirgenmiş zevklerin atak bir yoldan ele geçirilişine, okulda erkeksi ve gözüpek bir davranış gözüyle bakılıyordu hatta. Hele öğrenciler, öğretmenlerinin pek çoğunda göze çarpan o saygıdeğer yoksullukla kendi durumlarını karşılaştırmaları! Çünkü o zaman ahlâk denen uyarıcı söz, dar omuzlarla, incecik bacaklar üzerinde sipsivri ileri fırlamış göbeklerle ve sanki hayat huşu dolu bir iç rahatlığı sağlayan çiçeklerle bezenmiş bir kırdan başka şey değilmiş gibi gözlükler gerisinden koyun-su bir masumlukla ötede beride otlayan gözlerle gülünç bir ilişki içinde insanın karşısına çıkıyordu.

Okuldakilerin henüz yaşamla ilgili bir bilgileri yoktu; işittiklerinde yetişkinlerin yüreklerini en başta tiksintiyle dolduracak hastalığa ve gülünçlük derecesine kadar varan bayağılığa ve şehvet düşkünlüğünün o çeşitli aşamalarına ilişkin hiçbir sezgiye sahip değillerdi.

Erkinlik derecesini asla ölçemeyeceğimiz bütün bu engeller, Törless için söz konusu değildi; Törless, düpedüz bir saflıkla kötü eylemlerin içine yuvarlanmıştı.

Çünkü ahlâki bir temele dayanan karşı koyma gücü, sonradan öylesine el üstünde tuttuğu bu manevi yetenek, Törless'te oluşmamıştı henüz. Ama kendini artık yavaş yavaş belli etmeye başlamıştı.

Törless sapa yollarda dolaşıp duruyor, ancak ruhundaki henüz bilinmedik bir nesnenin bilincinden içeri saldıgı

gölgeleri görebiliyor ve bunları yanlışlıkla gerçek diye benimsiyordu: Kendi kendisine karşı bir ödevi, ruhsal bir ödevi, henüz bunun üstesinden gelecek yeteneğe sahip olmasa bile, yerine getirmesi gerekmektedir.

Bildiği bir şey varsa, iç dünyasının çok derinlerine götüren bir yolda henüz açık seçiklikten uzak bir şeyin peşine düşüp yürümüş olmasıydı; bu da yorgun düşürmüştü kendisini. Olağanüstü ve gizli buluşları gerçekleştirebileceği umudunu beslemeye kendini alıştırmış, bu arada şehvetin köşe bucaktan yana zengin daracık odalarında almıştı soluğu. Bu da sapıklıktan değil de, henüz bir hedeften yoksun manevi konumundan kaynaklanmıştı.

İşte içinde ele geçirmeye uğraştığı ağırbaşlı bir nesneye karşı bu vefasızlıktır ki, ruhunu saydamlıktan yoksun bir suçluluk bilinciyle doldurmuştu; belirsiz ve gizli bir tiksinti asla yakasını bırakmamış, belirsiz bir korku, ayakları altında bundan böyle bir yolun varlığını ya da bu yolu nerede kaybettiğini bilemez olan biri gibi kendisini izleyip durmuştu.

Kısaca hiçbir şey düşünmemeye çalışmıştı böyle zamanlarda. Suskun, sersem, daha önceki bütün sorunları unutarak yaşayıp gitmiş, alçalmalarından o ince hazzı duyduğu anlar giderek seyrekleşmişti.

Henüz bu haz gereksinimi kaybolmuş değildi içinde; yine de Törless, bu dönemin sonunda, Basini'nin geleceğine ilişkin yeni bir karara varıldığında, karşı çıkmadı.

Her üç arkadaşın tavan arasındaki bölmede bir araya gelmelerinden birkaç gün sonra gerçekleşmişti alınan karar. Beineberg pek ciddiye.

Reiting konuşmaya başladı: "Beineberg'le ben şuna inanıyoruz ki, Basini'ye şimdiye kadar olduğu gibi davranamayız. Bize borçlu olduğu itaate alıştı; bu, kendisini rahatsız

etmiyor artık. Bir uşak gibi arsızca bir senli benlilik taşıyor davranışlarından. Diyeceğim, onunla aramızdaki ilişkide bir adım daha ileriye gitmenin zamanı geldi. Sen de bu görüşü bizimle paylaşıyor musun?”

“Sizin ona ne yapmak istediğinizi bilmiyorum ki.”

“Zaten bunu belirlemek güç. Ancak, onun daha çok onurunu kırıp burnunu sürtmemiz gerekiyor. Bunun nasıl yapılacağı, tabii ayrı bir soru. Ama benim bu konuda da birkaç güzel fikir geldi aklıma. Örneğin, adamakıllı kırbaçtan geçiririz onu, biz bunu yaparken o da şükran ilahileri söyler. Bu ilahilerin nasıl söylendiğini işitmek hiç de fena kaçmaz doğrusu; her sözcüğünü tüyleri diken diken eden bir hava bürümüştür adeta. Sonra ona pis ve kirli işler yükleyebiliriz. Onu alıp Bozena'ya götürebilir, orada annesinden gelen mektupları okutabiliriz; gereken takılma ve alay konusunda Bozena'nın da üzerine düşeni yapacağı kesindir. Ancak, bütün bunların elimizden kaçtığı yok. Ne yapacağımızı rahat rahat düşünüp tezgâhlayabilir, bunun yanı sıra yeni şeyler bulabiliriz. Uygun ayrıntılar olmadan iç açıcı şeyler görünmüyor kuşkusuz bunlar. Kim bilir, belki de onu tutup sınıfın eline teslim ederiz. En akıllıcası da bu sanırım. Sınıfta o kadar insan var, her biri birazcık katkıda bulundu mu, seninkinin parçalarını topla artık. Zaten ben toplu eylemleri severim. Hani kimsenin pek fazla bir katkıda bulunması gerekmez; öyleyken dalgalar giderek yükselir, yükselir, sonunda ne kadar baş varsa hepsinin üzerinde kavuşur, onları altlarında bırakır. Bakın göreceksiniz, kimse serçe parmağını oynatmayacak, ama yine de müthiş bir fırtına kopacaktır. Böyle bir şeyi de sahnelemek, benim için bulunmaz bir zevktir.”

“Peki, ilk başta ne yapmayı düşünüyorsunuz?”

“Dedim ya, benim niyetim bunu sonraya saklamak, şimdilik onu, vereceğimiz gözdağları ve çekeceğimiz sopalarla, her istediğimize evet diyecek kıvama getirmektir.”

Birdenbire ağzından, “İyi ama niçin?” sözleri çıktı Törless’in. Bunun üzerine dik dik bakiştılar.

“Haydi canım sen de! Ne poz yapıyorsun. Senin bu işten haberin olduğunu pekâlâ biliyorum.” Törless sesini çıkarmadı. Yoksa Reiting bir şeyler öğrenmişti de, hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi mi yapıyordu?..

“Hani daha baştan bilmiyor musun durumu? Beineberg, Basini’yi hangi amaç uğrunda kullandığımızı sanki söylemedi mi sana?”

Törless, rahatlamış gibi bir nefes aldı.

“Ne şaşkın şaşkın bakıyorsun yani? O zaman da böyle faltaşı gibi açmıştın gözlerini. Yaptığımız hiç de pek kötü bir şey değil ki. Hem kendisinin de Basini’ye aynı şeyi yaptığını Beineberg bana itiraf etli.” Bu arada Reiting yüzüne alaycı bir ifade vererek Beineberg’e baktı. Karşısındakine herkesin önünde çelme takmak isteyen bir eda vardı bakışında.

Beineberg karşılık vermedi; düşünceli düşünceli devam etti oturmasına, gözlerini pek kaldırıp bakmadı.

“Ee? Şu senin planı açmayacak mısın? Anlayacağın seninkinin Basini’yle ilgili çılgınca bir planı var, biz başka bir işe girişmeden ille de bu planı uygulamak istiyor. Doğrusu pek eğlenceli bir şey.”

Beineberg ciddiyetini bozmadı; keskin bir bakışla Törless’i süzerek, “Seninle o zaman paltoların arkasında konuştuklarımız aklında mı?” diye sordu.

“Evet.”

“O zamandan beri bu konuda kimseyle konuşmadım, çünkü kuru kuruya konuşmanın ne anlamı var. Ancak,

bu konuda düşünmedim değil; inan ki sık sık düşündüm. Sonra, Reiting'in demin sana söylediği de doğrudur. Tıpkı onun yaptığı şeyi ben de yaptım Basini'ye. Hatta onun yaptığından biraz fazlasını yaptım. Bunun da nedeni, daha o zaman söylediğim gibi, şehvetin belki de aradığım kapı olduğuna inanmamdı. Hani bir deney gibi bir şeydi yaptığım. Aradığım yere beni götürecek bir başka yol bilmiyordum. Ancak, bu plansız davranışın akla uygun yanı yok. Bunun yerine nasıl yapıp etmeli de şöyle sistematik bir şey koymalı ortaya diye düşünüp durdum, kaç gece kafa yordum.

Şimdi öyle sanıyorum ki, buldum sonunda; deneyeceğiz bakalım... O zaman sözlerinde ne kadar haksız olduğunu da göreceksin. Dünyaya ilişkin ileri savların hiçbirinde kesinlik yok, her şey bir başka türlü olup bitmekte. O zaman bu pek doğal açıklamaların kendi kendilerine çelme attıkları noktaları aramış, işi adeta ters yüzünden tanımaya çalışmıştı; şimdi ise işin olumlu yüzünü, yani öbür yüzünü ortaya koyabileceğimizi umuyorum."

Reiting, çay bardaklarını dağıttı; bir ara şen bir edayla Törless'e: "İyi dinle!" dedi. "Seninkinin kafasından bulup çıkardığı pek hoş bir şey."

Ama Beineberg acele lambayı söndürdü. Karanlıkta sadece ispirto ocağının alevi, üç arkadaşın yüzlerine sakın ve mavimsi ışınlar yolluyordu.

"Lambayı söndürdümse, Törless, bu gibi konular üzerinde karanlıkta daha iyi konuşabiliyor insan, onun için. Sana gelince; derin şeyleri anlamayacak kadar salak biriysen uyuyabilirsin hani."

Reiting, keyifli keyifli güldü.

"Konuşmamızı hâlâ anımsıyorsun demek. Hani sen matematikteki o küçük acayıplığı keşfetmiştin. Düşünmemizin

her noktada aynı ölçüde sağlam ve güvenilir bir temelden yoksunluğunu, birtakım boşluklar üzerinden geçip gittiğini örnek olarak vermiştin buna. Bir nokta geliyor, gözlerini yumuyor düşünce, bir an var olmaktan çıkıyor, öyleyken sağ salim öbür kıyıya erişiyor. Bu durum karşısında doğrusu çoktan umutsuzluğa kapılmamız gerekirdi; çünkü bilgilerimiz hangi alanda olursa olsun, uçurumlarla dolu; dipsiz bir okyanusta yüzen kırıntılardan başka şeyler değil.

“Ama yine de umutsuzluğa kapılmıyor, her şeye karşın kendimizi sağlam bir zemin üzerindeymişiz gibi güven içinde hissediyoruz. Eğer bu güven duygusu bizde olmasaydı, içimizde olmasaydı aklımızın zavallılığı karşısında duyacağımız umutsuzluktan kendi kendimizi öldürmemiz gerekirdi. Bu güven duygusu sürekli eşlik ediyor bize, bizi ayakta tutuyor, aklımızı her an küçük bir çocuk gibi koruyucu kollarına alıyor. Bir kez bunun bilincine ulaştıktan sonra, bir ruhun var olduğunu artık yadsıyamayız. Ruhsal yaşamımızı çözümlemeden geçirip aklın yetersizliğini anlar anlamaz, bu ruhun varlığını düpedüz hissederiz. Hissederiz, -anlıyor musun- çünkü bu his olmadı mı, boş çuvallar gibi yığılır kalırdık.

“Ne var ki, bizler bu duyguya önem vermeyi unuttuk; ama en eski duygulardan biridir bu; daha binlerce yıl önce, birbirinden binlerce mil uzakta yaşayan kavimlerin bu duygudan haberleri vardı. Bir yol insan bu sorunla ilgilenmeye görsün, söz konusu şeyleri yadsıyamaz. Ancak niyetim, seni sözlerle kandırmak değil; büsbütün hazırlıksız bulunman için sana en gerekli şeyi söyleyeceğim yalnız. Söylediklerimin doğruluğunu olaylar gösterecek.

“Tut ki bir ruh var; o zaman pek doğaldır ki, bizim en ateşli çabamızın bu ruhla aramızda kaybolan bağı yeniden

sağlamak, ona yeniden aşinalık kazanmak, ondaki güçlerden daha iyi yararlanmasını öğrenmek, onun derinliklerinde uyuyan duyuyötesi güçleri kendi hizmetimize almak olması gerekir.

“Çünkü bütün bunlar gerçekleşebilecek şeylerdir; bugüne kadar çok kez üstesinden gelinmiştir bunların; mucizelerin, ermişlerin, Hindistan’daki Tanrı görücülerinin varlığı hep bunları doğrulamaktadır.”

“Biraz da beni dinler misin?” diye söze karıştı Törless. “Sen şimdi konuşa konuşa kendini biraz böyle bir inanç havasına sokuyorsun. Lambayı söndürmen de sırf bunun için. Ama şimdi aşağıda, öbür arkadaşlar arasında otursak, coğrafya ya da tarih derslerinden birine çalışsak, eve mektuplar yazsak, lambaların ıslık ıslık yandığı ve belki gözcü öğretmenin sıralar arasında gezindiği sınıfta bulunsak, gene böyle konuşur muydun? Şimdiki bu sözlerin, o zaman sana biraz serüvensi, biraz kibirli gelmez miydi? Biz bu sınıftaki öğrenciler içinde değildik, bir başka dünyada bulunuyorduk, sekiz yüzyıl öncesinde yaşıyorduk gibi hani.”

“Hayır, canım Törlessciğim! Aynı şeyleri aşağıda, sınıfta da olsak ileri sürerdim. Hem senin bir kusurun var; hep başkalarında bir gözün; kendini yeterince bağımsız hissetmiyorsun. Eve mektuplar yazmak ha! Bizim bu işlerde anne ve babanı düşünüyorsun. Onlar bu konuda bakalım bizi sadece izleme gücünü gösterebilir mi, nereden biliyorsun? Biz genciz, onlardan bir kuşak ilerideyiz, belki onların yaşamlarında asla sezmediği şeyleri bizim gerçekleştirmemiz öngörülmüştür. En azından ben böyle hissediyorum.

“Ama ne diye sözü uzatmalı; nasıl olsa size bunun doğruluğunu kanıtlayacağım.”

Uzun bir süre sustuktan sonra şöyle dedi Törless: “Peki,

Basini'nin ruhunu ele geçirebilmek için işe nereden el atmak istiyorsun?"

"Bunu şimdi sana ayrıntılarıyla açıklamak istemem, çünkü Basini üzerinde göstereceğim zaten bunu."

"Ama hiç değilse birkaç şey söyleyebilirsin."

"Pekâlâ. Tarihten öğrendiğimize göre, bunun için bir tek yol var; meditasyon. Ancak işin zorluğu da burada. Eskiden yaşamış ermişleri alalım örneğin; ruhun henüz mucizelerle kendini açığa vurduğu zamanlar bu amaca en ateşli dua ve tapınmalarla ulaşabiliyorlardı. Yani eskiden bir başka yaradılıştaydı ruh, çünkü bugün bu yol söz konusu amaca götürmekten uzak. Bugün ne yapmamız gerektiğini bilmiyoruz; ruh dediğimiz şey bir değişim geçirdi, kendisine gereken dikkatin gösterilmeyip aradaki bağın bir daha ele geçirilememek üzere yitip gittiği günlerden bu yana, ne yazık ki çok zaman geçti. Bu bakımdan, ancak alabildiğine titiz düşünüp taşınmalarla kendimize yeni bir yol bulabiliriz. Son zamanlar yoğun olarak bu konuyla ilgilendim. İşin en kısa yolu galiba hipnozun yardımına başvurmak. Ancak bu yol henüz denenmiş değil. Hipnoz alanında şimdiye kadar yapılan bütün çalışmalar gündelik hünelerden öteye geçmiyor, yüce bir amaca götüren bir yol sayılıp sayılmayacağı açısından hipnoz yöntemleri sınamadan geçirilmiş değil. Benim şimdiden bu konuda söyleyeceğim son söz şu: Basini'yi beylik yöntemle göre hipnotize etmeyecek, bunu yaparken kendime özgü olup, yanılmıyorsam daha ortaçağda izlenmiş benzer bir yola başvuracağım."

"Şu Beineberg ne hoş çocuk değil mi?" diyerek güldü Reiting. "Ancak, dünyanın batıp gideceğine ilişkin kehanetlerin ortaya atıldığı bir dönemde yaşayacaktı, o zaman dünyanın varoluşunu sağlayan gücün ruhsal alandaki kendi

başvurduğu sihir ve büyüler olduğuna gerçekten inanırdı hani.”

Törless, bu alay üzerine Beineberg'e baktı; Beineberg'in yüzünün kaskatı kesildiğini, adeta ihtilaçlı bir dikkatle çarpık bir durum aldığını gördü. Bir an sonra Beineberg sanki kendisini tutup kavrayan buz gibi parmakların dokunuşunu duyar gibi oldu. Kapıldığı bu aşırı heyecan karşısında irkildi Törless; derken bir kelepçe gibi kendisini saran elin gevşediğini hissetti. “Yo yo, merak edilecek bir şey değil. Sadece bir düşünce. Ansızın bana öyle geldi ki, sanki önemli bir şey içime doğacak, bu işin nasıl yapılacağını gösteren bir işaret falan...”

Neşeli bir edayla: “Gerçekten biraz formunda değil görünüyorsun,” dedi Reiting. “Her zaman demir gibi biriydin çünkü, bu gibi şeyleri sırf spor olsun diye yapardın; oysa şimdi bir kadından kalır yerin yok.”

“Haydi canım sen de! Bu gibi şeylerin hemen yanı başında bulunduğunu anlamak; her gün onu ele geçirmek üzere olduğunu sezmek ne demektir, hiç haberin yok senin.”

“Tartışmayı bırakın!” diye atıldı Törless. Birkaç hafta içinde çok daha sağlam ve enerjik biri olup çıkmıştı. “Buyursun, istediğini yapsın herkes, ben hiçbir şeye inanmıyorum. Ne senin o ustalıkla işkencelerine Reiting, ne de Beineberg'in umut bağladığı şeylere. Kendime gelince; benim söyleyeceğim bir şey yok bu konuda. Ben sizin pişirip kotaracağınız şeyi bekliyorum.”

“Peki, ne zaman olsun bu iş?”

İki gün sonraki gece bunun için belirlendi.

Törless, karşı koymaksızın onların yanına sokulmalarına izin verdi. Yeni baş gösteren durumda Basini'ye karşı içindeki duygu da büsbütün sıcaklığını kaybedip soğumuştı.

En olumlu çözüm yolu buydu belki de, çünkü Törless'in kendi gücüyle sıyrılıp çıkamadığı utanç ve tutku arasında bocalamadan bir çırpıda onu kurtaracaktı. Sanki Basini'ye yapılması tasarlanan aşağılama kendisini de kirletecekmiş gibi, içinde ona karşı yine düpedüz ve açıkça bir nefret belirmişti.

Ayrıca bir dalgınlık vardı üzerinde ve ciddi hiçbir şey düşünmek istemiyordu; hele bir zaman kendisini o kadar uğraştırmış bir şeyi.

Beineberg'le Basini önden gidip de, kendisi Reiting'le tavan arası merdivenini çıkarken, bir zaman yaşadığı ruh durumunun anısı daha bir belirgin canlandı içinde. Bu sorunla ilgili olarak Beineberg'i suçlayan o kendinden emin sözler bir türlü aklından çıkmıyor, bu güveni yeniden ele geçirmeyi özlüyordu. Her basamakta duraksıyor, ayağını daha ileri atmak istemezmiş gibi yapıyordu. Ama eski güven dönüp gelmiyordu bir türlü. Bir zaman kafasından geçen düşünceleri anımsıyorsa da, sanki bunlar düşündüklerinin gölgemsi görüntülerinden başka şeyler değilmiş gibi onun uzağından geçip gidiyordu adeta.

Nihayet içinde bir şey ele geçiremeyince, merakı yeniden dışarıdan gelecek olaylar üzerine yöneldi ve bu merak Törless'i ileriye doğru itti.

Acele adımlarla Reiting'in arkasından geri kalan basamakları tırmanıp çıktı yukarı.

Demir kapı gıcırdayarak arkalarından kapanırken, Beineberg'in niyetinin gülünç bir hokkabazlıktan başka şey olmadığını, ama kendi ruhunda her şey saydamlıktan uzak bir karmaşa içinde yüzüp dururken, hiç değilse bu niyette sağlam ve üzerinde düşünülüp taşınılmış bir taraf bulunduğunu hissederek göğüs geçirdi.

Çapraz bir direk üzerine, tıpkı bir tiyatrodaki gibi merak dolu bir bekleyişle çöktüler.

Beineberg, kendilerinden önce Basini'yle tavan arasına gelmiş bulunuyordu.

Kafasındaki niyete adeta uygun bir durum vardı ortada. Karanlık ve bayat hava, su varillerinden taşan o bayıltıcı kötü koku insanda uyuklayıp bir daha uyanamama duyusunun doğmasına, yorgun ve bunaltıcı bir miskinliğin belirmesine yol açıyordu.

Beineberg soyunmasını söyledi Basini'ye. Derken karanlıkta Basini'nin çıplak vücudu mavimsi ve çürük bir ısıltı yaymaya başladı; doğrusu insanda hiç de hisleri gıcıklayan bir etki yapmıyordu.

Ansızın Beineberg cebinden bir tabanca çıkarıp, Basini'ye doğrulttu.

Reiting bile bu durumda bütün vücuduyla ileri uzanmış, her an fırlayıp araya girmeye hazır bir durum almıştı.

Ama Beineberg gülümsedi. Tuhaf bir çarpıklık gösteren bir gülümseme. Sanki hiç gülümseyesi yokmuş da, hançeresinden yukarıya doğru seğirten birtakım fanatik sözler dudaklarını yana doğru sürüp itmişti.

Basini felce uğramış gibi dizüstü çökmüş, korkudan falletaşı gibi açılan gözlerini dikerek, Beineberg'in elindeki silaha bakıyordu.

"Kalk ayağa!" dedi Beineberg. "Sana şimdi söyleyeceklerimi harfî harfine yerine getirirsen, kılına bile dokunmam; ama en ufak bir itirazda bulunur, başımı ağrıtmaya kalkarsan kurşunu yersin. Aklından çıkarma bunu.

"Hani söylediklerimi de yapsan, yine öldüreceğim ya seni; ancak, bu ölümden sonra yine hayata döneceksin. Ölmek senin sandığın gibi, bize o kadar yabancı değil; biz her

gün ölürüz, derin ve düşsüz uykularda ölürüz hep.”

Karmakarışık bir gülümseme yine büzdü Beineberg’in ağzını.

“Şimdi şuraya çık, diz çok bakalım!” Yerden biraz yüksekte geniş ve yatay bir direk uzanıyordu. “Ha şöyle! Dindik otur, hiç eğme vücudunu, sırtını çek içeri! Şimdi de dosdoğru şu karşıki noktaya bak, ama kırpma gözlerini, aç açabildiğin kadar.”

Beineberg küçük bir ispirto alevini Basini’nin önüne öyle yerleştirdi ki, Basini aleve doğru dürüst bakabilmek için başını biraz geriye atmak zorunda kaldı.

Pek fazla bir şey seçilemiyordu ama bir süre sonra Basini’nin bedeni bir saat pandülü gibi sağa sola sallanmaya başladı. Mavimsi reflekslerle cildi bir aşağı bir yukarı kalkıp iniyor, Törless Basini’nin korkuyla dağılmış yüzünü arada bir seçer gibi oluyordu. Bir süre geçince sordu Beineberg: “Yoruldu mu?” Bu soru, hipnotizmacıların alışlagelmiş yöntemine uygun bir soruydu.

Derken Beineberg puslu bir sesle usulcacık açıklamaya koyuldu:

“Ölmek, yaşam tarzımızın sonundan başka bir şey değildir. Biz bir düşünceden ötekisine, bir duygudan bir sonrakine yaşar gideriz. Çünkü duygu ve düşüncelerimiz bir ırmak gibi durgun akıp gitmez, bizim gönlümüze doğar, taşlar gibi dışarıdan içimize düşerler. Kendini adamakıllı gözlemleyecek olursan, hissedeceksin ki, ruhumuz azar azar geçiş süreçleriyle renk değiştiren bir nesne değildir, düşüncelerimiz tıpkı değişik rakamlar gibi ruhumuzdaki kara bir oyuktan fırlayıp çıkar dışarı. Şimdi kafanda bir düşünce, gönlünde bir duygu vardır; bakarsın, ansızın bir hiçlikten fırlayıp çıkmış bir başkası onun yerini alır. Hatta dikkat

edersen, iki düşünce arasını kapsayan her şeyin karanlığa gömüldüğü anı sezebilirsin. Bu anın da -bir yol ele geçirildi mi- ölüm demek olduğunu görürsün.

“Çünkü bizim yaşamımız, bir yola işaret taşları dikmekten ve bunların birinden ötekisine sıçrayıp durmaktan, böylece her gün binlerce ölüm saniyesi üzerinden geçip gitmekten başka şey değildir. Bizim yaşamımız, bir bakıma aradaki noktalarda gerçekleşir sadece. Bu yüzden değil mi, bir daha geri dönülemeyecek ölümden işte öylesine gülünç bir korku duyarız; çünkü bu, işaret taşlarından düpedüz yoksun durumdur, içine yuvarlandığımız dipsiz bir uçurumdur. Bizimkisi gibi bir yaşayış için gerçekten tam bir yadsımadır.

“Ama ancak bu yaşam açısından, ancak bir andan ötekisine yaşamasını öğrenen kimse için.

“Ben bu duruma zıplayan baş belası diyorum; işin sırrı da bunu yenmekte. Kendi içinde sakın sakın kayıp giden bir yaşam duygusunu uyandırabilmesi gerekiyor insanın. Bu başarıldığı an, hayata olduğu kadar ölüme de yaklaşırlır. Dünyevi kavramlara göre yaşıyor olmaktan çıkılır, ama ölmek denen şey de ortadan kalkar artık, çünkü yaşamla beraber ölümün de hükmü kalmaz. Ölümsüzlük anı, ruhumuzun dar beynimizden dışarı çıkıp kendi yaşamının harikulade bahçelerinden içeri ayak attığı o an gelip çatar.

“Şimdi can kulağıyla dinle beni! Kafadaki bütün düşüncelerin uyuklamasına çalış, şu küçük aleve dik gözlerini... düşüncelerinin oradan oraya sıçramasını önle... bütün dikkatini kendi içine yönelt... gözlerini alevden ayırma... düşüncelerin bir makine gibi giderek yavaşlayacak... gidecek... yavaş...layacak... Kendi içine çevir gözlerini... ta ki o noktayı ele geçiresin, ta ki kendini bir düşünce ya da bir duygunun aracılığı olmadan hissedecek konuma gelesin...”

Dakikalar geçiyordu...

"O noktayı görüyor musun?"

Cevap yok.

"İşitiyor musun Basini? Varabildin mi o noktaya?"

Sessizlik.

Beineberg doğrudu; sıska gölgesi direğin yanı başından boşluğa uzandı. Direğin zerinde Basini'nin vücudu, karanlığa gömülmüş, bir sağa, bir sola gidip geliyordu.

"Yan tarafına dn!" diye söylendi Beineberg. "Artık verdiğim buyruklara uyan, sendeki beyin değil, ondan daha fazla birşeydir," diye mırıldandı. "Sendeki beyin, ruhunun onun üzerinde bıraktığı son izler silinip gidene kadar daha bir süre mekanik işleyecek. Ruhuna gelince, bir başka yerde, kendisine en yakın bir varlık içinde bulunuyor şimdi. Doğa yasalarının zincirlerini kırıp attı üzerinden..." Beineberg sözün burasında Törless'e döndü. "Artık bir bedene ağırlık kazandırmak, bedenın parçalarını bir arada tutmak cezası ruhun üzerinden kalkmış bulunuyor. ne doğru eğil şimdi Basini, ha şöyle çok yavaş, çok yavaş... vücudunu azar azar sal ileri... Beynindeki en son iz de yok olur olmaz, kaslar gevşeyip kendini koyverecek ve boş vücut yere yığılıp kalacak, yığılıp kalmasa da boşlukta süzülüp duracaktır; hangisi gerçekleşir bilmem artık. Ruh, kendi gücüyle bedenden ayrılmıştır, alışılmış bir ölüm değildir bu; vücut havada szlyorsa, belki nedeni, ortada ona sahip çıkacak hiçbir şeyin, gerek bir hayat, gerek bir ölüm gücünün kalmayışdır... ne doğru eğil, biraz daha, biraz daha!"

Tam bu anda, şimdiye kadar verilmiş bütün buyrukları yerine getiren Basini'nin vücudu pat diye olanca gücüyle Beineberg'in ayakları dibine devrildi.

Basini acıdan bağırdı. Reiting kah kah gülmeye başladı.

Ama Beineberg bir adım gerileyerek, Basini'nin davranışındaki hileyi sezmiş gibi hırsından kükredi, hırıltılı bir ses çıktı boğazından. Meşin kemerini bir anda belinden sıyrıp aldı, Basini'yi saçlarından kavrayarak aklını oynatmış gibi kemeri pat küt indirmeye başladı. İçinde yaşadığı o pek büyük heyecan, hırsın gözü dönmüş, bu darbelerde bir sel gibi açığa vuruyordu kendini. Basini'ye gelince, darbeler altında acıdan uluyor, sesi bir köpeğin sızlanışı gibi tavan arasının bütün köşe bucağında yankılanıyordu.

Törless, bütün olay sırasında serinkanlılığını yitirmemişti. Belki, o elden çıkarılmış duygu çemberi içine girmesini sağlayacak bir şeyin yeniden baş gösterebileceğini kendi kendine umut edip duruyordu. Budalaca bir umuttu hani; bunun her vakit bilincindeydi, ama yine de bu umut onun varlığında sürekli yaşayıp durmuştu. Oysa şimdi gözüne her şey sona ermiş göründü. Söz konusu sahne onu tiksindiriyordu. Hiçbir düşünceye yer vermeyen, suskun, ölü bir tiksinti.

Usulcacık ayağa kalkıp, hiçbir şey söylemeden uzaklaştı. Düpedüz mekanik bir uzaklaşma.

Beineberg hâlâ bel kemeriyle Basini'ye veriştiriyor ve bu işten gittikçe yorgun düşüyordu.

Törless, yatakta yatarken, bir duygu uyandı içinde: Bir bitişin duygusu. Bir şey bitmiş, sona ermişti.

Bunu izleyen günler okulda sessiz sakin dersleriyle ilgilendi, başka bir şeye bakmadı hiç; Reiting'le Beineberg isterlerse buyursun, tasarılarını harfi harfine sahneye koyunsunlardı, Törless kendileriyle yüz yüze gelmekten artık kaçıyordu. Dördüncü gün, ortalıkta kimsenin bulunmadığı bir sıra, Basini doğruca Törless'in yanına geldi. Perişan bir hali vardı. Yüzü solmuş ve ufalmıştı. Gözlerinde sürekli bir

korkunun sıtması yanıp tutuşuyordu. Yan gözle ürkek çekingerek bakarak, çabuk çabuk konuşmaya başladı: "Bana yardım et n'olur! Yalnız sen bana yardım edebilirsin. Yaptıkları işkenceye daha çok katlanamayacağım. Bugüne kadar dayandım hepsine, ama şimdi bunlar beni öldürecek."

Bir cevap vermek zorunda oluşu hoşuna gitmedi Törless'in. "Hayır! Sana yardım edemem!" dedi, "Çünkü bütün suç sende."

"Ama daha kısa zaman önce bana ne kadar sevgi göstermiştin."

"Ne münasebet."

"Ama..."

"Sus, söz etme bundan. O ben değildim... Bir düştü... Geçici bir heves... Hatta yeni rezaletinin seni benden uzaklaştırdığına sevindim... Böylesi iyi oldu benim için..."

Basini başını önüne sarkıttı; sanki gri ve yalın bir düşkünlükten oluşan bir deniz, kendisiyle Törless arasına gelip girmiş gibi bir duygu uyanmıştı içinde...

Derken ansızın Törless'in önünde dize geldi, başını yere vurarak: "Bana yardım et! Bana yardım et!" diye sesini yükseltti. "Allah rızası için, bana yardım et!"

Törless bir an duraksadı. Ne Basini'ye yardım edesi geliyor, ne de kendisinden itip uzaklaştıracak kadar ona karşı bir kızgınlık duyabiliyordu. Dolayısıyla, ilk aklına gelen düşünceye uyarak: "Bu akşam tavan arasına gel, seninle bir kez daha durumu konuşalım," dedi. Ama bir an sonra böyle söylediğine pişman oldu.

Bu işi yeniden eşelemek sanki niye, diye geçirdi içinden. "Dur bakayım! Hayır hayır! Seni görürler sonra, olmaz," dedi.

"Yo, görmez kimse. Onlar dün gece sabaha kadar be-

nimle beraberdi, bugün mutlaka uyuyacaklardır.”

“Madem öyle, sen bilirsin. Ama sakın sana yardım ederim diye umma.”

Törless içindeki düşünceye aykırı davranarak Basini'yle randevulaşmıştı, çünkü söz konusu düşünce her şeyin düpedüz geçmişe karıştığını ve bir daha diriltilemeyeceğini söylüyordu. Sadece bir çeşit kılı kırk yararlık, başından beri umutsuz ve inatçı bir titizlik, geçmiş olayları bir kez daha kurcalama düşüncesini sokmuştu kafasına.

Oysa işi kısa kesmek gereğini duyuyordu.

Ne yapacağını, ne edeceğini bilemez durumdaydı Basini. Kendisini o kadar dayaktan geçirmişlerdi ki, pek kıpırdayacak hali kalmamıştı. Kişilik adına ne varsa kaybolup gitmişti kendisinden, sadece gözlerinde bir kalıntı bir araya sıkışmış duruyor, adeta korkuyla ve yalvararak, Törless'e tutunmak istiyordu.

Acaba Törless nasıl davranacak diye bekliyordu Basini.

Sonunda Törless suskunluğundan sıyrıldı. Çabuk çabuk, çoktan görülmüş bir işin formalite dolayısıyla yeniden üzerine eğilmesi gerekiyormuş gibi sıkılmış bir edayla konuşmaya başladı.

“Sana yardım edemeyeceğim. Bir süre sana karşı ilgi duydum, doğru; ama geçti artık. Gerçekten de rezil bir insansın sen, ödleğin birisin. Böyle biri olduğun gün gibi ortada. Daha seninle ne diye bir ilişkim olsun! Eskiden seni başka türlü niteleyebilecek bir sözcük, bir duygu bulabileceğimi sanmıştım; ama şimdi bakıyorum, seni rezil ve ödleğ söz-cüklerinden daha iyi anlatacak bir şey bilmiyorum. Pek yalın, pek boş bir söz; ama söylenecek fazla da bir şey yok. O şehvetten gözü dönmüş yalvarıp yakarmalarını araya sokuşturduğundan beri, sende daha önceleri aradığım şeyi

unuttum gitti. Bir nokta bulmayı, senden uzakta bir nokta ele geçirmeyi, oradan sana bakmayı düşünmüştüm. Seninle ilgilenmemin nedeni buydu, sen ise bu ilgiyi mahvedip çıktın. Ama yeter bu kadar; nihayet sana karşı bir açıklamada bulunmak zorunda değilim. Yalnız son olarak bir şey sorayım: Kendini şimdi nasıl hissediyorsun?”

“Nasıl hissedeyim? Dayanılabilir gibi değil artık.”

“Galiba iyiden iyiye azıttılar işi, sen de acı duyuyorsun tabii.”

“Evet.”

“Ama sadece bir acı, o kadar mı? Acı çektiğini hissediyor, bundan da kurtulmak istiyorsun, öyle mi? Kolaycacık, yağdan kıl çeker gibi, ha?”

Basini bir cevap veremedi.

“Şey, ben de aklıma geldi soruyorum. İş inceden inceye anlayayım diye değil. Benim için önemsiz çünkü. Artık seninle bir alıp vereceğim kalmadığını söylemiştim. Senin yanındayken duygularımda hiçbir kıpırdanma olmuyor artık. Bundan böyle ne halin varsa görebilirsin...”

Törless gidecek oldu.

Bunun üzerine Basini giysilerini soyunup attı üzerinden. Törless'e sokuldu. Vücudu kırbaç izleriyle örtülmüştü, iğrençti. Davranışı toy bir fahişenin davranışı gibi yürekler acısıydı. İğrenerek arkasını döndü Törless.

Ama karanlıktan içeri daha ilk adımlarını atar atmaz, Reiting'le karşılaştı.

“Hayrola? Basini'yle herkesten gizli mi buluşuyorsun yoksa?”

Törless, Reiting'le beraber dönüp Basini'ye baktı. Basini'nin bulunduğu yerde tavandaki küçük pencereden içeri ay ışığı vuruyor, döşemeye kalın bir ışık dilimi çiziyor-

du. Basini, yara izleriyle kaplı mor mor ışıldayan cildiyle bir vebalıdan farksızdı. Elinde olmadan Törless, kendini bağışlatmaya çalıştı.

“Basini rica etti buluşmamızı.”

“Ne istiyormuş?”

“Ben kendisini korumalıymışım.”

“Bak sen! Tam da adamını buldu.”

“Belki istediğini yapardım ama bu iş benim için kabak tadı verdi artık.”

Reiting fena halde şaşırmış, başını kaldırıp Törless’e baktı, ardından çıkıştı Basini’ye:

“Bizim aleyhimizde dolaplar çevirmenin ne demek olduğunu görürsün bakalım. Senin o koruyucu meleğin Törless de buyurup izleyebilir sana yapacağımızı, onun için eğlenirici bir şey olur.”

Törless, o sırada arkasına dönmüştü; ama besbelli kendisini hedef alan bu kötü niyetli sözler, daha önce düşünüp taşınmasına fırsat bırakmadan onu olduğu yerde durdurdu.

“Bak Reiting, bu dediğini yapmayacağım. Artık bu işle hiçbir alıp vereceğim olsun istemiyorum; bütün olup bitenler iğrendiriyor beni.”

“Böyle ansızın mı?”

“Evet ansızın. Çünkü eskiden bütün bunların gerisinde öyle bir şey arıyordum ki...” Hay Allah, ne diye yine aynı şey dönüp dolaşıp kafasına üşüşmüştü...

“Anladım, madalyonun öbür yüzü.”

“Evet öyle. Ama şimdi seninle Beineberg’in tatsız derecede hoyrat kimseler olduklarınızı görüyorum.”

“Bak, Basini’ye ayağımın altını öptüreceğim.”

“Beni ilgilendirmez artık.”

“Ama bir zaman seni...”

“Söylemiştim, Basini’nin durumunun benim için çözülmesi gereken bir bilmece oluşturduğu süre.”

“Peki şimdi?”

“Bilmece diye bir şey söz konusu değil artık. Olmayacak hiçbir şey yok. İşte eriştiğim bütün bilgelik.” Törless, yitip gitmiş o duygu çemberine yakın benzetilerin birden yine aklına gelişine şaştı. Reiting alaylı alaylı: “Senin bu bilgeliğin ucuz bir şey,” deyince, öfke karışımı bir üstünlük duygusu boy verdi içinde, ağzından sert sözler dökülmeye başladı. Bir an Reiting’e karşı öylesine büyük bir nefret duydu ki, onu ayakları altına alıp tekmeleyesi geldi.

“Alaya gelince hazırsın. Ama sizin şimdi yaptığınız, düşüncesiz, yavan ve iğrenç bir işkenceden başka bir şey değil.”

Reiting, kulak kabartmış kendilerini dinleyen Basini’ye göz ucuyla baktı.

“Sen bu işten uzak dur, Törless!”

“İğrenç, pespaye bir şey, işittin mi?” Bunun üzerine Reiting parladı:

“Burada Basini önünde bizi küçük düşürüyorsun, bunu yapma bak!”

“Adam sen de! Yapsam ne olacak! Senin dediğin eskidendi. Bir zaman sana ve Beineberg’e karşı saygı besliyordum, ama artık ne mal olduğunuzu anladım. Hayvandan kalır yeri olmayan salak, rezil insanlarsınız.”

“Ağzını tut, yoksa...” Reiting fırlayıp Törless’in üzerine atılmak ister gibi bir tavır takındı. Törless bir adım geriledi; “Sanıyor musun, seninle dövüşeceğim şimdi,” diye yükseltti sesini, “Bir Basini için değmez doğrusu. Ne dilersen buyur yap kendisine, ama şimdi çekil önümden geçeyim.”

Anlaşılan dövüşmekten daha iyi bir fikir gelmişti

Reiting'in aklına, kenara çekilip yol verdi. Hatta Basini'ye bile sürmedi elini. Ama Reiting'i tanıyan Törless, kendisi ayrılıp gittikten sonra Basini'yi nasıl kötü bir akıbetin beklediğini biliyordu.

Daha aradan iki gün geçmişti ki, bir öğle sonrası Reiting'le Beineberg doğru Törless'in yanına geldiler.

Törless, gelenlerin gözlerindeki kötü ifadeyi sezmişti. Besbelli Beineberg, kehanetlerindeki o gülünç fiyaskodan ötürü kendisine hınç besliyordu, üstelik Reiting de onu doldurmuş olacaktı.

"İşittiğime göre, bize hakaret etmişsin. Hem de Basini'nin önünde. Nedenini açıklar mısın?"

Törless cevap vermedi.

"Biliyorsun ki, biz hakaretlere öyle katlanacak kimseler değiliz. Ancak bunu yapan sen olduğun ve biz de senin kaprislerine alıştığımız, dolayısıyla, bunları pek önemsemediğimiz için, işi kurcalamak niyetinde değiliz. Yalnız bir şartla." Bu nazik sözlerle karşın Beineberg'in gözlerinde sinsi bir şeylerin pusuda beklediği seziliyordu.

"Basini bu akşam tavan arasındaki bölmeye gelecek; seni bize karşı kıskırttığı için kendisini cezalandıracağız. Bizim yatakhaneden ayrıldığımızı görünce, sen de ardımız sıra gelirsin."

Ama Törless, "Hayır," dedi. "Siz istediğinizi yapın, ama bu işe karıştırmayın beni."

"Bu gece de Basini'yle gönlümüzü eğleyip yarın sabah onu sınıfın eline teslim edeceğiz, çünkü bize karşı diklenmeye başladı artık."

"İstediğinizi yapın."

"Ama sen de yanımızda olacaksın."

"Hayır."

“Ama biz varken kimsenin kendisine yardım edemeyeceğini, Basini'nin özellikle senin yanında görüp anlaması gerekiyor. Daha dün söylediklerimizi yerine getirmeye yanaşmadı; biz de bir güzel ıslattık kendisini, neredeyse leşi çıktı, öyleyken dönmedi fikrinden. Bu yüzden yine ahlaki bazı önlemlere başvurmamız, onu ilkin senin, sonra da sınıf önünde rezil edip küçük düşürmemiz gerekiyor.”

“Ama ben hazır bulunmayacağım.”

“Neden?”

“Bulunmayacağım işte.”

Beineberg şöyle bir nefes aldı; konuşmaya başlamadan dudaklarında bir miktar zehir toplamak ister gibiydi. Sonra iyice sokuldu Törless'e:

“Bizim nedenini gerçekten bilmediğimizi mi sanıyorsun? Basini'yle ilişkide ne kadar ileri gittiğinden haberimiz yok mu sanki?”

“Sizden ileri gitmemişimdir herhalde.”

“Ya! Bizden ileri gitmedin demek. Basini de bula bula kendisine arka çıkacak kimse olarak seni buldu, öyle mi? Kendisine öylesine büyük güven besleyeceği kimse olarak bula bula seni buldu. Bize bu kadar aptal gözüyle bakmazsın sanırım.”

Törless kızdı: “Ne biliyorsanız bilin, ama şimdi rahat bırakın beni, pis işlerinize karıştırmayın, tamam mı!”

“Bakıyorum, yine kabalaşıyorsun!”

“Sizden öğreniyorum. O bayağı davranışınızın hiçbir anlamı yok. İşte sizdeki tiksindirici taraf.”

“Dinle öyleyse! Aslında kimi şeyler için bize teşekkür borçlu olman gerekirdi. Öyleyken, hocaların olan bizlerden üste çıkabileceğini sanıyorsan, fena halde aldanıyorsun. Bu akşam bizimle gelecek misin, gelmeyecek misin, onu söyle

sen?”

“Hayır!”

“Bak Törlessciğim. Dediğimizi yapmaz, akşam gelmezsen, Basini'nin başına gelenler olduğu gibi senin de başına gelecektir. Reiting'in sana nasıl bir durumda rastladığını biliyorsun. Bu kadarı yeter. Ama biz Basini'ye karşı davranışta senden ileri gitmişiz ya da senden geride kalmışız, pek bir yarar umma bundan. Elimizdeki bütün kozları sana karşı kullanacağız. Sana gelince, sen böyle işlerde öteden beri hayli aptalca ve kararsız davranan birisin, dolayısıyla sana oynayacağımız oyundan yakanı kurtaramazsın.

“Anlayacağın, vaktiyken aklını başına toplamadın mı, sınıfın önünde seni de Basini'nin suç ortağı diye ilan ederiz. O da seni savunsun bakalım, nasıl savunuyor. Anlaşıldı mı?”

Bu tehditler bir sağanak gibi, bazen Beineberg'ten, bazen Reiting'ten, bazen de her ikisinin birden ağzından boşanmış, sel gibi çağıldayarak Törless'in üzerinden geçip gitmişti. Beineberg'le Reiting uzaklaşınca, bir düş görmüş gibi gözlerini ovdu Törless. Ancak, Reiting'i tanıyordu; kafası kızdı mı yapmayacağı alçaklık yoktu; Törless'in aşağılayıcı sözleri ve diklenişi de öyle görülüyor ki, onu can evinden yaralamıştı. Ya Beineberg? Sanki yıllar boyu içe atılmış bir hıncın etkisiyle vücudu titreyip durmuştu adeta... bu da, Törless'in önünde o gün kendi itibarını iki paralık etmesinden kaynaklanıyordu.

Ama olaylar ne kadar hazin bir hava içinde başına çullanıp üşüşürse, o kadar umursanmaya değmez, mekanik şeyler olarak görünüyordu Törless'e. Savrulan tehditlerden korkmuştu; doğru. Ancak hepsi bu kadardı. Tehlike kendisini çekip gerçeğin anaforu içine almıştı.

Yatağa yattı. Bir ara Beineberg'le Reiting'in kalkıp gittiklerini işitti, Basini'nin yerde sürünen ve yatağının yanı başından geçip giden yorgun ayak sesleri geldi kulağına.

Ne var ki, kafasında canlanan korkunç görüntüler kendisini eza içinde bırakıyordu. Hanidir ilk kez yine biraz içtenlikle anne ve babasını düşündü. Şimdiye kadar kendisini hep güç durumlara sürükleyen şeyi sağlam bir temele oturtup bir olgunlaşmasını sağlamak için, böyle dingin ve güvenilir bir zemine gereksinim duymaktaydı.

Ama neydi söz konusu şey? Bunun üzerinde düşünüp taşınacak, olaylar üzerinde kafa yoracak vakti yoktu. Sadece karmakarışık bir anaforu anımsatan durumlardan sıyrılmak konusunda ateşli bir özlem, bir sessizlik özlemi, kitaplara karşı bir özlem olduğunu biliyordu bunun. Sanki ruhu kara bir topraktı da, bu toprak altında tohumlar artık kıpırdanmaya başlamıştı, ama henüz nasıl toprağı delip çıkacakları bilinmemektedir. Her sabah bahçesindeki çiçek tarhlarını sulayan, düzenli ve sabırlı bir sevecenlikle bu işi yapan bir bahçıvan görüntüsü, beklenmedik bir konuk gibi kafasında beliriyordu. Bu görüntüden bir türlü yakasını kurtaramıyor, ruhundaki o bekleyiş dolu güven, bütün özlemi adeta çekip kendi üzerinde topluyordu. "Ancak böyle bir söz konusu ruhsal yaşantıya erişmek için bütün çarelere başvurmak gerektiği kanısı, bütün korku ve duraksamaların üzerinden atlayıp geçiyordu.

Ancak ilkin neyin yapılması gerektiği konusunda henüz bir açıklığa kavuşmuş değildi. Çünkü ruhunun derinliklerine gömülme özleminden ötürü, kendisini ileride bekleyen entrikaya karşı duyduğu nefret içinde daha da güçlenmişti. Ayrıca, pusuda kendisini gözleyen intikamdan gerçekten korkmaktaydı. Beineberg'le Reiting sınıfın önünde kendi-

sine gerçekten kara çalacak olursa, buna karşı koymak olağanüstü bir enerjiyi gerektirecekti ki, bunu da düşünmek özellikle şu anda keyfini kaçıırıyordu. Böyle zamanlarda tek başına bu hercümerci, yabancı kimselerin amaçları ve irade güçleriyle yüce bir değerden yoksun böyle bir çatışmayı düşünmesi bile ruhunu bir tiksinti duygusunun doldurmasına yetiyordu.

Bir ara, çok önceleri evden aldığı bir mektup geldi aklına. O şehvet duygusunun içinde başkaldırdığı dönemden önce anne ve babasına yazarak kendi acayip ruh durumlarından dili döndüğü kadar söz açtığı bir mektubun cevabıydı bu. Ötekiler gibi bu da pek kuru, adaleti gözetken bir cevaptı ve sıkıcı bir ahlâk dersiyle dolup taşmaktaydı ve Törless'e, insan onuruna yakışmayan bir bağımlılık durumundan kurtulabilmesi için Basini'ye uyarılarda bulunması öğütleniyordu.

Mektubu Törless sonradan bir kez daha okumuştı Basini tavan arasındaki bölmede yumuşak battaniyeler üzerinde yanı başında yatıyordu. Ruhunun o anda kıvrak bir yaban kedisi gibi içinde tünediği karanlığı, anne ve babasının herhalde kendi varlıklarındaki o aşırı gün ışığından görmediklerini kafasından geçirirken, bu uyuşuk, sade ve serinkanlı sözleri dilinin üzerinde eritmekten ayrı bir haz duymuştu.

Ama bugün mektuptaki söz konusu yeri anımsayınca, bambaşka bir duyguya kapıldı.

Sağlam ve sevecen bir elin dokunuşunu cildinde hissetmiş gibi, vücuduna baygın bir rahatlık yayıldı. Bir düşünce şimşek gibi kafasında çakmış, onu adeta anne ve babasının koruyucu kanatları altında, apar topar yakalamıştı.

Beineberg, Reiting ve Basini, her üçü yine dönene kadar uyanık bekledi yatakta. Sonra düzenli soluk alıp vermelerin-

den onların uyuduklarını anlayınca kadar sabretti. Sonra not defterinden hemen bir yaprak koparıp gece lambasının silik ışığında kocaman ve sarsak harflerle şunları yazdı:

“Seni yarın sınıfın eline teslim edecekler; artık başına gelecekleri düşün! Tek çıkar yol, gidip kendi kendini müdürle haber vermendir. Nasıl olsa olup bitenler müdürün kulağına gelecek; hiç değilse daha önce sana atacakları, senin adeta leşini çıkaracak dayaktan kurtulmuş olursun.

Bütün suçu Reiting’le Beineberg’in üzerine yık, benden hiç söz etme. Görüyorsun ki, seni kurtarmak istiyorum.”

Ardından gidip kâğıdı uyuyan Basini’nin eline sıkıştırdı.

Sonra kendisi de, heyecandan bitkin düşmüş, uykuya daldı.

Ertesi gün Beineberg’le Reiting, Törless’e biraz daha mühlet tanımak ister gibi davrandılar.

Ama Basini konusunda savurdıkları tehdidi hayata geçirmek için çalışmaya koyulmuşlardı.

Törless, Beineberg’le Reiting’in sınıftaki arkadaşları tek tek dolaştıklarını gördü; her ikisinin çevresinde öğrencilerden topluluklar oluştu; harıl harıl fısıldaşmalar işitiliyordu. Beri yandan Törless, eline sıkıştırdığı kâğıdı Basini’nin okuyup okumadığını bilemiyordu; kendisini gözaltında tuttuklarını sezdiğinden bir fırsatını bulup onunla konuşmamıştı.

Başlangıçta kendisini de işin içine karıştıracaklarından korkmuştu. Ama tehlikeyle yüz yüze gelince, onun iğrençliği karşısında öylesine felce uğramıştı ki, artık ne varsa buyurup gelebilirdi, açtı kapı.

Ancak sonradan çekinerek, birden herkesin dönüp üzerine saldırmasına hazırlıklı olarak topluluklardan birinin arasına karıştı.

Ne var ki, kendisine dikkat eden olmamıştı. Yapılan ha-

zırlıklar şimdilik Basini'yi hedef alıyordu.

Topluluktaki galeyan gittikçe büyümekteydi, Törless açıkça gözlemleyebiliyordu bunu. Reiting'le Beineberg için içine yalan da katmış olmalıydılar.

İlkin gülümseyenler çıktı; sonra kimi ciddi bir yüz takındı, kiminin bakışları hain hain Basini'yi yalayıp geçti; sonunda iç karartıcı heveslere gebe, karanlık ve kızgın bir suskunluk sınıfın üzerine çöreklandı. Tesadüfen ders olmadığı bir öğle sonrasıydı.

Bütün sınıf arkada, dolapların orada toplandılar; sonra Basini'yi çağırdılar.

Beineberg'le Reiting, iki gardiyan gibi Basini'nin sağında solunda dikiliyordu.

Kapılar kapatılıp gereken yerlere gözcüler yerleştirildikten sonra, Basini'nin giysilerinden soyunması herkesi eğlendirdi.

Reiting, annesinin Basini'ye yazdığı bir deste mektup tutuyordu elinde; derken bunları okumaya koyuldu:

“Yavrucuğum...”

Herkeste bir homurtu.

“Biliyorsun ki, dul bir kadın olarak elimde avcumdaki biraz paradan...”

Çirkin gülüşmeler, ölçü tanımayan alaylı sözler kalabalık içinden yükseldi. Reiting okumasını sürdürmek istiyordu ki ansızın biri itti Basini'yi. Basini'nin üzerine yıkıldığı bir başkası yarı şaka, yarı kızmış onu tutup geri itti. Bir üçüncüsü onu alıp daha ileriye aktardı. Ve Basini göz açıp kapamadan, ağzı korkudan sonuna kadar açık, fırıl fırıl dönen bir top gibi gülüşmeler arasında çırılçıplak oradan oraya savrulmaya başladı. Yaşa, varol bağrıışmaları, sınıfın dört bir yanından Basini'ye uzanan eller, bir yerden bir yere

fırlatılan bir vücut, sıraların keskin köşelerine çarparak yaralanmalar, bir ara dizüstü düşüş, incinen ve kanayan diz kapağı, sonunda al kan içinde toz toprağa bulanmış; bakışlarında hayvansı bir ifade, camsı gözleriyle yere yığılıp kalmıştı Basini. Ansızın baş gösteren sessizlikte; herkes onun yere serilmiş yatışını görmek için ileri atıldı.

Törless ürperdi. O korkunç tehdidin gücünü gözleriyle görmüştü.

Ve hâlâ Basini'nin ne yapacağını bilmiyordu. Alınan karara göre, Basini ertesi gece bir karyolaya bağlanacak, meçlelerle adamakıllı dövülecekti.

Ama sabah erkenden müdürün sınıfa çıkagelmesi herkesi şaşırttı. Sınıf öğretmeniyle diğer iki öğretmen müdüre eşlik ediyordu. Basini, sınıftan alınarak ayrı bir odaya götürüldü. Müdür açığa çıkarılan o barbarca davranıştan ötürü sinirli sinirli bir konuşma yaptı, sıkı bir soruşturmada bulunması için direktif verdi.

Basini, kendi kendisini ihbar etmişti.

Başına gelecekleri biri ona haber vermiş olacaktı.

Törless'ten kuşkulanan yoktu; Törless, bütün olup bitenler kendisini hiç ilgilendirmiyormuş gibi sessiz ve içine kapanık oturuyordu.

Hatta Reiting'le Beineberg bile bu işi onun yapmış olabileceğini akıllarından geçirmiyordu. Törless'e karşı savurdıkları tehditleri zaten kendileri de ciddiye almamışlardı; Törless'i sindirmek, kendi üstünlüklerini ona hissettirmek için, ama belki de kızdıklarından bu tehditleri ağızlarından çıkarmışlardı; oysa şimdi öfkeleri yatışmıştı, bunları pek hatırlarına getirdikleri yoktu. Bir kez anne ve babasına karşı yükümlülükleri, Törless'e karşı böyle bir yola başvurmak-tan kendilerini alıkoyacaktı. Buna o kadar doğal bir gözle

bakıyorlardı ki, Törless'in onların aleyhinde en ufak bir davranışta bulunacağını beklemiyorlardı.

Törless, yaptığı işten dolayı pişmanlık duymadı. Bu davranışındaki gizli saklılık ve kalleşlik, içinde uyanan o katıksız özgürlük duygusu yanında hiçbir anlam taşımıyordu. Yaşadığı bütün telaş ve heyecanlardan sonra ruhunda harikulâde bir aydınlık ve ferahlık baş göstermişti.

İleride olacaklara ilişkin dört bir yanda yapılan ateşli konuşmalara katılmadı, bütün günü kendi içine kapanarak sessiz sakin geçirdi.

Akşam olup da lambalar yanınca, eski yerine geçip oturdu; içine o yarı buçuk notların düşüldüğü defteri önüne almıştı.

Ama uzun boylu okuyamadı. Eli okşar gibi sayfalar üzerinde gezindi; eski mektuplardan yayılan lavanta kokularını anımsatan nefis bir koku, adeta mektuplardan kalkıp burnuna geliyordu. Ellerimizdeki solgun çiçeklerden kaynaklanan nazenin ve uçuk gölgeyle aramızda unutulmuş benzerlikler bulduğumuz vakit, kapanıp gitmiş bir geçmiş karşısında duyacağımız hüznle karışık bir sevecenlikti bu.

Ve bu hüznü, nazenin gölge, bu uçuk koku, geniş, taşkın ve sıcak bir ırmağa, şu anda Törless'in önünde bütün açıklığıyla duran bir yaşamın akışına karışarak kayboluyordu.

Gelişim sürecinin bir dönemi kapanmış, ruh körpe bir ağaç gibi yeni bir halkaya kavuşmuştu. Bu henüz dile gelmeyen baskın duygu, bütün olup bitenleri bağışlatıyordu.

Törless anılarının sayfalarını karıştırmaya başladı. Çaresizlik içinde olup bitenleri, hayatın yol açtığı bu şaşkınlık ve afallamayı açığa vuran cümleler yeniden canlanıp dirildi içinde, kımıldar gibi oldu, aralarında bir ilişki kurulmaya başladı. Göz kararmasına yürümüş ayaklarının izlerinin

nakşolduğu aydınlık bir yol gibi uzanıyorlardı önünde. Ama henüz eksik bir yanları var görünüyordu; yeni düşünceler değildi bunlar, oh hayır! Ne var ki, Törless'i bütün canlılıklarıyla kavramaktan henüz uzaktılar.

Kendini bir güvensizlik içinde hissetti Törless. Yarın öğretmenlerinin önüne çıkması ve kendini savunması gerektiğini düşününce içine bir korku düştü. Onlara nasıl açıklayacaktı izlediği bu karanlık ve gizemli yolu? Kendisine Basini'ye neden kötü davrandın diye sorarlarsa, onlara beynimdeki bir olay beni meraklandırı, olup biten bunca şeylere karşın hâlâ pek kavrayamadığım, üzerindeki bütün düşüncelerimle karşılaştırıldığında gözüme önemsiz görünmüş bir şey merak uyandırdı bende; onun için... diyebilir miydi?

Kendisini henüz ruhsal gelişim sürecinin son noktasından ayıran ve henüz atılması gereken bu küçük adım, müt-hiş bir uçurum gibi korku salıyordu içine.

Ve daha gece olmadan, Törless, hummalı ve korkulu bir heyecan içinde buldu kendini.

Ertesi gün öğrenciler teker teker sorguya çekildiğinde, Törless ortadan kaybolmuştu.

Kendisini son olarak akşamleyin bir defter önünde oturur, anlaşılan bir şeyler okurken görmüşlerdi.

Bütün okulu arayıp taradılar. Beineberg kimseye belli etmeden tavan arasındaki bölmeye çıkıp baktı, hiçbir tarafta yoktu Törless. O zaman anlaşıldı ki, Törless okuldan kaçmıştı; bütün çevredeki karakollara haber salındı. Buldukları zaman ona kolları gözeterek davranmaları ve onu getirip yine okula teslim etmeleri isteniyordu. Soruşturma da bu arada başlamıştı.

Kendisini de işin içine karıştırmak için savurdukla-

rı tehditten korkarak Törless'in okuldan kaçtığı sanan Reiting'le Beineberg, bütün kuşkuları Törless'in üzerinden uzaklaştırmakla kendilerini yükümlü gördüler, olanca güçleriyle onu savundular.

Bütün suç Basini'nin üzerine yığıldı ve sınıftakiler de teker teker Basini'nin hırsız ve rezil biri olduğuna, kendisini yola getirmek için girişilmiş en iyi niyetli çabaların sonuçsuz kaldığına, boyuna eski hastalığının nüksettiğine tanıklık ettiler. Reiting, evet, hata işlediklerini, ama bu hatalı davranışlarının acıma duygusundan kaynaklandığını, bir arkadaşlarının idarece cezalandırılmasına göz yummadan onu tatlılıkla yola getirmek için bütün çarelere başvurma-
nın yerinde olacağını, bu duygunun kendilerine öğütlediğini yemin billah ederek ileri sürdü. Ayrıca öbür öğrenciler de yemin ederek, bütün sınıf galeyana geldiği için Basini'ye kötü davranıldığını, çünkü Basini'nin en soylu duygularla kalkıp kendisine yardım etmek isteyenlerin çabalarına alabildiğine aşırı, alabildiğine çirkin alaylarla karşılık verdiğini belirttiler.

Sözün kısası, iyice konuşulup görüşülerek hazırlanmış bir oyundu oynanan, Reiting tarafından parlak bir biçimde sahneye konmuştu; eğitimcilerin kulakları için önem taşıyan ne kadar ahlaki özür varsa, kendilerini bağışlatmak için hepsine başvurmuşlardı.

Basini cevap vermiyor, ne söylenirse bön bön susuyordu. Daha önceki günden kalma ölümcül bir korku hâlâ etkisini sürdürüyordu üzerinde; dolayısıyla oda hapsinin yalnızlığı, soruşturmanın o sakin ve bilinen seyri kendisi için bir kurtuluş olmuştu. Bütün isteği, işin bir an önce sonuçlanmasıydı. Üstelik Reiting'le Beineberg kendileri aleyhinde bir şey söylerse bunun en korkunç biçimde intikamını alacaklarını

belirterek kendisine gözdağı vermeyi unutmamışlardı.

Derken Törless getirilip okula teslim edildi; kendisini ölesiye yorgun ve aç durumda bir ileriki kentte bulmuşlardı.

Bütün bu işte bilmece olarak kalan tek şey, onun kaçışydı. Ancak, Törless'in lehinde bir durum vardı ortada. Beineberg'le Reiting ellerinden geleni yapmışlar, son zamanlarda sinirli bir hali olduğundan, ahlaki konulardaki duyarlılığından söz etmişler, bu duyarlılığından ötürü baştan beri durumdan haberi bulunmasına karşın bunu idareye bildirmemesini, dolayısıyla böyle bir tatsız durumun ortaya çıkmasında kendisinin de rolü olmasını adeta tarafından işlenmiş büyük bir suç gözüyle gördüğünü belirtmişlerdi.

Bu yüzden, Törless duygululuk taşan sıcak bir yakınlıkla karşılandı; arkadaşları vaktiyle davranıp Törless'i böyle karşılanması için gereken hazırlıkları yapmışlardı.

Yine de Törless, korkunç derecede heyecanlanmış, derdini anlatamayacağı korkusu kendisini büsbütün bitkin düşürmüştü.

Bazı gizli kalmış noktaların da açığa çıkma olasılığı bulunduğundan, soruşturma mahremiyet nedeniyle Müdür Bey'in konutunda yürütülüyordu; müdürden başka sınıf öğretmeni, ayrıca din ve matematik öğretmenleri de soruşturmada yer almıştı; öğretmen kadrosunun en genç üyesi olarak tutanak tutma işi matematik öğretmenine düşmüştü.

Neden kaçtığı sorulduğunda, Törless sustu.

Oradakiler anlayış dolu bir edayla başlarını salladılar.

"Peki, geçelim bunu," dedi müdür, "Bu konuda bilgimiz var. Siz bize, Basini'nin işlediği suçu neden gizlediğinizi anlatın."

Bunun üzerine Törless yalana başvurabilirdi. Ama ürkekliği kaybolmuştu. Kendinden söz açmak ve düşüncele-

rini bu insanların nasıl karşılayacağım görmek için bayağı bir istek duydu.

“Pek bilmiyorum, Müdür Bey. İlk kez durumu haber aldığım zaman, bana pek dehşet verici bir şey göründü, hiç akıl erdirilemeyecek bir şey gibi geldi bana...”

Din öğretmeni, memnun ve cesaretlendirici bir edayla Törless'ten yana başını salladı.

“Ben... ben Basini'nin ruhunu düşündüm...”

Din öğretmeninin bütün yüzü aydınlandı; matematik öğretmeni kelebek gözlüğünü temizleyip daha bir düzgün oturttu yerine, sonra da gözlerini kısıtı...

“Basini'nin böyle bir aşağılamaya uğrayacağını bir türlü tasarlayamadım kafamda, bu yüzden içimden bir dürtü boyuna beni ona yaklaştırdı...”

“Anlaşıldı, anlaşıldı. Siz bununla demek istiyorsunuz ki, arkadaşınızın işlediği suç karşısında doğal bir tiksinti duyunuz ve bu rezaletin manzarası, ileri sürüldüğüne göre yılanların kurbanlarına karşı yaptığı gibi, sizi büyüleyip olduğunuz yerden uzaklaşmanıza izin vermedi.”

Sınıf öğretmeniyle matematik öğretmeni hiç durmayıp benzetmeyi yerinde bulduklarını hararetle belirtmeye çalışırlar.

Ama Törless: “Hayır,” diye yanıtladı. “Bir tiksinti değil-di bu. Şöyle oldu: Birinde kendi kendime dedim ki, Basini bir hata işledi, bu hatasından dolayı cezalandırılması için onu gerekli yere haber vermelisin...”

“Ve böyle de davranman gerekirdi.”

“... Ama sonra Basini gözüme öyle acayip göründü ki, onun cezalandırılması düşüncesi büsbütün aklımdan çıktı, onunla bir başka şekilde karşı karşıya buldum kendimi; onu ne zaman düşünsem, yüreğimde bir burkulma duyar gibi

oldum...”

“Söylemek islediğinizi daha açık anlatamaz mısınız, Törlessciğim.”

“Başka türlü anlatılacak gibi değil, Müdür Bey.”

“Anlatılır, anlatılır. Şu an heyecanlısınız; görmüyor değiliz; şaşkın bir durumunuz var; az önce söyledikleriniz pek karanlık şeylerdi.”

“Doğru efendim, ben de şaşkın bir durumda bulunduğumu hissediyorum; bir zaman çok daha iyi dile getirebilirdim bunu. Ama hep aynı sonuca çıkar: İçimde garip bir şeyler olduğu duygusu...”

“Orası tamam. Olup biten olayda da pek yadırganacak bir şey değildir bu duygu.”

Törless bir an düşündü.

“Belki şöyle denebilir: İşi, adeta çifte bir kimlikle kendilerini açığa vurup yaşamımıza el atmak olan kimi şeyler vardır. İnsanlar, olaylar, karanlığa gömülmüş tozlu köşe bucaklar; ben önümde ansızın canlanıveren yüksek, soğuk ve suskun bir duvar olarak karşılaştım bunlarla...”

“Aman evladım, Törless, bunlar ne sapa sözler böyle?”

Ancak, bütün içindekileri ortaya dökmenin hazzını bir kez tatmıştı Törless.

“... sanal sayılar...”

Odadakiler bir birbirlerine, bir Törless’e baktılar. Matematik öğretmeni ufak ufak öksürdü:

“Bu kapalı ve karanlık sözlerin daha iyi anlaşılması için burada bir şeyi açıklamam gerekiyor sanırım: Törless bir gün bana geldi, deneyimli bir mantık için bile anlaşılması gerçekten zor bazı matematiksel temel kavramlar konusunda kendisini aydınlatmamı rica etti. Hatta itiraf etmeliyim ki, aramızdaki söyleşide yadsınamayacak keskin bir zekâ

eseri gösterdi; ancak, gerçek bir hezeyanla o türlü şeyler öne sürdü ki, bunlardan bizim düşüncelerimizin dayandığı nedensellik ilkesinde bir boşluğun var olduğu sonucu hiç değilse onun açısından çıkarılabildi.

“O zaman söylediklerinizi hâlâ anımsıyor musunuz, Törless?”

“Evet efendim. Üzerinde konuştuğumuz konularda yalnız bizim düşüncemizle işin içinden çıkamayacağımızı, bunun için bizi adeta alıp karşı yakaya taşıyacak çok daha başka ve daha içsel bir kesinliğin gerektiğini ileri sürmüştüm. Tek başına düşünerek bu işin üstesinden gelemeyeceğimizi, Basini’yle aramdaki ilişkide de hissettim.”

Müdür soruşturmanın böyle felsefi bir alana kaymasından sabırsızlanmaya başlamış, ama Törless’in yanıtı din öğretmenini pek memnun etmişti.

“Demek oluyor ki, siz bilimden dinsel bakış açılarına doğru bir kayma hissettiniz içinizde?” diye sordu. Sonra ötekilere dönerek: “Belli ki, Basini’ye karşı davranışta da gerçekten buna benzer bir durum söz konusuydu. Öyle görülüyor ki, Törless’in yaradılışında, ahlâkın soylu, Tanrısal diyebileceğim ve bizim üzerimizden aşıp giden cevherini sezecek ince bir taraf var.”

Bu sözler üzerine müdür, önceki fikrini değiştirip ilgili konuya eğilmekle yükümlü gördü kendini:

“Şimdi cevap verin, Törless, durum gerçekten Sayın Peder’in söylediği gibi mi? Olay ve nesnelerin arkasında, sizin de güzel belirttiğiniz gibi, dinsel bir arka plan aramak eğilimini duyuyor musunuz?”

Törless en sonunda bir evet dese ve hakkında bir yargıya varılabilmesi için sağlam bir zemin ortaya çıksa, kendisi de sevinecekti; ama “Hayır. Böyle bir şey söz konusu olmadı

benim için," diye yanıtladı soruyu.

Bunun üzerine parladı müdür: "Madem öyle, gerçek nedeni bize nihayet söyler misiniz! Burada sizinle felsefi bir tartışmaya girişmek, bizler için olmayacak bir şey çünkü."

Gelgelelim Törless, bu kez işi inada bindirdi. Fena bir konuşma yaptığını o da anlamıştı; ama gerek sözlerindeki çelişki, gerek çelişkinin yanlış anlamadan kaynaklanan onaylanması, insanın iç dünyasına ilişkin fazla bilgileri yok görünen bu yaşlıca adamlara karşı kendini beğenmişlik karışımı bir üstünlük duygusunun ruhunda uyanmasına yol açtı.

"Sizin bu söyledikleriniz, benim için söz konusu olmamışsa, elimden ne gelir. Ancak her defasında neler hissettiğimi size tastamam anlatacak gibi değilsem de, söz konusu durumla ilgili olarak şimdi ne düşündüğümü söylersem, neden öyle uzun süre bundan yakamı kurtaramadığımı sizler de belki anlayacaksınız."

Törless belini doğrultmuş, dimdik bir durum almıştı; halinden öylesine bir gurur taşıyordu ki, sanki yargıç kendisiydi; gözleri oradakiler üzerinden aşırıp geçerek ötelere, ilerilere yöneliyor, odadaki bu maskara suratları görmek istemiyordu.

Pencere önündeki ağacın bir dalına bir karga tünemişti; arkada devcileyin ak bir yüzey, hepsi o kadar.

Törless ruhunda ilkin silik ve eza verici, sonra cansız ve güçsüz hissettiği o nesneden açık seçik ve duru bir dille, ayrıca kazanacağı zaferin bilinciyle konuşacağı anın geldiğini gördü.

Yeni bir düşünce kendisine bu güven ve aydınlığı sağlamıştı da, onun için değildi hani; çevresinde loş bir odadan başka hiçbir şey yokmuş gibi dimdik orada dikilen bütün varlığıyla hissetmişti bunu; aynı his, şaşkın gözlerini yazı

yazan, ders çalışan, harıl harıl uğraşıp didinen sınıftaki arkadaşları üzerinde dolaştırdığı vakit de içinde uyanmıştı.

“Çünkü düşünceler başlı başına bir konudur. Çokluk rastlantılardan başka şeyler değildir; gelir, sonra yine bir iz bırakmadan geçip giderler. Düşüncelerin ölü ve diri zamanları vardır. İnsanın içine dâhice bir sezginin doğduğunu düşünsek, gene de bu sezgi elimizin altında bir çiçek gibi azar azar solup gider. Biçimi kalır, ama renkleri, ama kokusu uçup kaybolur. Demek istediğim, harfi harfine anımsanır biçim, bulgulanan cümlelerin mantıksal değeri sağlamlığını düpedüz korur; ama yine de ruhumuzun ancak yüzeyinde başıboş dolaşır hep, varlığı varlığımıza bir zenginlik katmaz. Derken belki yıllar sonra ansızın yine bir an gelir, arada geçen sürede ussal bakımdan her şeyi bilmemize karşın, bunu hiç mi hiç fark etmediğimizi anlarız.

“Evet, ölü ve canlı düşünceler vardır. Aydınlık vurmuş üst yüzeyde devinen ve nedensellik ipliğinde her vakit yeniden sayıları sayılabilecek düşüncelerin ille de canlı olması gerekmez. Bu yoldan ele geçirilen bir düşünce, yürüyüş halindeki askerlerin safında rastgele bir er gibi bir ilgi uyandırmaz bizde. İsterse daha çok önceleri zihnimizden geçsin, bir düşünce, ancak artık düşünce denemeyecek, mantıksal olmayan bir şeyin gelip kendisine katılmasıyla canlılık kazanır; öyle ki, bunun sonucu olarak söz konusu düşüncenin, bütün haklı göstermelerin ötesinde diri eti yırtıp kanatarak içine gömülen bir çapa gibi gerçekliğini duyarız. Ancak yarısı beynin ışık çemberi içinden, öbür yarısı en içsel varlığımızın karanlık toprağında bir büyük sezgi belirip çıkar ortaya; bu da her şeyden önce tepesinde düşüncenin sadece bir çiçek gibi tündüğü bir ruh durumudur.”

İçinden fışkıran bu son filizi yücelere sürüp götürmek

için, sadece ruhsal bir silkinişi gereksinmişti Törless.

Çevresindeki şaşkın yüzlere aldırmaksızın, adeta yalnız kendi kendisi için konuşuyormuş gibi, bu son söyledikleriyle bir bağ kurarak, gözleri dosdoğru karşılara dikilmiş, ara vermeden konuşarak sözlerini bitirdi:

"... Belki de istediğimi doğru dürüst açıklamaya yetecek kadar fazla bilğim yok, ama anlatmaya çalışacağım. Daha demin yine içimde hissettim o şeyi. Nesneler bana iki ayrı kimlikte görünüyor demekten başka türlü bunu dile getiremeyeceğim. Her şey böyle, düşünceler de böyle görünüyor. Aralarında bir ayırım yapmaya kalktım mı, bakıyorum dün nasılsalar yine öyledirler. Ama gözlerimi kapayacak oldum mu, bir başka aydınlık içinde yaşamaya başlıyorlar. Belki de irrasyonel sayılar şaşırttı beni: Bu sayıları matematiksel bir çerçeve içinde düşününce bana hiç yadırgatıcı gelmiyor; ama doğrudan üzerlerine eğildim mi, onlara olanaksız bir şey gözüyle bakıyorum. Ancak bu konuda yanılabilirim, sayılar üzerinde pek fazla bilğim yok çünkü. Ama Basini konusunda bir aldanış söz konusu olamaz; bunun gibi, kulağımı yüksek duvardaki hafif çağılıtdan, gözlerimi bir lambanın ansızın aydınlattığı tozun suskun yaşamından ayıramadımsa, aldandığımı söyleyemem. Hayır, nesnelerdeki göze çarpmayan bir ikinci gizli yaşamdan söz açmakla da aldanmadım. Hani harfi harfine alınmasın söylediklerim bu nesneler, yaşamıyordu, Basini'nin de iki yüzü yoktu ama bende bütün bunları aklın gözüyle görmeyen bir ikinci ben vardı. Nasıl bir düşüncenin içimde dünyaya gözlerini açtığını hissediyorsam, nesnelere baktığım zaman, düşünceler sustuğu zaman içimde bir şeyin yaşamaya başladığını da öyle hissediyorum. Düşünceler arasında, düşüncelerle ölçemediğim karanlık bir şey var, sözle anlatılamayan bir ya-

şam, ama yine de benim kendi yaşamım...

"Bu suskun yaşam, üzerime çullandı; çevremi kuşattı, hep içimden bir dürtü gözlerimi dikip ona bakmaya zorladı beni. Bütün yaşamımızın da böyle olduğundan ve benim ancak yer yer, parça bölük bu yaşam üzerinde bilgi edinebileceğimden korkmaya başladım... Oh, müthiş bir korku vardı içimde... aklım başımdan gitmişti."

Yaşının çok ötesindeki sözcük ve benzetmeler, yaşanılan o muazzam heyecanın, neredeyse sanatçılara özgü o esin anının sonucu olarak kolaylıkla ve hiç yadırgatmadan Törless'in dilinden dökülüyordu. Derken sesini alçalttı ve içindeki o acı yine üzerine çullanmış gibi ekledi:

"... Ama artık geçti. Aldandığımı biliyorum. Bundan böyle hiçbir şeyden korkum kalmadı Biliyorum şimdi: Nesneler, nesnelerden başka şey değil ve hep de öyle kalacaklar; sanıyorum bazen böyle, bazen de şöyle göreceğim onları; bazen akıl gözüyle, bazen başka gözlerle... Ve bu iki görüşü bundan böyle birbiriyle karşılaştırmaya çalışmayacağım..."

Törless sustu. Artık çıkıp gitmekte hiç yadırgatıcı bir taraf görmedi ve kimse de onu alıkoymaya kalkmadı.

Törless dışarıya çıkınca, odadakiler şaşkın şaşkın bakıştılar. Müdür kararsızlık içinde başını sağa sola salladı. İlk olarak müdürün dili çözüldü: "Bak sen! Bu küçük peygamber, öğrenci yerine koyup bize bir ders vermeye kalktı sanırım. Ama söylediklerinden de bir şey anlamış olana aşk olsun. O ne coşkunluktu! Sonra, o pek basit nesneleri nasıl da içinden çıkılmaz, karmakarışık bir duruma soktu konuşmasıyla."

"Düşüncelerdeki bir duygululuk ve kendiliğindenlik" diyerek Törless'in yardımına koştu matematik öğretmeni, "Öyle anlaşılıyor ki, yaşantılarımızdaki kişisel etken üzerine aşırı ölçüde dikkatini yöneltmiş; bu da onun zihnini karış-

tırmış biraz; onu böyle anlaşılmaz benzetmelerde bulunmaya iten neden bu olsa gerek...”

Ancak, din öğretmeni susuyordu. Törless’in sözlerinde ikide bir geçen “ruh” sözcüğü ha bire dönüp dolaşıyordu kafasında; bu gence arka çıkmayı doğrusu pek isterdi.

Ama “ruh” sözcüğünün hangi anlamda söylendiğini pek kestiremiyordu.

Ne var ki, müdür duruma bir son verdi: “Bu Törless’in kafasının içinde neler var, bilmem. Ancak şurası kesin, ruhsal bakımdan aşırı bir gerilim içinde bulunuyor; dolayısıyla, bir yatılı okul onun kalması için uygun yer değil artık. Bundan böyle alacağı manevi besinin büyük bir titizlikle denetim altında tutulması gerekiyor, bu kadarını da bizim burada gerçekleştirme olanağı yok. Bu yolda bir sorumluluğu daha çok üzerimizde taşıyabileceğimizi sanmıyorum. Törless özel bir eğitim görmeli; bunu bir mektupla babasına bildireceğim.”

Odadakilerin hepsi de, içtenlikle müdürün bu önerisini olumlu bulduklarını hiç vakit geçirmeden belirttiler.

Matematik öğretmeni yanındaki meslektaşına: “Gerçekten Törless’in o kadar acayip bir durumu vardı ki, histerik biri olduğuna neredeyse inanacağım geliyor,” diye mırıldandı.

Törless’in anne ve babasına, müdürün mektubuyla beraber oğullarından da bir mektup geldi. Törless, mektubunda okuldan alınmasını, artık burada kendini rahat hissetmediğini yazıyordu.

Basini, okuldan uzaklaştırılarak cezalandırılmıştı. Derken okulda yine her şey eski normal akışını izlemeye koyuldu.

Kararlaştırıldığına göre, Törless’i anne ve babası gelip

alacaktı. Törless, arkadaşlarına veda etti. Daha şimdiden onların isimlerini unutmaya başladığını gördü.

Tavan arasındaki kırmızı odaya da hiç çıkmamıştı artık. Adeta her şey çok, ama çok gerilerde kalmıştı.

Basini okuldan uzaklaştırılalı beri ölmüştü her şey. Sanki bütün ilişki ve bağları kendisine perçinleyen Basini, giderken bunların hepsini de yanına alıp götürmüştü.

Sessiz, kuşkulu bir hal gelmişti Törless'in üzerine; ama eskisi gibi umutsuz değildi. "Beni aşırı bir umutsuzluğa sürükleyen, galiba Basini'yle aramdaki gizli ilişkilerdi sadece," diye düşündü kendi kendine. Bunun için ortada başka bir neden göremiyordu.

Ama bir utanç içindeydi. Geceleyin, ateşler içinde uyanıp kavrularak, karanlık odanın bütün kıyı köşesinden korkunç tehditlerin dağ dağ yükseldiğini gören biri, sabahleyin kalkınca geceki durumdan ötürü nasıl utanırsa, öyleydi.

Soruşturma kurulu önündeki davranışını, alabildiğine gülünç görüyordu. O kadar zahmet! Hakları yok muydu sanki! Bu kadar küçük bir şey uğrunda. Ama içinde, utançındaki bu iğneleyiciliği etkisiz kılan bir taraf vardı. "Makul davranmadığım kesin," diye geçirdi içinden. "Ancak, benim aklımla pek ilişkisi yok görünüyor bu işin." Varlığındaki yeni duygu işte böyleydi. Ruhunda daha önce yaşanmış korkunç bir fırtınanın anısı vardı; şimdi bu fırtınayı açıklamak üzere kendi ruhundan bulup çıkardığı nedenler hiç de yeterli değildi. "Herhalde mantık ve kavramlarla üzerinde bir yargıya varılamayacak kadar gerekli ve derin bir şey olacak bu," sonucuna vardı.

Yaşadığı tutkudan önce var olan, sadece tutkunun dal budak salarak üzerine örttüğü şey, o asıl nesne, o asıl sorun sapasağlam duruyordu ayakta: Uzaklık ve yakınlığa göre

değişen o ruhsal perspektif, ansızın olaylar ve nesneleri, bizim bakış açımıza göre, birbiriyle hiç kıyaslanmayacak, birbirine tümünden yabancı değerlerle donatan o akıl almaz ilişki olduğu gibi duruyordu.

Bütün bunları ve daha başka şeyleri, dikkate değer derecede aydınlık ve küçük görüyordu, Törless. Sabahın ilk ışıklarının gecedan kalma korku terini kuruttuğu ve masaymış, dolapmış, düşmanmış, alın yazısıymış, bütün bunların yine gerisin geri dönüp eski boyutlarının içine çekildiği sabah vakitlerinde nasıl görülürse, öyle tıpkı...

Ama nasıl sabahleyin uykudan uyanacağı zaman insanın üzerinde pis pis düşünmelerle karışık hafif bir yorgunluk kalırsa, Törless'te de öyle olmuştu. Artık gündüz ve gece arasında bir ayırım yapabiliyordu. Aslında her vakit bu gücü gösterebilmiş, ama ağır bir düş, bir sel gibi akıp üzerinden geçerek sınırları silip atmıştı; içine düştüğü şaşkınlıktan dolayı utanıyordu; ama bunun başka türlü olabileceğini, insanın çevresinde kolay silinebilecek ince sınırların bulunduğunu, hummalı düşlerin insan ruhunun çevresinde gizli ve sessiz dolanarak sağlam duvarları kemirdiğini, tırnaklarını geçirip ruhta kendine korkunç yollar açtığını anımsayış varlığının çok derinlerine gömülen bu anımsayış, çevresine ışıklar halinde solgun gölgeler salıyordu.

Bunun ancak birazını açıklayabiliyordu Törless. Ama şimdiden kanında geleceğin o hafif kırıltılarını duyumsayan gebe bir vücuttaki kesinlik gibi nefis bir tadı vardı bu suskunluğun...

Böylece, sessiz ve düşünceli, veda anını beklemeye başladı...

Törless'in serinkanlı hali, karşısında aşırı duyarlılık içinde, şaşkın bir genç insan bulacağını sanan annesinin dikka-

tini çekti.

Arabayla istasyona doğru yola koyuldular; sağ taraflarında küçük ormanla Bozena'nın kaldığı ev bulunuyordu. Pek silik ve kendi halinde bir görünümü vardı ormanın; iç içe girmiş söğüt ve akçağaçlardan tozlu bir karışımdı.

Birden Törless anne ve babasının yaşadıkları hayatın bir zaman kendisine nasıl akıl almaz görüldüğünü anımsadı. Kaçamak, annesine baktı.

“Bir şey mi istiyorsun evladım?”

“Hayır anne. Bir şey düşünüyorum da.”

Ve annesinin bel bölgesinden yükselen hafif lavanta karışımı bir koku hissetti, derin derin içine çekti kokuyu.

Kendisi buna sıla özlemi, anne ve babasına yeniden kavuşma arzusu gözüyle bakıyordu. Oysa gerçekte çok daha belirsiz ve karmaşık bir duyguydu bu. Çünkü özlemini çektiği anne ve babasının hayalinin bu duyguda gerçekte hiç payı yoktu artık. Demek istediğim, sadece bellekle sınırlı kalmayıp sevilen kimseye karşı insanın içinde beliren, bütün duygulara seslenip bütün duygularda kendini açığa vuran, dolayısıyla sevilen kişinin suskun ve gözle görülmez varlığını yanı başında hissetmeksizin hiçbir şey yapılamayan somut bir anımsayıştı.

Modern dünya edebiyatının öncülerinden Robert Musil, yalnızca insan ruhunun inceliklerini eşsiz gözlemlerle anlatmamış, roman diline de yenilikler getirmiştir. Musil, geçen yüzyılın başlarında Alman toplumunda yaşanan kafa karışıklığını genç öğrenci Törless'in kişiliğinde edebiyata taşıyor bu kitabında. Yatılı okul öğrencisi Törless, okulda yaşanan bir hırsızlık olayından sonra insanın acımasız yüzünü keşfediyor ve kendi içindeki ikinci bir kişiliğin, cinsel sürprizlerin de farkına varıyor. Öğrenci Törless'in Bunalımları, geçen yüzyılın en derinlikli romanlarından biri.

13 TL

KDV DAHİL

ISBN 978-605-87149-2-2

9 786058 714922 >

